

ยุทธศาสตร์ กรมปศุสัตว์

พ.ศ. 2566 - 2570

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ร่วมกับ

ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570	1
บทที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis)	3
2.1 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Theory)	3
2.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมปศุสัตว์	5
บทที่ 3 บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในทศวรรษหน้า	8
3.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	8
3.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร	10
3.3 การขยายตัวของความเป็นเมือง	11
3.4 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	14
3.5 ระเบียบโลกใหม่ (New World Order)	15
3.6 สงครามสหพันธรัฐรัสเซีย - ยูเครน	17
3.7 การเกิดโรคอุบัติใหม่	18
บทที่ 4 ทิศทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ด้านการปศุสัตว์โลก และการคาดการณ์อนาคตของปศุสัตว์ ในอีก 10 ปีข้างหน้า	19
4.1 เศรษฐกิจการค้าปศุสัตว์ที่สำคัญ	21
4.2 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำปศุสัตว์	32
บทที่ 5 ทิศทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ด้านการปศุสัตว์ของประเทศไทย และการคาดการณ์อนาคตของปศุสัตว์ ในอีก 10 ปีข้างหน้า	34
5.1 ด้านเศรษฐกิจ	34
5.2 เศรษฐกิจการค้าปศุสัตว์ไทย	42
5.3 ด้านสังคม	70
5.4 ด้านสิ่งแวดล้อม	74
5.5 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	79

	หน้า
บทที่ 6 นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์	82
6.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)	82
6.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	84
6.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	87
6.4 แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่	89
6.5 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อ รัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562, นโยบายหลัก 12 ด้าน, นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง	94
6.6 ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)	98
6.7 แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)	99
6.8 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	100
6.9 แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)	102
6.10 แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 - 2570	102
6.11 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2570	103
6.12 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	108
บทที่ 7 SWOT Analysis การปศุสัตว์ของประเทศไทย	117
7.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment)	117
7.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)	119
7.3 การวิเคราะห์ TOWS Matrix	120
บทที่ 8 ความต้องการ/ความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	126
8.1 กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก	126
8.2 กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือ	128
8.3 กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร	134
8.4 กลุ่มผู้เลี้ยงแพะและแกะ	141

	หน้า
บทที่ 9	
แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570	146
9.1 วิสัยทัศน์	147
9.2 พันธกิจ	147
9.3 ค่านิยมองค์กร	148
9.4 ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570	148
บทที่ 10	
Work Flow กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล	176
10.1 กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ	177
10.2 การติดตามและการประเมินผล	178
เอกสารอ้างอิง	187
ภาคผนวก	196
ภาคผนวก ก อภิธานศัพท์	197
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกรมปศุสัตว์ที่เข้าร่วมการสนทนา กลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก กลุ่มผู้เลี้ยงแพะและแกะ และกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร	214
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 24-26 มีนาคม พ.ศ.2565 ณ ภูผาผึ้งรีสอร์ท อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี	221
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 9-10 มิถุนายน พ.ศ.2565 ณ โรงแรม สยาม เบย์ชอร์ รีสอร์ท พัทยา จ.ชลบุรี	226

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ผลการวิเคราะห์บทบาทอำนาจและความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	5
2.2	ระดับคะแนนที่ใช้ในการประเมินการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	6
5.1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี พ.ศ. 2560 – 2564	43
5.2	เศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตร	43
5.3	ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ปิงปประมาณ พ.ศ. 2564	46
5.4	ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์รายภาค ปิงปประมาณ พ.ศ. 2564	47
5.5	จำนวนโค กระบือ สุกรที่ฆ่าเพื่อการบริโภค จำแนกตามภาค พ.ศ. 2555 – 2564	49
5.6	การผลิต และการบริโภคของสินค้าปศุสัตว์ไทย	50
5.7	ปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคไข่ไก่ของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2565	51
5.8	ปริมาณการผลิต และการบริโภคสุกร ปี พ.ศ. 2560 - 2565	52
5.9	ปริมาณการผลิต และการบริโภคเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทยปี พ.ศ. 2560 - 2565	53
5.10	จำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2565	54
5.11	จำนวนแพะเนื้อ แพะนมของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564	54
5.12	เปรียบเทียบจำนวนแกะ ปี พ.ศ. 2560 - 2564	55
5.13	ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูป	55
5.14	ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี พ.ศ. 2560 - 2564	56
5.15	ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี พ.ศ. 2560 – 2564	57
5.16	ราคาโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออก-นำเข้าโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2560-2564	58
5.17	ตลาดส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของไทย	60
5.18	ตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งที่สำคัญของไทย	61
5.19	ตลาดส่งออกเนื้อไก่แปรรูปที่สำคัญของไทย	61
5.20	ปริมาณส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูป	62
5.21	ตลาดส่งออกไข่ไก่ที่สำคัญของไทย	63
5.22	การส่งออกไข่ไก่ และผลิตภัณฑ์ ปี พ.ศ. 2560 – 2564	63
5.23	ตลาดส่งออกเนื้อสุกรแช่เย็นแช่แข็งที่สำคัญของไทย	64
5.24	การส่งออกสุกร ปี พ.ศ. 2560 - 2564	65

ตารางที่		หน้า
5.25	การส่งออกโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564	66
5.26	ตลาดส่งออกนมและผลิตภัณฑ์นมที่สำคัญของไทย	66
5.27	ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมส่งออกของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564	67
5.28	การนำเข้าผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ ปี พ.ศ. 2560 - 2564	67
5.29	ตลาดนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่สำคัญของไทย	68
5.30	การนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร และส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ และเครื่องในอื่น ๆ) ปี พ.ศ. 2560 - 2564	68
5.31	การนำเข้าโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564	69
5.32	ตลาดนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมที่สำคัญของไทย	70
5.33	ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564	70
6.1	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 แผนแม่บท	84
6.2	หมุดหมายการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	87
6.3	แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่	90
6.4	นโยบายหลัก 12 ด้าน	94
6.5	สถานการณ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG	106
6.6	สรุปนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตรและปศุสัตว์	111
7.1	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของ “กรมปศุสัตว์”	117
7.2	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของ “กรมปศุสัตว์”	119
7.3	การกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix	121
9.1	ความสอดคล้องระหว่างประเด็นหลักและพันธกิจ	147
9.2	ความสอดคล้องระหว่างพันธกิจและยุทธศาสตร์	149
9.3	รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์	150

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2566-2570	2
2.1	การจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3
2.2	การจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามอิทธิพล และความสนใจที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4
2.3	การจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามอำนาจ และความสนใจที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของกรมปศุสัตว์	7
3.1	การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในเมืองที่คาดการณ์ไว้ระหว่างปี 2018-2050 จำแนกตามประเทศ	12
4.1	ประเทศผู้นำการส่งออกเนื้อโค	22
4.2	ประเทศผู้นำการส่งออกเนื้อสุกร และประเทศผู้นำการนำเข้าเนื้อสุกร (ยกเว้นสาธารณรัฐประชาชนจีน)	23
4.3	การเติบโตของการค้าเนื้อไก่ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล	24
4.4	การคาดการณ์แนวโน้มการผลิตเนื้อสัตว์และการบริโภคเนื้อสัตว์ ปี ค.ศ. 2021-2030	25
4.5	ผลกระทบของรายได้ต่อการบริโภคเนื้อสัตว์ต่อหัวประชากรในแต่ละภูมิภาค ปี ค.ศ. 1990-2030	28
4.6	การบริโภคเนื้อสัตว์ต่อหัวประชากร : การบริโภคเนื้อไก่เพิ่มขึ้นและการบริโภคเนื้อโค ลดลง	29
4.7	แนวโน้มมูลค่าการค้าเนื้อโคและเนื้อลูกโคที่เพิ่มขึ้นและปริมาณการค้าเนื้อสัตว์ปีก ที่เพิ่มขึ้น	31
4.8	การส่งออกผลิตภัณฑ์นมแยกตามภูมิภาค	32
4.9	แนวโน้มการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตเนื้อสัตว์ของแต่ละภูมิภาค	33
5.1	เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2565	35
5.2	การคาดการณ์ GDP	40
5.3	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ ปี พ.ศ.2554 – 2564	41
5.4	รายจ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย ปี พ.ศ. 2554 – 2564	42
5.5	แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์กลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ แช่เย็น/แช่แข็ง ย้อนหลัง 5 ปี	59

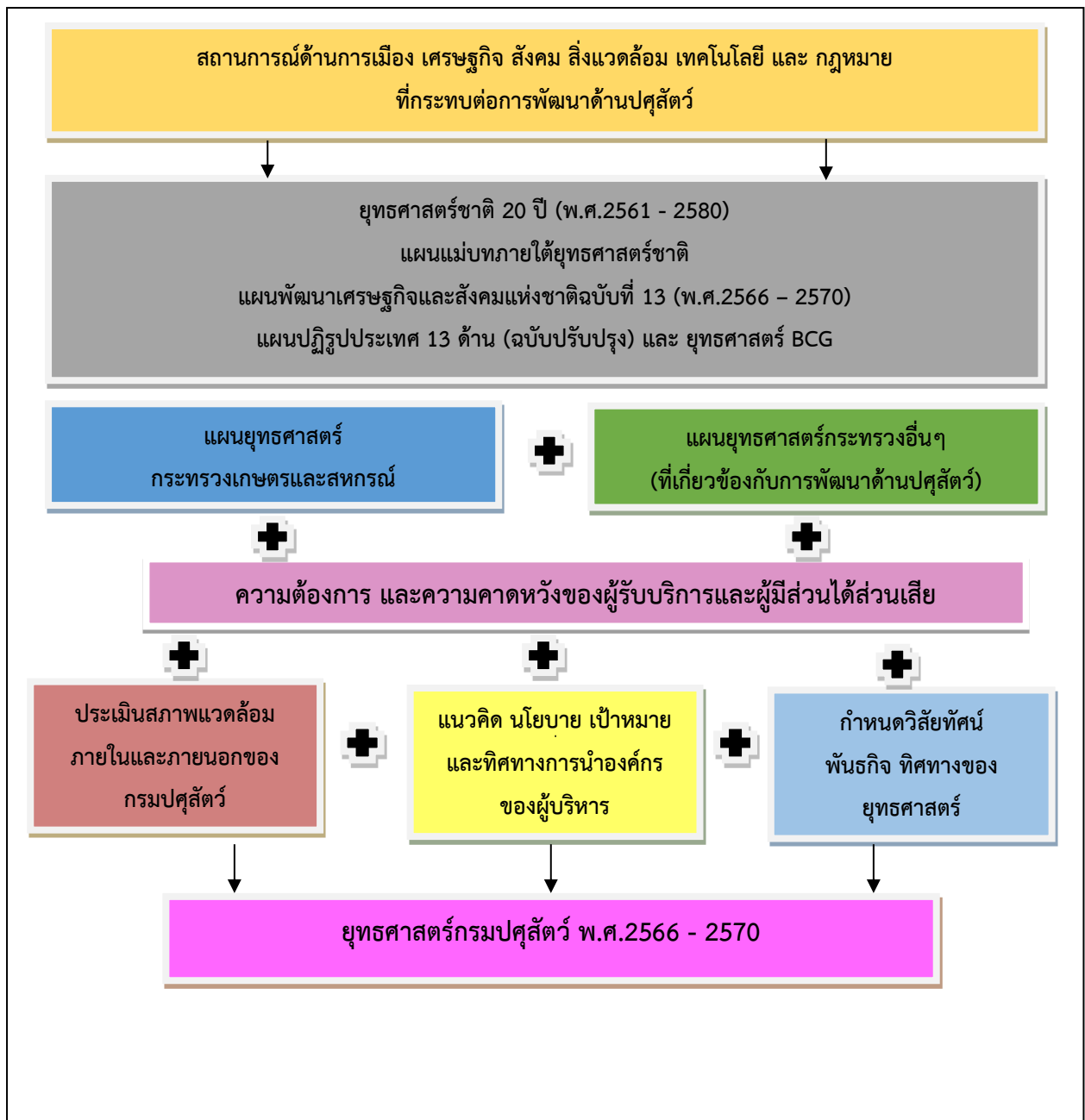
ภาพที่		หน้า
5.6	แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์กลุ่ม Non-frozen ย้อนหลัง 5 ปี	60
5.7	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2537 – 2564	71
5.8	วัยรุ่นและเยาวชนไทยอายุ 10 - 24 ปี	71
5.9	อัตราการว่างงาน	72
5.10	อัตราการย้ายถิ่นจำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2563 - 2564	73
5.11	ระดับน้ำทะเลคาดการณ์ ปี 2050 และที่ตั้งของสถานประกอบการที่มีการจ้างงานสูง	75
5.12	สถิติพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2504 - 2562	77
5.13	องค์ประกอบสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารใน Farming 4.0	81
6.1	The New Sustainable Growth Engine (Bio-Circular-Green Economy)	103
6.2	โมเดลเศรษฐกิจ BCG	105
6.3	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย	110
6.4	ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ในทุกมิติ	116
10.1	กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ	178
10.2	การติดตามและประเมินผล	179
10.3	Work Flow กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล	180

บทที่ 1

กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570

กรมปศุสัตว์ในฐานะเป็นหนึ่งในองค์กรที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ เพื่อให้มีปริมาณสัตว์เพียงพอ สินค้าปศุสัตว์มีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัย ปราศจากโรคสารตกค้างและสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติงานด้านการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งในด้านการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก รวมถึงในด้านการเป็นอาชีพหลัก และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และยังเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค ประกอบกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีความเป็นพลวัตสูง โดยในช่วงปี พ.ศ.2563 – 2564 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการส่งออกซึ่งเป็นรายได้สำคัญของประเทศหายไปอย่างฉับพลันสืบเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าสำคัญ รวมทั้งการปิดเส้นทางขนส่งในบางประเทศ และการหยุดชะงักของห่วงโซ่การผลิต นอกจากนี้ยังพบปัจจัยเสี่ยงซ้ำเติมจากปัญหาภัยแล้งที่มีแนวโน้มรุนแรงและส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตสินค้าเกษตรและการส่งออกสินค้าเกษตร และในการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ต้องสอดคล้องกับทิศทางของนโยบายของรัฐบาล ทั้งแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) แผนพัฒนาการเกษตร นโยบายที่สำคัญของรัฐบาล แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (พ.ศ. 2564 - 2570) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) (พ.ศ. 2558 - 2573)

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570 ให้มีความสอดคล้องกับแผนต่างๆ ของประเทศและสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งในกระบวนการจัดทำแผนจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการ เพื่อทราบถึงสถานการณ์และความต้องการด้านการปศุสัตว์ทั้งในปัจจุบันและความคาดหวังในอนาคตจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง นำไปสู่การใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบาย เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมด้านการปศุสัตว์ในอนาคตต่อไป

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2566 - 2570

บทที่ 2

ผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis)

2.1 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Theory)

Freeman (1984) ได้ให้นิยามของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ กลุ่มหรือบุคคลใดๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อหรือได้รับผลกระทบจากการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งได้แบ่งการจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังนี้

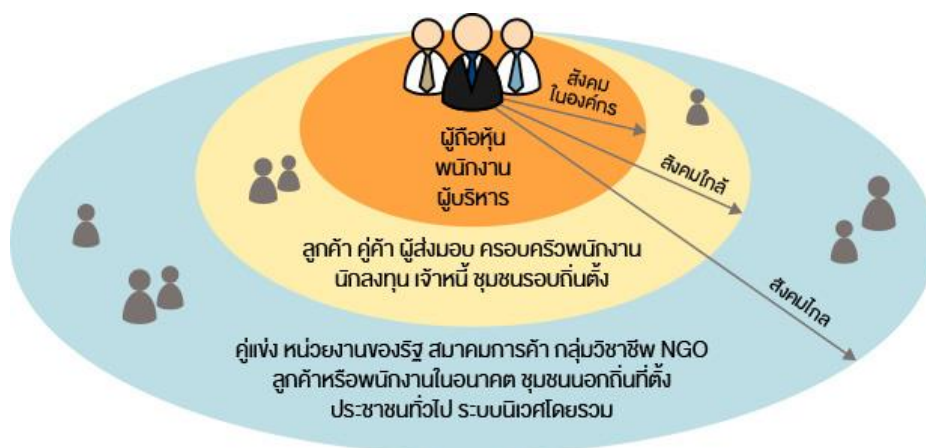
1) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร (Internal stakeholders) เช่น เจ้าของ/ผู้ถือหุ้น (shareholders) ผู้บริหาร พนักงาน เป็นต้น

2) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกองค์กร (External stakeholders) เช่น คู่ค้า ลูกค้า สื่อมวลชน องค์กรเอกชน ภาครัฐบาล เป็นต้น

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีหลักวิเคราะห์การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Primary Stakeholders) เป็นผู้ใกล้ชิดองค์กรโดยตรง และได้รับประโยชน์หรือผลกระทบทางตรงจากการประกอบกิจกรรม เช่น พนักงาน ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น ลูกค้า คู่ค้า ผู้ส่งมอบ ครอบครัวพนักงาน นักลงทุน เจ้าหนี้ ชุมชนรอบถิ่นตั้งองค์กร เป็นต้น

2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง (Secondary Stakeholders) เป็นผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยอ้อมหรือสังคมไกลออกไป โดยเป็นผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบทางอ้อมจากการประกอบกิจกรรม เช่น รัฐบาล หน่วยงานของรัฐ สมาคมการค้า กลุ่มวิชาชีพ NGO ผู้ที่จะมาเป็นลูกค้าหรือพนักงานในอนาคต ชุมชนนอกถิ่นที่ตั้งองค์กร เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 การจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีดังต่อไปนี้

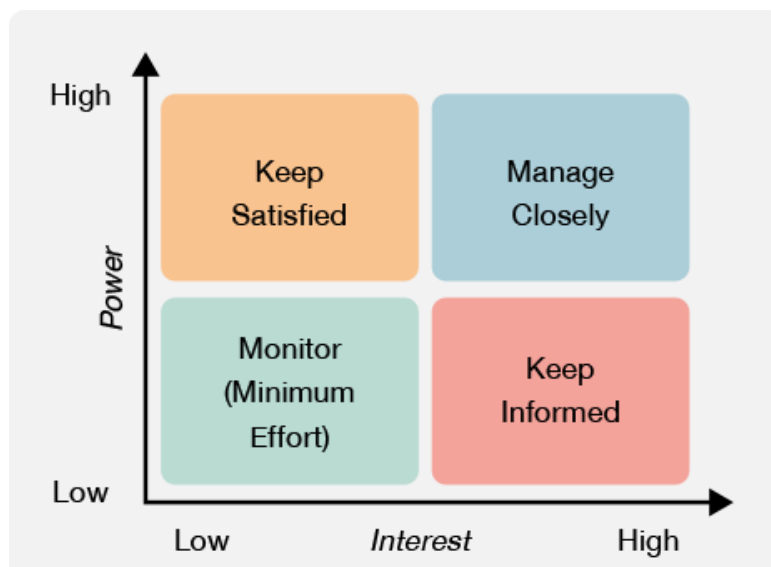
- 1) ช่วยกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ทิศทาง แผนการดำเนินงาน และแนวทางในการพัฒนาองค์กร
- 2) เป็นโอกาส และประโยชน์ในการสร้างสรรค์สินค้า และบริการใหม่
- 3) ช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร
- 4) การสานความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ช่วยทำให้การดำเนินงานราบรื่นขึ้น

การจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Prioritization) โดยพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้

1. อำนาจ (Power) หมายถึง ระดับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กร โดยมีความเปลี่ยนแปลง หรือมีอิทธิพลในการตัดสินใจในด้านใดด้านหนึ่งขององค์กร
2. ความสนใจ (Interest) หมายถึง ระดับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีความสนใจในการดำเนินงานขององค์กร

การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พิจารณาจาก 4 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. Manage closely คือ มีอำนาจมาก และมีความสนใจในตัวองค์กรมาก
2. Keep satisfied คือ ผู้ที่มีอำนาจมาก แต่สนใจเกี่ยวกับองค์กรไม่มากนัก
3. Keep informed คือ ผู้ที่มีอำนาจน้อย แต่มีความสนใจในองค์กรมาก
4. Monitor คือ ผู้ที่มีอำนาจน้อย และมีความสนใจในองค์กรน้อย

ภาพที่ 2.2 การจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามอิทธิพล และความสนใจที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมปศุสัตว์

การประชุมเพื่อกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) วันศุกร์ที่ 19 พฤศจิกายน 2564 ตั้งแต่เวลา 13.30 - 16.30 น. ณ ห้องประชุมพระพิรุณ ตึกอำนวยการ ชั้น 1 กรมปศุสัตว์ และผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ Zoom ทางกรมปศุสัตว์ให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้ อยากรให้มีการเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วนทั้งจากภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัย รวมทั้งผู้แทนเกษตรกร จากต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เป็นต้น

ทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมปศุสัตว์ ดังนี้

- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร (Internal stakeholders) คือ ผู้บริหารของกรมปศุสัตว์ ข้าราชการ และพนักงานราชการสังกัดกรมปศุสัตว์
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกองค์กร (External stakeholders) คือ เกษตรกร และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ สมาคมผู้เลี้ยงแต่ละชนิด กลุ่มเกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์ มหาวิทยาลัย รัฐบาล และหน่วยงานของภาครัฐต่างๆ
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Primary Stakeholders) คือ ผู้บริหารของกรมปศุสัตว์ ข้าราชการ และพนักงานราชการสังกัดกรมปศุสัตว์ เกษตรกร และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ กลุ่มเกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง (Secondary Stakeholders) คือ รัฐบาล หน่วยงานของภาครัฐ มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์บทบาทอำนาจและความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	ระยะความสัมพันธ์	อำนาจ (Power)	ความสนใจ (Interest)
เกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์	ใกล้ชิด	มีอำนาจในการผลิตสินค้าปศุสัตว์ แต่ไม่มีอำนาจในเรื่องการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์	ต้องการความช่วยเหลือ และเป็นผู้รับบริการจากกรมปศุสัตว์
ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์	ใกล้ชิด	มีอำนาจในการผลิตสินค้าปศุสัตว์ แต่ไม่มีอำนาจในเรื่องการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์	ต้องการความช่วยเหลือ และเป็นผู้รับบริการจากกรมปศุสัตว์
สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์	ใกล้ชิด	มีอำนาจในการเรียกร้องความต้องการจากกรมปศุสัตว์ เพราะเป็นตัวแทนขนาดใหญ่	ต้องการความช่วยเหลือ และเป็นผู้รับบริการจากกรมปศุสัตว์

ตารางที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์บทบาทอำนาจและความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	ระยะความสัมพันธ์	อำนาจ (Power)	ความสนใจ (Interest)
กลุ่มเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์	ใกล้ชิด	มีอำนาจในการเรียกร้องความต้องการจากกรมปศุสัตว์ เพราะเป็นตัวแทนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่	ต้องการความช่วยเหลือและเป็นผู้รับบริการจากกรมปศุสัตว์
มหาวิทยาลัย	ไกล	มีอำนาจในเรื่องวิชาการและงานวิจัย	ต้องการความช่วยเหลือจากกรมปศุสัตว์ในเรื่องข้อมูลเพื่องานวิชาการ และงานวิจัย
รัฐบาล	ไกล	สามารถกำหนดนโยบายของกรมปศุสัตว์	ความสำเร็จของนโยบายที่กรมปศุสัตว์รับผิดชอบ
หน่วยงานของภาครัฐ	ไกล	มีอำนาจในการกำหนดนโยบายของกรมปศุสัตว์ ในบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง	นำข้อมูลจากกรมปศุสัตว์มาใช้ในนโยบายบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 2.2 ระดับคะแนนที่ใช้ในการประเมินการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	อำนาจ (Power)	ความสนใจ (Interest)
เกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์	2	5
ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์	2	5
สมาคมที่เกี่ยวกับการปศุสัตว์	4	4
กลุ่มเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์	3	4
มหาวิทยาลัย	1	2
รัฐบาล	5	2
หน่วยงานของภาครัฐ	2	2

หมายเหตุ ระดับคะแนน 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

จากตารางที่ 2.2 คะแนนประเมินการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกสามารถจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ทราบถึงกลุ่มที่จะเป็น กลุ่มตัวแทนในการรับฟังความคิดเห็น /ความคาดหวัง/ ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากบุคคลภายนอก คือ กลุ่ม Manage closely และกลุ่ม Keep informed โดยกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ทราบถึงกระบวนการปศุสัตว์ ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

อำนาจ (Power)	สูง Keep satisfied รัฐบาล	Manage closely สมาคมที่เกี่ยวกับการปศุสัตว์ กลุ่มเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับ การปศุสัตว์
	ต่ำ Monitor หน่วยงานของภาครัฐ มหาวิทยาลัย	Keep informed เกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์
ต่ำ		สูง ความสนใจ (Interest)

ภาพที่ 2.3 การจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามอำนาจ และความสนใจที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของกรมปศุสัตว์

จากภาพที่ 2.3 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมปศุสัตว์ ดังนี้

1. Manage closely คือ สมาคมที่เกี่ยวกับการปศุสัตว์ และกลุ่มผู้เกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ ควรมีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อเก็บข้อมูลอย่างใกล้ชิด และกรมปศุสัตว์ควรมีการเข้าหาแบบเชิงรุก เพื่อให้ได้ข้อมูล โดยเน้นการเข้าไปมีบทบาทของกรมปศุสัตว์ และสร้างความร่วมมือกับกลุ่มนี้
2. Keep satisfied คือ รัฐบาล มีอำนาจมากต่อการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ ควรมีการบริหารจัดการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ตามที่ผู้บริหารของรัฐบาลคาดหวังไว้
3. Keep informed คือ เกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์ และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ ควรมีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการในประเด็นต่างๆ ของราย โดยเน้นการมีส่วนร่วมการบริการที่มีคุณภาพ และเป็นທີ່ปรึกษาให้กับกลุ่มเหล่านี้
4. Monitor คือ หน่วยงานของภาครัฐ และมหาวิทยาลัย เน้นการให้ข้อมูลที่กลุ่มนี้ต้องการ เพื่อใช้ประโยชน์ตามที่กลุ่มเหล่านี้ต้องการ และกรมปศุสัตว์ต้องติดตามกลุ่มเหล่านี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรมปศุสัตว์มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน

บทที่ 3

บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในทศวรรษหน้า

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี โดยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (Global Megatrends) ที่สำคัญและส่งผลกระทบอย่างมากในหลายด้าน ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การขยายตัวของความเป็นเมือง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้างทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การระบาดใหญ่ทำให้เมกะเทรนด์ทั่วโลกช้าลง รวมทั้งขัดขวางหรือย้อนกลับความก้าวหน้าทางสังคมในด้านต่างๆ เช่น การลดความยากจนและการว่างงาน ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี และความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา เมกะเทรนด์อื่น ๆ ก็ถูกเร่งโดยการระบาดใหญ่ ซึ่งที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดคือ การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจ (Business Model) หรือกระบวนการทำงาน (Process) หรือเรียกว่า Digitalization โดยการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อองค์กรของห่วงโซ่คุณค่าทั่วโลก และเร่งการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานในยุคโลกาภิวัตน์

3.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่วิกฤตการเงินโลกในปี ค.ศ. 2009 ในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อปี โดยมีเสถียรภาพในช่วงระยะสั้น ๆ ระหว่างปี ค.ศ. 2014 ถึง 2016 (UNEP, 2019) การเพิ่มขึ้นนี้เกิดจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของการใช้พลังงาน ในทางตรงกันข้าม การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้ที่ดินยังคงค่อนข้างคงที่ที่ประมาณร้อยละ 7.0 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (IPCC, 2018) ภายในช่วงปี ค.ศ. 2016-2020 อุณหภูมิโลกร้อนขึ้นเฉลี่ย 1.2 องศาเซลเซียส สูงกว่าอุณหภูมิโลกเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นตอนศตวรรษที่ 19 หลายเท่า สภาพอากาศร้อนทำให้ธารน้ำแข็งทั่วโลกเริ่มละลาย หนุ่น้ำทะเลให้สูงและร้อนขึ้น จนเกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกสีและสัตว์ทะเลเกยตื้น สภาพอากาศร้อนยังเป็นต้นเหตุของภัยแล้ง ไฟป่า น้ำท่วม และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) เพื่อการรักษาอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกที่ให้อยู่ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส เหนืออุณหภูมิในช่วงก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ปี ค.ศ. 2015 การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ 21 หรือ Conference of the Parties ครั้งที่ 21 (COP21) พยายามจำกัดให้อุณหภูมิโลกต่ำกว่านั้นประมาณ 1.5 องศาเซลเซียส และล่าสุดในการประชุมสุดยอดรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครั้งที่ 26 (United Nations

Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties: UNFCCC COP: COP 26) มีข้อตกลง 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ลดระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้เหลือสุทธิเป็นศูนย์ (net-zero) ให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2050 และพยายามจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยโลกไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส ผ่านการเร่งการยุติการใช้ถ่านหิน ยุติการตัดไม้ทำลายป่า เร่งเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และพัฒนาเทคโนโลยีคาร์บอน

2. ปรับตัวเพื่อปกป้องชุมชนและถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติให้มากขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจำเป็นต้องมีการปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศ พัฒนาระบบป้องกัน ระบบเตือนภัย และโครงสร้างพื้นฐานที่ยืดหยุ่นฟื้นตัวได้

3. ระดมทรัพยากรทางการเงินจากประเทศพัฒนาแล้วเป็นหลัก ตามที่ได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะระดมทุนให้ได้อย่างน้อย 100 พันล้านดอลลาร์สหรัฐทุกปี เพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4. สร้างความร่วมมือเพื่อทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาล ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคมให้ได้ฉันทามติเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการผลิตและใช้พลังงาน ระบบอาหาร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเดินทางและการเคลื่อนย้ายสินค้าทั่วโลก และจัดทำ Paris Agreement Rulebook ให้เสร็จสิ้นเพื่อให้ข้อตกลงนี้สามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศช่วยเร่งให้เกิดนวัตกรรมและนโยบายด้านเทคโนโลยีที่เข้มข้นขึ้น ซึ่งช่วยลดต้นทุนในการผลิต การจัดเก็บ และการใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และลม เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อห่วงโซ่อุปทาน อาคาร และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงเทคโนโลยีการปรับตัว เช่น ทำนบและเขื่อน เป็นต้น กระแสการอพยพย้ายถิ่นในชนบทและเมืองจะมีจำนวนมากขึ้นเนื่องจากถูกทำลายจากความไม่มั่นคงในการดำรงชีวิตที่เพิ่มขึ้นซึ่งเกิดจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น สภาพอากาศที่เลวร้าย ความแห้งแล้ง อุณหภูมิที่สูงขึ้น การระบาดของแมลง และการขาดแคลนน้ำ ด้วยเหตุนี้ ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นหรือรุนแรงขึ้นทั้งในเมืองและเมืองปลายทาง ทั้งภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะยิ่งตอกย้ำความเปราะบางของประเทศที่มีการเติบโตของประชากรค่อนข้างสูง ความหนาแน่นของประชากร อัตราการเจริญพันธุ์ และการพึ่งพาการเกษตรที่เลี้ยงด้วยฝน

ข้อมูลจากรายงาน “Temporary reduction in daily global CO₂ emissions during the COVID-19 forced confinement” ได้ประเมินว่า อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ปี ค.ศ. 2020 ที่ผ่านมา จะลดลงจากปี ค.ศ. 2019 ประมาณร้อยละ 7 ทั้งนี้ อัตราการปล่อยคาร์บอนขึ้นอยู่กับมาตรการควบคุมการเดินทางจากการระบาด ในรายงานระบุว่า มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจที่รัฐบาลทั่วโลกจะใช้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจหลังวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จะมีผลอย่างมากต่อแนวโน้มการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโลกในช่วงทศวรรษหน้า หากรัฐบาลประเทศต่าง ๆ เร่งกระตุ้นเศรษฐกิจให้กลับมาเติบโต

อย่างรวดเร็ว ก็อาจละเลยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จนล้มความพยายามลดการปล่อยคาร์บอน ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาหลายปี หรืออาจจำเป็นต้องยกเลิกการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการ คาร์บอนต่ำก็เป็นไปได้ (Le Quéré, C., et al. (2020)

จากรายงาน Global Risks Report 2022 พบว่า ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็น ความเสี่ยงระยะยาวของโลกในทศวรรษหน้า โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใกล้ตัวที่สุด อาทิ น้ำแข็งขั้วโลก ละลาย ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น และคลื่นความร้อนที่เกิดยาวนานขึ้น โดยการบังคับใช้มาตรการล็อกดาวน์ ต่อไวรัสโคโรนา 2019 ยังทำให้เห็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ทะยานอย่างรวดเร็วกว่าในปี พ.ศ. 2563 รวมถึงเศรษฐกิจโลกที่ยังพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลไม่เปลี่ยนแปลง ขณะที่การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contributions: NDCs) ต่อที่ประชุม COP26 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ที่ 1.5°C กล่าวได้ว่า แม้ทุกภาคส่วนรับรู้ถึงแรงกดดันมหาศาลในการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจที่ปล่อยคาร์บอน สุทธิเป็นศูนย์ แต่การเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็วที่สามารถบรรเทาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ ได้ในระยะยาว อาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ในระยะสั้น อาทิ การทำให้ผู้คนว่างงานฉับพลัน จากการปิดกิจการในอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนอย่างหนัก แต่หากเปลี่ยนผ่านช้าเกินไป ก็เป็นการปล่อยปะละ ให้สิ่งแวดล้อมยิ่งเสื่อมโทรมและกลายเป็นโลกที่เต็มไปด้วยความไม่เท่าเทียมมากขึ้น นับเป็นทางแยกของความ เสี่ยง ที่ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนโดยเน้นให้เกิดความร่วมมือมากที่สุด

3.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร

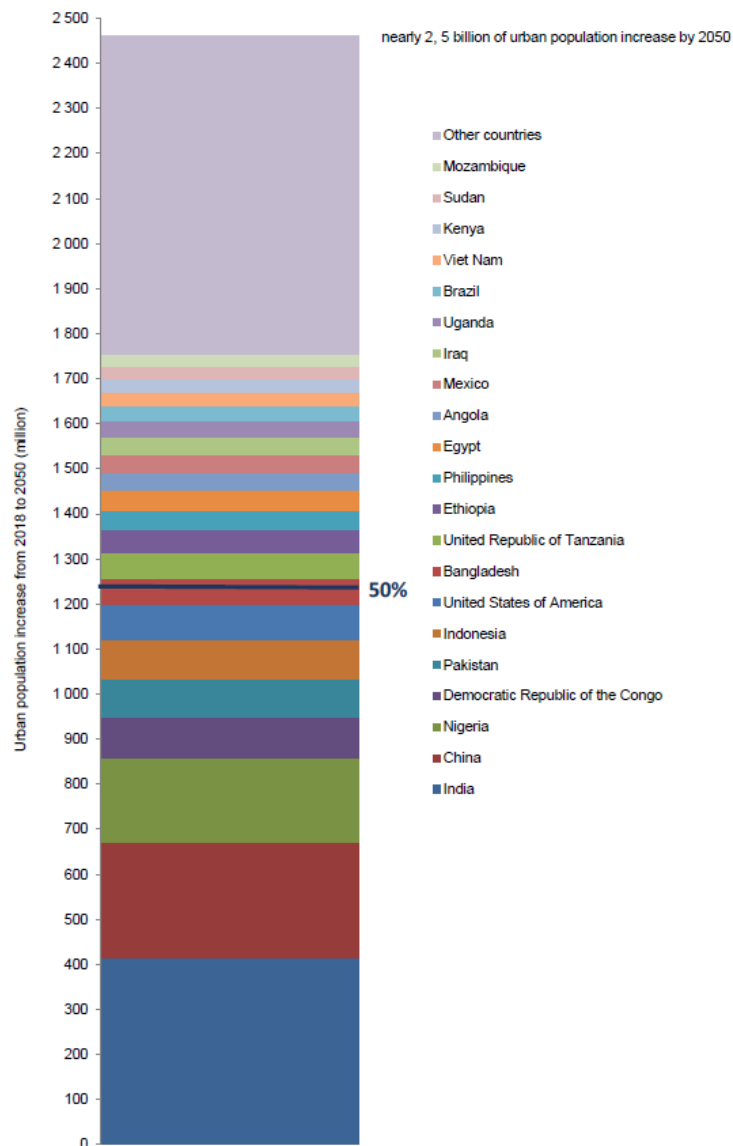
การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรศาสตร์เป็นหนึ่งในที่สุดของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในยุคนี้ นับตั้งแต่การก่อตั้งองค์การสหประชาชาติในกลางศตวรรษที่ยี่สิบ จำนวนเด็กที่เกิดขึ้นในโลกในช่วงนั้น มีจำนวน 2.5 พันล้านคน ต่อมาในปี ค.ศ. 2020 ตัวเลขดังกล่าวเพิ่มขึ้นสามเท่าเป็นเกือบ 7.8 พันล้านคน โดยอัตราการเติบโตของประชากรโลกถึงจุดสูงสุดในทศวรรษที่ 1960 โดยมีอัตราเฉลี่ยต่อปีของการเติบโต สูงกว่าร้อยละ 2.0 หลังจากนั้นได้ชะลอตัวลงเหลือประมาณร้อยละ 1.0 ในปัจจุบัน

การคาดการณ์ของสหประชาชาติระบุว่า การเติบโตของประชากรจะดำเนินต่อไปอย่างช้าๆ และอาจจะหยุดลงในตอนท้ายของศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด และได้คาดการณ์ว่า จำนวนประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นถึง 9.7 พันล้านคนภายในปี ค.ศ. 2050 ซึ่งสูงกว่าจำนวนประชากรในปี ค.ศ. 2020 เกือบร้อยละ 2.4 และอาจจะ ถึงจุดสูงสุดเกือบ 11 พันล้านคนในช่วงปี ค.ศ. 2100 และภายในปี ค.ศ. 2050 สาธารณรัฐอินเดียจะกลายเป็น ประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก ในขณะที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ไทย และยูเครน เป็นหนึ่งใน 39 ประเทศที่จะมีประชากรในปี ค.ศ. 2050 น้อยกว่าปัจจุบัน และจากการคาดการณ์ใหม่นี้ระบุว่า สาธารณรัฐ อินเดีย สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก สหพันธ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเอธิโอเปีย สหสาธารณรัฐแทนซาเนีย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ และสหรัฐอเมริกา จะเป็น 9 ประเทศจะมีสัดส่วนประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรโลก ที่ได้คาดการณ์ไว้ระหว่างปัจจุบันจนถึงปี ค.ศ. 2050 (United Nation, 2019) และสิ่งที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง คือ ประชากรโลกจะมีอายุมากขึ้น เนื่องจากอายุขัยโดยเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นและระดับภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดลง

ภาวะประชากรสูงวัยที่กำลังเกิดขึ้นในทุกภูมิภาคและในประเทศที่มีการพัฒนาต่างระดับกันไป โดยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งการมีประชากรสูงอายุมากถือเป็นชัยชนะของการพัฒนา เนื่องจากการมีอายุยืนยาวมากขึ้นถือว่าเป็นผลสำเร็จที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของมนุษยชาติ คนมีชีวิตรอดอยู่นานขึ้น เพราะมีการปรับปรุงภาวะโภชนาการ สุขาภิบาล มีความก้าวหน้าทางการแพทย์ การดูแลสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ เมื่อปี ค.ศ. 1950 มีประชากรโลกที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 205 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2012 จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 810 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าภายในปี ค.ศ. 2050 คือ จำนวน 2 พันล้านคน โดยสัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไประหว่าง หญิง : ชาย อยู่ที่สัดส่วน 100 : 84 และภายในปี ค.ศ. 2050 ประชากร 1 ใน 6 ของโลกจะอายุเกิน 65 ปี (ร้อยละ 16) เพิ่มขึ้นจาก 1 ใน 11 ในปี ค.ศ. 2019 (ร้อยละ 9) ภูมิภาคที่คาดว่าจะมีส่วนแบ่งของประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าระหว่างปี ค.ศ. 2019 และ ค.ศ. 2050 ได้แก่ แอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตก เอเชียกลางและใต้ เอเชียตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ และละตินอเมริกาและแคริบเบียน ภายในปี ค.ศ. 2050 หนึ่งในสี่ของประชากรที่อาศัยอยู่ในยุโรปและอเมริกาเหนืออาจมีอายุ 65 ปีขึ้นไป (United Nation, 2019)

3.3 การขยายตัวของความเป็นเมือง

ในบรรดาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก การขยายตัวของความเป็นเมืองเป็นสิ่งที่แน่นอนที่สุดในระหว่างปี ค.ศ. 2020-2050 สัดส่วนของผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 53 เป็นร้อยละ 70 ภายใน 30 ปี เมืองต่าง ๆ จะมีส่วนในการสร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจโลก 2 ใน 3 ของผลผลิตทั้งหมดและใช้ทรัพยากรธรรมชาติของโลกถึงร้อยละ 80 ในปี ค.ศ. 2030 (United Nations, 2018) และภายในปี ค.ศ. 2050 ประมาณร้อยละ 68 หรือ 2 ใน 3 ของประชากรโลกจะตั้งรกรากอยู่ในเขตเมือง ทำให้มีประชากรประมาณ 6.7 พันล้านคน โดยประมาณร้อยละ 90 ของการขยายตัวนี้เกิดขึ้นในภูมิภาคแอฟริกาใต้สะฮารา และเอเชีย การเติบโตของประชากรในเมืองมากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 35) จะเกิดขึ้นในสามประเทศเท่านั้น ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย (416 ล้านคน) สาธารณรัฐประชาชนจีน (255 ล้านคน) และสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย (189 ล้านคน) (United Nations, 2019) (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในเมืองที่คาดการณ์ไว้ระหว่างปี ค.ศ. 2018-2050 จำแนกตามประเทศ
ที่มา : United Nations (2019)

พื้นที่ชนบทมีการเติบโตของประชากรอยู่ในระดับต่ำตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 โดยภายในปี ค.ศ. 2018 จะมีจำนวนประชากรในพื้นที่ชนบทประมาณ 3.4 พันล้านคน การเติบโตของประชากรคาดว่าจะดำเนินต่อไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและสูงสุดในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ก่อนที่จะลดลงเหลือประมาณ 3.1 พันล้านคน ภายในปี ค.ศ. 2050 แอฟริกาและเอเชียเป็นประเทศที่มีประชากรในชนบทมากที่สุดและจะคงดำเนินต่อไปจนถึงปี ค.ศ. 2050 โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดียมีจำนวนประชากรสูงเป็นพิเศษที่ 578 ล้านคน และ 893 ล้านคน ตามลำดับ

เมกะซิตี (Megacity) ถูกกำหนดให้เป็นเขตมหานครที่มีประชากรมากกว่า 10 ล้านคน ได้รับการอธิบายว่าเป็นแนวโน้มการกลายเป็นเมืองของศตวรรษที่ 21 ในปี ค.ศ. 1950 มีเพียง 2 มหานคร คือ โตเกียว และนิวยอร์ก ภายในปี ค.ศ. 2020 มี 29 เมือง เพิ่มขึ้นจาก 12 เมืองในปี ค.ศ. 1990 และภายใน

ปี ค.ศ. 2030 จำนวนเมืองที่มีประชากร 10 ล้านคนขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเป็น 43 เมือง นิวเดลีจะกลายเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลกด้วยประชากร 39 ล้านคน รองลงมาคือ โตเกียว 37 ล้านคน และเซี่ยงไฮ้ 33 ล้านคน (World Economic Forum, 2019)

เมื่อประชากรและภูมิภาคเติบโตขึ้น การจ้างงานมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมเป็นภาคการผลิตและการบริการมากขึ้น ในประเทศที่มีรายได้สูง กระบวนการนี้มีการพัฒนาไปพร้อมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมไปพร้อมกัน อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศที่กำลังพัฒนา การขยายตัวของเมืองไม่ได้มาพร้อมกับการพัฒนาอุตสาหกรรม การไม่มีการจ้างงานในภาคการผลิตมีส่วนทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานของประชากรที่ยากจน เนื่องจากเขตเมืองไม่สามารถรองรับกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้นได้ (Gollin, Jedwab และ Vollrath, 2016) การเกิดของแรงงานนอกระบบและสลัมในประเทศอุตสาหกรรมจึงเป็นสัญญาณเตือนว่าภาคการผลิตไม่ใช่ยารักษาสารพัดโรค จึงจำเป็นต้องมีที่อยู่อาศัยราคาไม่แพง การคุ้มครองทางสังคมและการวางแผนเมืองที่ครอบคลุมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ในขณะที่ การขยายตัวของเมืองได้ลดสัดส่วนของแรงงานในภาคเกษตร การจ้างงานในภาคเกษตรยังคงมีความสำคัญ อาหารที่บริโภคทั่วโลกส่วนใหญ่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น โดยเฉลี่ยแล้วมีเพียงร้อยละ 19 ของการผลิตทางการเกษตรที่มีการซื้อขายระหว่างประเทศ ผลผลิตทางการเกษตรที่ดีขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงด้านอาหาร เนื่องจากความต้องการอาหารจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ภายในปี ค.ศ. 2050 (Alexandratos and Bruinsma, 2012)

ประเทศที่มีลักษณะความเป็นเมืองสูง เช่น ญี่ปุ่น (ร้อยละ 92) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 91) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 86) และแคนาดา (ร้อยละ 81) จะมีอัตราร้อยละของแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตรน้อยที่สุด (ระหว่างร้อยละ 1.2 ถึง 3) และสัดส่วนในด้านการบริการและอุตสาหกรรมที่สูงกว่า ประเทศที่มีลักษณะเป็นเมืองน้อยกว่า เช่น สาธารณรัฐเคนยา (ร้อยละ 27) สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย (ร้อยละ 30) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ร้อยละ 35) และสาธารณรัฐอินเดีย (ร้อยละ 34) มีแนวโน้มที่จะมีส่วนแบ่งการใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมที่สูงขึ้น สัดส่วนอยู่ที่ประมาณร้อยละ 75 ร้อยละ 75 ร้อยละ 73.1 และร้อยละ 44 ตามลำดับ (Barret et al., 2017)

ความท้าทายสำหรับประเทศในแอฟริกาและเอเชียคือ การจัดการการขยายตัวของเมืองในลักษณะที่ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อตอบสนองความต้องการด้านอาหารของประชากรในเมืองที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ต้องทำให้แน่ใจว่าประชาชนที่ทำงานด้านเกษตรกรรมในปัจจุบันได้รับการจ้างงานที่มีความหมายในอนาคต ประเทศต่าง ๆ จะต้องเพิ่มผลผลิต ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงผลผลิตของเกษตรกรรายย่อยแทนที่จะพึ่งพาการขยายการค้าขนาดใหญ่เพียงอย่างเดียว เป็นต้น (United Nations, 2020)

3.4 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์และการขยายตัวของเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลมากขึ้น ด้วยจำนวนผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นสามเท่าภายในปี ค.ศ. 2050 (United Nations, 2019) ตัวอย่าง เช่น ประเทศผู้สูงอายุจะต้องเผชิญการต่อสู้ที่ยากลำบากเพื่อรักษามาตรฐานการครองชีพ แม้ว่าการอพยพระหว่างประเทศจากประเทศที่มีประชากรอายุน้อยกว่า ซึ่งในอดีตช่วยลดแรงกดดันด้านประชากร เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางกายภาพและทางปัญญา ทำให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้นานขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน ระบบอัตโนมัติทางการเกษตรที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในการผลิตและบริการอาจหมายความว่า บางประเทศที่ต้องเผชิญกับจำนวนแรงงานที่ลดลงยังคงสามารถผลิตได้จำนวนมากพอที่จะรองรับประชากรที่มีอายุมากขึ้น

เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นและมีอายุมากขึ้น ความต้องการระบบสุขภาพก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งเป็นแรงจูงใจหลักของนวัตกรรมดิจิทัลในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สิ่งเหล่านี้ช่วยปรับปรุงการให้บริการด้านสุขภาพในหลายประเทศ โทรศัพท์มือถือและการส่งข้อความ เพื่อให้ข้อมูลทางการแพทย์แก่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลเป็นส่วนหนึ่งของการติดตามการดูแลทางการแพทย์ เป็นต้น เทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยให้ผู้ดูแลระบบมีข้อมูลที่ดีขึ้นในการจัดการการขยายบริการด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ การรวบรวมและวิเคราะห์ชุดข้อมูลทางการแพทย์ขนาดใหญ่สามารถให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการปรับปรุงผลลัพธ์ด้านสุขภาพ

ความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมากขึ้น ความก้าวหน้าล่าสุดเกี่ยวกับอัลกอริทึมของ Machine Learning ตัวอย่าง เช่น การนำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ในกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่ใช้คาร์บอนสูง เป็นการเปิดโอกาสสำหรับพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งมีการแข่งขันด้านต้นทุนมากขึ้น เพื่อทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลในอุตสาหกรรมที่ผลิตมากกว่าหนึ่งในสี่ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกในแต่ละปี (Oberhaus, 2019) ความท้าทายด้านสภาพอากาศจะต้องใช้นวัตกรรมอีกมากมาย รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีลดการปล่อยคาร์บอนเป็นลบ (Negative Emission Technologies – NET) และการเพิ่มประสิทธิภาพในภาคส่วนที่สำคัญ เช่น การขนส่ง เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม เป็นต้น

ในยุคปัจจุบันข้อมูลดิจิทัลได้กลายเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่ทรงพลัง ระบบอัตโนมัติของหุ่นยนต์ เซนเซอร์และเครื่องยนต์ที่ดีขึ้น ซอฟต์แวร์ที่ได้รับการปรับปรุงกำลังเปลี่ยนแปลงการผลิตในด้านการเงิน เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังขยายการออม สินเชื่อและการประกันภัยไปสู่คนจนและผู้ด้อยโอกาส การขยายวงกว้างของการใช้เทคโนโลยีใหม่ในช่วงที่โดนจำกัดการเคลื่อนไหวในช่วงการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กำลังเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของผู้คน การสื่อสาร การเรียนรู้ การผลิต และการบริโภค (United Nations, 2020) อีกทั้งนวัตกรรมและเทคโนโลยี ถือเป็นหนึ่งในแนวโน้มสำคัญเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืนของธุรกิจ โดยนวัตกรรมเริ่มได้รับการระบุว่า เป็นหนึ่งในความเสี่ยงเกิดใหม่ (Emerging risk) หากธุรกิจไม่ให้ความสำคัญและปรับตัวเพื่อสร้างนวัตกรรม จะมีความเป็นไปได้สูงที่บริษัทจะสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันไปเรื่อย ๆ ขณะที่นวัตกรรมที่ดีจะยิ่งสร้างการพัฒนาที่สูงมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แรงกระตุ้นจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นำมาสู่ทรนดันนวัตกรรมที่น่าสนใจในการรับมือกับโรคระบาด ความตระหนักและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป รวมทั้งนำไปสู่แนวโน้มการพัฒนานวัตกรรม โดยมีประเด็นความยั่งยืนด้าน “สุขภาพและความปลอดภัย” เป็นตัวตั้ง ผลจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีในทางการแพทย์และสุขภาพเพิ่มสูงขึ้น โดย 2 เทรนด์สำคัญที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการสูง ได้แก่ การดูแลผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกล (Care delivery – telehealth) เทรนด์ที่สองคือ การวินิจฉัยโรคเบื้องต้น (pre-diagnosis) ที่มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น AI ข้อมูลขนาดใหญ่การวิเคราะห์ไปจนถึง Internet of Thing (IoT) จะสร้างผลกระทบอย่างมาก และเป็นตัวช่วยของบริษัทในยุค COVID-19 ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญหน้ากับความปกติใหม่ (New Normal)

3.5 ระเบียบโลกใหม่ (New World Order)

ท่ามกลางสภาวะความผันผวนของสถานการณ์โลกประกอบกับการอุบัติขึ้นของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของเศรษฐกิจ การเงิน และสังคมที่กำลังดำเนินอยู่ และก่อให้เกิดแนวคิดที่เรียกว่า ระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ซึ่งหมายถึง ช่วงเวลาสำคัญในประวัติศาสตร์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิดทางการเมือง ดุลอำนาจ ความคิดเชิงอุดมการณ์ว่าด้วยการจัดการปกครองทั่วโลก โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมักเกิดจากปัญหาที่พ้นขีดความสามารถที่รัฐชาติใดจะสามารถบริหารจัดการ แก้ไข ได้โดยลำพังเฉพาะตน ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนทั่วโลก

สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การจัดการกับวิกฤตดังกล่าวถือเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงถึงการกำหนดระเบียบโลกใหม่ โดยมีแนวโน้มความมั่นคงของโลกหลังไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

1. ด้านภูมิรัฐศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

1) การกลับมาของกระแสชาตินิยม (The Rise of Nationalism)

- มาตรการรับมือวิกฤติไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในหลายประเทศ อาทิ การปิดพรมแดน การยกเลิกวีซ่า การห้ามนักท่องเที่ยว/บุคคลต่างชาติจากพื้นที่แพร่ระบาดเข้าประเทศ สะท้อนแนวคิดชาตินิยมกล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่เลือกที่จะพึ่งพารัฐบาลของตนเองมากกว่าองค์การระหว่างประเทศ รัฐบาลหลายประเทศมองผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก เช่น ประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตวัคซีนเลือกที่จะนำมาใช้กับคนในประเทศของตนเองก่อน รวมไปถึงการมุ่งเน้นมาตรการพึ่งพาห่วงโซ่อุปทานในประเทศมากขึ้น

- ความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาขององค์การระหว่างประเทศ (Breakdown of World Governance) เช่น WHO บทบาทและความน่าเชื่อถือต่อแนวทางการทำงานในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่ามีความล่าช้า ขาดการสื่อสารที่ชัดเจน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

- การเมืองเชิงอัตลักษณ์ถูกกล่าวถึงอย่างเป็นวงกว้างอีกครั้ง กล่าวคือ การเกิดกระแสการเหยียดเชื้อชาติ (Racism) โดยชาวจีน และชาวเอเชียถูกเหยียดเชื้อชาติเป็นผลมาจากอัตราการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เพิ่มสูงขึ้น และความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข

- มุ่งเน้นกิจการภายในประเทศ (Inward) ระเบียบโลกหลังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีแนวโน้มส่งผลให้เกิดการแยกตัวกัน (Decoupling) และมองข้ามประเด็นปัญหาระดับภูมิภาค (Regional) และระดับโลก (Global Problems) เช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) หรือการอพยพของผู้ลี้ภัยขนาดใหญ่ (Large-scale Immigration) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศจะมีความเด่นชัดขึ้น จากความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงสินค้าและบริการ ระบบสาธารณสุข รวมถึงผลกระทบต่อการจ้างงานและรายได้ในระยะยาว อย่างไรก็ตาม การพัฒนาด้านสาธารณสุขและการยกระดับความร่วมมือทางการแพทย์ทั่วโลกจะมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตการณ์ในอนาคต

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลให้เกิดการก้าวเข้าสู่ตลาดพลังงานหมุนเวียนอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสร้างสภาพอากาศที่ดีต่อการอยู่อาศัย

2. ด้านเศรษฐกิจและห่วงโซ่อุปทานโลก

1) เศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอย (Economic Recession)

- กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ระบุว่า เศรษฐกิจโลกได้เข้าสู่ภาวะถดถอยซึ่งเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีแนวโน้มว่าอาจส่งผลกระทบมากกว่าวิกฤตการเงินปี พ.ศ. 2551 อย่างไรก็ตาม มีการคาดการณ์ว่า เศรษฐกิจโลกอาจฟื้นตัวได้ดีขึ้น หากแต่ละประเทศสามารถแก้ไขปัญหาและลดจำนวนผู้ติดเชื้อลงได้

- เลขานุการองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ระบุว่า ประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่กำลังเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างน้อย 2 ไตรมาส และคาดการณ์ว่าอาจส่งผลกระทบต่ออัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโลก โดยจะเติบโตเพียงร้อยละ 1.5

- รายงานการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา ระบุว่า การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ทั่วโลกขยายตัวลดลงราวร้อยละ 30 - 40 และกระทบต่อห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains)

- นักเศรษฐศาสตร์คาดการณ์ว่า การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างต่อเนื่องจะสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจโลกสูงกว่ากรณีของโรคซาร์ส โดยในครั้งนี้นักเศรษฐศาสตร์โลกอาจมีมูลค่าการสูญเสียมากถึง 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.1 ของ GDP โลก เนื่องจากเศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีนมีขนาดใหญ่ เชื่อมโยงทั้งการค้า การลงทุน และการขนส่ง อีกทั้งส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีนคิดเป็นร้อยละ 16 ของ GDP โลก (คิดเป็น 1 ใน 3 ของเศรษฐกิจโลก)

- แนวโน้มทิศทางลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Nationalism) หรือลัทธิปกป้องการค้า (Protectionism) มากขึ้น กล่าวคือ มีความเป็นไปได้ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ และการบริโภคภายในประเทศ (Domestic and Consumption Economy) มากขึ้น หลังการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยสภาวะทางเศรษฐกิจและมาตรการทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นทั่วโลก เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก

- ปัญหาการหยุดชะงักของการผลิต (Supply Disruption) อาจส่งผลกระทบต่อเนื่องกันไปเนื่องจากหลายประเทศที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน

- การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) ได้รับผลกระทบอย่างมากจากสถานการณ์การติดเชื้อที่ผ่านมา ส่งผลต่อกำลังการผลิตทั่วโลกที่ลดลง

- เทคโนโลยีที่สร้างความพลิกผัน (Disruptive Technology) ถือว่าเทคโนโลยีคือหัวใจสำคัญของการต่อสู้กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั้งการคิดค้นวัคซีน และการผลิตยารักษาโรคต่างๆ ซึ่งในอนาคตการพัฒนาเทคโนโลยี อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IOT) จะช่วยให้ทุกภาคการผลิตและการดำรงชีวิตเป็นไปอย่างสะดวกสบาย และรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (มรรดา ศรีเมืองนิเวศ, 2563)

3.6 สงครามสหพันธรัฐรัสเซีย - ยูเครน

ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมา โลกได้เผชิญกับสถานการณ์ความตึงเครียดระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียและยูเครนที่นำไปสู่ความรุนแรง การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจครั้งสำคัญที่ทั่วโลกต้องจับตามอง เนื่องจากหลากหลายประเทศได้ใช้มาตรการคว่ำบาตรสหพันธรัฐรัสเซีย ส่งผลทำให้การค้าในตลาดโลกเกิดความผันผวน โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซที่ถือว่าสหพันธรัฐรัสเซียเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก หรือผลิตก๊าซมีสัดส่วนถึงร้อยละ 16.6 และการผลิตน้ำมันมีสัดส่วนร้อยละ 12.1 ของการผลิตทั้งโลก (Rachot Leingchan, 2565) ดังนั้น การที่สหพันธรัฐรัสเซียถูกคว่ำบาตรจึงกระทบต่อราคาน้ำมันในตลาดโลกที่พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ มาตรการคว่ำบาตรรัสเซียยังได้ส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและธุรกิจอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญในหลายประเทศ อาทิ ธุรกิจก่อสร้าง ภาคขนส่ง โรงกลั่นน้ำมัน การขนส่งทางเรือและอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้มีต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าโลหะและพลังงาน แม้แต่ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาที่สามารถผลิตน้ำมันได้เกินความต้องการ แต่การพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันจากสหพันธรัฐรัสเซียยังมีราคาถูกกว่าการขนส่งจากแหล่งผลิตในสหรัฐไปยังรัฐต่าง ๆ (ฐนิตพงศ์ ชื่นภิบาล, 2565) อย่างไรก็ตาม ได้มีการคาดการณ์ถึงสถานการณ์การสู้รบที่อาจมีความยืดเยื้อต่อไป ตลอดจนชาติตะวันตกใช้มาตรการคว่ำบาตรที่รุนแรงมากขึ้น อาจส่งผลให้เกิด Energy Supply Disruption จนทำให้สหพันธรัฐรัสเซียยุติการส่งออกพลังงานไปยุโรป และส่งผลให้การส่งออกน้ำมันดิบลดลงถึง 2.5-3.0 ล้านบาร์เรล ยิ่งสะท้อนปัญหาการขาดแคลนพลังงานในยุโรปและราคาพลังงานเพิ่มสูงทั่วโลก

จากรายงานของ WTO เรื่อง The Crisis in Ukraine ระบุว่า ทั้งสหพันธรัฐรัสเซียและยูเครน เป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ โดยเฉพาะข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าวบาร์เลย์ และผลิตภัณฑ์ดอกทานตะวัน ซึ่งการเกิดวิกฤตการณ์สู้รบระหว่างกันส่งผลให้การส่งออกสินค้าผ่านท่าเรือทางทะเลดำเกิดภาวะชะงักงันมาก ราคาสินค้าเกษตรปรับตัวสูงขึ้นเป็นผลมาจากการปริมาณการผลิตปุ๋ยเคมีที่ลดลง เนื่องจากสหพันธรัฐรัสเซีย เป็นประเทศผู้ผลิตปุ๋ยเคมีในอันดับที่ 2 ของโลก รองจากแคนาดา และในวันที่ 3 มีนาคม 2565 ที่ผ่านมา สหพันธรัฐรัสเซียได้ประกาศห้ามส่งออกปุ๋ยเคมี แต่ไม่ชัดเจนว่าใช้กับทุกประเทศ หรือว่าเฉพาะประเทศ ที่คัดค้านสงครามยูเครน ประกอบกับราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก ล้วนส่งผลกระทบต่อตลาดสินค้าอาหาร อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าปศุสัตว์ อาทิ ประเทศสาธารณรัฐ ประชาชนจีนและประเทศไทยที่เป็นผู้ที่เป็นผู้ผลิตเนื้อสัตว์ปศุสัตว์รายใหญ่ของเอเชียที่ต้องอาศัยวัตถุดิบ เพื่อนำไป ผลิตอาหารสัตว์ เนื่องจากไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการ จึงต้องอาศัยการนำเข้าข้าวสาลี ข้าวโพด และถั่วเหลืองจากสหพันธรัฐรัสเซียและยูเครนที่ถือเป็นผู้ผลิตรายสำคัญของโลก คิดเป็นสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 25 - 30 เมื่อเทียบกับสัดส่วนการส่งออกข้าวสาลีทั่วโลกเป็นผู้ส่งออกข้าวโพดอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 15 และเป็นผู้ส่งออก ถั่วเหลืองอยู่ที่ร้อยละ 2.1 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนทั่วโลก (ปริติ บุญชื้อ, 2565) ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของ ราคาน้ำมัน ต่างเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดวิกฤตด้านราคาของสินค้าเกษตรทั่วโลก

3.7 การเกิดโรคอุบัติใหม่

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ขึ้นทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ทั้งโรคติดเชื้อชนิดใหม่ที่เพิ่งเคยค้นพบการระบาดในคน หรือโรคติดเชื้อที่พบในพื้นที่ใหม่ รวมทั้งโรคที่เพิ่งเคย ค้นพบการติดเชื้อในสัตว์แล้วมีแนวโน้มที่ติดต่อมายังคน ซึ่งการเกิดโรคอุบัติใหม่เป็นผลมาจากปัจจัย หลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงของเชื้อโรค การใช้ยาที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิด การดื้อต่อยาปฏิชีวนะ การเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตและพฤติกรรมของมนุษย์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยการตัดไม้ทำลายป่าส่งผลให้พืชและสัตว์มีความเสี่ยงต่อ โรคจากศัตรูพืชและโรคต่างๆ ที่เกิดกับสัตว์ ระดับอุณหภูมิและความชื้น ความเข้มข้นของบรรยากาศ และการเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ สามารถกระตุ้นอัตราการเจริญเติบโตของเชื้อรา และแมลง ที่อาจนำไปสู่โรคที่เป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของสัตว์และมนุษย์ อีกทั้งวิวัฒนาการสายพันธุ์ของศัตรูพืช ที่ปรับตัวให้สามารถทนทานต่อความผันผวนของสภาพแวดล้อมจะเพิ่มความเสี่ยงในการป้องกันโรคพืช และโรคสัตว์ในอนาคต (FAO, 2017) อย่างไรก็ตาม จากรายงาน Climate Change 2022 : Impacts, Adaptation and Vulnerability เปิดเผยว่า จากนี้ไปจนถึงปี ค.ศ. 2100 ประชากร 3.3 – 3.6 พันล้านคน มีความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และก่อให้เกิดโรคอุบัติใหม่ ซึ่งอาจ ส่งผลทางลบอย่างเป็นวงกว้างต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ สังคม และการดำเนินชีวิตของประชากร

บทที่ 4

ทิศทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ด้านการปศุสัตว์โลก และการคาดการณ์อนาคตของปศุสัตว์ ในอีก 10 ปีข้างหน้า

ภาคการผลิตปศุสัตว์โลกและความต้องการผลิตภัณฑ์ด้านปศุสัตว์ทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลเนื่องมาจากการเติบโตของประชากร รายได้ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการบริโภคอาหาร ในขณะที่เดียวกันระบบปศุสัตว์ก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อากาศ ดิน น้ำ และส่งผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพเป็นอย่างมาก ดังนั้นทิศทางการเติบโตของภาคปศุสัตว์จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงในบริบทของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างจำกัด มุ่งเน้นการสนับสนุนการดำรงชีวิตและความมั่นคงด้านอาหารในระยะยาว และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและทำให้ระบบปศุสัตว์มีความยั่งยืน มีประสิทธิภาพ และสร้างความยืดหยุ่นมากขึ้น เนื่องจากภาคปศุสัตว์เป็นตัวขับเคลื่อนหลักสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการเกษตร มีส่วนสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหาร โภชนาการ การบรรเทาความยากจน และการเติบโตทางเศรษฐกิจ การนำแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดมาใช้กับภาคส่วนนี้ จะสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามการพัฒนาที่ยั่งยืนของข้อตกลงปารีสในปี ค.ศ. 2030

โดยในส่วนขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO) ซึ่งเป็นองค์การระดับสากลที่ช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในเรื่องอาหารและการเกษตร มีความต้องการลดระดับความอดอยากของประชากรโลกให้ลดน้อยลงเข้าใกล้ร้อยละศูนย์ พร้อมกับเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านการปรับปรุงการจัดการระบบปศุสัตว์ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของปศุสัตว์ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของระบบการผลิตสัตว์ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ในรูปแบบที่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นที่พันธุศาสตร์สัตว์ การเลี้ยงสัตว์ โภชนาการและการให้อาหารสัตว์ การด้อยค่าด้านจุลชีพ สุขภาพสัตว์ และสวัสดิภาพสัตว์ อนามัยและเกษตรศาสตร์ (FAO, 2021) โดยประเด็นที่ FAO ให้การสนับสนุน มีดังนี้

1. ด้านการจัดการทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์
 - การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระดับโลกด้านทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์
 - การติดตามประชากรสายพันธุ์ในประเทศและการวัดความก้าวหน้าสู่ตัวชี้วัด SDG 2.5.1 และ 2.5.2 (ทรัพยากรพันธุกรรมพืชและพันธุกรรมสัตว์)
2. ด้านระบบการผลิตปศุสัตว์ที่ยั่งยืน
 - การวางแผนและการดำเนินการพัฒนาที่ยั่งยืนของภาคปศุสัตว์ โดยสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทปศุสัตว์เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการลงทุนและกำหนดนโยบาย

- การปรับปรุงระบบการให้อาหารปศุสัตว์ เช่น การขยายฐานแหล่งอาหารสัตว์ เพิ่มความปลอดภัยของอาหาร ส่งเสริมการใช้แหล่งอาหารสัตว์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และลดการแข่งขันด้านอาหารสัตว์
- ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือด้านเทคนิคเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ที่ดีและสวัสดิภาพสัตว์
- ลดการใช้ยาต้านจุลชีพในการผลิตสัตว์
- อำนวยความสะดวกในการดำเนินการระบุและติดตามสัตว์ การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าโครงการเพาะพันธุ์สัตว์ และโรงเรียนภาคสนามเกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์

3. ด้านปศุสัตว์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

- ส่งเสริมบทบาทของปศุสัตว์ในระบบเกษตรและการประเมินประสิทธิภาพของระบบเกษตร
- การจัดการกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อปศุสัตว์ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของห่วงโซ่อุปทานปศุสัตว์ และการประเมินผลกระทบของโครงการ และการลงทุนเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

4. ด้านการอภิบาล

- สนับสนุนนโยบายและข้อบังคับที่เป็นมิตรของนักอภิบาลและการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม
- สนับสนุนชุมชนอภิบาลเพื่อสร้างความยืดหยุ่นโดยช่วยรักษาสมดุลทางสังคม-เศรษฐกิจ นิเวศวิทยา และทางเทคนิคในระยะสั้นและระยะกลางภายในและรอบ ๆ ระบบอภิบาล

บริบทของภาคปศุสัตว์ทั่วโลกในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในส่วนของการผลิตและการบริโภคไปสู่ "การปฏิวัติปศุสัตว์" เด็บโตควบคู่ไปกับความเป็นเมือง อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในด้านการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตสัตว์ปีก เนื้อสุกร และผลิตภัณฑ์นม ภายใน 10 ปีข้างหน้าการเติบโตภาคปศุสัตว์คาดว่าจะมีมากถึงร้อยละ 50 ของโลกในแง่มูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตอย่างรวดเร็วนี้ส่งผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนาที่มีการทำการค้าเชิงพาณิชย์ขนาดใหญ่เนื่องจากมีปัจจัยการผลิตที่พร้อม ส่งผลต่อการเชื่อมโยงการค้าทั่วโลกให้เติบโต แต่ในขณะที่ยังมีร้อยละ 70 ของประชากรที่ยากจนในชนบทของโลก ซึ่งมีการดำรงชีวิตด้วยการทำปศุสัตว์ไม่ได้รับประโยชน์จากการเติบโตดังกล่าว ในทางตรงกันข้ามประชากรกำลังถูกกีดกันออกจากตลาดที่กำลังเติบโต อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากปัจจัยเหล่านี้ยังคงมีอีกหลายปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุน เพื่อชะลอความต้องการสินค้าปศุสัตว์ เช่น ในการเติบโตของสัตว์ต้องคำนึงถึงสุขภาพ สิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพสัตว์ รวมถึงเรื่องราคาธัญพืช อาหารสัตว์ น้ำ พลังงานและแรงงานที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในการผลิตปศุสัตว์ถูกทำลายอย่างรุนแรง จากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นการเติบโตอย่างแข็งแกร่งของภาคปศุสัตว์เป็นความท้าทายที่สำคัญที่ต้องมีการกำกับดูแลโดยประชาคมระหว่างประเทศ ความท้าทายเหล่านี้เกี่ยวข้องต่อบทบาทของภาคปศุสัตว์โลกในด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาและการบรรเทาความยากจนในชนบท (FAO, n.d.)

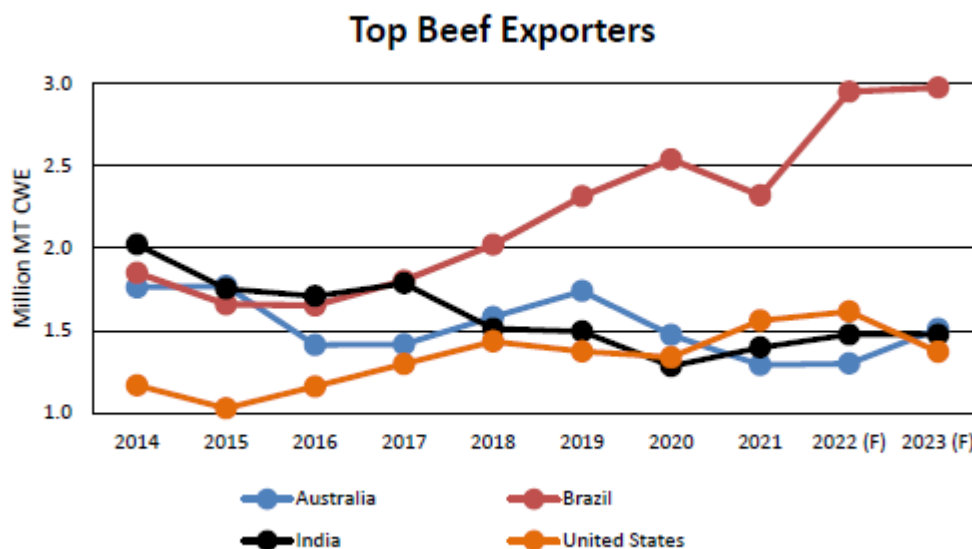
ดังนั้น ในอนาคตควรมีการตระหนักถึงผลกระทบของการทำปศุสัตว์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านที่ดิน เช่น ทุ่งหญ้าบนพื้นผิวโลกที่ใช้สำหรับการเลี้ยงปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 26 ในส่วนของอาหารสัตว์ พบว่าร้อยละ 33 ของที่ดินทำกินทั่วโลกถูกใช้เพื่อปลูกธัญพืชอาหารสัตว์ การใช้ทุ่งหญ้าและการผลิตเมล็ดพืชอาหารสัตว์

เกี่ยวข้องกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจำนวนมาก และส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของที่ดิน และที่อยู่อาศัย เป็นต้น ด้านมลพิษทางน้ำ เช่น มลพิษปนเปื้อนในน้ำโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของสัตว์สูง เป็นต้น การทำฟาร์มครอบครัวแบบดั้งเดิมของประชากรที่ยากจนจำนวนมากกำลังค่อยๆ ถูกกดดันให้ออกจากตลาด ในทางตรงกันข้ามการเติบโตของรายใหญ่จากต่างประเทศ ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนในการผลิตอาหารสัตว์ เพื่อรองรับการเติบโตอย่างรวดเร็วในตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการรับมือกับความเสี่ยงของโรคสัตว์ และระบบสาธารณสุข การผลิตปศุสัตว์ทั่วโลกค่อยๆ ขยับขึ้นจากเหนือจรดใต้ และเข้าสู่พื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น ความเสี่ยงด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับสัตว์กำลังเกิดขึ้นเป็นเรื่องเร่งด่วนและความสำคัญมากขึ้น (FAO, n.d.)

4.1 เศรษฐกิจการค้าปศุสัตว์ที่สำคัญ

4.1.1 สถานการณ์ภาพรวมของปศุสัตว์โลกในปัจจุบัน

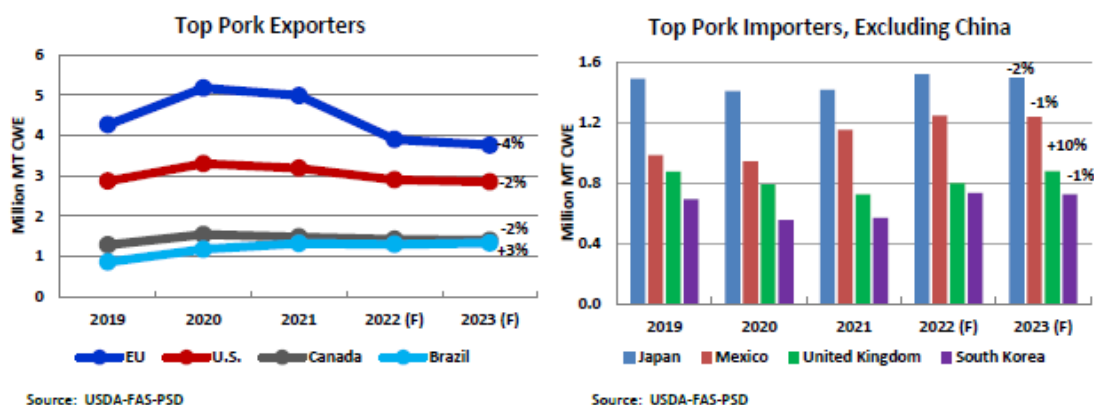
สถานการณ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีกในตลาดโลกปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงเป็นประเทศหลักในการขับเคลื่อนตลาดการค้าเนื้อสัตว์ แม้ว่าการผลิตเนื้อสุกรในสาธารณรัฐประชาชนจีนหดตัวลงในปี ค.ศ. 2021 เนื่องจากการปรับตัวตามตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ราคาเนื้อสุกรลดลงอย่างมาก ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 2021 และยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีวันหยุดประจำชาติที่ปกติมักมีการบริโภคเนื้อสุกรที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับในปี ค.ศ. 2020 ที่ผู้เข้าร่วมตลาดสามารถสร้างรายได้จากการเข้าร่วมตลาด การค้าเนื้อสุกรในราคาที่สูงเป็นพิเศษ ในอนาคตหากยังคงมีการนำเข้าเนื้อสุกรสูง การทำกำไรจากตลาดเนื้อสุกรอาจมีแนวโน้มมากยิ่งขึ้น พลวัตเหล่านี้อาจทำให้การผลิตเนื้อสุกรในประเทศลดลงและนำเข้าเพิ่มขึ้น ในปี ค.ศ. 2022 โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี การนำเข้าเนื้อสุกรของสาธารณรัฐประชาชนจีน คาดว่าจะสูงถึงเกือบ 4.8 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 6 เมื่อเทียบเป็นรายปี หลังจากการนำเข้าหดตัวลงในปี ค.ศ. 2021 เนื่องจากผลผลิตเนื้อสุกรที่เพิ่มขึ้นและราคาเนื้อสุกรที่ตกต่ำลง อย่างไรก็ตามสถิติการนำเข้าเนื้อสุกรในปี ค.ศ. 2022 ยังคาดว่าจะต่ำกว่าในปี ค.ศ. 2020 ที่เกิดการระบาดอย่างรุนแรงของโรคในสุกรทำให้เกิดการขาดแคลนเนื้อสุกรในตลาด (USDA, 2021) ในขณะเดียวกันในปี ค.ศ. 2022 การผลิตเนื้อโคทั่วโลกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 1 เนื่องมาจากการเติบโตในประเทศออสเตรเลีย สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล สาธารณรัฐอินเดีย และสหรัฐอเมริกา ราคาเนื้อโคทั่วโลกที่สูงจะกระตุ้นให้เกิดการฆ่าโคมากขึ้น และการส่งออกเนื้อโคทั่วโลกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ตามความต้องการการบริโภคที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดเอเชียตะวันออก (USDA, 2022A) ในปี ค.ศ. 2023 การผลิตเนื้อโคทั่วโลกคาดการณ์ว่าจะลดลงเล็กน้อย เนื่องจากการผลิตในอเมริกาเหนือและสหภาพยุโรปลดลง ส่วนการส่งออกทั่วโลกในปี ค.ศ. 2023 คาดว่าจะลดลงร้อยละ 1.0 เนื่องมาจากความต้องการในการนำเข้าที่ลดลงโดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างไรก็ตาม การส่งออกของอเมริกาเหนือและอินเดียที่ลดลงคาดว่าจะส่งผลดีต่อประเทศออสเตรเลียและสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล การส่งออกของสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล คาดว่าจะสูงเป็นประวัติการณ์เนื่องจากการส่งออกโดยรวมจากคู่แข่งหลัก (อาร์เจนตินา ปารากวัย อุรุกวัย และอินเดีย) คาดว่าจะลดลงร้อยละ 3 (USDA, 2022B)

ภาพที่ 4.1 ประเทศผู้นำการส่งออกเนื้อโค

ที่มา : USDA (2022B)

ในส่วนการผลิตเนื้อสุกรทั่วโลกในปี ค.ศ. 2022 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 3 ซึ่งเป็นผลมาจากการผลิตที่เพิ่มขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งคาดว่าจะอยู่ที่ 110.5 ล้านตัน และการส่งออกเนื้อสุกรทั่วโลกจะอยู่ที่ 11.7 ล้านตัน ซึ่งลดลงร้อยละ 4 เมื่อเทียบเป็นรายปี เนื่องจากการนำเข้าของสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่หดตัว และในปี ค.ศ. 2022 คาดว่าการนำเข้าของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะลดลงร้อยละ 19 เนื่องจากการผลิตในประเทศยังคงเติบโตและความต้องการของผู้บริโภคที่ลดลง (USDA, 2022A) ส่วนในปี ค.ศ.2023 การผลิตเนื้อสุกรทั่วโลกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 เป็น 111 ล้านตัน เนื่องจากการผลิตในสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้น การผลิตเนื้อสุกรของสาธารณรัฐประชาชนจีน คาดว่าจะเติบโตขึ้นร้อยละ 2 เนื่องจากการภาคธุรกิจสุกรฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องหลังจากได้รับผลกระทบของโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ต้นทุนอาหารสัตว์ที่สูงในสาธารณรัฐประชาชนจีน คาดว่าจะลดลงซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้กับการเลี้ยงสุกรขุน ส่วนสหรัฐอเมริกา บราซิล และเม็กซิโกคาดการณ์ว่าจะมีการขยายการผลิตตามความต้องการภายในประเทศและการส่งออกที่เพิ่มขึ้นจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของต้นทุนอาหารสัตว์ ต้นทุนพลังงาน และข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อมจะทำให้การผลิตของสหภาพยุโรปลดลง เช่นเดียวกับผู้ผลิตในสหราชอาณาจักรที่ต้องเผชิญกับต้นทุนอาหารสัตว์ที่สูงและความต้องการเนื้อสุกรในประเทศที่ลดลง ส่วนการส่งออกเนื้อสุกรทั่วโลกคาดว่าจะมีปริมาณรวม 10.5 ล้านตัน ในปี ค.ศ.2023 ซึ่งลดลงจากปี ค.ศ.2022 ร้อยละ 2 เนื่องจากการนำเข้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ลดลงเป็นปีที่สองติดต่อกัน และถึงแม้ปัญหาโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การนำเข้าเนื้อสุกรในสหราชอาณาจักรกลับเพิ่มขึ้นเนื่องจากแนวโน้มปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรคาดว่าจะกลับมาเหมือนก่อนการเกิดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (USDA, 2022B)

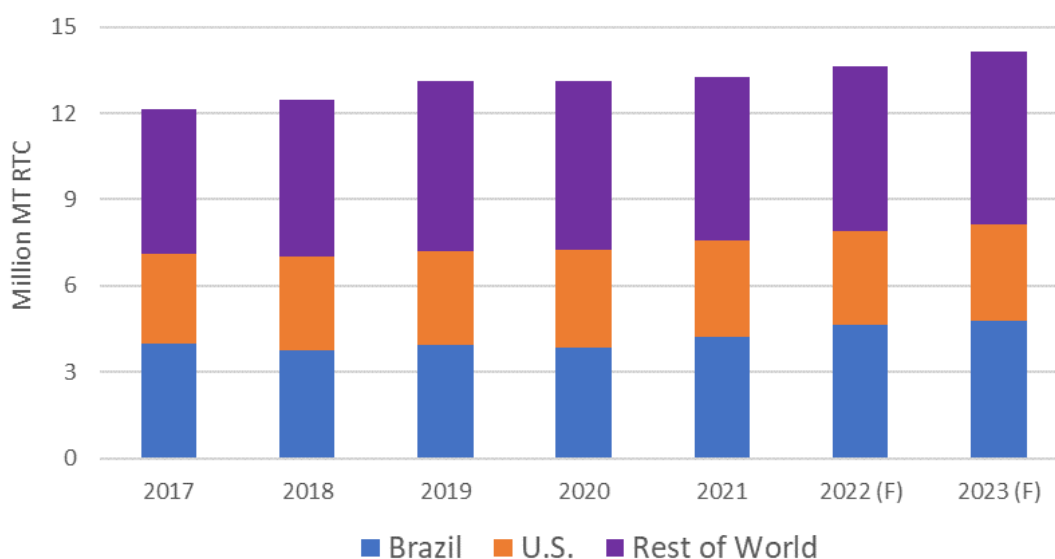

ภาพที่ 4.2 ประเทศผู้นำการส่งออกเนื้อสุกร และประเทศผู้นำการนำเข้าเนื้อสุกร (ยกเว้นสาธารณรัฐประชาชนจีน)

ที่มา : USDA (2022B)

การผลิตเนื้อไก่ทั่วโลกในปี ค.ศ. 2022 แทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการผลิตที่เพิ่มขึ้นของสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่เพื่อชดเชยการผลิตที่ลดลงในยูเครนและสาธารณรัฐประชาชนจีน และราคาอาหารสัตว์ที่สูงขึ้นส่งผลต่อการชะลอการขยายตัวทั้งที่การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจะช่วยสนับสนุนการเติบโตของอุปสงค์เพียงเล็กน้อย ในส่วนการส่งออกเนื้อไก่ทั่วโลกคาดว่าจะขบเซาในปี ค.ศ. 2022 อยู่ที่เกือบ 13.4 ล้านตัน เนื่องจากอุปทานส่งออกทั่วโลกจะลดลงอย่างมาก (USDA, 2022) ส่วนในปี ค.ศ.2023 ปริมาณการผลิตเนื้อไก่ทั่วโลก ในปี ค.ศ.2023 จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 อยู่ที่ปริมาณ 102.7 ล้านตัน และผู้ผลิตรายใหญ่ทั้งหมด ยกเว้นจีนจะได้รับประโยชน์จากการเติบโตที่สำคัญที่สุดของบราซิล ในส่วนของการส่งออกเนื้อไก่ทั่วโลกคาดว่าจะเพิ่มร้อยละ 4 ในปี ค.ศ.2023 อยู่ที่ปริมาณ 14.1 ล้านตัน ซึ่งถือเป็นการเติบโตทางการค้าอย่างรุนแรงที่สุดตั้งแต่ก่อนเกิดการเกิดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งการขยายตัวได้รับแรงหนุนหลักจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพยุโรป และซาอุดีอาระเบีย และเนื่องจากการเติบโตของการผลิตของประเทศผู้ผลิตเพื่อส่งออกถูกจำกัด ส่งผลให้บราซิลได้รับแรงหนุนจากอุปสงค์ทั้งจากภายในประเทศและจากทั่วโลก ในปี ค.ศ.2023 การส่งออกเนื้อไก่ของบราซิลคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 จากความต้องการของตลาดที่มากขึ้นและความท้าทายด้านการผลิตจากคู่แข่งรายสำคัญ การระบาดของไข้หวัดนกที่เพิ่มสูงขึ้นในอเมริกาเหนือและยุโรป ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่เพิ่มขึ้นในสหภาพยุโรป และการหยุดชะงักของการผลิตในยูเครนได้ทำให้การส่งออกสินค้าของคู่แข่งและความสามารถในการแข่งขันด้านราคาลดลง เหตุการณ์เหล่านี้ช่วยให้บราซิลได้รับประโยชน์จากอุปสงค์ทั่วโลก เนื่องจากผู้บริโภคแสวงหาโปรตีนจากสัตว์ที่มีราคาต่ำกว่าท่ามกลางอัตราเงินเฟ้อของราคาอาหาร อีกทั้งบราซิลมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดที่มีความแตกต่างกัน มีความได้เปรียบในความสามารถในการแข่งขันด้านราคา การเข้าถึงตลาดสหภาพยุโรป และความสามารถในการจัดหาผลิตภัณฑ์ฮาลาล (USDA, 2022B)

Chicken Meat Trade Growth Continues Buoyed by Brazil

ภาพที่ 4.3 การเติบโตของการค้าเนื้อไก่ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล

ที่มา : USDA (2022B)

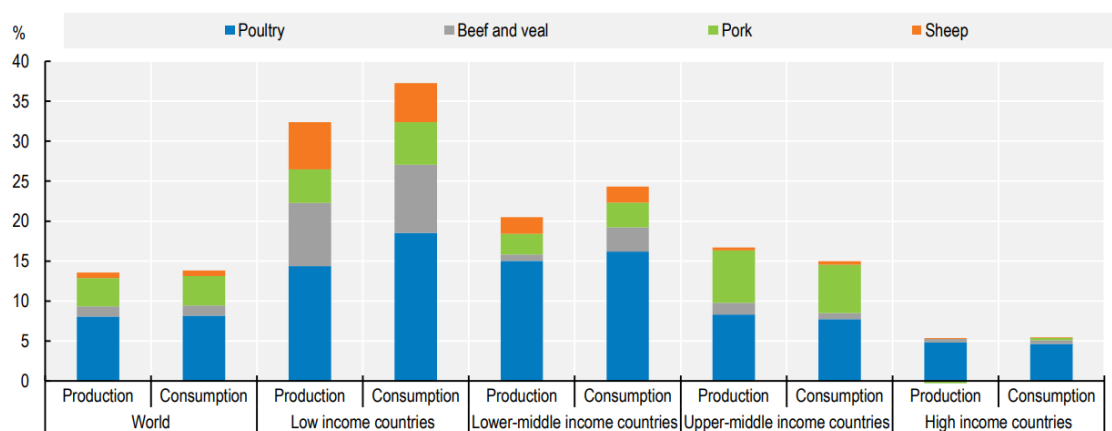
4.1.2 แนวโน้มทิศทางเนื้อสัตว์ที่สำคัญ

จากผลกระทบของสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปี ค.ศ. 2020 ส่งผลให้ราคาเนื้อสัตว์ต่างประเทศลดลง อีกทั้งโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังส่งผลให้เกิดอุปสรรคด้านการขนส่งโลจิสติกส์ การปรับรูปแบบการบริการอาหารรวมถึงข้อจำกัดในการใช้จ่ายของครัวเรือน ประเทศผู้นำเข้าหลักบางประเทศจึงลดความต้องการการนำเข้าเนื้อสัตว์ลงชั่วคราว ความผันผวนของตลาดอันเนื่องมาจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้รายได้ในการนำเข้าเนื้อสัตว์สุทธิลดลง กำลังซื้อของครัวเรือนในประเทศที่มีรายได้ต่ำลดลงอย่างมาก จึงทำให้ผู้บริโภคนำเข้าบริโภคผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ทางเลือกที่มีราคาถูกกว่า ทั้งนี้ราคาเนื้อสัตว์ของต่างประเทศยังคงลดลงไม่มากนัก เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เพิ่มการนำเข้าเนื้อสุกรอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการเกิดการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ทำให้มีการจำกัดการผลิตในท้องถิ่นประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในอนาคตแนวโน้มต้นทุนอาหารสัตว์ที่สูงขึ้นเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการทำกำไรของภาคเนื้อสัตว์โลก

จากรายงาน OECD-FAO AGRICULTURAL OUTLOOK 2021-2030 คาดการณ์ว่าอุปทานเนื้อสัตว์ทั่วโลกจะขยายตัวมากกว่าที่เคยคาดการณ์ไว้ อุปทานเนื้อสัตว์ทั่วโลกคาดว่าจะมากถึงประมาณ 374 ล้านตัน ภายในปี ค.ศ. 2030 อันเนื่องมาจากการขยายฝูงสัตว์โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบกับผลผลิตต่อตัวสัตว์ที่เพิ่มขึ้น (น้ำหนักค่าเฉลี่ย การปรับปรุงพันธุ์ และสูตรอาหารที่ดี) จะมีส่วนในการช่วยสนับสนุนตลาดเนื้อสัตว์ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนคาดว่าจะการผลิตเนื้อสัตว์จะเพิ่มขึ้นทุกชนิดตามมาด้วยประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลและประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งการเพิ่มขึ้นของการผลิตเนื้อสัตว์ทั่วโลกส่วนใหญ่เป็นเนื้อสัตว์ปีก การเพิ่มขึ้นของการผลิตเนื้อสุกรยังมีจำกัดในช่วง 3 ปีแรก เนื่องจากการฟื้นตัว

อย่างช้าๆ จากการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม การฟื้นตัวจากการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) คาดว่าจะดีขึ้นภายในปี ค.ศ. 2023 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ได้รับการสนับสนุนจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของโรงงานผลิตขนาดใหญ่ที่สามารถให้การรับประกันความปลอดภัยทางชีวภาพได้ (OECD-FAO, 2021)

การเติบโตของการบริโภคโปรตีนจากเนื้อสัตว์ทั่วโลกในทศวรรษหน้าคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 14 ในปี ค.ศ. 2030 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของปี ค.ศ. 2018-2020 โดยได้แรงหนุนจากรายได้และการเติบโตของประชากร ความต้องการโปรตีนจากเนื้อโค เนื้อสุกร สัตว์ปีก และเนื้อแกะ คาดว่าจะเติบโตร้อยละ 5.9 ร้อยละ 13.1 ร้อยละ 17.8 และร้อยละ 15.7 ตามลำดับ (ภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.4 การคาดการณ์แนวโน้มการผลิตเนื้อสัตว์และการบริโภคเนื้อสัตว์ ปี ค.ศ. 2021-2030

ที่มา : OECD-FAO, 2021

อย่างไรก็ตามในประเทศที่มีรายได้สูง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค ช่วงอายุที่มากขึ้นและจำนวนประชากรที่เติบโตอย่างช้าๆ จะนำไปสู่การลดลงของการบริโภคเนื้อสัตว์ต่อหัวประชากร และนำไปสู่การบริโภคเนื้อสัตว์ที่มีมูลค่าสูงขึ้นและแสวงหาความหลากหลายของแหล่งโปรตีนมากขึ้น โดยการบริโภคเนื้อสัตว์มีแนวโน้มเปลี่ยนไปบริโภคสัตว์ปีกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากราคาสัตว์ปีกมีราคาต่ำกว่าเมื่อเทียบกับราคาเนื้อสัตว์อื่นๆ ในขณะที่ในประเทศที่มีรายได้สูงก็มีแนวโน้มการบริโภคเนื้อสัตว์ปีกที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันอันเนื่องมาจากสามารถนำไปปรุงอาหารได้สะดวกและส่งผลดีต่อสุขภาพมากกว่าเนื้อสัตว์ประเภทอื่นๆ โดยในปี ค.ศ. 2030 ปริมาณเนื้อสัตว์ปีกทั่วโลกจะคิดเป็น ร้อยละ 41 ของโปรตีนทั้งหมดจากแหล่งเนื้อสัตว์ ในขณะที่สัดส่วนปริมาณผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์อื่นๆ ทั่วโลกมีสัดส่วนที่ต่ำกว่า โดยเนื้อโคคิดเป็นร้อยละ 20 เนื้อสุกรคิดเป็นร้อยละ 34 และเนื้อแกะคิดเป็นร้อยละ 5 (OECD-FAO, 2021: 164)

การค้าเนื้อสัตว์ระหว่างประเทศจะขยายตัวตามความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากประเทศในเอเชียและประเทศใกล้เคียงในแถบภูมิภาคภาคตะวันออก ซึ่งการผลิตยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการ การนำเข้า

ของประเทศรายได้ปานกลางและรายได้สูงในภูมิภาคเอเชียเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งการทำข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศจะช่วยให้การเข้าถึงตลาดและสร้างโอกาสทางการค้าสำหรับผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ในอนาคต (OECD-FAO, 2021: 164)

4.1.2.1 การผลิตเนื้อสัตว์และนม

การผลิตเนื้อสัตว์ทั่วโลกคาดว่าจะขยายตัวได้เกือบ 44 ล้านตันภายในปี ค.ศ. 2030 โดยเพิ่มขึ้นเป็น 373 ล้านตัน จากความสามารถในการทำกำไรที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปีแรก ๆ ของแนวโน้มราคาเนื้อสัตว์ที่ฟื้นตัวหลังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยรวมแล้วการเติบโตของการผลิตเนื้อสัตว์ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในภูมิภาคที่กำลังพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 84 ของผลผลิต ส่วนแบ่งการตลาดของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกจะกลับมาเป็นร้อยละ 41 หลังจากวิกฤตโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการพัฒนาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นผู้ผลิตเนื้อสัตว์รายใหญ่ที่สุดในโลก สัดส่วนการผลิตของผู้ผลิตเนื้อสัตว์ 5 อันดับแรกของโลกได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล และสหพันธรัฐรัสเซีย มีแนวโน้มค่อยๆ ลดลงจากปัจจุบัน (OECD-FAO, 2021: 168-170, 182-183)

เนื้อสัตว์ปีก จะยังคงเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของการเติบโตของการผลิตเนื้อสัตว์ แม้ว่าอัตราการเติบโตจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้าลงเมื่อเทียบกับทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากเนื้อสัตว์ปีกมีวงจรการผลิตที่สั้นทำให้ผู้ผลิตตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็วประกอบกับการพัฒนาด้านพันธุกรรมและสุขภาพสัตว์ อีกทั้งการผลิตเนื้อสัตว์ปีกขยายตัวอย่างรวดเร็วจากการเพิ่มผลผลิตอย่างยั่งยืนในสาธารณรัฐประชาชนจีน สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลและสหรัฐอเมริกา รวมถึงมีการลงทุนการผลิตเนื้อสัตว์ปีกในสหภาพยุโรป (เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่ลดลงในฮังการี สาธารณรัฐโปแลนด์ และโรมาเนีย) ซึ่งการขยายตัวในเอเชียเนื่องจากการเติบโตของเนื้อสุกรในระยะสั้นจะส่งผลต่อเนื้อสัตว์ปีกในประเทศในระยะกลาง

เนื้อสุกร ผลผลิตเนื้อสุกรคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 127 ล้านตัน ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 เมื่อเทียบกับการเกิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ในปี ค.ศ. 2018-2020 การระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ทั่วเอเชียเริ่มตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 2018 ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศโดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้รับผลกระทบมากที่สุด การระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) จะยังส่งผลให้ผลผลิตสุกร ทั่วโลกให้ต่ำกว่าระดับสูงสุดก่อนหน้านี้ จนถึงปี ค.ศ. 2023 หลังจากนั้นคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การผลิตเนื้อสุกรในสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามจะเริ่มดีขึ้นในปี ค.ศ. 2021 การผลิตเนื้อสุกรในสหภาพยุโรปคาดว่าจะลดลงเล็กน้อยเนื่องจากความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม สหพันธรัฐรัสเซียซึ่งเป็นผู้ผลิตเนื้อสุกรรายใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าในทศวรรษที่ผ่านมา อันเนื่องจากการห้ามนำเข้าเนื้อสุกรและนโยบายภายในประเทศเพื่อปรับโครงสร้างและกระตุ้นการผลิต ซึ่งคาดว่าจะขยายการผลิตอีกร้อยละ 10 ภายในปี ค.ศ. 2030

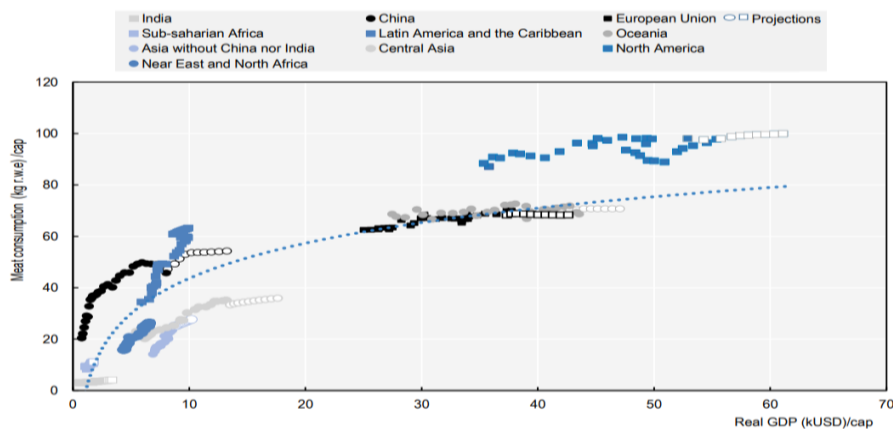
เนื้อโค การผลิตเนื้อโคจะเพิ่มขึ้นเป็น 75 ล้านตันภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งสูงกว่าเดิมร้อยละ 5.8 การเติบโตของการผลิตเนื้อโคค่อนข้างช้าเป็นผลจากความต้องการเนื้อโคที่ลดลงเนื่องจากผู้บริโภคเปลี่ยนไปบริโภคเนื้อสัตว์ปีก ภูมิภาคแอฟริกาใต้คาดการณ์ว่าจะมีอัตราการเติบโตสูงสุดที่ร้อยละ 15 เนื่องจากมีการเติบโตของประชากรสูง ในภูมิภาคที่มีการผลิตและส่งออกรายใหญ่คาดว่าจะเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป อเมริกาเหนือเป็นภูมิภาคการผลิตที่ใหญ่ที่สุดโดยการผลิตเนื้อโคคาดว่าจะเติบโตร้อยละ 6 ภายในปี ค.ศ. 2030 ในขณะที่การผลิตในยุโรปคาดว่าจะลดลงร้อยละ 5 จากการเลี้ยงโคนมลดลงเนื่องจากความสามารถในการทำไร่ต่ำ รวมถึงการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในตลาดส่งออกและอุปสงค์ในประเทศที่ลดลง ในออสเตรเลีย อุปทานเนื้อโคจะยังคงที่ เนื่องจากมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเพิ่มการกักตุนสินค้าปศุสัตว์ไว้ อันเนื่องมาจากภาวะภัยแล้งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งคาดว่าจะมีการฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่วนในอินเดียการผลิตเนื้อโคคาดว่าจะลดลงร้อยละ 33 ในปี ค.ศ. 2030 เนื่องมาจากการปฏิรูปกฎเกณฑ์การขนส่งและการล่าสัตว์ที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพสัตว์ ในภาพรวมแล้วผู้ผลิตเนื้อโคมีความสามารถในการเพิ่มการฆ่าในระยะสั้นน้อยลง แต่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการเพิ่มน้ำหนักซาก ซึ่งหมายความว่าในช่วงปีแรกๆ ของการผลิตเนื้อโคในอนาคตจะเน้นเนื้อที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเน้นการฆ่าสัตว์ ยกเว้นแต่กรณีภัยแล้งที่รุนแรงใดๆ

เนื้อแกะ การเติบโตของการผลิตเนื้อแกะส่วนใหญ่มาจากทวีปเอเชีย โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน ปากีสถาน และอินเดีย แต่การผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญคาดว่าจะเกิดขึ้นในทวีปแอฟริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดในแถบภูมิภาคแอฟริกาใต้ สาธารณรัฐถึงแม้จะมีข้อจำกัดที่เชื่อมโยงกับความเป็นเมืองทะเลทราย รวมถึงความพร้อมด้านอาหารในบางประเทศ แต่การเลี้ยงแกะและแพะก็สามารถปรับให้เข้ากับภูมิภาคได้ ในภูมิภาคโอเชียเนียการเติบโตของการผลิตคาดว่าจะเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เพราะการแข่งขันอย่างต่อเนื่องสำหรับทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สำหรับการเลี้ยงโคและผลิตถัณม ในประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ เช่นเดียวกับปัญหาความแห้งแล้งที่รุนแรงและยาวนาน ในออสเตรเลีย ซึ่งทำให้จำนวนแกะทั้งหมดลดลงจาก 72 ล้านตัวเป็น 63 ล้านตัวตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017 ถึง ค.ศ. 2020 ในขณะที่การผลิตเนื้อแกะในสหภาพยุโรปคาดว่าจะยังคงทรงตัวอย่างต่อเนื่อง

นมและผลิตภัณฑ์นม การผลิตนมนมของโลกคาดว่าจะเติบโตที่ร้อยละ 1.7 ต่อปี คาดว่าจะมีมากถึง 1,020 ล้านตัน ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยมีปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตของผลผลิต ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการผลิตนม สุขภาพสัตว์ที่ดีขึ้น ประสิทธิภาพในการให้อาหารที่ดีขึ้น และพันธุกรรมที่ดีขึ้น และคาดว่าอินเดียและปากีสถานจะมีส่วนทำให้การผลิตนมโลกเพิ่มขึ้นมากกว่าครึ่งในอีกสิบปีข้างหน้า โดยคาดว่าจะมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 30 ของการผลิตทั่วโลกในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งการผลิตส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในฝูงโคหรือกระบือกลุ่มเล็กๆ ด้วยผลผลิตที่ต่อเนื่องส่งผลให้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและมีส่วนช่วยในการเติบโตของการผลิตมากขึ้น โดยการผลิตของทั้งสองประเทศส่วนใหญ่จะถูกผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ ส่วนการผลิตในสหภาพยุโรปคาดว่าจะเติบโตช้ากว่าค่าเฉลี่ยของโลก ฝูงโคนมในสหภาพยุโรปคาดว่าจะลดลงร้อยละ 0.5 ต่อปีขณะที่ผลผลิตนมคาดว่าจะเติบโตที่ร้อยละ 1.0 ต่อปีในอนาคต โดยการผลิตของสหภาพยุโรปคาดว่าจะการผลิตนมจะเป็นแบบออร์แกนิกเพิ่มขึ้น

4.1.2.2 การบริโภคเนื้อสัตว์และนม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดการบริโภคเนื้อสัตว์ค่อนข้างซับซ้อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของข้อมูลประชากร การขยายตัวของเมือง รายได้ ราคาสินค้า ประเพณี ความเชื่อทางศาสนา บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จริยธรรม/สวัสดิภาพสัตว์ และความห่วงใยด้านสุขภาพเป็นหลักสำคัญ ในอนาคต การเติบโตของประชากรเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน คาดการณ์ว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรร้อยละ 11 ทั่วโลกจะเป็นปัจจัยหลักที่สนับสนุนให้การบริโภคเนื้อสัตว์ทั่วโลกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14 ในปี ค.ศ. 2030 เมื่อเทียบกับปัจจุบัน การเพิ่มขึ้นของประชากรส่งผลให้การบริโภคเนื้อสัตว์เติบโต ร้อยละ 30 ในแอฟริกา ร้อยละ 18 ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ร้อยละ 12 ในละตินอเมริกา ร้อยละ 0.4 ในยุโรป และร้อยละ 9 ในอเมริกาเหนือ นอกเหนือจากจำนวนประชากร การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอีกหนึ่งตัวขับเคลื่อนที่สำคัญของการบริโภคเนื้อสัตว์ รายได้ส่งผลโดยตรงกับความสามารถในการซื้อเนื้อสัตว์ อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น การขยายตัวของเมือง เป็นต้น (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 ผลกระทบของรายได้ต่อการบริโภคเนื้อสัตว์ต่อหัวประชากรในแต่ละภูมิภาค ปี ค.ศ. 1990-2030

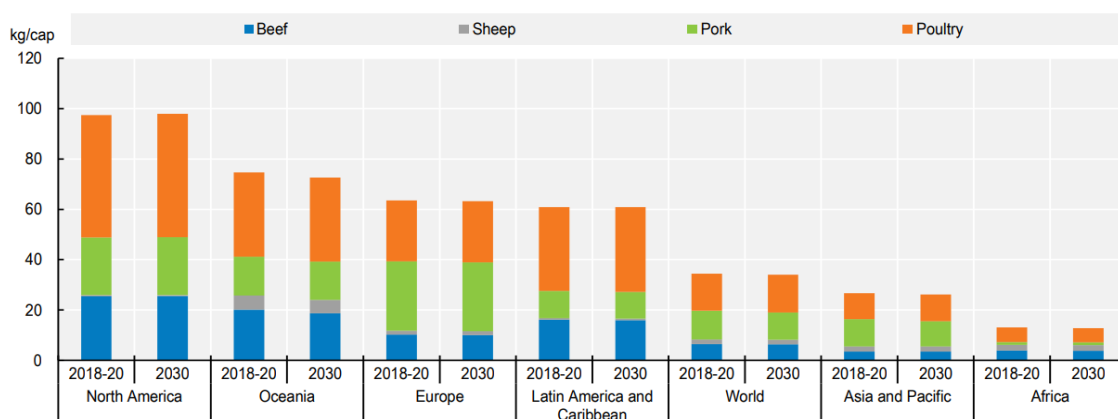
ที่มา : OECD-FAO, 2021

เนื้อสัตว์ปีก การบริโภคเนื้อสัตว์ปีกที่เพิ่มขึ้นในแทบทุกประเทศและภูมิภาค ผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจเนื้อสัตว์ปีกมากขึ้นเนื่องจากราคาที่ต่ำกว่า การบริโภคเนื้อสัตว์ปีกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นทั่วโลกเป็น 152 ล้านตัน มากกว่าช่วงที่ผ่านมาร้อยละ 52 การเติบโตของการบริโภคสัตว์ปีกเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญในอาหารประจำชาติของหลายประเทศกำลังพัฒนาที่มีประชากรจำนวนมาก รวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนและอินเดีย (ภาพที่ 4.6)

เนื้อสุกร การบริโภคเนื้อสุกรทั่วโลกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 127 ล้านตันในช่วง 10 ปีข้างหน้า และคิดเป็นร้อยละ 33 ของการบริโภคเนื้อสัตว์ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด คาดว่าการบริโภคเนื้อสุกรต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่แนวโน้มการบริโภคเนื้อสุกรลดลงในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ในสหภาพยุโรปที่หันมาบริโภคสัตว์ปีกเป็นทางเลือกอาหารเพื่อสุขภาพ ในประเทศกำลังพัฒนาการบริโภคเนื้อสุกรต่อหัวของประชากรคิดเป็นครึ่งหนึ่งของประเทศที่พัฒนาแล้ว

เนื้อโค การบริโภคเนื้อโคต่อหัวของประชากรทั่วโลกลดลงตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 คาดว่าจะลดลงอีกร้อยละ 5 ในปี ค.ศ. 2030 โดยเอเชียและแอฟริกาเป็นภูมิภาคเดียวที่คาดว่าจะการบริโภคเนื้อโคต่อหัวจะเพิ่มขึ้น สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นผู้บริโภคเนื้อโครายใหญ่เป็นอันดับสองของโลก การบริโภคเนื้อโคต่อหัวคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 8 ภายในปี ค.ศ. 2030 หลังจากเพิ่มขึ้นร้อยละ 35 ในทศวรรษที่ผ่านมา การบริโภคเนื้อโคลดลงเนื่องจากประชากรหันมาบริโภคเนื้อสัตว์ปีก ตัวอย่าง เช่น ในทวีปอเมริกาซึ่งเป็นภูมิภาคที่ชอบบริโภคเนื้อโคสูงที่สุดในโลกพบว่า มีการบริโภคเนื้อโคต่อหัวลดลง เช่น อาร์เจนตินา (ลดลงร้อยละ 7) สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล (ลดลงร้อยละ 6) สหรัฐอเมริกา (ลดลงร้อยละ 1) และแคนาดา (ลดลงร้อยละ 7) เป็นต้น นอกจากนี้ยังคาดว่าจะลดลงอย่างมากในออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (ภาพที่ 4.6)

เนื้อแกะ การบริโภคเนื้อแกะทั่วโลกซึ่งเป็นตลาดเฉพาะในบางประเทศ และถือเป็นส่วนประกอบระดับพรีเมียมของอาหารในหลายๆ ที่ คาดว่าการบริโภคเนื้อแกะจะเพิ่มขึ้นเป็น 18 ล้านตันคิดเป็นร้อยละ 6 ของการบริโภคเนื้อสัตว์ มีการบริโภคเนื้อแกะในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว ในหลายประเทศแถบตะวันออกไกลและแอฟริกาเหนือ (NENA) ซึ่งมีการบริโภคเนื้อแกะตามประเพณี

ภาพที่ 4.6 การบริโภคเนื้อสัตว์ต่อหัวประชากร : การบริโภคเนื้อไก่เพิ่มขึ้นและการบริโภคเนื้อโคลดลง
ที่มา : OECD-FAO, 2021

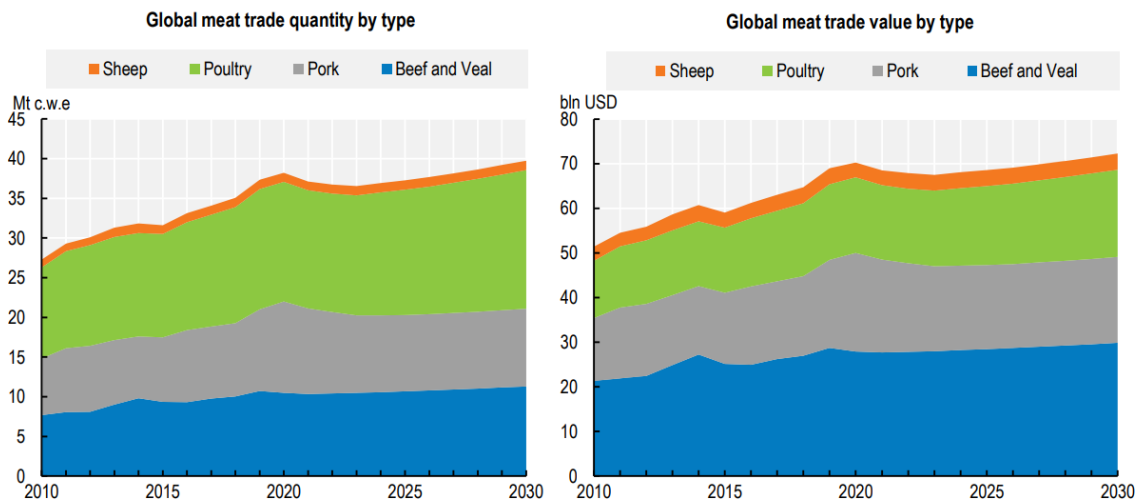
นมและผลิตภัณฑ์นม การผลิตผลิตภัณฑ์นมส่วนใหญ่จะเน้นเพื่อการบริโภคในรูปแบบของผลิตภัณฑ์นมสดที่ไม่ได้แปรรูปหรือแปรรูปเล็กน้อย เช่น พาสเจอร์ไรส์ นมเปรี้ยว ส่วนแบ่งของผลิตภัณฑ์นมสดในการบริโภคของโลกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นในทศวรรษหน้า เนื่องจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นในอินเดีย สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานและแอฟริกา โดยได้รับแรงหนุนจากการเพิ่มขึ้นของรายได้และจำนวนประชากร ในประเทศที่พัฒนาแล้วคาดการณ์การบริโภคนมสดต่อหัวประชากรเติบโตอย่างพอประมาณจาก 23.6 กิโลกรัม ในปี ค.ศ. 2018 - 2020 เป็น 25.2 กิโลกรัม (milk solids) ในปี ค.ศ. 2030 โดยเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาพบว่าการเพิ่มขึ้นจาก 10.7 กิโลกรัม ถึง 12.6 กิโลกรัม การบริโภคผลิตภัณฑ์นมแปรรูปของประเทศที่พัฒนาแล้วมีแนวโน้มสูงขึ้น ในขณะที่ในประเทศกำลังพัฒนาบริโภคผลิตภัณฑ์จากนมสดมากกว่าถึงร้อยละ 75 ซึ่งการบริโภคผลิตภัณฑ์นมแปรรูปมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับแต่ละภูมิภาค ผลิตภัณฑ์นมที่มีความสำคัญเป็นอันดับสอง คือ ผลิตภัณฑ์นมที่เป็นของแข็ง (ชีส) การบริโภคชีสส่วนใหญ่นิยมในยุโรปและอเมริกาเหนือและ

มีการเติบโตค่อนข้างมาก ในเอเชียนิยมบริโภคเนยเป็นส่วนมาก การบริโภคผลิตภัณฑ์นมแปรรูปในเอเชียคิดเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของการบริโภคผลิตภัณฑ์นมแปรรูปทั้งหมดในแง่ของแข็งในนม (milk solids) ในขณะที่แอฟริกันนิยมบริโภคผลิตภัณฑ์นมแปรรูปชีสและนมผง (Whole Milk Powder, WMP) อย่างไรก็ตาม ในอีก 10 ปีข้างหน้า นมผงขาดมันเนย (Skim Milk Powder, SMP) คาดว่าจะมีการเติบโตสูงสุดแม้ว่าการบริโภคผลิตภัณฑ์นมจะลดลงก็ตาม (OECD-FAO, 2021)

ในปี ค.ศ. 2050 ประเทศกำลังพัฒนาที่มีประชากรโลกเพิ่มขึ้นเกือบทั้งหมดมีการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี โดยคาดว่าจะการบริโภคเนื้อสัตว์ต่อหัวจะเพิ่มขึ้นจาก 41 กิโลกรัม เป็น 52 กิโลกรัม (ในส่วนประเทศกำลังพัฒนาการบริโภคเนื้อสัตว์จะเพิ่มขึ้นจาก 30 กิโลกรัมเป็น 44 กิโลกรัม) โดยจะมีการบริโภคสัตว์ปีกมากถึง 2.3 เท่า แต่การบริโภคเนื้อสัตว์อื่นๆ มีแนวโน้มที่จะเติบโตน้อยลงโดยเฉพาะเนื้อโคและเนื้อสุกรเนื่องจากข้อจำกัดทางวัฒนธรรมในแถบอินเดียและเอเชียใต้ ในขณะเดียวกันการบริโภคเนื้อแกะ/เนื้อแพะต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านการผลิต รวมทั้งความต้องการผลิตภัณฑ์นมก็มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย เนื่องจากระดับการบริโภคที่ยังต่ำในประเทศกำลังพัฒนา และในอนาคตราคาสินค้าปศุสัตว์จะได้รับผลกระทบจากต้นทุนการผลิต เนื่องจากอาหารและพลังงานเชื้อเพลิงมีราคาแพงขึ้น (Alexandratos and Bruinsma, 2012: 71-73)

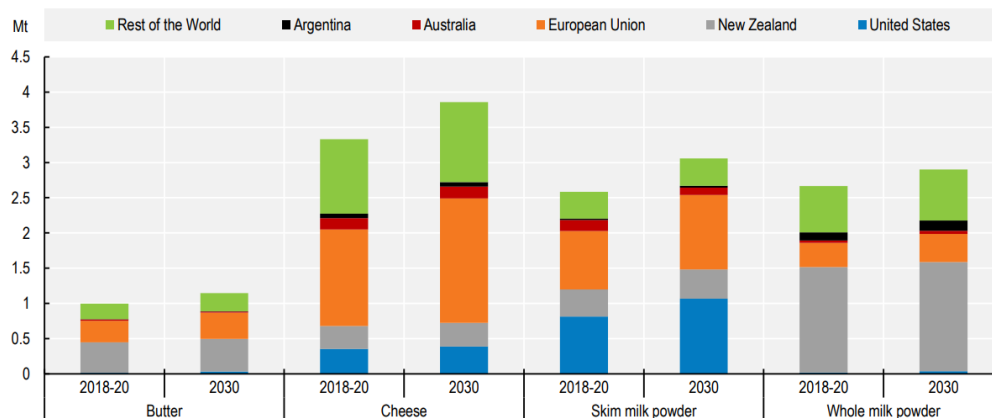
4.1.2.3 การค้าเนื้อสัตว์และนม

การส่งออกเนื้อสัตว์ทั่วโลกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งถือว่าการชะลอตัวลงอย่างมากในการเติบโตของการค้าเนื้อสัตว์เมื่อเทียบกับทศวรรษที่ผ่านมา อันเป็นผลเนื่องมาจากโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ในเอเชียโดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาชนจีน ภายในปี ค.ศ. 2030 สัดส่วนของการส่งออกเนื้อสัตว์ที่ซื้อขายจะทรงตัวที่ประมาณร้อยละ 11 การนำเข้าที่เพิ่มขึ้นในทศวรรษหน้าจะประกอบด้วยสัตว์ปีกเป็นหลัก ประเทศผู้ส่งออกเนื้อสัตว์ที่ใหญ่ที่สุดคือสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลซึ่งเป็นผู้ส่งออกเนื้อสัตว์ปีกรายใหญ่ที่สุดจะกลายเป็นผู้ส่งออกเนื้อโครายใหญ่ที่สุดด้วย โดยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 22 และการส่งออกเนื้อโคของอินเดียจะลดลงร้อยละ 53 ภายในปี ค.ศ. 2030 จากการปฏิรูปของรัฐบาลเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์ การค้าเนื้อสัตว์ในเชิงมูลค่าจะถูกครองตลาดโดยเนื้อโคและเนื้อลูกโค แต่ในแง่เชิงปริมาณนั้น สัตว์ปีกจะเป็นผู้ครองตลาด (ภาพที่ 4.7)

ภาพที่ 4.7 แนวโน้มมูลค่าการค้าเนื้อโคและเนื้อลูกโคที่เพิ่มขึ้นและปริมาณการค้าเนื้อสัตว์ปีกที่เพิ่มขึ้น
ที่มา : OECD-FAO, 2021

ในส่วนของการผลิตและผลิตภัณฑ์นม การซื้อขายผลิตภัณฑ์นมระหว่างประเทศมีประมาณร้อยละ 7 สาเหตุหลักมาจากความน่าเชื่อถือของนม ผลิตภัณฑ์นมหมักที่ซื้อขายระหว่างประเทศผู้ผลิตนมที่อยู่ใกล้เคียงมีจำนวนเพียงเล็กน้อย เช่น แคนาดาและสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรปและสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น โดยผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์นมรายใหญ่ของโลกมี 3 ราย ได้แก่ สหภาพยุโรป นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา ซึ่งสัดส่วนของทั้ง 3 ประเทศนี้รวมกันคิดเป็นสัดส่วนของชีสประมาณร้อยละ 62 สัดส่วนของนมผง (Whole Milk Powder, WMP) คิดเป็นร้อยละ 70 สัดส่วนของเนยคิดเป็นร้อยละ 76 และการส่งออกนมผงขาดมันเนย (Skim Milk Powder, SMP) คิดเป็นร้อยละ 83 ในปี ค.ศ. 2030 (ภาพที่ 4.8) ออสเตรเลียและผู้ส่งออกรายอื่นจะเริ่มสูญเสียส่วนแบ่งตลาด แม้ว่าจะยังคงเป็นผู้ส่งออกเนยแข็งและนมผงขาดมันเนย (Skim Milk Powder, SMP) ที่โดดเด่น ในส่วนของการผลิตนมผง (Whole Milk Powder, WMP) อาร์เจนตินายังเป็นผู้ส่งออกที่สำคัญและคาดว่าจะคิดเป็นร้อยละ 5 ของการส่งออกทั่วโลกภายในปี ค.ศ. 2030 และในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สาธารณรัฐเบลารุสได้กลายเป็นผู้ส่งออกนมและผลิตภัณฑ์นมที่สำคัญ โดยมุ่งเน้นการส่งออกไปยังตลาดสหพันธรัฐรัสเซียเป็นหลัก เนื่องจากสหพันธรัฐรัสเซียคว่ำบาตรผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์นมรายใหญ่หลายราย

ภาพที่ 4.8 การส่งออกผลิตภัณฑ์นมแยกตามภูมิภาค

ที่มา : OECD-FAO, 2021

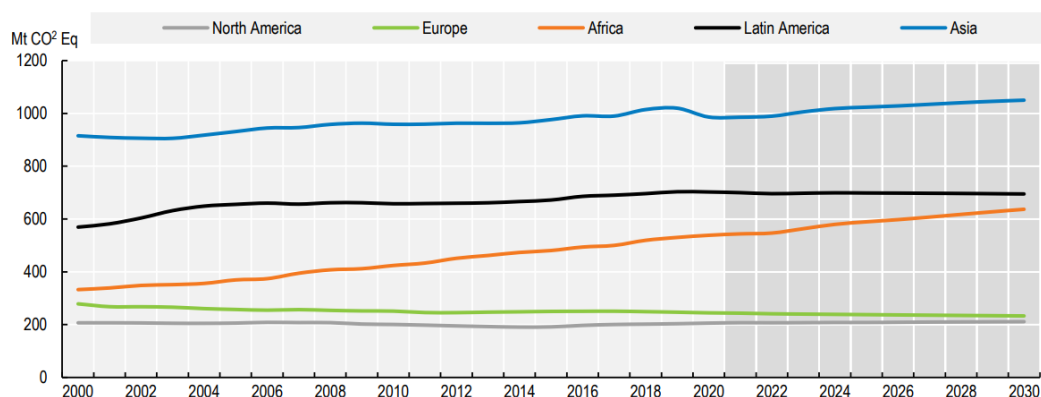
ในส่วนของชีส สหภาพยุโรปจะยังคงเป็นผู้ส่งออกชีสหลักของโลก รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ โดยคาดว่าส่วนแบ่งของสหภาพยุโรปในการส่งออกชีสโลกจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 46 ภายในปี ค.ศ. 2030 จากการส่งออกชีสไปยังแคนาดาที่เพิ่มขึ้นผ่านข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างกัน (The Comprehensive Economic and Trade Agreement : CETA) และไปยังประเทศญี่ปุ่นภายหลังการให้สัตยาบันข้อตกลงการค้าทวิภาคีในปี ค.ศ. 2019 โดยในปี ค.ศ.2030 สหราชอาณาจักร สหพันธ์รัฐรัสเซีย ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียคาดว่าจะเป็นผู้นำเข้าชีส 5 อันดับแรกของโลก และนิวซีแลนด์ยังคงเป็นแหล่งนมและนมผง (Whole Milk Powder, WMP) หลักในตลาดต่างประเทศและคาดว่าจะสัดส่วนจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 40 และร้อยละ 53 ตามลำดับ และภายในปี ค.ศ. 2030 จีนจะเป็นผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์นมรายใหญ่ของโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนมผง (Whole Milk Powder, WMP) จากนิวซีแลนด์ แต่การค้าระหว่างสองประเทศคาดว่าจะมีพลวัตที่น้อย

4.2 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำปศุสัตว์

จำนวนประชากรโลกและสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหารคิดเป็นร้อยละ 96 ของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหมดบนโลก โดยสัตว์ปีกเลี้ยงนั้นคิดเป็นร้อยละ 70 ของสัตว์ปีกมีชีวิตทั้งหมด การเลี้ยงสัตว์ในฟาร์มเพื่อความต้องการเนื้อสัตว์จะเพิ่มขึ้นในทศวรรษหน้า โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 สำหรับสัตว์ปีก ร้อยละ 9 สำหรับสุกร ร้อยละ 2 สำหรับโคเนื้อ และร้อยละ 18 สำหรับแกะ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลต่อการปล่อยก๊าซจากภาคปศุสัตว์ (ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของก๊าซมีเทน) โดยคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งการเพิ่มขึ้นนี้จะน้อยกว่าปริมาณการผลิตเนื้อสัตว์ที่เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ประกอบกับการเปลี่ยนไปบริโภคเนื้อสัตว์ปีกเป็นหลักเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตเนื้อสัตว์จะมีการเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในทวีปแอฟริกา (ภาพที่ 4.9)

ในปัจจุบันมีความพยายามลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีการใช้นโยบายต่างๆ เช่น ภาษีคาร์บอน และข้อกำหนดเฉพาะกฎระเบียบร่วมกับแรงจูงใจในการนำเทคโนโลยีและระบบการผลิตที่ช่วยลด

คาร์บอนฟุตพริ้นท์ของภาคการผลิตปศุสัตว์ลดลง รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซมีเทน เช่น อาหารเสริมและสารถ่ายสามารถลดการปล่อยมลพิษต่อหน่วยในอนาคต แต่ยังมีไม่แพร่หลายนัก

ภาพที่ 4.9 แนวโน้มการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตเนื้อสัตว์ของแต่ละภูมิภาค

ที่มา : OECD-FAO, 2021

ในส่วนของการผลิตปศุสัตว์ นโยบายการผลิตที่ยั่งยืนและความกังวลของผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์ในบางประเทศเกี่ยวกับการผลิตที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas: GHG) ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตปศุสัตว์เพื่อลดการปล่อยมลพิษ รวมถึงลดการปล่อยไนโตรเจนและฟอสเฟต โดยการจัดการอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ กฎระเบียบที่วางแผนหรือดำเนินการเพื่อแก้ไขมลพิษอาจส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการเลี้ยงโคนม โดยเฉพาะในเนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก และเยอรมนี ในทางกลับกัน แรงกดดันเหล่านี้นำไปสู่ทิศทางการใช้นวัตกรรมเพื่อปรับปรุงการผลิตในระยะยาว นอกจากนี้ความสนใจของผู้บริโภคในการเลือกบริโภคอาหารมังสวิรัติ และความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของการผลิตปศุสัตว์คาดว่าจะยังคงส่งผลต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์ทดแทนนมในตลาด ซึ่งผลิตภัณฑ์ทดแทนนมในปัจจุบันขายตัวค่อนข้างมาก เช่น เครื่องดื่มจากถั่วเหลือง อัลมอนต์ และมะพร้าว เป็นต้น และผลิตภัณฑ์ที่กำลังได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเพิ่มเติมได้แก่ ข้าวโอ๊ต ข้าว เครื่องดื่มจากถั่วเขียว และเครื่องดื่มถั่วต่าง ๆ (เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ เฮเซลนัท แมคคาเดเมีย) แม้ว่าจะยังไม่ได้มีการพิสูจน์ว่าเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และคาดว่าในอนาคตจะมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของตลาดในเอเชียตะวันออก ยุโรป และอเมริกาเหนือ อันเนื่องมาจากทิศทางการบริโภคในภูมิภาคเหล่านี้ที่เริ่มให้ความสำคัญผลิตภัณฑ์จากนมที่ปราศจากแลคโตสหรือผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนมากขึ้น (OECD-FAO, 2021)

บทที่ 5

ทิศทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ด้านการปศุสัตว์ของประเทศไทย และการคาดการณ์อนาคตของปศุสัตว์ ในอีก 10 ปีข้างหน้า

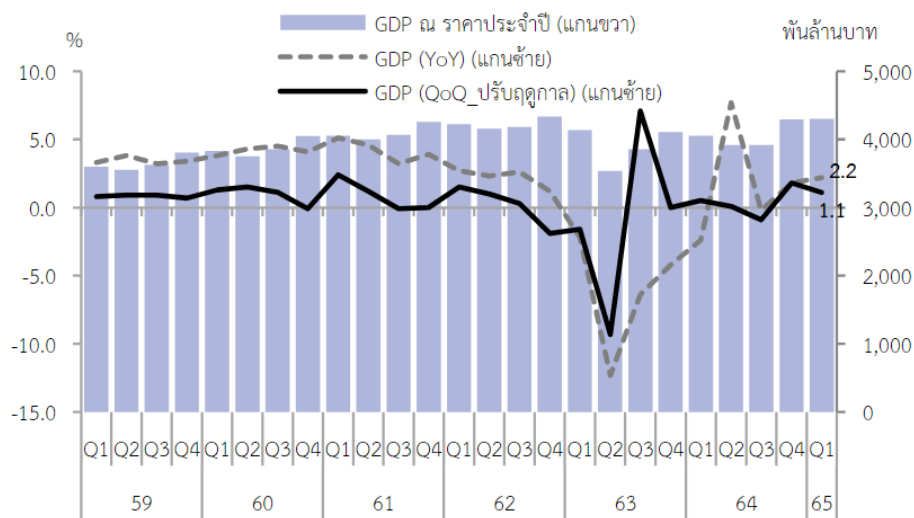
5.1 ด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างเศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างผันผวนในช่วงเวลาที่ผ่านมา เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขาดความสมดุล เน้นการพึ่งพารายได้จากภาคการส่งออกสินค้าและบริการเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 72.6 ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงก็อาจจะส่งผลกระทบอย่างมาก อาทิ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญ เนื่องจากไทยไม่มีการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ และสินค้าที่เป็นฐานการผลิตในปัจจุบันอย่าง Hard Disk Drive ก็มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีใหม่ หรือแม้แต่การเป็นศูนย์กลางผลิตรถยนต์เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบเก่าต่างมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกแทนที่ด้วยยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle: EV) (กลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร, 2564) รวมไปถึงวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อภาคบริการของไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากหลากหลายประเทศได้กำหนดมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัด อาทิ มาตรการ Lockdown จากภาครัฐ การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และจำกัดการเดินทางส่งผลให้ปริมาณผู้โดยสารของสายการบินลดลงอย่างมาก โดยภาพรวมจำนวนผู้โดยสารช่วง 7 เดือนแรกของปี 2564 มีจำนวนผู้โดยสารรวมทั้งสิ้น 8.65 ล้านคน ลดลงร้อยละ 71.58 เมื่อเทียบกับจากช่วงเดียวกันของปีก่อน แบ่งออกเป็น ผู้โดยสารต่างประเทศ 5.51 แสนคน ลดลงร้อยละ 96.37 และผู้โดยสารในประเทศ 8.1 ล้านคน ลดลงร้อยละ 47.01 (สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย, 2564) รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 427,869 คน หดตัวร้อยละ 93.61 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

5.1.1 ทิศทางเศรษฐกิจไทยปี 2565

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้แถลงถึงตัวเลขเศรษฐกิจไทยในไตรมาสแรกของปี 2565 ว่ามีการขยายตัวร้อยละ 2.2 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.8 ในไตรมาสก่อนหน้า (%YoY) และเมื่อปรับผลของฤดูกาลออก เศรษฐกิจไทยในไตรมาสแรกของปี 2565 ขยายตัวจากไตรมาสที่สี่ของปี 2564 ร้อยละ 1.1 อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมยังคงมีแนวโน้มฟื้นได้จากปี 2564 ที่ขยายตัวร้อยละ 1.6 ต่อปี โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการใช้จ่ายภายในประเทศที่ขยายตัวต่อเนื่อง และภาคการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหลังจากมีการผ่อนคลายมาตรการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ด้านการใช้จ่าย การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนและการส่งออกบริการขยายตัวเร่งขึ้น การลงทุนภาคเอกชนกลับมาขยายตัว ขณะที่การส่งออกสินค้าชะลอตัว และการลงทุนภาครัฐปรับตัวลดลง ขณะที่การผลิต สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และสาขาเกษตรกรรมการป่าไม้และการประมงกลับมาขยายตัว เช่นเดียวกับสาขาขนส่งและสถานที่เก็บสินค้าที่ขยายตัวเร่งขึ้น ในขณะที่สาขาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สาขาการขนส่ง ขยายปลีก และการซ่อมฯ และสาขาการไฟฟ้าและก๊าซฯ ชะลอตัวและสาขาการก่อสร้างลดลงต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดของด้านต่าง ๆ ดังนี้

ภาพที่ 5.1 เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2565

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ด้านการใช้จ่าย

1) การอุปโภคบริโภคภาคเอกชนและการส่งออกบริการ ขยายตัวมากขึ้น การลงทุนภาคเอกชนกลับมาขยายตัวอีกครั้ง โดยการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน ขยายตัวร้อยละ 3.9 เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวร้อยละ 0.4 ในไตรมาสก่อนหน้า เป็นผลมาจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดที่ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจปรับตัวเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้น รวมทั้งการปรับตัวเพิ่มขึ้นของฐานรายได้ในระบบเศรษฐกิจและการดำเนินมาตรการของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้นในทุกหมวดการใช้จ่าย โดยหมวดบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ตามการกลับมาขยายตัวของการใช้จ่ายในกลุ่มโรงแรมและภัตตาคาร และกลุ่มนันทนาการและวัฒนธรรม สำหรับการใช้จ่ายหมวดสินค้าไม่คงทนขยายตัวร้อยละ 4.1 จากการขยายตัวร้อยละ 3.7 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามปริมาณ ความต้องการใช้จ่ายกลุ่มไฟฟ้าและก๊าซฯ กลุ่มอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ และกลุ่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์และยาสูบ การใช้จ่ายหมวดสินค้าคงทนขยายตัวร้อยละ 0.4 ปรับตัวดีขึ้นจากการลดลงร้อยละ 0.8 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามการขยายตัวเร่งขึ้นของการใช้จ่ายกลุ่มเสื้อผ้าและรองเท้า และการใช้จ่ายในหมวดสินค้าคงทนขยายตัวร้อยละ 3.8 สอดคล้องกับการขยายตัวในเกณฑ์สูงของการใช้จ่ายเพื่อซื้อยานพาหนะ ขณะที่การส่งออกสินค้าและการลงทุนภาครัฐปรับตัวลดลง อย่างไรก็ตาม ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวม

ในไตรมาสนี้ลดลงมาอยู่ที่ระดับ 37.3 จากระดับ 38.9 ในไตรมาสก่อนหน้า เนื่องจากมีความกังวลเกี่ยวกับการปรับตัวสูงขึ้นของค่าครองชีพ ภายใต้สถานการณ์ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียและยูเครน

2) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคของรัฐบาล ขยายตัวร้อยละ 4.6 ชะลอตัวลดลงร้อยละ 8.1 จากไตรมาสก่อนหน้า โดยรายจ่ายการโอนเพื่อสวัสดิการทางสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาดขยายตัวสูงร้อยละ 74.5 ตามการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับการรักษาพยาบาลโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ขณะที่ค่าตอบแทนแรงงาน (ค่าจ้าง เงินเดือน) และค่าซื้อสินค้าและบริการขยายตัวลดลงร้อยละ 2.6 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ สำหรับอัตราการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำในไตรมาสนี้อยู่ที่ร้อยละ 20.6 (ต่ำกว่าอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 35.5 ในไตรมาสก่อนหน้า แต่สูงกว่าร้อยละ 19.6 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน) ภาคการลงทุนภาพรวม ขยายตัวร้อยละ 0.8 ปรับตัวดีขึ้นจากการลดลงร้อยละ 0.2 ในไตรมาสก่อนหน้า โดยการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 2.9 จากร้อยละ 0.8 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามการขยายตัวของการลงทุนในหมวดเครื่องจักรเครื่องมือร้อยละ 5.4 เทียบกับการลดลงร้อยละ 0.9 ในไตรมาสก่อนหน้า ส่วนการลงทุนในหมวดก่อสร้างลดลงร้อยละ 8.0 ต่อเนื่องจากการลดลงร้อยละ 0.7 ในไตรมาสก่อนหน้า ขณะที่การลงทุนภาครัฐลดลงร้อยละ 4.7 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 1.7 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามการลดลงของทั้งการลงทุนรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจร้อยละ 6.5 และร้อยละ 2.1 ตามลำดับ สำหรับอัตราการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายลงทุนในไตรมาสนี้อยู่ที่ร้อยละ 15.1 (ต่ำกว่าอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 16.0 ในไตรมาสก่อนหน้า แต่สูงกว่าร้อยละ 14.3 ในช่วงเดียวกันของปีก่อน)

3) ด้านภาคการค้าต่างประเทศ การส่งออกสินค้า มีมูลค่า 73,288 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวร้อยละ 14.6 ชะลอตัวร้อยละ 21.3 ในไตรมาสก่อนหน้า โดยปริมาณและราคาส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.2 และร้อยละ 4.0 เทียบกับร้อยละ 16.9 และ ร้อยละ 3.7 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามลำดับ **กลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น** เช่น เคมีภัณฑ์และปิโตรเคมี (ร้อยละ 18.7) เครื่องจักรและอุปกรณ์ (ร้อยละ 5.7) ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ยานยนต์ (ร้อยละ 3.5) ชิ้นส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 15.1) เครื่องปรับอากาศ (ร้อยละ 5.6) อาหารสัตว์ (ร้อยละ 26.3) ข้าว (ร้อยละ 19.3) ยางพารา (ร้อยละ 6.2) และน้ำตาล (ร้อยละ 180.9) เป็นต้น **กลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกลดลง** เช่น รถยนต์นั่ง (ร้อยละ 49.1) รถกระบะ (ร้อยละ 28.9) ผลิตภัณฑ์ยาง (ลดลงร้อยละ 25.0) และทุเรียน (ลดลงร้อยละ 48.2) เป็นต้น การส่งออกสินค้าไปยังตลาดส่งออกหลักยังคงขยายตัวในอัตราชะลอตัว ขณะที่การส่งออกไปยังตลาดออสเตรเลียลดลงเมื่อหักลบการส่งออกทองคำที่ยังไม่ขึ้นรูปออกแล้ว มูลค่าการส่งออกสินค้าขยายตัว ร้อยละ 9.7 และเมื่อคิดในรูปของเงินบาท มูลค่าการส่งออกสินค้าขยายตัวร้อยละ 25.1 ส่วน**การนำเข้าสินค้า** มีมูลค่า 64,135 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.5 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 20.6 ในไตรมาสก่อนหน้า โดยราคาและปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.3 และร้อยละ 4.6 ตามลำดับ ส่งผลให้ดุลการค้าเกินดุล 9.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (302.4 พันล้านบาท)

ด้านการผลิต

สาขาที่แพคเกจและบริการด้านอาหาร และสาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง กลับมาขยายตัวอีกครั้ง เช่นเดียวกับสาขาขนส่งและสถานที่เก็บสินค้าขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่วนสาขาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สาขาการขนส่ง ขยายปลีก และการซ่อมฯ สาขาการก่อสร้าง และสาขาการไฟฟ้าและก๊าซฯ ชะลอตัว **สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง** กลับมาขยายตัวร้อยละ 4.1 ปรับตัวดีขึ้นจากการลดลงร้อยละ 0.6 ในไตรมาสก่อนหน้า สืบเนื่องจากผลผลิตหมวดพืชผลสำคัญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น อาทิ ข้าวเปลือกเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.3 อ้อยเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.1 กลุ่มไม้ผลเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 ปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.3 และยางพาราเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 ส่วนผลผลิตพืชเกษตรสำคัญที่ลดลง อาทิ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลดลงร้อยละ 5.5 และมันสำปะหลังลดลงร้อยละ 1.6 และหมวดประมงกลับมาขยายตัวครั้งแรกในรอบ 9 ไตรมาส ร้อยละ 2.5 ในขณะเดียวกันหมวดปศุสัตว์มีการขยายตัวลดลงต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 5 ร้อยละ 2.3 ส่วน**ดัชนีราคาสินค้าเกษตร**เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.7 ปรับตัวดีขึ้นจากการลดลงร้อยละ 4.3 ในไตรมาสก่อนหน้า โดยเฉพาะราคาสุกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.6 ราคาปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.1 ราคาไก่เนื้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.2 ราคาอ้อยเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.6 และราคายางพาราเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.0 เป็นต้น การเพิ่มขึ้นของดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรและดัชนีราคาสินค้าเกษตร ส่งผลให้**ดัชนีรายได้เกษตรกรโดยรวม**กลับมาขยายตัวครั้งแรกในรอบ 3 ไตรมาส ร้อยละ 9.3 **สาขาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม** เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 ชะลอลงจากการขยายตัวร้อยละ 3.8 ในไตรมาสก่อนหน้า

อย่างไรก็ตาม **ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม**กลุ่มการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ (สัดส่วนส่งออกน้อยกว่าร้อยละ 30) ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 จากไตรมาสก่อนหน้า และ**ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม**ที่มีสัดส่วนการส่งออกในช่วงร้อยละ 30 –60 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.1 ชะลอตัวจากการขยายตัวร้อยละ 3.8 ในไตรมาสก่อนหน้า ขณะเดียวกัน **ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม**กลุ่มการผลิตเพื่อส่งออก (สัดส่วนส่งออกมากกว่าร้อยละ 60) ปรับตัวลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 5 ไตรมาส ร้อยละ 0.2 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 6.6 ในไตรมาสก่อนหน้า สำหรับ**อัตราการใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ย**ในไตรมาสนี้อยู่ที่ ร้อยละ 66.35 สูงกว่าร้อยละ 64.51 ในไตรมาสก่อนหน้า และใกล้เคียงกับร้อยละ 66.32 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมสำคัญๆ ที่เพิ่มขึ้น เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม (ร้อยละ 14.1) การผลิตยานยนต์ (ร้อยละ 3.0) การผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 7.3) การผลิตน้ำตาล (ร้อยละ 10.4) และการผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ (ร้อยละ 22.8) เป็นต้น ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมสำคัญๆ ที่ลดลง เช่น การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง (ลดลงร้อยละ 13.0) การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน (ลดลงร้อยละ 9.4) การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ (ลดลงร้อยละ 4.7) การผลิตเครื่องจักรอื่นๆ ที่ใช้งานทั่วไป (ลดลงร้อยละ 6.7) และการผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป (ลดลงร้อยละ 4.9) เป็นต้น **สาขาที่แพคเกจและบริการด้านอาหาร** ขยายตัวในเกณฑ์สูงร้อยละ 34.1 ปรับตัวดีขึ้น เมื่อเทียบกับการลดลงร้อยละ 4.9 ในไตรมาสก่อนหน้า และเป็นการกลับมาขยายตัวครั้งแรกในรอบ 3 ไตรมาส ตามการกลับมาขยายตัวของการท่องเที่ยวภายในประเทศ และการขยายตัวในเกณฑ์สูงของ

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยในไตรมาสนี้มี รายรับจากนักท่องเที่ยวชาวไทยอยู่ที่ 0.144 ล้านล้านบาท ขยายตัวครั้งแรกในรอบ 11 ไตรมาส ร้อยละ 63.8 เป็นผลจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของภาครัฐ การกระจายตัวของอัตราการฉีดวัคซีน และ มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีจำนวน 497,693 คน เทียบกับ 20,172 คน ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากการกลับมาดำเนินมาตรการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ฉีดวัคซีนครบแล้วแบบไม่กักตัวและไม่จำกัดพื้นที่ (Test & Go) ประกอบกับการผ่อนคลาย มาตรการเดินทางออกนอกประเทศของหลายประเทศทั่วโลก สำหรับอัตราการเข้าพักเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 36.15 สูงกว่าร้อยละ 26.25 ในไตรมาสก่อนหน้าและสูงกว่าร้อยละ 16.15 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน **สาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า** ขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 2 ร้อยละ 4.6 จากร้อยละ 3.2 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามการขยายตัวของบริการขนส่งทางอากาศและการกลับมาขยายตัวเป็นครั้งแรก ในรอบ 3 ไตรมาสของบริการขนส่งทางบก และท่าลำเลียง เช่นเดียวกับ**สาขาการขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์** เพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 4 ร้อยละ 2.9 เทียบกับการขยายตัว ร้อยละ 3.0 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามการปรับตัวดีขึ้นของการใช้จ่ายภาคครัวเรือนและจำนวนนักท่องเที่ยว ต่างประเทศ และการปรับตัวต่อเนื่องของกิจกรรมการผลิตและการส่งออก **สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และ ระบบปรับอากาศ** โดยเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 2 ร้อยละ 2.0 เทียบกับร้อยละ 2.1 ในไตรมาสก่อนหน้า ซึ่งกิจกรรมการผลิตไฟฟ้าขยายตัวตามการเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่กิจกรรมโรงแยกก๊าซปรับตัวลดลงต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 3

ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 1.53 ต่ำกว่าร้อยละ 1.64 ในไตรมาสก่อนหน้า และต่ำกว่า ร้อยละ 1.96 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.7 และอัตรา เงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.4 สำหรับดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล 1.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (5.3 หมื่นล้านบาท) หรือคิดเป็นร้อยละ 1.2 ของ GDP เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2565 อยู่ที่ 2.42 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ และหนี้สาธารณะ ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2565 มีมูลค่าทั้งสิ้น 9,951,962.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 60.6 ของ GDP

อย่างไรก็ดี ได้มีการคาดการณ์ถึงแนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2565 ที่จะขยายตัวในช่วงร้อยละ 3.5 – 4.5 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจาก (1) การฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศและภาคการผลิตตามสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีแนวโน้มคลี่คลายลง และจำนวนผู้ได้รับวัคซีน ที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจในส่วนของการใช้จ่ายภายในประเทศ (กระทรวงการคลัง, 2564) (2) การฟื้นตัวอย่างช้าๆ ของภาคท่องเที่ยวระหว่างประเทศภายใต้นโยบายการเปิดประเทศของภาครัฐ (3) การขยายตัวในเกณฑ์ดีของการส่งออกสินค้า (4) การขับเคลื่อนจากการเบิกจ่ายงบประมาณภาครัฐ และ (5) ฐานการขยายตัวที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ คาดว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ จะขยายตัว ร้อยละ 4.9 การอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 4.3 และร้อยละ 4.2 ตามลำดับ

อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 0.9 – 1.9 และดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลร้อยละ 1.0 ของ GDP (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ในขณะที่ Asian Development Bank ได้คาดการณ์ตัวเลข GDP ของไทยไปในทิศทางบวกอยู่ที่ 3.9%

ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยในปี 2565 ไว้ดังนี้

1) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 4.3 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.2 ในปี 2564 ตามการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2564 สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดที่มีแนวโน้มผ่อนคลายลง การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวและบริการ รวมทั้งแรงสนับสนุนจากการดำเนินมาตรการของภาครัฐเพิ่มเติม

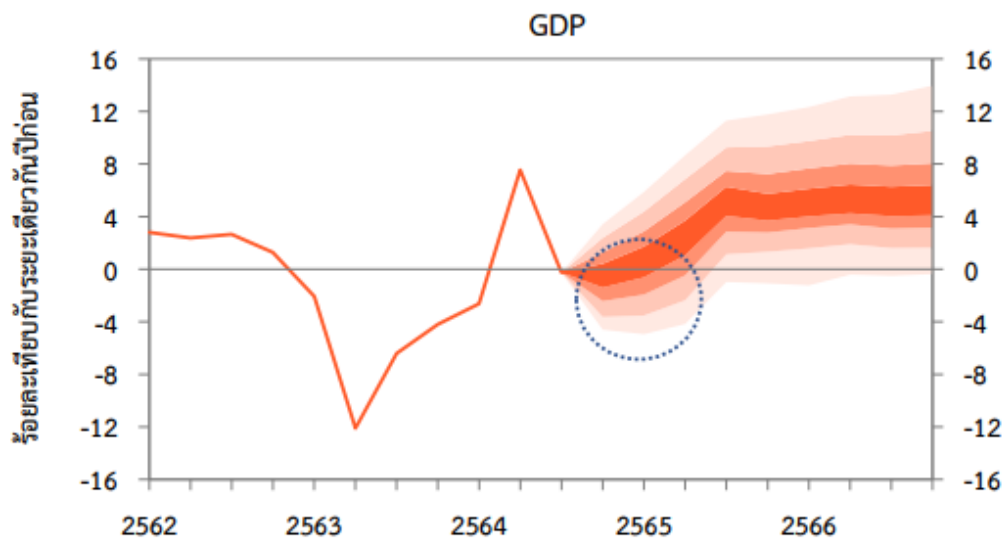
2) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคภาครัฐบาล คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 0.3 ลดลงจากร้อยละ 2.3 ในปี 2564 ซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของกรอบรายจ่ายประจำปีภายใต้กรอบงบประมาณประจำปี 2565 และการสนับสนุนให้เกิดการใช้จ่ายจากรัฐบาลขยายตัวได้ จากงบประมาณภายใต้พระราชกำหนดเงินกู้ฯ 1 ล้านล้านบาท และพระราชกำหนดเงินกู้ฯ เพิ่มเติม 5 แสนล้านบาท ที่คาดว่าจะมีการเบิกจ่ายเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจมากขึ้นในปี 2565

3) การลงทุนรวม คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 4.3 เทียบกับร้อยละ 4.4 ในปี 2564 โดยการลงทุนภาคเอกชน คาดว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 4.2 เทียบกับร้อยละ 4.3 ในปี 2564 สอดรับกับแนวโน้มการฟื้นตัวของภาคการผลิตและการส่งออกตามการขยายตัวต่อเนื่องของเศรษฐกิจและการค้าโลก

4) มูลค่าการส่งออกสินค้าในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 4.9 เทียบกับร้อยละ 16.8 ในปี 2564 โดยคาดว่าปริมาณการส่งออกสินค้าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ชะลอลงจากร้อยละ 13.3 ในปี 2564 ตามฐานการขยายตัวที่ปรับเข้าสู่แนวโน้มปกติมากขึ้น

5) มูลค่าการนำเข้าสินค้าในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 5.7 เทียบกับร้อยละ 23.2 ในปี 2564 โดยคาดว่าปริมาณการนำเข้าจะขยายตัวร้อยละ 4.7 เทียบกับ ร้อยละ 18.2 ในปีก่อน เป็นการขยายตัวตามอุปสงค์ภายในประเทศและภาคการส่งออก แต่มีแนวโน้มชะลอตัวลดลง

อย่างไรก็ดี มีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่เศรษฐกิจอาจขยายตัวต่ำกว่ากรณีฐานโดยเฉพาะในช่วงครึ่งแรกของปี 2565 จากสถานการณ์ความไม่แน่นอนของวิกฤตเศรษฐกิจ การระบาดของสายพันธุ์ Omicron ที่อาจส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง รุนแรง โดยจำนวนประเทศที่ใช้มาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศอาจมากกว่าและยาวนานกว่าที่ประเมินไว้ หรือหลายประเทศรวมถึงไทยอาจใช้มาตรการควบคุมการระบาดภายในประเทศเป็นวงกว้าง สะท้อนจากภาพรูปพืดที่เบี่ยงเบนต่ำ

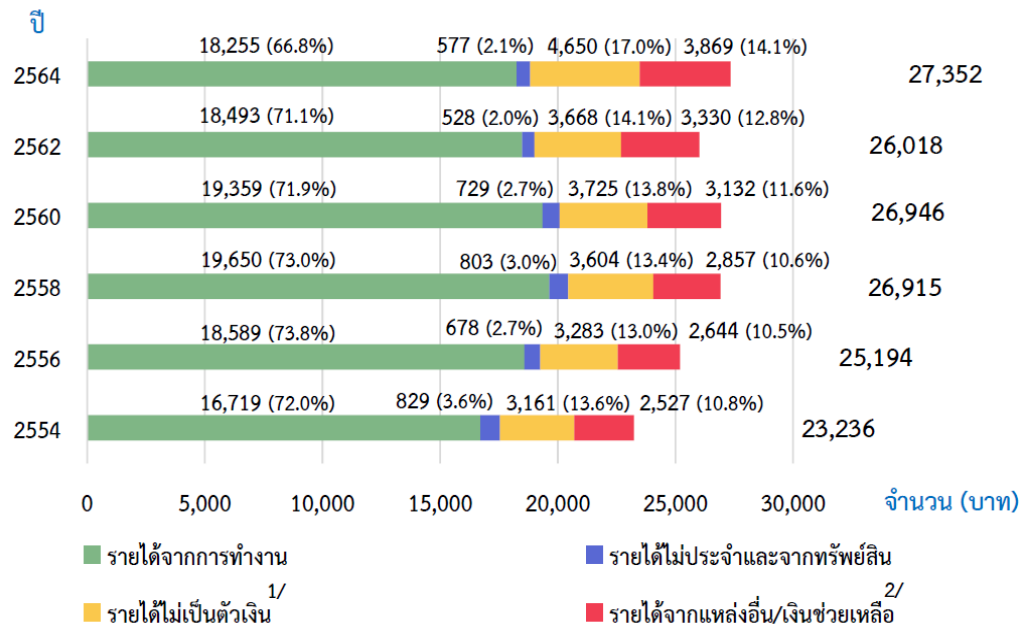
ภาพที่ 5.2 การคาดการณ์ GDP

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

5.1.2 ภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน

จากผลการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 ครัวเรือนทั่วประเทศ มีรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยเดือนละ 27,352 บาท โดยพบว่า รายได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก 23,236 บาท ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 26,946 บาท ในปี 2560 และลดลงในปี 2562 เหลือจำนวน 26,018 บาท เป็นผลมาจากการถดถอยของสภาวะเศรษฐกิจ จากนั้นกลับมาเพิ่มขึ้นในปี 2564 เนื่องจากนโยบายการช่วยเหลือต่างๆ ที่รัฐอุดหนุน ทั้งที่รัฐจ่ายเงินผ่านบัญชีให้แก่ประชาชนและการอุดหนุนในรูปแบบที่ไม่เป็น ตัวเงินผ่านแอปพลิเคชัน คุปอง หรือในรูปแบบการลดค่าสาธารณูปโภค (ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ฯลฯ)

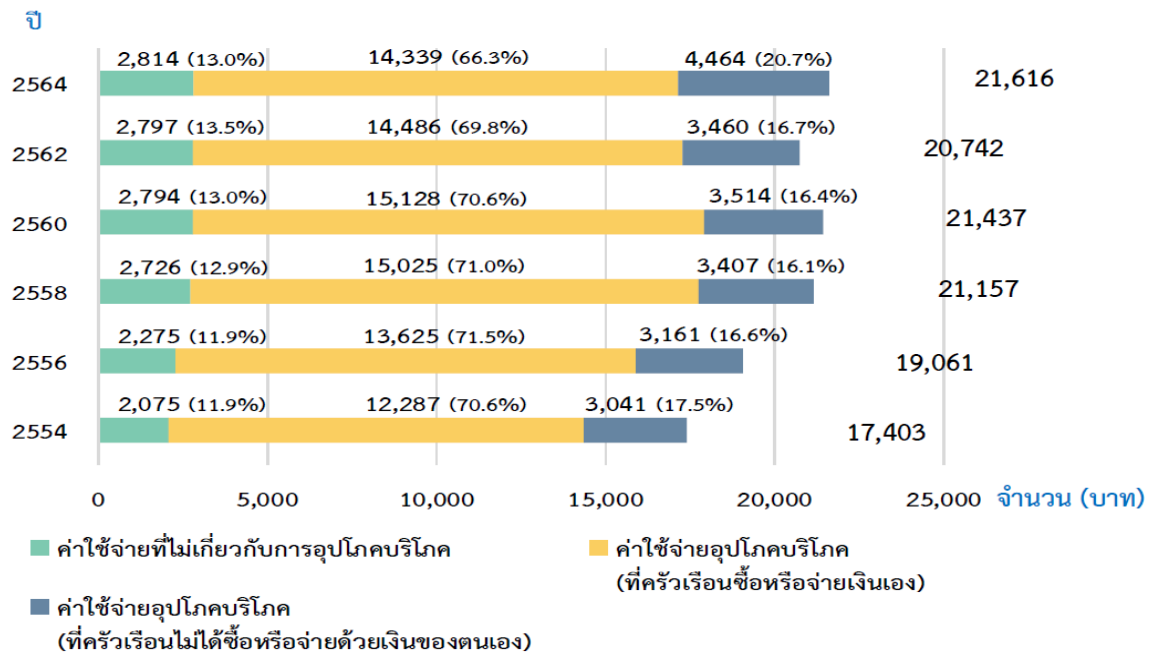
ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายได้ที่มาจากการทำงาน จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2564 ลดลงจากปี พ.ศ. 2562 จำนวน 238 บาท (18,255 บาท ในปี พ.ศ. 2564 และ 18,493 บาท ในปี พ.ศ. 2562) ในขณะที่แนวโน้มของรายได้ ไม่เป็นตัวเงิน (รวมเงินที่รัฐ อุดหนุน) พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 3,161 บาท ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 4,650 บาท ในปี 2564 อย่างไรก็ดี ในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 ถึง 982 บาท รวมทั้งรายได้ จากแหล่งอื่น/เงินช่วยเหลือที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เพิ่มจาก 2,527 บาท ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 3,869 บาท ในปี พ.ศ. 2564 และในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 จำนวน 539 บาท โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 5.3

ภาพที่ 5.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ ปี พ.ศ. 2554 – 2564
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับค่าใช้จ่ายครัวเรือนทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2564 เฉลี่ยเดือนละ 21,616 บาท โดยค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 17,403 บาท ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 21,616 บาท ในปี 2564 ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2564 เป็นการเพิ่มของค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคที่ครัวเรือนไม่ได้ซื้อหรือจ่ายเงินเอง เนื่องจากโครงการต่างๆ ของรัฐ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละครึ่ง เราชนะ รวมถึงลดค่าสาธารณูปโภคที่เป็นค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคที่ครัวเรือนไม่ได้ซื้อหรือจ่ายเอง (ได้รับมาฟรี/ผู้อื่นจ่ายให้ หรือเป็นสวัสดิการจากนายจ้างหรือผลิตเอง/นำของในธุรกิจของครัวเรือนมาใช้) เพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก จาก 3,041 บาท ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 4,464 บาท ในปี พ.ศ. 2564 ส่วนค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจาก 2,075 บาท ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 2,814 บาท ในปี พ.ศ. 2564 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคที่ครัวเรือนได้รับมาโดยการซื้อหรือจ่ายเอง (เป็นเงินสด/เงินเชื่อ) ลดลงจากปี พ.ศ. 2562 เพียงเล็กน้อย

ภาพที่ 5.4 รายจ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย ปี พ.ศ. 2554 – 2564
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.2 เศรษฐกิจการปศุสัตว์ไทย

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี พ.ศ. 2564 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 กว่า 656,950 ล้านบาท โดยปัจจัยสำคัญมาจากปริมาณฝนที่ตกสะสมเพิ่มขึ้นในช่วงครึ่งหลัง ทำให้ปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำ และในแหล่งน้ำธรรมชาติมีมากขึ้น เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกได้เพิ่ม ประกอบกับราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งจูงใจให้เกษตรกรขยายการผลิต นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายของภาครัฐ อาทิ การขยายช่องทางการตลาดทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์ การประกันรายได้ รวมถึงมาตรการเยียวยาและฟื้นฟูเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น การส่งเสริมอาชีพเกษตรกร และการพักชำระหนี้ ซึ่งสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในเฉพาะสาขาปศุสัตว์ พบว่า ขยายตัวร้อยละ 0.5 เป็นผลจากการเพิ่มปริมาณการผลิตตามความต้องการบริโภคของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการเฝ้าระวัง ควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวด และการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐานทำให้สินค้าปศุสัตว์หลัก ได้แก่ ไข่ไก่ สุกร ไข่ไก่ และน้ำมันดิบมีผลผลิตเพิ่มขึ้น

สำหรับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในช่วงปี 2560 – 2564 ที่ผ่านมา จะสังเกตได้ว่าภาคเกษตรของไทยมีอัตราการเติบโตของตัวเลขดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 1,302,041 ล้านบาท ในปี 2560 เป็น 1,383,020 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งตรงข้ามกับตัวเลขนอกภาคการเกษตรที่มีความผันผวนค่อนข้างสูง

ตารางที่ 5.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี พ.ศ. 2560 – 2564 (ล้านบาท)

รายการ	ณ ราคาประจำปี (Current Market Price)				
	2560	2561	2562	2563	2564
ภาคเกษตร	1,302,041	1,342,912	1,372,657	1,360,047	1,383,020
นอกภาคการเกษตร	14,186,623	15,030,431	15,519,754	14,293,834	14,796,806
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	15,488,664	16,373,343	16,892,411	15,653,881	16,179,826

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2 เศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตร

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	ปีเพาะปลูก			ปีเพาะปลูก 2563/2564			
	2561/62	2562/63	2563/64	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
1. รายได้	394,911	390,376	397,218	335,037	269,209	546,335	423,300
1.1 รายได้เงินสดทางการเกษตร	204,066	184,409	187,081	173,248	84,155	302,447	162,622
1.2 รายได้เงินสดนอกการเกษตร	190,845	205,967	210,137	161,789	185,054	243,888	260,878
1.3 สัดส่วนรายได้เงินสดทางการเกษตร (ร้อยละ)	51.67	47.24	47.10	51.71	31.26	55.36	38.42
2. รายจ่าย	307,496	275,935	280,693	275,872	191,130	391,160	222,916
2.1 รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร	125,462	104,924	108,759	114,526	56,162	176,682	56,823
2.2 รายจ่ายเงินสดนอกการเกษตร	182,034	171,011	171,933	161,346	134,968	214,478	166,093
2.3 สัดส่วนรายจ่ายเงินสดทางการเกษตร (ร้อยละ)	40.80	38.02	38.75	41.51	29.38	45.17	25.49

ตารางที่ 5.2 เศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตร (ต่อ)

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	ปีเพาะปลูก			ปีเพาะปลูก 2563/2564			
	2561/62	2562/63	2563/64	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
3. รายได้สุทธิ							
3.1 รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร	78,604	79,486	78,322	58,722	27,993	125,765	105,799
3.2 รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน ^{1/}	269,449	285,453	288,459	220,511	213,047	369,653	366,477
3.3 เงินสดคงเหลือก่อนการชำระหนี้ ^{2/}	87,415	114,442	116,525	59,165	78,079	155,175	200,384
3.4 สัดส่วนรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร (ร้อยละ)	29.17	27.85	27.15	26.63	13.14	34.02	28.87
4. ทรัพย์สิน - หนี้สิน							
4.1 ทรัพย์สินดำเนินงานและหมุนเวียนปลายปี	191,374	114,442	116,525	59,165	78,079	155,175	200,384
4.2 ขนาดหนี้สินปลายปี	29.17	27.85	27.15	26.63	13.14	34.02	28.87
5. ข้อมูลพื้นฐาน							
5.1 อายุเฉลี่ยหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	58.46	58.23	58.53	57.92	57.98	58.83	59.87
5.2 ขนาดครัวเรือน (คนต่อครัวเรือน)	3.78	3.89	3.88	3.77	3.88	3.92	3.95
5.3 ขนาดแรงงานอายุ 15 - 64 ปี (คนต่อครัวเรือน)	2.60	2.62	2.57	2.47	2.57	2.70	2.63
5.4 ขนาดเนื้อที่ถือครอง (ไร่ต่อครัวเรือน)	24.48	24.16	22.49	24.49	19.96	26.85	14.41

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ : ^{1/} รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน = รายได้เงินสดสุทธิ + รายได้เงินสดนอกการเกษตร

^{2/} เงินสดคงเหลือก่อนการชำระหนี้ = รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน - รายจ่ายเงินสดนอกการเกษตร

จากข้อมูลในตารางที่ 5.2 ที่แสดงถึงเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรของไทยในช่วงที่ผ่านมา โดยในปีเพาะปลูก 2563/64 รายได้เกษตรกรต่อครัวเรือนมีจำนวน 397,218 บาท ลดลงเล็กน้อยจากปีเพาะปลูก 2562/63 ที่มีรายได้รวม 390,376 บาท ทั้งนี้ เกษตรกรภาคกลางมีรายได้ในปี 2563/64 มากที่สุด

คือ 546,335 บาท รองลงมาภาคใต้ 423,300 บาท ภาคเหนือ 335,037 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 269,209 บาท อย่างไรก็ตาม สำหรับค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนในปีเพาะปลูก 2563/64 จะอยู่ที่ 280,693 บาท เพิ่มขึ้นจากปีเพาะปลูก 2562/63 ที่มีรายจ่ายรวม 275,935 บาท โดยภาคกลางมีรายจ่ายดังกล่าวมากที่สุด คือ 391,160 บาท รองลงมาภาคเหนือ 275,872 บาท ภาคใต้ 222,916 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 191,130 บาท

นอกเหนือจากข้อมูลด้านรายได้และรายจ่าย จากตารางที่ 5.2 ได้ระบุให้เห็นถึงข้อมูลพื้นฐานภาคเกษตรที่แสดงให้เห็นถึงภาวะสังคมสูงวัยในภาคเกษตรของไทยที่ปัจจุบันมีอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนอยู่ที่ 58.53 ปี และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต รวมถึงขนาดเนื้อที่ถือครองที่มีสัดส่วนการถือครองลดลงจาก 24.16 ไร่/ครัวเรือน เหลือเพียง 22.49 ไร่/ครัวเรือน

สำหรับข้อมูลจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในปี 2564 แบ่งออกเป็น โคเนื้อ (7,582,406 ตัว) เกษตรกร (1,142,614 ราย) โคนม (810,518 ตัว) เกษตรกร (24,145 ราย) กระบือ (1,521,014 ตัว) เกษตรกร (266,753 ราย) สุกร (13,103,887 ราย) เกษตรกร (189,152 ราย) ไก่ (485,694,889 ตัว) เกษตรกร (2,783,457 ราย) เป็ด (32,947,181 ตัว) เกษตรกร (433,033 ราย) แพะ (1,277,148 ตัว) เกษตรกร (84,973 ราย) แกะ (112,03 ตัว) เกษตรกร (7,933 ราย) ดังแสดงในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ปังบประมาณ พ.ศ. 2564

เขต ปศุสัตว์	เกษตรกร (ราย)	จำนวนปศุสัตว์ (ตัว)															
		โคเนื้อ		โคนม		กระบือ		สุกร		ไก่		เป็ด		แพะ		แกะ	
		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
ยอดรวม	3,353,649	7,582,406	1,142,614	810,518	24,145	1,521,014	266,753	13,103,887	189,152	485,694,889	2,783,457	32,947,181	433,033	1,277,148	84,973	112,903	7,933
เขต 1	121,996	173,465	12,727	251,151	7,238	34,167	2,480	975,263	4,660	104,752,284	102,000	5,921,156	14,377	165,572	5,677	12,377	405
เขต 2	119,624	175,225	15,965	41,396	1,004	51,558	4,292	1,851,692	3,005	87,291,276	106,930	3,643,429	12,091	28,410	1,377	5,037	262
เขต 3	920,247	2,378,758	435,772	178,183	5,684	621,292	131,029	1,315,345	44,771	73,772,404	717,244	3,997,917	116,777	169,571	7,222	6,983	357
เขต 4	783,028	1,588,222	303,508	70,943	2,055	470,703	93,167	1,148,742	34,368	35,769,043	651,200	3,553,186	131,537	87,718	4,335	1,975	168
เขต 5	386,761	593,512	61,999	87,684	1,842	156,401	17,936	1,062,740	43,955	28,815,999	357,531	509,194	16,235	22,523	1,323	2,006	109
เขต 6	335,429	617,515	45,912	7,515	276	139,832	12,827	1,297,393	26,335	39,662,490	302,393	4,190,209	23,853	129,803	4,082	15,612	439
เขต 7	152,171	960,277	55,410	166,721	5,813	17,416	1,638	3,795,925	10,350	75,065,249	110,472	7,467,077	11,136	244,938	6,788	39,531	681
เขต 8	310,673	679,441	118,005	5,886	209	17,488	1,921	1,431,250	20,004	30,227,539	251,839	1,967,878	36,186	170,038	9,225	2,168	212
เขต 9	223,720	415,991	93,316	1,039	24	12,157	1,463	225,537	1,704	10,338,605	183,848	1,697,135	70,841	258,575	44,944	27,214	5,300

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

รวบรวมโดย : กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

หมายเหตุ : ภาคเหนือ ได้แก่ เขต 5,6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขต 3,4 ภาคกลาง ได้แก่ เขต 1,2 และ 7 ภาคใต้ ได้แก่ เขต 8,9

ตารางที่ 5.4 ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์รายภาค ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ภาค	เกษตรกร (ราย)	จำนวนปศุสัตว์ (ตัว)															
		โคเนื้อ		โคนม		กระบือ		สุกร		ไก่		เป็ด		แพะ		แกะ	
		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
ยอดรวม	3,353,649	7,582,406	1,142,614	810,518	24,145	1,521,014	266,753	13,103,887	189,152	485,694,889	2,783,457	32,947,181	433,033	1,277,148	84,973	112,903	7,933
เหนือ	722,190	1,211,027	107,911	95,199	2,118	296,233	30,763	2,360,133	70,290	68,478,489	659,924	4,699,403	40,088	152,326	5,405	17,618	548
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,703,275	3,966,980	739,280	249,126	7,739	1,091,995	224,196	2,464,087	79,139	109,541,447	1,368,444	7,551,103	248,314	257,289	11,557	8,958	525
กลาง	393,791	1,308,967	84,102	459,268	14,055	103,141	8,410	6,622,880	18,015	267,108,809	319,402	17,031,662	37,604	438,920	13,842	56,945	1,348
ใต้	534,393	1,095,432	211,321	6,925	233	29,645	3,384	1,656,787	21,708	40,566,144	435,687	3,665,013	107,027	428,613	54,169	29,382	5,512

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

รวบรวมโดย : กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

หมายเหตุ : ภาคเหนือ ได้แก่ เขต 5,6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขต 3,4 ภาคกลาง ได้แก่ เขต 1,2 และ 7 ภาคใต้ ได้แก่ เขต 8,9

5.2.1 ด้านการบริโภคและภาวะความต้องการสินค้าปศุสัตว์ของไทย

รายงานขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เผยว่า การบริโภคเนื้อสัตว์ต่อจำนวนประชากรคาดการณ์ลดลงต่ำสุดในรอบ 9 ปี โดยลดลงกว่าร้อยละ 3 จากปี 2019 ซึ่งเป็นปริมาณการบริโภคที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ นับตั้งแต่ปี 2000 ทั้งนี้ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติได้กล่าวถึงภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวในช่วงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาการขนส่งสินค้า เช่น ข้อจำกัดด้านการคมนาคม ความต้องการของร้านอาหารที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความต้องการของเนื้อสัตว์ทั่วโลกลดลง รวมถึงปัญหาการลดลงของแรงงานในอุตสาหกรรมบรรจุเนื้อสัตว์เนื่องจากการระบาดของไวรัสที่ถือว่าร้ายแรงมากที่สุดในหลายประเทศทั่วโลก อีกทั้งกรณีโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในภูมิภาคเอเชียล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความต้องการเนื้อสัตว์ลดลงด้วย ส่งผลให้สุกรกว่าหนึ่งในสี่ทั่วโลกต้องตายหรือถูกเชือดจากการติดเชื้อ

เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ความต้องการผลิตภัณฑ์จากสัตว์ลดลงตามกระแสโลก โดยรายงานของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) ระบุว่า การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ความต้องการเนื้อไก่ เนื้อสุกร นมพร้อมดื่มในประเทศลดลง สืบเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ลดน้อยลง ซึ่งส่งผลกระทบถึงการปิดโรงแรม และธุรกิจการบริการอื่นๆ รวมถึงการกำหนดมาตรการที่เข้มงวดของรัฐบาลเกี่ยวกับการเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี พ.ศ. 2555 - 2564 ไทยมีแนวโน้มจำนวนโค กระบือ และสุกรที่ฆ่าเพื่อการบริโภคแตกต่างกันไปในค่อนข้างผันผวน โดยโคจะมีแนวโน้มลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2556 - 2559 และจะกลับมาขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564 ในขณะที่กระบือมีแนวโน้มของจำนวนกระบือที่ทำการฆ่าเพื่อการบริโภคลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2555 - 2560 แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2564 ส่วนจำนวนสุกรที่ทำการฆ่าเพื่อนำมาบริโภคมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น เห็นได้จากในช่วง ปี พ.ศ. 2555 - 2561 ก่อนจะกลับมามีแนวโน้มลดลงอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2563 และเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 จำนวนโค กระบือ สุกรที่ฆ่าเพื่อการบริโภค จำแนกตามภาค พ.ศ. 2555-2564

รายการ	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
โค										
ทั่วราชอาณาจักร	547,137	530,702	472,550	434,098	398,179	414,687	419,430	464,516	426,792	434,278
กรุงเทพมหานคร	6,330	5,800	6,575	8,800	12,500	13,078	16,916	14,695	1,820	710
ภาคกลาง	114,362	111,303	96,660	80,072	66,143	75,212	70,977	66,941	70,869	95,649
ภาคเหนือ	68,920	60,115	45,913	34,514	34,273	34,662	35,686	34,655	41,751	35,508
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	334,407	331,656	301,050	288,912	265,964	274,856	278,391	333,205	295,136	261,607
ภาคใต้	23,118	21,828	22,352	21,800	19,299	16,879	17,460	15,020	17,216	40,804
กระบือ										
ทั่วราชอาณาจักร	113,085	101,573	82,610	85,334	60,382	39,028	42,382	42,503	56,086	64,152
กรุงเทพมหานคร	480	40	-	-	-	-	-	-	-	10
ภาคกลาง	29,217	26,312	13,789	11,624	8,063	3,680	1,899	2,286	520	3,228
ภาคเหนือ	25,577	18,443	15,930	19,679	15,192	14,122	22,374	18,803	33,333	36,181
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	57,214	56,532	52,859	54,002	35,813	21,225	17,246	21,414	22,233	23,414
ภาคใต้	597	246	32	29	1,812	1	863	-	-	1,319
สุกร										
ทั่วราชอาณาจักร	6,286,780	6,715,949	7,146,861	7,773,773	8,819,397	8,955,598	8,912,124	8,539,017	6,696,141	11,975,092
กรุงเทพมหานคร	254,785	260,735	260,330	240,840	261,100	84,080	61,280	62,336	3,640	1,070
ภาคกลาง	2,528,803	2,778,571	3,005,658	3,667,924	4,428,801	4,580,574	4,331,922	3,649,667	3,236,411	6,986,654
ภาคเหนือ	1,428,510	1,582,479	1,633,931	1,593,569	1,857,572	1,849,535	2,011,478	2,123,904	1,270,574	2,469,521
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,381,144	1,416,306	1,524,008	1,577,232	1,535,074	1,732,558	1,782,985	2,035,307	1,566,077	1,637,804
ภาคใต้	693,538	677,858	722,934	694,208	736,850	708,851	724,459	667,803	619,439	880,043

ที่มา : กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.2.2 สถานการณ์และแนวโน้มด้านปริมาณการผลิต การบริโภคของสินค้าปศุสัตว์ไทย

สถานการณ์ความเคลื่อนไหวด้านการผลิตและการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564 โดยภาพรวมมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นตามปริมาณความต้องการบริโภค ในขณะที่แนวโน้มการเคลื่อนไหวราคาสินค้าปศุสัตว์ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564 ที่ผ่านมายังคงทรงตัวหรือขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อย โดยมีรายละเอียดตามรายชนิดสัตว์ ดังนี้

1) ไก่เนื้อ

ด้านการผลิต ปี พ.ศ. 2560 - 2564 การผลิตไก่เนื้อของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.33 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีการผลิตไก่เนื้อ 1,553.25 ล้านตัว หรือ 2.30 ล้านตัน ลดลงจาก 1,574.38 ล้านตัว หรือ 2.33 ล้านตัน ของปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากความต้องการบริโภคที่ชะลอตัว ซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับปี พ.ศ. 2565 การผลิตไก่เนื้อของไทยยังคงขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนประชากร และความต้องการบริโภคที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยคาดว่าไทยจะผลิตไก่เนื้อปริมาณ 1,569.85 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจาก 1,553.25 ล้านตัวของปี 2564 ร้อยละ 1.07

ด้านการบริโภค ปี 2560 - 2564 การบริโภคเนื้อไก่ของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.30 ต่อปี โดยปี 2564 มีปริมาณการบริโภคเนื้อไก่ 1.36 ล้านตัน ลดลงจาก 1.43 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 4.79 โดยปริมาณการบริโภคมีสัดส่วนร้อยละ 69.89 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด ทั้งนี้ ปี 2565 คาดว่าการบริโภคเนื้อไก่ของไทยมีปริมาณ 1.37 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.36 ล้านตัน ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 0.90 เนื่องจากเนื้อไก่เป็นอาหารที่จำเป็นเพื่อการบริโภค และเป็นอาหารโปรตีนที่มีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ โดยการบริโภคในประเทศคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 69.89 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด

ตารางที่ 5.6 การผลิต และการบริโภคของสินค้าปศุสัตว์ไทย

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2565 ^{1/}
ผลผลิต (ล้านตัว)	1,488.06	1,503.35	1,538.50	1,574.38	1,553.25	1.33	1,569.85
ผลผลิต (ตัน)	2,105,307	2,126,940	2,273,413	2,326,433	2,295,204	2.66	2,319,739
บริโภค (ตัน)	1,346,937	1,287,458	1,588,795	1,431,073	1,362,531	1.30	1,374,739

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ^{1/} คาดคะเน ทั้งนี้ ตั้งแต่ 2561 มีการปรับน้ำหนักไก่เฉลี่ยที่ใช้ในการคำนวณเพิ่มขึ้นจาก 2.25 เป็น 2.35 ก.ก./ตัว

2) ไข่ไก่

ด้านการผลิต ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ภาพรวมการผลิตไข่ไก่ของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในอัตราร้อยละ 0.44 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณการผลิตไข่ไก่ 14,813.64 ล้านฟอง ลดลงจาก 15,079.95 ล้านฟอง ของปี 2563 ร้อยละ 1.77 ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่โดยการปรับสมดุลผลผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการบริโภคภายในประเทศของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาไข่ไก่และผลิตภัณฑ์ (Egg Board) สำหรับปี 2565 คาดว่าจะมีปริมาณการผลิตไข่ไก่ 15,004.93 ล้านฟอง เพิ่มขึ้นจาก 14,813.64 ล้านฟอง ของปี พ.ศ. 2564 หรือร้อยละ 1.29 ตามแนวโน้มความต้องการบริโภคที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกษตรกรมีการจัดการฟาร์มไก่ไข่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

ด้านการบริโภค ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการบริโภคไข่ไก่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในอัตราร้อยละ 0.32 ต่อปี โดยในปี 2564 มีปริมาณการบริโภคไข่ไก่ 14,552.87 ล้านฟอง ลดลงจาก 14,858.52 ล้านฟอง ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 2.06 เนื่องจากมาตรการ Lockdown เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและบริการชะลอตัว อย่างไรก็ตาม ปี พ.ศ. 2565 คาดว่าปริมาณ การบริโภคไข่ไก่จะเพิ่มขึ้นจากปี 2564 เนื่องจากมาตรการเปิดประเทศของรัฐบาล ประกอบกับภาครัฐและภาคเอกชนมีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ โดยการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของไข่ไก่และปริมาณการบริโภคไข่ไก่ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 5.7 ปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคไข่ไก่ของไทย ปี พ.ศ. 2560 – 2565

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2565*
ปริมาณการผลิต ^{1/} (ล้านฟอง)	14,892.12	15,645.86	15,018.74	15,079.95	14,813.64	0.44	15,004.93
ปริมาณการส่งออก ^{2/} (ล้านฟอง)	127.73	301.25	270.80	221.43	260.77	11.88	N/A
ปริมาณการบริโภค ^{3/} (ล้านฟอง)	14,764.39	15,344.61	14,747.94	14,858.52	14,552.87	0.32	N/A

ที่มา : ^{1/} , ^{2/} กรมศุลกากร และ ^{3/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ : * ข้อมูลคาดคะเน

3) สุกร

ด้านการผลิต ปี 2560 - 2564 การผลิตสุกรของไทยลดลงในอัตราร้อยละ 1.66 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณการผลิตสุกร 18.58 ล้านตัว ลดลงจาก 19.91 ล้านตัว ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 6.67 เนื่องจากภาวะโรคในสุกรและสถานการณ์น้ำท่วมในหลายพื้นที่ ทำให้ผลผลิตสุกรเสียหายและเกษตรกรเร่งขายผลผลิต ประกอบกับมาตรการปิดด่านชายแดนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกษตรกรชะลอการเลี้ยงเพื่อลดความเสี่ยง ส่งผลให้ปริมาณการผลิตสุกร

ในภาพรวมลดลง อย่างไรก็ตาม ปี พ.ศ. 2565 คาดว่าการผลิตสุกรมีปริมาณ 18.46 ล้านตัว ลดลงเล็กน้อยจาก 18.58 ล้านตัว ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 0.66 เป็นผลมาจากสถานการณ์น้ำท่วมและภาวะโรคระบาดในปี พ.ศ. 2564 ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อพ่อแม่พันธุ์สุกร เกษตรกรจึงต้องใช้ระยะเวลาในการเพิ่มสุกรพันธุ์เข้าเลี้ยงใหม่ เพื่อให้มีปริมาณผลผลิตตรงกับความต้องการบริโภค

ด้านการบริโภค ปี 2560 - 2564 ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรของไทย ลดลงในอัตรา ร้อยละ 3.52 ต่อปี ซึ่งสุกรที่ผลิตได้ใช้บริโภคภายในประเทศเป็นหลักประมาณร้อยละ 92 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด โดยในปี 2564 มีปริมาณการบริโภคสุกร 1.28 ล้านตัน ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากมาตรการ Lockdown เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและบริการชะลอตัว สำหรับปี 2565 คาดว่าการบริโภคสุกรมีปริมาณ 1.27 ล้านตัน ลดลงจาก 1.28 ล้านตัน ของปี 2564 ร้อยละ 0.89 เนื่องจากผลผลิตสุกรที่ลดลงจะส่งผลให้ราคา มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย

ตารางที่ 5.8 ปริมาณการผลิต และการบริโภคสุกร ปี พ.ศ. 2560 - 2565

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2565 **
ปริมาณการผลิต (ล้านตัว)	19.76	20.80	20.48	19.91	18.58	-1.66	18.46
(ล้านตัน)	1.48	1.56	1.54	1.49	1.39	-1.66	1.38
ปริมาณการบริโภค (ล้านตัน)	1.42	1.50	1.47	1.28	1.28	-3.52	1.27

หมายเหตุ : * ข้อมูลเบื้องต้น ** คาดคะเน

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4) โคเนื้อ

ด้านการผลิต ปี พ.ศ. 2560 - 2564 การผลิตโคเนื้อของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.18 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณการผลิตโคเนื้อ 1.26 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งมีปริมาณการผลิต 1.24 ล้านตัว ร้อยละ 1.61 สืบเนื่องจากนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของภาครัฐ

สำหรับปี 2565 คาดว่ามีปริมาณการผลิต 1.32 ล้านตัว หรือ 221.09 พันตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 4.76 เนื่องจากปีที่ผ่านมาเกิดการระบาดของโรคลัมปีสกินในโคเนื้อ ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้มีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมโรค โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายสัตว์ตามแนวชายแดน รวมทั้งให้การช่วยเหลือเกษตรกร ผ่านการพ่นยาฆ่าเชื้อ พ่นสารกำจัดแมลง พร้อมทั้งเร่งจัดหาวัคซีนป้องกันโรคลัมปีสกินให้แก่โคเนื้อ ดังนั้น จึงคาดว่าสถานการณ์โรคลัมปีสกินจะมีแนวโน้มคลี่คลายลง ส่งผลให้ปริมาณการผลิตโคเนื้อเพิ่มขึ้น เพราะราคาเนื้อโคยังอยู่ในเกณฑ์ดีและตลาดทั้งในและต่างประเทศมีความต้องการที่มากขึ้น

ด้านการบริโภค ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ความต้องการบริโภคเนื้อโคของไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในอัตราเพียงร้อยละ 0.06 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 คาดว่าจะมีปริมาณการบริโภคโคเนื้อ 1.26 ล้านตัว หรือคิด

เป็นเนื้อโค 212.18 พันตัน ซึ่งใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

อย่างไรก็ตาม เนื้อที่ผลิตได้จะใช้บริโภคในประเทศเกือบทั้งหมด โดยปี พ.ศ. 2565 คาดว่าการบริโภคจะเพิ่มขึ้นตามความต้องการบริโภคเนื้อโคที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.9 ปริมาณการผลิต และการบริโภคเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทยปี พ.ศ. 2560 - 2565

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2565 **
การผลิต (ล้านตัว)	0.98	1.13	1.19	1.24	1.26	6.18	1.32
(พันตันน้ำหนักซาก)	164.64	189.34	200.42	207.65	212.18	6.18	221.09
การบริโภค (ล้านตัว)	1.26	1.26	1.26	1.26	1.26	0.06	1.26
(พันตันน้ำหนักซาก)	211.68	211.85	212.02	212.02	212.19	0.06	212.35

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ : * ปริมาณการ ** คาดคะเน

5) โคนม

ด้านการผลิต ปี พ.ศ. 2560 - 2564 จำนวนโคนมทั้งหมดของไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.73 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 (ณ วันที่ 1 มกราคม) มีจำนวน 725,871 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 724,901 ตัว ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 2.89 และจำนวนแม่โครีดนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.82 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีแม่โครีดนม 320,215 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 312,954 ตัวของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 2.32 ส่วนผลผลิตน้ำนมดิบในช่วงปี 2560 - 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.06 ต่อปีโดยในปี พ.ศ. 2564 มีผลผลิต 1,374,491 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,342,181 ตัน ของปี 2563 ร้อยละ 2.41 เนื่องจากจำนวนแม่โครีดนมเพิ่มขึ้น และระบบการเลี้ยงโคนมในปัจจุบัน มีการบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพในการเลี้ยงมากขึ้น ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเลี้ยง อาทิ เครื่องผสมอาหาร TMR (Total Mixed Ration) ทำให้โคกินอาหารที่มีคุณภาพ ส่งผลให้มีย่านนมดิบเพิ่มขึ้น และมีเครื่องรีดนมระบบปิด PIPE LINE ช่วยทำให้รีดนมเร็วขึ้น ลดจำนวนแรงงานและระยะเวลาในการรีดนม

ปี พ.ศ. 2565 คาดว่าจำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนแม่โคที่รีดนมได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานในการบริหารจัดการฟาร์ม การปลดแม่โครีดนมที่ให้ผลผลิตน้อยและสุขภาพไม่ดีออกจากฟาร์ม ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเลี้ยงโคนมเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต ส่งผลให้อัตราการให้นมและคุณภาพน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2565 คาดว่ามีจำนวนโคนมทั้งหมด (ณ วันที่ 1 มกราคม) 765,887 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 725,871 ตัว ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 3.73 และมีจำนวนแม่โครีดนม 324,350 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 320,215 ตัว ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 1.29 ส่วนผลผลิตน้ำนมดิบในปี 2565 คาดว่ามีปริมาณ 1,394,608 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,374,491 ตัน ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 1.46

ด้านการบริโภค ผลผลิตนํ้ามันดิบของไทยใช้สำหรับแปรรูปภายในประเทศทั้งหมด โดยใช้ในอุตสาหกรรมนมพร้อมดื่มและนมโรงเรียน ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.76 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณ 1,250,272 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,225,615 ตัน ของปี พ.ศ.2563 ร้อยละ 2.01

ปี พ.ศ. 2565 คาดว่าความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดต่างประเทศ ยังคงมีความต้องการผลิตภัณฑ์นมของไทยอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 คาดว่ามีปริมาณ 1,261,487 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,250,272 ตัน ของปี 2564 ร้อยละ 0.90

ตารางที่ 5.10 จำนวนโคนมและผลผลิตนํ้ามันดิบของไทย ปี พ.ศ. 2560 – 2565

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564 ^{1/}	2565 ^{2/}
โคนมทั้งหมด ณ 1 ม.ค. (ตัว)	645,305	671,535	696,325	724,901	725,871	765,887
แม่โคนมรีดนม ณ 1 ม.ค. (ตัว)	285,976	297,147	307,875	312,954	320,215	324,350
ผลผลิตนํ้ามันดิบ (ตัน)	1,210,482	1,279,900	1,318,151	1,342,181	1,374,491	1,394,608
อัตราการผลิตของแม่โค (กก./ตัว/วัน)	11.57	11.80	11.73	11.75	11.76	11.78
การบริโภคนม (ตัน)	1,150,325	1,215,672	1,229,802	1,225,615	1,250,272	1,261,487

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

6) แพะ

ด้านการผลิต ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ปี พ.ศ. 2560 - 2564 พบว่าการผลิตแพะเนื้อ และแพะนม มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2560 มีการผลิตแพะเนื้อ จำนวน 625,390 ตัว เพิ่มขึ้นเป็น 1,245,768 ตัว ในปี 2564 เช่นเดียวกับแพะนม ในปี 2560 มีการผลิตจำนวน 27,574 ตัว จากนั้นเพิ่มขึ้นเป็น 1,277,148 ตัว ในปี 2564

ตารางที่ 5.11 จำนวนแพะเนื้อ แพะนมของไทย ปี พ.ศ. 2560 – 2564 (ตัว)

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564
แพะเนื้อ	625,390	693,840	803,768	936,204	1,245,768
แพะนม	27,574	26,032	832,533	962,884	1,277,148

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

รวบรวมโดย กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกรมปศุสัตว์

7) แกะ

ด้านการผลิต ปี พ.ศ. 2560 – 2564 ประเทศไทยมีการผลิตแกะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปี พ.ศ. 2560 มีการผลิตแกะ จำนวน 53,228 ตัว จากนั้นเพิ่มขึ้นเป็น 112,903 ตัว ในปี พ.ศ. 2564

ตารางที่ 5.12 เปรียบเทียบจำนวนแกะ ปี พ.ศ. 2560 – 2564 (ตัว)

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564
แกะ	53,228	55,820	70,089	83,222	112,903

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

รวบรวมโดย กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกรมปศุสัตว์

5.2.3 สถานการณ์และแนวโน้มด้านราคาของสินค้าปศุสัตว์ไทย

1) ไก่เนื้อ

ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 1.41 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 34.22 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 35.44 บาทของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 3.44 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ความต้องการบริโภคทรงตัว และการปิดโรงงานแปรรูปไก่ชั่วคราวทำให้การส่งออกชะลอตัว รวมทั้งผลผลิตออกสู่ตลาดปริมาณมาก ทั้งนี้ ในปี 2565 คาดว่าราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้จะสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ราคาส่งออก ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งและราคาส่งออกเนื้อไก่แปรรูปมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 3.45 และร้อยละ 1.58 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งเฉลี่ยกิโลกรัมละ 74.60 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 81.14 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 8.06 และราคาส่งออกเนื้อไก่แปรรูปเฉลี่ยกิโลกรัมละ 132.30 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 138.34 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 4.36 สำหรับปี พ.ศ. 2565 คาดว่าราคาส่งออกเนื้อไก่สดแช่เย็นแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูปจะสูงขึ้นเล็กน้อย

ตารางที่ 5.13 ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูป

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2565 ^{1/}
ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	37.28	34.40	36.85	35.44	34.22	-1.41	N/A
ราคาไก่สดแช่แข็งส่งออก (บาท/กก.)	89.42	80.21	79.14	81.14	74.60	-3.45	78.22
ราคาเนื้อไก่แปรรูปส่งออก (บาท/กก.)	142.85	139.21	136.11	138.34	132.30	-1.58	132.48

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ : ^{1/} คาดคะเน

2) ไข่ไก่

ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละ 1.91 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยฟองละ 2.84 บาท สูงขึ้น จากฟองละ 2.82 บาท ของปี 2563 ร้อยละ 0.70 ซึ่งเป็นผลจากมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ ภายในประเทศ

ราคาส่งออก ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคาส่งออกไข่ไก่สดและผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้ม ลดลง ในอัตราร้อยละ 0.78 และร้อยละ 1.82 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาส่งออกไข่ไก่สดเฉลี่ย ฟองละ 3.03 บาท สูงขึ้นจากฟองละ 2.96 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 2.36 และราคาส่งออกผลิตภัณฑ์ จากไข่ไก่เฉลี่ยตันละ 95,691.31 บาท ลดลงจากตันละ 100,797.13 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 5.07

ราคานำเข้า ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคานำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้มลดลงในอัตรา ร้อยละ 9.61 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคานำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ เฉลี่ยตันละ 127,363.85 บาท ลดลง จากตันละ 106,661.59 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 19.41

ปี 2565 คาดว่าราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศจะสูงขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ.2564 เนื่องจากการจัดทำแผนการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ที่เหมาะสม เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ใน ประเทศ รวมทั้งมีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ทำให้ความต้องการบริโภคขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.14 ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี พ.ศ. 2560 - 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/ ฟอง) ^{1/}	2.65	2.68	2.79	2.82	2.84	1.91
ราคาส่งออก ^{2/} (เอฟ.โอ.บี.)						
ไข่ไก่สด (บาท/ฟอง)	2.98	3.31	2.77	2.96	3.03	-0.78
ผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ (บาท/ตัน)	102,969.18	104,581.87	109,378.31	100,797.13	95,691.31	-1.82
ราคานำเข้าส่งออก ^{2/}						
(ซี.ไอ.เอฟ.)						
ผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ (บาท/ตัน)	170,155.62	164,139.61	136,154.97	106,661.59	127,363.85	-9.61

ที่มา: ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

^{2/} กรมศุลกากร

หมายเหตุ: * คาดคะเน

3) สุก

ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคาที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.96 ต่อปี โดยราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้ปี 2564 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 72.71 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 71.87 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 1.17 สืบเนื่องจากผลผลิตสุกรที่เกิดความเสียหายจากปัญหาโรคระบาดในสุกรและสถานการณ์น้ำท่วมในหลายพื้นที่ประกอบกับภาวะวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ปรับตัวสูงขึ้นมาก ในขณะที่ความต้องการบริโภคยังคงทรงตัว เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ราคาส่งออก ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคาส่งออกเนื้อสุกรแช่เย็นแช่แข็งสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 20.91 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาส่งออกเนื้อสุกรแช่เย็นแช่แข็งเฉลี่ยกิโลกรัมละ 122.76 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 124.33 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 1.26 ส่วนราคาเนื้อสุกรแปรรูป ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ลดลงในอัตราร้อยละ 3.11 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาส่งออกเนื้อสุกรแปรรูปเฉลี่ยกิโลกรัมละ 213.37 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 203.35 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 4.93

ราคานำเข้า ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคานำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกรและตับ ลดลงในอัตราร้อยละ 4.31 ต่อปี และร้อยละ 4.83 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคานำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกรเฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.69 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 17.36 บาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 7.65 ส่วนราคานำเข้าตับเฉลี่ยกิโลกรัมละ 21.91 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 19.02 บาท ปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 15.19

ทั้งนี้ ได้มีการคาดว่าในปี พ.ศ. 2565 ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้จะสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากผลผลิตที่คาดว่าจะลดลงจะส่งผลให้ราคาสุกรมีชีวิตเริ่มปรับตัวสูงขึ้น ส่วนราคาส่งออกเนื้อสุกรชำแหละและเนื้อสุกรแปรรูปคาดว่าจะใกล้เคียงกับปี 2564

ตารางที่ 5.15 ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี พ.ศ. 2560 – 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	59.01	55.68	66.52	71.87	72.71	6.96
ราคาส่งออก (บาท/กก.)						
เนื้อสุกรชำแหละ	61.33	74.57	108.41	124.33	122.76	20.91
เนื้อสุกรแปรรูป	229.76	240.58	258.15	203.35	213.37	-3.11
ราคานำเข้า (บาท/กก.)						
ส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร	21.48	20.41	19.60	17.36	18.69	-4.31
	25.23	23.54	20.88	19.02	21.91	-4.83

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ประมาณการ

4) โคน้

ราคาทีเกษตรกรขายได้ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคาโคน้ชีวิตทีเกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.38 ต่อปี โดยในปี 2564 โคน้ชีวิตทีเกษตรกรขายได้มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 96.45 บาท สูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 93.37 บาท ร้อยละ 3.30 เนื่องจากตลาดในประเทศและต่างประเทศ ยังคงมีความต้องการบริโภคอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2565 คาดว่าราคาจะสูงขึ้นเล็กน้อยเป็นผลมาจากความต้องการบริโภคโคน้ในประเทศที่มีอย่างต่อเนื่อง

ราคาส่งออก ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคาส่งออกโคน้ชีวิตสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 9.89 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาส่งออกโคน้ชีวิตสูงขึ้นเล็กน้อยจากปี 2563 ร้อยละ 0.16 ส่วนราคาส่งออกโคน้และผลิตภัณฑ์ลดลงในอัตราร้อยละ 16.82 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาส่งออกโคน้และผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 1.65 เท่า

ราคานำเข้า ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ราคานำเข้าโคน้ชีวิตสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 45.71 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคานำเข้าโคน้ชีวิตสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 คิดเป็น 3.66 เท่า ส่วนราคานำเข้าโคน้และผลิตภัณฑ์ลดลงในอัตราร้อยละ 3.32 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคานำเข้าโคน้และผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 12.13 อย่างไรก็ตาม ในปี 2565 คาดว่าราคาส่งออกโคน้ชีวิต และราคาโคน้และผลิตภัณฑ์จะใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2564

ตารางที่ 5.16 ราคาโคน้ทีเกษตรกรขายได้ และราคาส่งออก-นำเข้าโคน้ชีวิต โคน้และผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาทีเกษตรกรขายได้ ^{1/} (บาท/กก.)	96.35	90.09	89.02	93.37	96.45	0.38
ราคาส่งออก ^{2/} โคน้ชีวิต (บาท/ตัว)	11,606.38	16,282.48	18,314.98	17,771.34	17,798.98	9.89
โคน้และผลิตภัณฑ์ (บาท/กก.)	317.71	469.60	352.72	102.20	271.17	-16.82
ราคานำเข้า ^{2/} โคน้ชีวิต (บาท/ตัว)	14,287.82	15,027.49	15,529.92	18,278.57	85,087.06	45.71
โคน้และผลิตภัณฑ์ (บาท/กก.)	208.01	210.62	209.85	172.95	193.93	-3.32

ที่มา : ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ^{2/} จากการคำนวณข้อมูลการส่งออก การนำเข้าโคน้ชีวิต

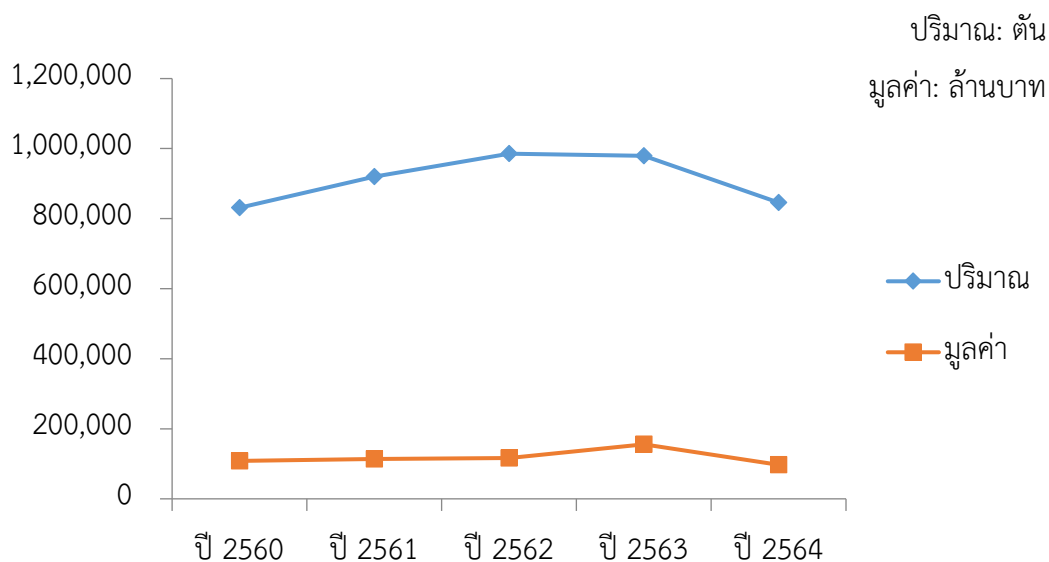
โคน้และผลิตภัณฑ์ของไทยปี 2560 - 2564

5) โคนม

ในปี พ.ศ. 2564 ราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.16 บาท เท่ากับ ปี พ.ศ. 2563 โดยราคากลางรับซื้อน้ำมันดิบหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมอยู่ที่ 19 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนปี พ.ศ. 2565 คาดว่าราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้จะสูงขึ้นจากปี 2564 หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีแนวโน้มในทิศทางที่ดีขึ้น

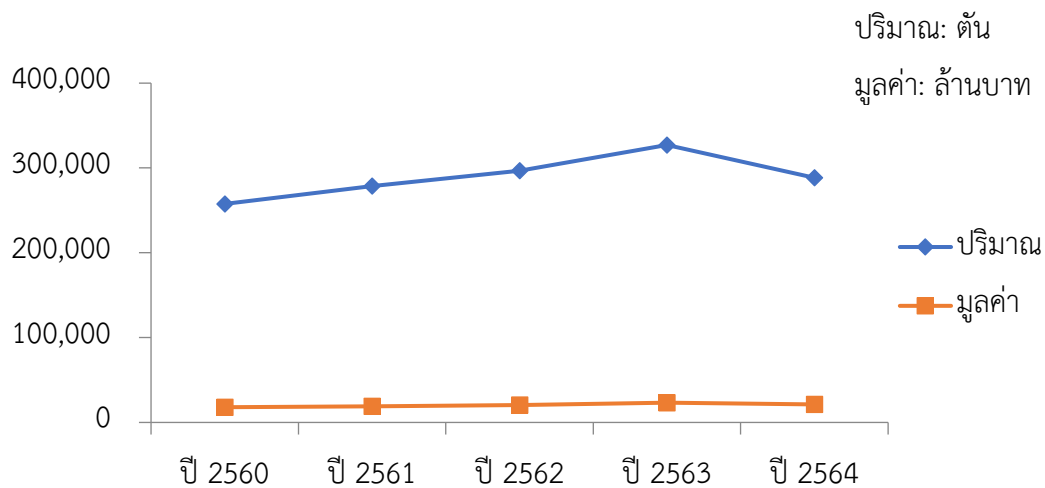
5.2.4 เศรษฐกิจการปศุสัตว์ด้านการค้าระหว่างประเทศ

สถานการณ์การส่งออกในหมวดสินค้าและผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ในช่วง ปี พ.ศ. 2560 – 2564 โดยภาพรวมมีปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ กลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์แช่เย็น/แช่แข็งมีปริมาณการส่งออกในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 831,204 ตัน (มูลค่า 108,074 ล้านบาท) ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 920,231 ตัน (มูลค่า 114,009 ล้านบาท) ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 985,465 ตัน (มูลค่า 116,899 ล้านบาท) ปี พ.ศ. 2563 จำนวน 979,101 ตัน (มูลค่า 155,633 ล้านบาท) และปี พ.ศ. 2564 (ม.ค. – พ.ย.) จำนวน 846,074 ตัน (มูลค่า 97,172 ล้านบาท) ดังแสดงในภาพที่ 5.5 ส่วนผลิตภัณฑ์ในกลุ่ม Non-frozen ปี พ.ศ. 2560 จำนวนมีการส่งออก 257,608 ตัน (มูลค่า 17,941 ล้านบาท) ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 278,670 ตัน (มูลค่า 19,176 ล้านบาท) ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 296,565 ตัน (มูลค่า 20,435 ล้านบาท) ปี พ.ศ. 2563 จำนวน 327,062 ตัน (มูลค่า 23,288 ล้านบาท) และปี พ.ศ. 2564 (ม.ค. – พ.ย.) จำนวน 288,501 ตัน (มูลค่า 21,184 ล้านบาท) ดังแสดงในภาพที่ 5.6

ภาพที่ 5.5 แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์กลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์แช่เย็น/แช่แข็ง ย้อนหลัง 5 ปี

ที่มา : กรมปศุสัตว์

ภาพที่ 5.6 แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์กลุ่ม Non-frozen ย้อนหลัง 5 ปี
ที่มา : กรมปศุสัตว์

1) ด้านการส่งออกสินค้าปศุสัตว์

(1) ไก่เนื้อ

ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของไทยโดยภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.90 ต่อปี โดยตลาดส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญในปี 2564 ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 52.27) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 15.19) สาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ 10.19) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 4.66) และสาธารณรัฐเกาหลีใต้ (ร้อยละ 3.98)

ตารางที่ 5.17 ตลาดส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ตัน) (ร้อยละ)	2561 (ตัน) (ร้อยละ)	2562 (ตัน) (ร้อยละ)	2563 (ตัน) (ร้อยละ)	2564 (ตัน) (ร้อยละ)
ญี่ปุ่น	55,132.56 (57.41)	54,883.44 (54.67)	54,580.21 (51.97)	54,152.97 (52.12)	53,596.27 (52.27)
สหราชอาณาจักร	17,311 (18.03)	19,120.46 (19.04)	19,181.15 (18.26)	16,842.94 (16.21)	15,576.16 (15.19)
สาธารณรัฐประชาชนจีน	0.57 (0.00)	2,044.16 (2.04)	6,865.55 (6.54)	11,100.90 (10.68)	10,446.66 (10.19)
เนเธอร์แลนด์	4,508.74 (4.70)	5,099.86 (5.08)	4,942.47 (4.71)	3,901.88 (3.76)	4,778.18 (4.66)
สาธารณรัฐเกาหลีใต้	3,169.26 (3.30)	3,771.83 (3.76)	4,923.96 (4.69)	3,905.13 (3.76)	4,080.65 (3.98)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

การส่งออกไก่สดแช่แข็ง ตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งที่สำคัญของไทยในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 38.53) สาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ 36.24) มาเลเซีย (ร้อยละ 9.88) ฮองกง (ร้อยละ 4.37) และสาธารณรัฐเกาหลีใต้ (ร้อยละ 3.58)

ตารางที่ 5.18 ตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ร้อยละ)	2561 (ร้อยละ)	2562 (ร้อยละ)	2563 (ร้อยละ)	2564 (ร้อยละ)
ญี่ปุ่น	12,451.21 (62.54)	11,984.95 (53.55)	10,554.77 (42.68)	10,361.37 (36.57)	11,106.46 (38.53)
สาธารณรัฐประชาชนจีน	-	2,032.25 (9.08)	6,860.22 (27.74)	11,099.94 (39.17)	10,444.94 (36.24)
มาเลเซีย	1,892.95 (9.51)	1,916.34 (8.56)	2,469.80 (9.99)	2,474.94 (8.73)	2,848.84 (9.88)
ฮองกง	449.39 (2.26)	644.42 (2.88)	716.79 (2.90)	1,244.73 (4.39)	1,260.37 (4.37)
สาธารณรัฐเกาหลีใต้	216.62 (1.09)	453.24 (2.03)	841.53 (3.40)	603.95 (2.13)	1,030.77 (3.58)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

การส่งออกเนื้อไก่แปรรูป โดยภาพรวมปี พ.ศ. 2564 การส่งออกเนื้อไก่แปรรูปมีปริมาณ 0.54 ล้านตัน มูลค่า 71,173 ล้านบาท ซึ่งตลาดส่งออกเนื้อไก่แปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 57.65) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 20.84) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 6.05) สาธารณรัฐเกาหลีใต้ (ร้อยละ 4.14) และสาธารณรัฐสิงคโปร์ (ร้อยละ 3.80)

ตารางที่ 5.19 ตลาดส่งออกเนื้อไก่แปรรูปที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ร้อยละ)	2561 (ร้อยละ)	2562 (ร้อยละ)	2563 (ร้อยละ)	2564 (ร้อยละ)
ญี่ปุ่น	42,681.35 (56.07)	42,898.49 (54.99)	44,025.44 (54.83)	43,791.60 (57.96)	42,489.81 (57.65)
สหราชอาณาจักร	17,013.96 (22.35)	18,943.78 (24.28)	19,154.18 (23.85)	16,731.51 (22.14)	15,731.51 (20.84)
เนเธอร์แลนด์	4,132.99 (5.43)	4,406.34 (5.65)	4,489.68 (5.59)	3,533.80 (4.68)	4,456.00 (6.05)
สาธารณรัฐเกาหลีใต้	2,952.63 (3.88)	3,318.58 (4.25)	4,082.43 (5.08)	3,301.18 (4.37)	3,049.88 (4.14)
สาธารณรัฐสิงคโปร์	2,397.74 (3.15)	2,484.56 (3.18)	2,472.40 (3.08)	2,696.82 (3.57)	2,803.91 (3.80)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

อย่างไรก็ดี สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้คาดการณ์สถานการณ์ส่งออกเนื้อไก่ของโลกปี พ.ศ. 2565 ว่าจะมีปริมาณ 13.34 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 13.00 ล้านตัน ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 2.64 ผู้ผลิตรายเดิม (บราซิล สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป) ยังคงเป็นผู้ครองตลาด โดยบราซิลยังคงเป็นประเทศที่ส่งออกเนื้อไก่มากที่สุด คือ 4.18 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 4.06 ล้านตัน ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 3.08 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และไทย ตามลำดับ ซึ่งไทยยังคงเป็นผู้ส่งออกอันดับ 4 ของโลก

ตารางที่ 5.20 ปริมาณส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูป

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2565 ^{1/}
ไก่สดแช่แข็ง ปริมาณ (ตัน)	225,636	279,050	312,498	349,169	394,724	14.37	400,000
มูลค่า (ล้านบาท)	20,176	22,382	24,731	28,332	29,447	10.43	31,287
เนื้อไก่แปรรูป ปริมาณ (ตัน)	532,734	560,432	589,984	546,192	537,949	-0.06	545,000
มูลค่า (ล้านบาท)	76,102	78,016	80,300	75,558	71,173	-1.65	72,200
รวมทั้งหมด ปริมาณ (ตัน)	758,370	839,482	902,482	895,360	932,673	4.90	945,000
มูลค่า (ล้านบาท)	96,278	89,202	105,031	103,891	100,620	2.44	103,487

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ^{1/} คาดคะเน

(2) ไช้ไก่

การส่งออกไช้ไก่สด ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการส่งออกไช้ไก่สดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.85 ต่อปีโดยในปี พ.ศ. 2564 การส่งออกไช้ไก่สดมีปริมาณ 260.77 ล้านฟอง มูลค่า 790.05 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 221.43 ล้านฟอง มูลค่า 655.84 ล้านบาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 17.77 และร้อยละ 20.46 ตามลำดับ เนื่องจากในปี พ.ศ. 2564 มีการผลักดันการส่งออกเพื่อระบายผลผลิตภายในประเทศ โดยตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย คือ ฮองกง (ร้อยละ 61.52) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (ร้อยละ 27.78) มาเก๊า (ร้อยละ 0.45) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ร้อยละ 0.68) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (ร้อยละ 1.22) ตามลำดับ

ตารางที่ 5.21 ตลาดส่งออกไข่ไก่ที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ร้อยละ)	2561 (ร้อยละ)	2562 (ร้อยละ)	2563 (ร้อยละ)	2564 (ร้อยละ)
ฮ่องกง	398.26 (92.27)	935.24 (93.78)	688.46 (91.70)	398.68 (60.78)	492.48 (61.52)
สาธารณรัฐสิงคโปร์	17.18 (3.98)	33.42 (3.35)	31.13 (4.15)	238.16 (36.31)	222.38 (27.78)
มาเก๊า	-	0.39 (0.04)	2.52 (0.34)	6.89 (1.05)	3.57 (0.45)
สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว	0.36 (0.08)	2.14 (0.21)	1.56 (0.21)	3.26 (0.50)	5.43 (0.68)
สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า	0.87 (0.20)	18.11 (1.82)	17.73 (2.36)	2.84 (0.43)	9.79 (1.22)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

การส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในอัตราร้อยละ 0.46 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ปริมาณ 4,583.66 ตัน มูลค่า 438.62 ล้านบาท ขณะที่ปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณการส่งออก 3,581.71 ตัน มูลค่า 361.03 ล้านบาท ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกมากที่สุด คือ ไข่เหลวรวม

ปี พ.ศ. 2565 คาดว่าการส่งออกไข่ไก่สดและผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากต้องรักษาระดับราคาไข่ไก่ในประเทศ และรักษาตลาดส่งออก รวมทั้งประเทศคู่ค้า ที่สำคัญ อาทิ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่มีความต้องการนำเข้าไข่ไก่จากไทยเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.22 การส่งออกไข่ไก่ และผลิตภัณฑ์ ปี พ.ศ. 2560 – 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ไข่ไก่สด						
ปริมาณ (ล้านฟอง)	127.73	301.25	270.80	221.43	260.77	11.85
มูลค่า (ล้านบาท)	380.88	997.04	750.73	655.84	790.05	10.96
ผลิตภัณฑ์ไข่ไก่						
ปริมาณ (ตัน)	3,739.26	5,139.84	4,477.43	3,581.71	4,583.66	0.46
มูลค่า (ล้านบาท)	385.03	537.53	489.73	361.03	438.62	-1.36

ที่มา : กรมศุลกากร

(3) สุก ร

การส่งออกเนื้อสุกรแช่เย็นแช่แข็ง ปี พ.ศ. 2560 - 2564 มีปริมาณเพิ่มขึ้นในอัตรา ร้อยละ 87.48 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ไทยส่งออกเนื้อสุกรแช่เย็นแช่แข็ง ปริมาณ 16,691 ตัน มูลค่า 2,048.95 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งส่งออกปริมาณ 26,338 ตัน มูลค่า 3,274.52 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 36.63 และร้อยละ 37.43 ตามลำดับ โดยมีตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ ฮองกง (ร้อยละ 93.15) สาธารณรัฐ แห่งสหภาพพม่า (ร้อยละ 5.65) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ร้อยละ 1.84) ราชอาณาจักรกัมพูชา (ร้อยละ 1.36) และราชอาณาจักรบาห์เรน ทั้งนี้ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการส่งออกเนื้อสุกรแปรรูป ลดลงในอัตราร้อยละ 8.37 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ไทยส่งออกเนื้อสุกรแปรรูป ปริมาณ 5,375 ตัน มูลค่า 1,146.93 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งส่งออกปริมาณ 8,299 ตัน มูลค่า 1,687.57 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.23 และร้อยละ 32.04 ตามลำดับ โดยมีตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น ฮองกง และ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการส่งออกสุกรพันธุ์และสุกรมี่ชีวิต เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 41.16 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ไทยส่งออกสุกรพันธุ์และสุกรมี่ชีวิต ปริมาณ 1,351,527 ตัว มูลค่า 9,344.20 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งส่งออกปริมาณ 2,424,514 ตัว มูลค่า 15,862.54 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 44.26 และร้อยละ 41.09 ตามลำดับ ทั้งนี้ ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างไรก็ตาม ปริมาณการส่งออกในภาพรวมมีอัตราส่วนลดลงเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวจาก สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยเฉพาะมาตรการปิดด่านชายแดนเพื่อ ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อการส่งออก สุก รพันธุ์และสุกรมี่ชีวิต

ตารางที่ 5.23 ตลาดส่งออกเนื้อสุกรแช่เย็นแช่แข็งที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ร้อยละ)	2561 (ร้อยละ)	2562 (ร้อยละ)	2563 (ร้อยละ)	2564 (ร้อยละ)
ฮองกง	63.75 (21.14)	87.83 (18.35)	711.47 (76.01)	3,246.46 (94.87)	1,715.85 (93.15)
สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า	20.07 (6.65)	39.98 (8.35)	25.16 (2.69)	19.31 (0.56)	67.25 (5.65)
สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว	192.65 (63.89)	319.85 (66.84)	174.25 (18.62)	94.31 (2.76)	33.86 (1.84)
ราชอาณาจักรกัมพูชา	0.25 (0.08)	1.58 (0.33)	16.67 (1.78)	59.91 (1.75)	25.09 (1.36)
ราชอาณาจักรบาห์เรน	-	-	0.33 (0.04)	0.09 (0.00)	0.03 (0.00)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สำหรับปี พ.ศ. 2565 คาดว่าการส่งออกเนื้อสุกรของโลกจะมีปริมาณรวม 12.77 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 12.50 ล้านตัน ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 2.14 เนื่องจากความต้องการสุกรที่เพิ่มขึ้นของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมอาหาร โดยสหภาพยุโรปเป็นประเทศผู้ส่งออกเนื้อสุกรรายใหญ่ที่สุด คือ 5.10 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 5.0 ล้านตัน ของปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 2.00 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา 3.36 ล้านตัน แคนาดา 1.57 ล้านตัน และสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล 1.38 ล้านตัน

ตารางที่ 5.24 การส่งออกสุกร ปี พ.ศ. 2560 - 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
เนื้อสุกรแช่เย็น ปริมาณ (ตัน)	2,393	2,388	7,186	26,338	16,691	87.48
แช่แข็ง มูลค่า: ล้านบาท	146.77	178.08	779.07	3,274.52	2,048.95	126.69
เนื้อสุกรแปรรูป ปริมาณ (ตัน)	8,489	7,977	7,969	8,299	5,375	-8.37
มูลค่า: ล้านบาท	1,950.46	1,919.14	2,057.16	1,687.57	1,146.93	-11.22
สุกรพันธุ์และ ปริมาณ (ตัว)	415,865	815,385	750,061	2,424,514	1,351,527	41.16
สุกรมีชีวิตอื่นๆ มูลค่า: ล้านบาท	1,911.95	3,184.90	3,570.75	15,862.54	9,344.20	61.27

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ประเมินการ

(4) โคเนื้อ

ปี พ.ศ. 2560 - 2564 การส่งออกโคมีชีวิตของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3.50 ต่อปี โดยส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2564 การส่งออกโคมีชีวิตมีปริมาณ 202,953 ตัว มูลค่า 3,612.36 ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ซึ่งส่งออกปริมาณ 304,367 ตัว มูลค่า 5,409.01 ล้านบาท ร้อยละ 33.32 เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคลัมปีสกินในประเทศเพื่อนบ้านจึงมีการปิดด่านชายแดนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค รวมทั้งสาธารณสุขประชาธิปไตยประชาชนลาว ดำเนินนโยบายห้ามนำเข้าโคมีชีวิต เพื่อการส่งออกจากไทย อย่างไรก็ตาม ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 37.65 ต่อปี แต่ในปี พ.ศ. 2564 การส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์มีปริมาณ 72.26 ตัน มูลค่า 19.60 ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ซึ่งส่งออกปริมาณ 321.63 ตัน มูลค่า 32.87 ล้านบาท ร้อยละ 77.53 และ 40.39 ตามลำดับ

สำหรับปี พ.ศ. 2565 คาดว่าการส่งออกโคมีชีวิต และเนื้อโคและผลิตภัณฑ์จะเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากยังคงมีความต้องการบริโภคจากต่างประเทศ

ตารางที่ 5.25 การส่งออกโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2560 – 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
โคมีชีวิต						
ปริมาณ (ตัว)	187,832	252,001	318,904	304,367	202,953	3.50
มูลค่า (ล้านบาท)	2,180.05	4,103.20	5,840.72	5,409.01	3,612.36	36.06
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์						
ปริมาณ (ตัน)	106.07	96.21	84.26	321.63	72.26	37.65
มูลค่า (ล้านบาท)	33.70	45.18	29.72	32.87	19.60	-4.82

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ประเมินการ

(5) ไก่

การส่งออกนกและผลิตภัณฑ์ ไทยมีการส่งออกนกและผลิตภัณฑ์นกหลายชนิดแต่ส่วนใหญ่มาจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์นกประเภทอื่นๆ แล้วส่งออก โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ นมพร้อมดื่ม นมเปรี้ยว โยเกิร์ต เนยที่ได้จากนม และนมข้นหวาน เป็นต้น และเป็นการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียง เช่น ปี พ.ศ. 2564 ส่งออกไปยังราชอาณาจักรกัมพูชา (ร้อยละ 25.62) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 19.79) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (ร้อยละ 16.79) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ร้อยละ 9.14) และฮ่องกง (ร้อยละ 8.26) โดยในปี พ.ศ. 2564 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมปริมาณ 217,499 เมตริกตัน มูลค่า 9,360.85 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2563 ที่ส่งออก 220,555 เมตริกตัน มูลค่า 8,916.03 ล้านบาท การส่งออกลดลงร้อยละ 1.39 แต่มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.99 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม มีการคาดการณ์ว่าปี พ.ศ. 2565 การส่งออกผลิตภัณฑ์นมจะลดลง

ตารางที่ 5.26 ตลาดส่งออกนกและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ร้อยละ)	2561 (ร้อยละ)	2562 (ร้อยละ)	2563 (ร้อยละ)	2564 (ร้อยละ)
ราชอาณาจักรกัมพูชา	1,653.19 (22.2)	1,982.33 (25.61)	2,261.66 (27.29)	2,357.27 (26.44)	2,398.56 (25.62)
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1,280.21 (17.05)	1,410.96 (18.23)	1,683.06 (20.31)	1,925.45 (21.60)	1,852.57 (19.79)
สาธารณรัฐสิงคโปร์	1,237.99 (16.49)	1,273.29 (16.45)	1,315.90 (15.88)	1,588.07 (17.81)	1,571.86 (16.79)
สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว	1,030.24 (13.72)	915.40 (11.82)	822.59 (9.93)	813.91 (9.13)	855.30 (9.14)
ฮ่องกง	511.60 (6.82)	456.06 (5.89)	520.48 (6.26)	631.50 (7.08)	773.24 (8.26)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ตารางที่ 5.27 ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมส่งออกของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564

นมและผลิตภัณฑ์นม	2560	2561	2562	2563	2564
มูลค่า : ล้านบาท	7,506.63	7,741.55	8,286.17	8,916.03	9,360.85
ปริมาณ : เมตริกตัน	185,732	190,980	212,279	220,555	217,499

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

2) ด้านการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์

(1) ไก่เนื้อ

ในปี พ.ศ. 2563 ไทยมีการนำเข้าไก่เนื้อประเภทต่างๆ ปริมาณรวม 1,374,182 ตัน (มูลค่า 928.68 ล้านบาท) ในขณะที่ปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณการนำเข้ารวม 1,216,856 ตัน (มูลค่า 893.97 ล้านบาท)

(2) ไช้ไก่

ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละ 17.04 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ปริมาณ 6,448.07 ตัน มูลค่า 821.25 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 4,818.11 ตัน มูลค่า 513.91 ล้านบาท ของปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 33.83 และร้อยละ 59.81 ตามลำดับ โดยผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจะใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อใช้ใน ประเทศและส่งออก ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีการนำเข้ามากที่สุด คือ ไข่ขาวผง โดยแหล่งนำเข้าที่สำคัญ คือ อิตาลีและ เนเธอร์แลนด์ โดยมีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 33.10 และร้อยละ 22.51 ของปริมาณนำเข้าไข่ขาวผงทั้งหมด

ปี พ.ศ. 2565 คาดว่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่จะทรงตัวหรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากโรงงานแปรรูปไข่ไก่ภายในประเทศยังไม่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ประเภทต่างๆ ได้อย่างเพียงพอ และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารเพื่อการส่งออกบางประเภทยังต้องใช้ผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่จาก กลุ่มประเทศที่สหภาพยุโรปให้การรับรองให้ใช้เป็นส่วนประกอบได้

ตารางที่ 5.28 การนำเข้าผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ ปี พ.ศ. 2560 - 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ปริมาณ (ตัน)	3,245.65	3,944.06	4,021.36	4,818.11	6,448.07	17.04
มูลค่า (ล้านบาท)	552.27	647.38	547.53	513.91	821.25	5.79

ที่มา : กรมศุลกากร

(3) สุกร

ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร ลดลงในอัตราร้อยละ 10.88 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรปริมาณ 290 ตัน มูลค่า 81.54 ล้านบาท ลดลง จากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งนำเข้าปริมาณ 345 ตัน มูลค่า 89.09 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 15.76 และร้อยละ 8.48 ตามลำดับ โดยนำเข้าจากสาธารณรัฐฝรั่งเศส (ร้อยละ 62.24) แคนาดา (ร้อยละ 23.83) เดนมาร์ก (ร้อยละ 9.00)

และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (ร้อยละ 4.92) ทั้งนี้ ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการนำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับและเครื่องในอื่นๆ) ลดลงในอัตราร้อยละ 2.55 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 ไทยนำเข้าส่วนอื่นๆ ที่บริโภคได้ของสุกร ปริมาณ 30,632 ตัน มูลค่า 603.70 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ซึ่งนำเข้าปริมาณ 26,755 ตัน มูลค่า 488.32 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.74 และร้อยละ 28.75 ตามลำดับ

ปี พ.ศ. 2565 คาดว่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรและส่วนอื่นๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับและเครื่องในอื่นๆ) จะใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2564

ตารางที่ 5.29 ตลาดนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ร้อยละ)	2561 (ร้อยละ)	2562 (ร้อยละ)	2563 (ร้อยละ)	2564 (ร้อยละ)
สาธารณรัฐฝรั่งเศส	-	8.45 (30.56)	14.05 (15.26)	39.32 (48.11)	50.95 (62.24)
แคนาดา	16.53 (12.24)	7.63 (27.58)	22.14 (24.04)	3.39 (4.14)	19.51 (23.83)
เดนมาร์ก	100.34 (74.31)	11.58 (41.86)	52.78 (57.32)	39.03 (47.75)	7.37 (9.00)
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	-	-	-	-	4.03 (4.92)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ตารางที่ 5.30 การนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร และส่วนอื่นๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ และเครื่องในอื่นๆ)
ปี พ.ศ. 2560 – 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร						
ปริมาณ (ตัน)	501	366	358	345	290	-10.88
มูลค่า (ล้านบาท)	111.64	105.80	101.08	89.09	81.54	-7.69
ส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร						
ปริมาณ (ตัน)	34,139	27,901	32,516	26,755	30,632	-2.55
มูลค่า (ล้านบาท)	733.37	569.55	637.34	488.32	603.70	-5.29

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ประมาณการ

(4) โคเนื้อ

ปี พ.ศ. 2560 - 2564 การนำเข้าโคมีชีวิตของไทยลดลงในอัตราร้อยละ 12.39 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2564 การนำเข้าโคมีชีวิตมีปริมาณ 5,256 ตัว มูลค่า 447.22 ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ซึ่งนำเข้าปริมาณ 62,605 ตัว มูลค่า 1,144.33 ล้านบาท ร้อยละ 91.60 และร้อยละ 60.92 ตามลำดับ เนื่องจากมาตรการปิดด่านชายแดนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคลัมปีสกิน ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ปริมาณการนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 15.68 ต่อปี โดยส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าเนื้อโค จากประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสาธารณรัฐอินเดีย ส่วนผลิตภัณฑ์นำเข้าจากประเทศสาธารณรัฐอินเดีย นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย โดยในปี พ.ศ. 2564 การนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ มีปริมาณ 23,403.55 ตัน มูลค่า 4,538.60 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ซึ่งนำเข้าปริมาณ 19,505.93 ตัน มูลค่า 3,373.55 ล้านบาท ร้อยละ 15.68 และร้อยละ 9.41 ตามลำดับ เนื่องจากการลดภาษีนำเข้าเนื้อโคจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เหลือร้อยละ 0.00 ส่งผลให้เนื้อนำเข้าราคาลดลง ผู้ประกอบการจึงมีการนำเข้าเนื้อโค และผลิตภัณฑ์มากขึ้น

ปี พ.ศ. 2565 คาดว่ามีการนำเข้าโคมีชีวิตใกล้เคียงกับปี 2564 และการมีการนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการลดภาษีนำเข้าภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี

ตารางที่ 5.31 การนำเข้าโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564

รายการ	2560	2561	2562	2563	2564*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
โคมีชีวิต						
ปริมาณ (ตัว)	119,387	136,959	85,616	62,605	5,256	-12.39
มูลค่า (ล้านบาท)	1,705.78	2,058.15	1,329.61	1,144.33	447.22	-15.08
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์						
ปริมาณ (ตัน)	12,185.64	13,067.07	13,676.15	19,505.93	23,403.55	15.68
มูลค่า (ล้านบาท)	2,534.75	2,752.18	2,869.91	3,373.55	4,538.60	9.41

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ประมาณการ

(5) โคนม

การนำเข้าผลิตภัณฑ์นม ในแต่ละปีไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมในปริมาณมาก โดยในปี พ.ศ. 2564 มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมปริมาณ 260,856 เมตริกตัน มูลค่า 25,120.38 ล้านบาท นำเข้าเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่นำเข้า 252,183 เมตริกตัน มูลค่า 21,094.38 ล้านบาท ปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.44 และมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.09 เป็นต้น การนำเข้า ปี 2565 คาดว่าจะมีปริมาณลดลง ซึ่งปี พ.ศ. 2564 นำเข้าจากนิวซีแลนด์ (ร้อยละ 48.50) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 12.41) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 7.81)

สาธารณรัฐฝรั่งเศส (ร้อยละ 5.15) และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (4.89) ทั้งนี้ นมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นม นำเข้าสำคัญ เพราะสามารถนำมาใช้ต่อยอดผลิตภัณฑ์ได้หลายอย่าง เช่น ผลิตนมพร้อมดื่ม นมข้น ขนมหปัง ไอศกรีม โยเกิร์ต นมข้นหวาน ลูกกวาด และช็อกโกแลต

ตารางที่ 5.32 ตลาดนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมที่สำคัญของไทย (ล้านบาท)

ประเทศ	2560 (ร้อยละ)	2561 (ร้อยละ)	2562 (ร้อยละ)	2563 (ร้อยละ)	2564 (ร้อยละ)
นิวซีแลนด์	9,972.40 (48.47)	9,448.75 (46.46)	9,466.70 (46.12)	10,344.81 (49.04)	12,183.40 (48.50)
ออสเตรเลีย	2,538.55 (12.34)	3,202.57 (15.75)	2,761.26 (13.45)	2,605.45 (12.35)	3,116.40 (12.41)
สหรัฐอเมริกา	1,523.80 (6.02)	1,252.55 (4.71)	1,264.15 (6.16)	1,860.24 (8.82)	1,860.24 (7.81)
สาธารณรัฐฝรั่งเศส	1,523.80 (7.41)	1,252.55 (6.16)	1,368.49 (6.67)	1,024.61 (4.86)	1,293.45 (5.15)
สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี	657.59 (3.20)	536.67 (2.64)	601.93 (2.93)	617.74 (2.93)	1,229.15 (4.89)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

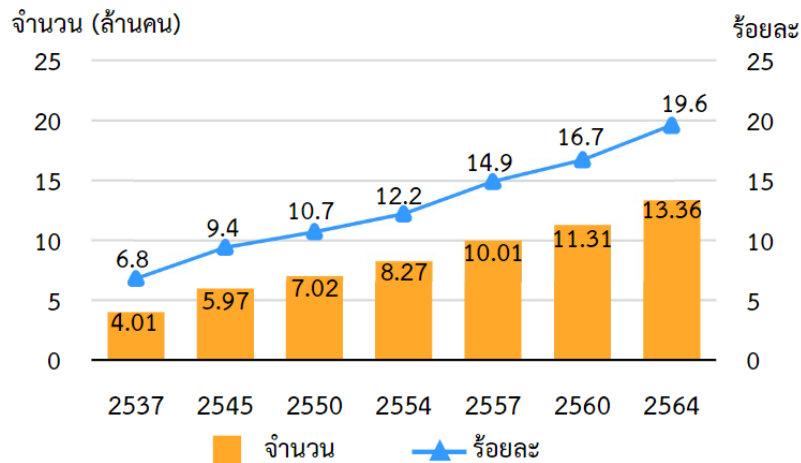
ตารางที่ 5.33 ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าของไทย ปี พ.ศ. 2560 - 2564

นม และผลิตภัณฑ์นม	2560	2561	2562	2563	2564
มูลค่า : ล้านบาท	20,574.72	20,335.96	20,528.24	21,094.38	25,120.38
ปริมาณ : เมตริกตัน	237,309	250,269	259,174	252,183	260,856

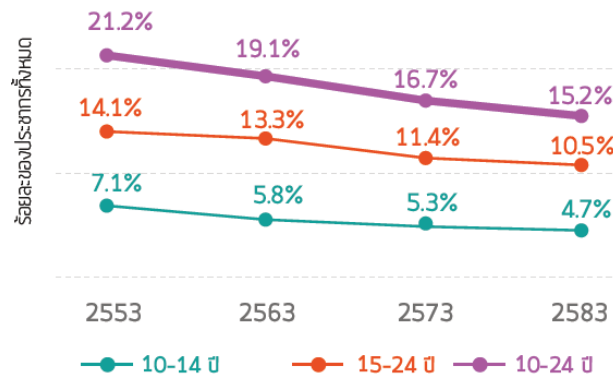
ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

5.3 ด้านสังคม

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ในปี พ.ศ. 2564 ระบุว่า ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 66,171,439 คน โดยแนวโน้มของผู้สูงอายุในไทยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งเพิ่มจากร้อยละ 6.8 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 19.6 ในปี พ.ศ. 2564 ทั้งนี้ มีการคาดว่าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็น 20.42 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.28 ในปี พ.ศ. 2583 ขณะที่ประชากรวัยแรงงาน (15 - 59 ปี) มีแนวโน้มลดลงจาก 43.26 ล้านคน หรือร้อยละ 65 ในปี 2563 เป็น 36.5 ล้านคน หรือร้อยละ 56 ในปี 2583 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2563) อย่างไรก็ตาม ในปี 2583 จะมีประชากรทั้งหมดประมาณ 65.4 ล้านคน โดยประชากรวัยเด็กและวัยรุ่น (10 - 24 ปี) มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด ดังแสดงในภาพที่ 5.7

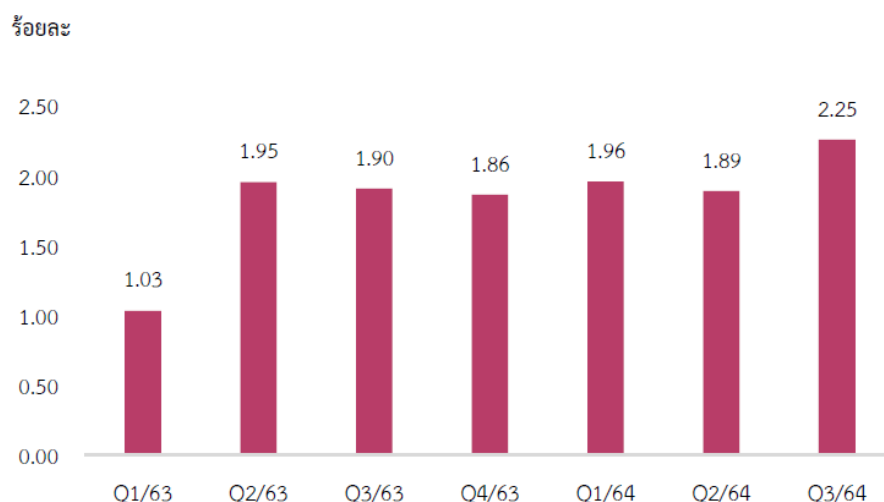

ภาพที่ 5.7 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2537 – 2564
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 5.8 วัยรุ่นและเยาวชนไทยอายุ 10 - 24 ปี
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562)

สำหรับประชากรในภาคอุตสาหกรรมช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 ปีที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ขยายเป็นวงกว้าง และการติดเชื้อเป็นคลัสเตอร์ในโรงงาน ส่งผลให้โรงงานบางส่วนที่พบผู้ติดเชื้อต้องปิดโรงงานอย่างน้อย 4 - 14 วัน ขณะที่โรงงานอื่นๆ เร่งตรวจหาเชื้อและคัดแยกพนักงานรวมถึงเข้มงวดมาตรการควบคุมด้านสาธารณสุขมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงไตรมาสสาม ปี พ.ศ. 2564 ที่การจ้างงานปรับตัวลดลง ร้อยละ 0.6 การว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งมีอัตราการว่างงาน อยู่ที่ร้อยละ 2.25 สูงที่สุดตั้งแต่มีการแพร่ระบาดฯ และชั่วโมงการทำงานหลักลดลงเหลือ 40.2 ชั่วโมง/สัปดาห์จาก 41.1 ชั่วโมง/สัปดาห์ในช่วงเดียวกันของปีก่อน การจ้างงานลดลงร้อยละ 0.6 และอัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูงสุดตั้งแต่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ร้อยละ 2.25 แต่ยังต่ำกว่าอัตราการว่างงานในช่วงวิกฤตต้มยำกุ้งที่มีอัตราการว่างงานในปี 2541 สูงถึงร้อยละ 4.37 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ภาพที่ 5.9 อัตราการทำงาน

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

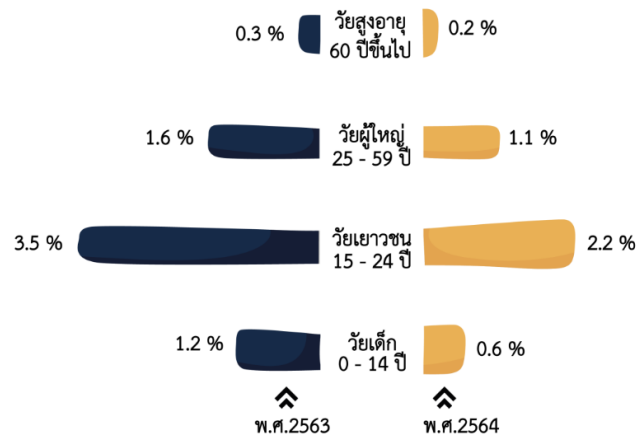
5.3.1 แรงงานภาคเกษตร

ข้อมูลจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2564 ระบุว่า ไทยมีจำนวนเกษตรกร ทั้งสิ้น 9,267,103 ราย หรือจำนวน 8,025,429 ครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็นผู้ปลูกพืช 4,834,655 ครัวเรือน (60.24%) 4,880,457 ราย (52.66%) ผู้เลี้ยงสัตว์ 687,365 ครัวเรือน (8.56%) 715,780 ราย (7.72%) เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 50,407 ครัวเรือน (0.63%) 52,473 ราย (0.57%) ผู้ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ 2,009,057 ครัวเรือน (25.03%) 2,724,774 ราย (29.40%) ผู้ปลูกพืช และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 244,679 ครัวเรือน (3.05%) 293,141 ราย (3.16%) ผู้เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 13,589 ครัวเรือน (0.17%) 17,850 ราย (0.19%) ไร่นาสวนผสม 185,677 ครัวเรือน (2.31%) 582,628 ราย (6.29%) ทั้งนี้ ในช่วงเวลาปัจจุบันภาคเกษตรของไทยกำลังประสบปัญหาสัดส่วนของแรงงานเกษตรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เพิ่มขึ้นจาก 13% ในปี พ.ศ. 2564 เป็น 19% ในปี 2565 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในปี 2560 ที่ 14% ซึ่งสวนทางกับสัดส่วนของแรงงานอายุน้อย (15 - 40 ปี) ที่ลดลงอย่างมาก โดยลดลงจาก 48% เป็น 32% ในช่วงเวลาเดียวกัน และสัดส่วนแรงงานสูงอายุได้ปรับเพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่ ตลอดจนทุกกิจกรรมการผลิต ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย และอัตราการเกิดของประชากรที่ลดลง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรดังกล่าวถือเป็นประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญและอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพแรงงานและผลิตภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรซึ่งเป็นภาคการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นสูง (high labor intensive) และแรงงานส่วนใหญ่ยากต่อการทดแทนด้วยเทคโนโลยีหรือปัจจัยการผลิตอื่นๆ (โสธรรัตน์ จันทรัตน์, 2562)

5.3.2 การเคลื่อนย้ายสู่เมือง

ผลสำรวจการย้ายถิ่นของประชากรทั้งประเทศ ปี 2564 พบว่า ผู้ย้ายถิ่นมีจำนวนทั้งสิ้น 6.67 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการย้ายถิ่นร้อยละ 1.0 จากประชากรทั้งประเทศ (68.26 ล้านคน) ทั้งนี้ กลุ่มอายุที่มีอัตราการย้ายถิ่นมากที่สุดคือ กลุ่มวัยเยาวชน (อายุ 15 - 24 ปี) มีอัตราการย้ายถิ่นร้อยละ 2.2

รองลงมาคือ กลุ่มวัยผู้ใหญ่ (อายุ 25 –59 ปี) ร้อยละ 1.1 กลุ่มวัยเด็ก (อายุ 0 –14 ปี) ร้อยละ 0.6 และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีอัตราการย้ายถิ่นต่ำสุด ร้อยละ 0.2 และเมื่อเปรียบเทียบกับการสำรวจในปีที่ผ่านมา พบว่า อัตราการย้ายถิ่นของทุกกลุ่มอายุมีสัดส่วนลดลง

ภาพที่ 5.10 อัตราการย้ายถิ่นจำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2563 - 2564

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ : อัตราการย้ายถิ่นตามกลุ่มอายุ = $\frac{\text{จำนวนผู้ย้ายถิ่นในแต่ละกลุ่มอายุ} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งสิ้นในแต่ละกลุ่มอายุ}}$

5.3.3 พฤติกรรมผู้บริโภคและอาหารอนาคต

ในช่วงเวลาที่บริบทต่างๆ เกิดความผันผวน ประกอบกับความก้าวหน้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยี หรือแม้แต่การเกิดขึ้นของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะความนิยมของคนรุ่นใหม่ที่มาต่ออาหารเพื่อสุขภาพต่างๆ ควบคู่ไปกับการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะไม่รับประทานเนื้อสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์จากนม หรือการเลือกซื้อแต่อาหารตามฤดูกาลและปลูกในท้องถิ่น เลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น อาหารที่ทำจากสาหร่าย เมล็ดถั่ว ธัญพืช พืชผัก ปลา และแมลง รวมถึงความนิยมบริโภคอาหารออร์แกนิก หรือคลีนฟู้ด (อาหารที่ผ่านกระบวนการปรุงแต่งน้อยที่สุด) อาหารจำพวกเนื้อสัตว์จากพืช (Plant-Based Meat) อาหารฟังก์ชัน (Functional Food) ตลอดจนผลิตภัณฑ์และการให้บริการที่มีคุณค่าในด้าน Mental and Emotional Health ที่จะช่วยให้ผ่อนคลายและมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

นอกจากเทรนด์การรับประทานอาหารและทางเลือกในการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพที่มีมากขึ้น ในช่วงเวลาปัจจุบันผู้บริโภคยังได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพอาหารและแหล่งที่มา ทั้งนี้ มีรายงานจาก IFIC (International Food Information Council Foundation) หรือเทรนด์ที่ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องความสมดุลของระบบนิเวศและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์หรือภาชนะที่มีแนวโน้มที่จะใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้สามารถย่อยสลายได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Innovation and Technology) มาปรับใช้ในขั้นตอนและกระบวนการการผลิต

เพื่อให้เกิดประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค อาทิ แพ็คเกจจิ้งกินได้ลดขยะ (Edible Material) เทคโนโลยี Biofilm รวมไปถึงบรรจุภัณฑ์อาหารอัจฉริยะ (Smart Packaging) (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2561) ซึ่งพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อมจะช่วยส่งเสริมให้เกิดเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีความยั่งยืน ไปพร้อมกับการมีคุณภาพอาหารที่ดีต่อสุขภาพในอนาคต

อย่างไรก็ดี ได้มีการศึกษาวิจัยถึงอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยในอนาคต ช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักถึงปัจจัยด้านสุขภาพ (Health Conscious) โดยมีผลิตภัณฑ์อาหารส่วนใหญ่ที่เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ (Healthy Food) และผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลากโภชนาการ (Nutrition Facts) เนื่องจากเป็นเทรนด์ต่อเนื่องจากปัจจุบันที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตระหนักเรื่องสุขภาพมากขึ้น การให้ความสำคัญกับส่วนประกอบและจำนวนแคลอรีที่ได้จากการรับประทานอาหารทั้งนี้ ยังมีการคาดการณ์ไปยังอนาคต ในช่วงระยะเวลา 10 ปีว่าจะเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบย้อนกลับที่มาของผลิตภัณฑ์ (Traceability) โดยผลิตภัณฑ์อาหารส่วนใหญ่จะกลายเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ (Healthy Food) เหมือนกับช่วงระยะเวลา 5 ปี แต่จะต้องมีการพัฒนาให้มีรสชาติที่อร่อย รับประทานได้ง่ายกว่าเดิม รวมถึงผลิตภัณฑ์เหล่านั้นจะต้องสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ตั้งแต่วัตถุดิบ กระบวนการผลิต การขนส่ง เป็นต้น ทั้งนี้ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้มีการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคเลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติมากถึง ร้อยละ 79 และอีกร้อยละ 77 ต้องการซื้อสินค้าที่ระบุแหล่งที่มาอย่างชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตาม ในอนาคตอาจมีการค้นพบวัตถุดิบชนิดใหม่มากขึ้น โดยจะเป็นทั้งวัตถุดิบใหม่ที่ถูกค้นพบหรือวัตถุดิบท้องถิ่นที่ผ่านการรับรองจากการวิจัยถึงคุณประโยชน์ของวัตถุดิบ และมีการพัฒนาโปรตีนจากพืช (Plant Based Food) ให้มีรสชาติ รูปลักษณ์เนื้อสัมผัสที่ใกล้เคียงกับโปรตีนจากธรรมชาติมากขึ้น อาทิ โปรตีนจากถั่วเหลือง เต้าหู้ หรือเห็ดชนิดต่างๆ (พุมิตา บุญตระกูล, 2563)

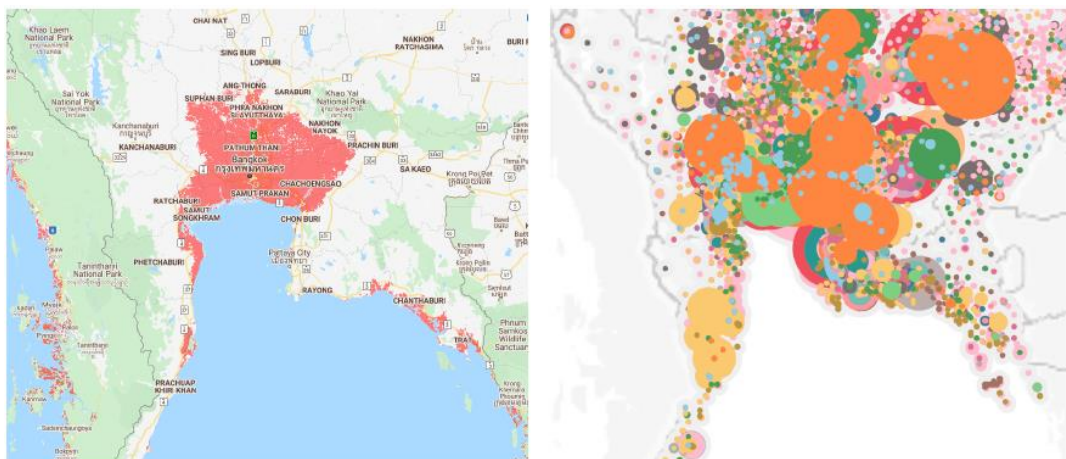
5.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นความท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล การเกิดภัยพิบัติ การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนการเปลี่ยนรูปแบบการกระจายของเชื้อโรคและพาหะนำโรคที่ปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำรงชีวิต โดยหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ ก๊าซเรือนกระจก ที่มีแหล่งกำเนิดหลักมาจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิล รวมถึงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ความผันผวนของสภาพภูมิอากาศยังส่งผลให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง โดยเฉพาะในระดับชุมชนและท้องถิ่นที่ยังมีขีดความสามารถด้านการรับมือกับภัยพิบัติที่จำกัด เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น

ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ มลพิษทางอากาศ คุณภาพดินถูกทำลายรวมไปถึงปัญหาน้ำท่วมที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคของประเทศ

5.4.1 การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเลและอุทกภัย

ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ประมาณการว่าชายฝั่งทะเลของไทย ถูกกัดเซาะทุกปี โดยน้ำทะเลที่สูงขึ้นจากภาวะโลกร้อนทำให้สูญเสียพื้นที่ชายฝั่งประมาณ 30 ตารางกิโลเมตร ในทุกๆ ปี และข้อมูลจากการวิจัยของสำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ประมาณการว่า หากไม่มีการแก้ไขแล้ว ระดับน้ำทะเลจะสูงขึ้นจากปัจจุบัน 1 เมตร ภายใน 40 - 100 ปี ข้างหน้า ซึ่งจะทำให้พื้นที่ชายฝั่งของไทยหายไปไม่ต่ำกว่า 3,200 ตารางกิโลเมตร กระทบต่อการอยู่อาศัยและการทำมาหากินกับประชากรไม่ต่ำกว่า 11 ล้านคน หรือ 17% ของประชากรทั้งหมด รวมถึงการนำน้ำใต้ดินมาใช้เป็นจำนวนมากในเขตเมืองอย่างกรุงเทพมหานครและการก่อสร้างตึกสูงยังทำให้พื้นดินทรุดลง คาดการณ์ว่าพื้นดินของกรุงเทพมหานครทรุดตัวลงประมาณ 3 เซนติเมตรทุกปี โดยข้อมูลจากสภาพภูมิรัฐแห่งชาติของไทย ประเมินว่าหากไม่มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน กรุงเทพมหานครมีโอกาสถูกน้ำทะเลเข้ามารุกไล่ได้ ภายในปี พ.ศ. 2673 (กฤษฎา เสกตระกูล, มปป.) ซึ่งจะก่อให้เกิดเสียหายกับระบบสาธารณูปโภคและที่อยู่อาศัยของคนจำนวนมาก ทั้งนี้ Climate Central ได้คาดการณ์ระดับน้ำทะเลในปี 2050 ซึ่งแสดงในภาพที่ 5.11 โดยพบว่าพื้นที่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมทั้งจังหวัดโดยรอบเป็นบริเวณที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกน้ำท่วม และจากการวิเคราะห์ข้อมูลสำมะโนอุตสาหกรรมปี 2017 พบว่า ในบริเวณดังกล่าวครอบคลุมมากกว่า 1 ใน 3 ของแรงงานนอกภาคเกษตรทั่วประเทศ มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนสถานประกอบการ และมากกว่าร้อยละ 10 ของธุรกิจให้อุตสาหกรรมส่งออกหลัก (สุพริศร์ สุวรรณิก และคณะ, 2564) อีกทั้งยังส่งผลกระทบรุนแรงต่อพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอ่อนไหวต่อความสมดุลของระดับน้ำจืดและน้ำเค็ม

ภาพที่ 5.11 ระดับน้ำทะเลคาดการณ์ ปี 2050 และที่ตั้งของสถานประกอบการที่มีการจ้างงานสูง
ที่มา : Climate Central และสำมะโนอุตสาหกรรม ปี 2017; คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

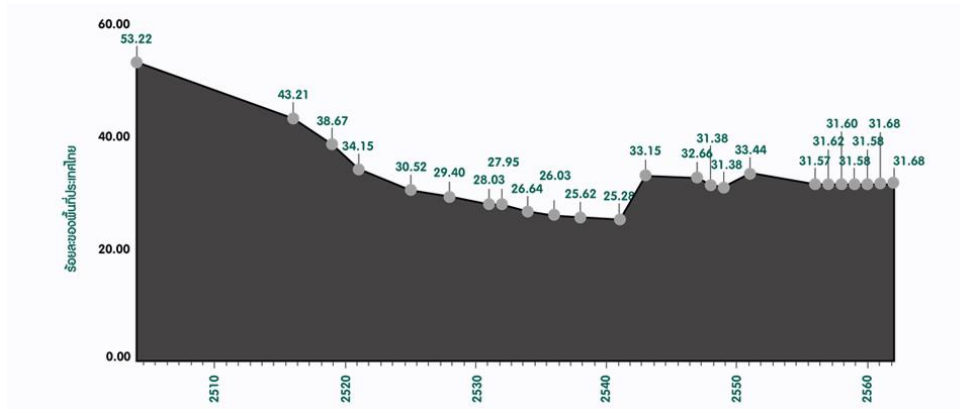
สำหรับในช่วงปี พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมามาประเทศไทยบริเวณภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนเตี้ยนหมู่และคมปาซุ ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน ถึง 25 ตุลาคม ส่งผลให้มีฝนเพิ่ม

มากขึ้น และมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง รวมถึงเกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ 38 จังหวัด โดยเบื้องต้นในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยมีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม 7.9 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 30 เมื่อเทียบกับมหาอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 ที่ 25.8 ล้านไร่ (GISTDA) พื้นที่ที่เสียหายส่วนใหญ่ คือ พื้นที่เกษตรประมาณ 5.3 ล้านไร่ คาดว่ามูลค่าความเสียหายเบื้องต้นคิดเป็นร้อยละ 0.2 - 0.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร ขณะที่ภาพรวมภาคการค้า การบริการ และการผลิตได้รับผลกระทบจำกัด ยกเว้นจังหวัดชัยภูมิที่ได้รับผลกระทบหนักสุดในรอบ 50 ปีจากน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจในเขตเมือง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) ทั้งนี้ ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา พื้นที่ชุมชนของไทยมักจะประสบกับปัญหาอุทกภัยบ่อยครั้ง โดยส่วนใหญ่จะเกิดในเขตชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย โดยเฉพาะแถบชายฝั่งด้านตะวันออก และทางใต้ของประเทศซึ่งตั้งอยู่ใกล้มหาสมุทร ในเขตเมืองใหญ่ อาทิ กรุงเทพมหานคร หาดใหญ่ และเชียงใหม่ ก็ประสบปัญหาน้ำท่วมเช่นกัน โดยเฉพาะช่วงหน้าฝน ทั้งนี้ เนื่องจากปริมาณน้ำมีมากกว่าที่กักเก็บ และระบบระบายน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้นของปัญหาอุทกภัยล้วนส่งผลกระทบต่อความเสียหายอย่างมหาศาลมาสู่ชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่การเกษตรถูกทำลาย การชะล้างหน้าดินทำให้ดินเสื่อมสภาพ และเกิดการปนเปื้อนของน้ำ

นอกจากนี้ ปัญหาน้ำท่วมซึ่งในระยะเวลาอันยังส่งผลต่อการเกิดโรคระบาดทั้งในมนุษย์ พืชและสัตว์ โดยเฉพาะการระบาดของแมลงศัตรูพืชที่สำคัญในการเกษตร ประชาชนต้องสูญเสียที่ทำกิน เกิดการอพยพย้ายถิ่น ผลผลิตระดับประเทศถดถอย ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชากรที่เสื่อมโทรมลง อย่างไรก็ตาม Germanwatch Organization ได้ระบุว่า ไทยเป็นประเทศ 1 ใน 10 ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว และการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของศูนย์ภูมิอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา สรุปว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2559 – 2578) ประเทศไทยมีอุณหภูมิเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น และมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยมากกว่า 35 องศาเซลเซียสในช่วงฤดูร้อน ปริมาณน้ำฝนรายปีเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น แต่ในบางพื้นที่อาจเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งและอุทกภัย ซึ่งกระทบต่อการจัดการน้ำของประเทศ ในภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคเกษตร และภาคเมือง (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน), 2564)

5.4.2 ทรัพยากรป่าไม้

ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 102.35 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.68 ของประเทศ ซึ่งลดลงจากปี 2562 จำนวน 0.13 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) โดยพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่มีป่าไม้มากที่สุดเกินครึ่ง ของพื้นที่ทั้งหมดในภูมิภาค ทั้งนี้ ป่าไม้นับเป็นแหล่งอาหารและทรัพยากรทางธรรมชาติที่สะท้อนความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ แต่ขณะเดียวกันก็มีความเสี่ยง โดยเฉพาะจากปัญหาไฟไหม้ป่าและการเผาป่าที่นำไปสู่ปัญหาฝุ่นควันและมลพิษทางอากาศที่เป็นภัยต่อสุขภาพ ข้อมูลปี พ.ศ. 2562 พบพื้นที่การเกิดไฟไหม้ป่าในไทยทั้งสิ้น ประมาณ 1.49 แสนไร่เพิ่มสูงขึ้นกว่า 2.5 เท่าจากปี 2561 และสูงที่สุดในรอบ 10 ปี โดยที่ 2 ใน 3 ของพื้นที่ที่เกิดไฟไหม้นั้นอยู่ในภาคเหนือ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2564)

ภาพที่ 5.12 สถิติพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2504 - 2562

ที่มา : สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้

หมายเหตุ : ปี พ.ศ. 2541 - 2543 เปลี่ยนมาตราส่วนและเครื่องมือในการวิเคราะห์จาก 1 : 250,000

เป็น 1 : 50,000 ขณะที่ปี 2560 - ปัจจุบัน เปลี่ยนชุดข้อมูลดาวเทียมเป็น Sentinel-2

ที่มีความละเอียดเพิ่มขึ้นเป็น 10 เมตร ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยปี 2561-2562

5.4.3 ทรัพยากรดิน

จากรายงาน Global Assessment of Soil Pollution ขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) พบการสะสมของสารเคมีกำจัดแมลงและศัตรูพืช โลหะ และสารไฮยาไนด์ เช่น DDT และสารเคมีสลายตัวได้ยากตามธรรมชาติ ทำให้อาหารและน้ำที่มาจากแหล่งผลิตไม่ปลอดภัย ดินเสื่อมคุณภาพจนทำให้ได้ผลผลิตจากการเพาะปลูกลดลงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสัตว์ป่า ทั้งนี้ ได้มีการประเมินการปนเปื้อนในดินในระดับภูมิภาค พบว่าดินในยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือมีการปนเปื้อนมลพิษจากภาคอุตสาหกรรมมากที่สุด ขณะที่เอเชีย ละตินอเมริกาและยุโรปตะวันออก ที่ถือเป็นแหล่งก่อกมลพิษในดินมากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการทำฟาร์ม (Natetida Bunnag, 2022) สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันทรัพยากรดิน 1 ใน 3 ของโลกอยู่ในภาวะเสื่อมโทรม ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการจาก UN ได้ระบุเพิ่มเติมว่า หากไม่มีการดำเนินการเพื่อลดระดับการเสื่อมคุณภาพของดินและพัฒนาคุณภาพของดินให้สมบูรณ์ขึ้น หน้ที่ดินจะหมดไปในระยะเวลา 60 ปี และในปี ค.ศ. 2050 ดินที่ใช้ประโยชน์ได้จะลดเหลือเพียงจำนวน 1 ใน 4 ของดินที่มีในปี ค.ศ. 1960 (พาลินท์ วุฒิชิตวานิช, 2558)

อย่างไรก็ดี ปัญหาดินเสื่อมโทรมในไทยก็ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องทำการแก้ไขปัญหาน้อยอย่างเร่งด่วน เนื่องจากพื้นที่การเกษตรประมาณ 108 ล้านไร่จาก 130 ล้านไร่ กำลังเผชิญกับภาวะดินเสียจากสารเคมีและมีความเสี่ยงกับดินโคลนถล่ม เพราะการเพาะปลูกที่ไม่เหมาะสม มีการใช้สารเคมีมากเกินไป

5.4.4 มลพิษทางอากาศ

ศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานครได้รายงานสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ของสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564 เวลา 07.00 น. ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ตรวจวัดได้ 48 - 80 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) พบว่าเกินมาตรฐาน (มาตรฐานไม่เกิน 50 มคก./ลบ.ม.) จำนวน 65 พื้นที่ โดยปัญหาฝุ่นละอองเกินมาตรฐานจะพบมากในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม ถึง กุมภาพันธ์ ของทุกปี และมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ มลพิษทางอากาศเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของประชากรไทยกว่า 14,000 รายใน 6 จังหวัด คิดเป็นมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจราว 149,367,000,000 บาท โดยกรุงเทพมหานครมีความเสียหายมูลค่าทางเศรษฐกิจจากมลพิษ PM2.5 ราว 104,557,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ซึ่งฝุ่นพิษ PM2.5 เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของประชากรในกรุงเทพฯ เกือบ 10,000 ราย และถือเป็นจังหวัดที่มีการเสียชีวิตจากฝุ่นพิษ PM2.5 สูงสุดในประเทศไทย รองลงมาคือ เชียงใหม่ ชลบุรี สมุทรสาคร ขอนแก่น และระยอง สำหรับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเสียหายที่เกิดขึ้นคือ ระยะเวลาความหนาแน่นของประชากร และกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในจังหวัด (อวินซ์ จันทรชาญ, 2564) โดยอาการเจ็บป่วยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ เนื่องจากฝุ่นมีขนาดเล็กอาจผ่านเข้าสู่กระแสเลือดทำให้เกิดการอักเสบในอวัยวะต่างๆ ได้รวมถึงอาจมีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดอาการทางสมองอื่นๆ เช่น โรคพาร์กินสันนอกจากนี้อนุภาคขนาดเล็กของ PM 2.5 อาจทำหน้าที่เป็นแหล่งยึดเกาะของมลพิษอื่นๆ เช่น โลหะหนัก สารโพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAHs) จากการจราจร หรือแหล่งกักมลพิษ ซึ่งส่งผลต่อการเกิดมะเร็งในระยะยาวได้อีกด้วย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563)

อย่างไรก็ดี ในปี 2564 ได้มีการรายงานว่าไทยปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อยู่ที่ 248.5 ล้านตัน CO₂ ลดลงร้อยละ 0.6 เมื่อเทียบกับปีก่อน เนื่องจากการใช้พลังงานทดแทนที่เพิ่มมากขึ้นตามนโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทนของรัฐบาล รวมถึงปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศ โดยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 การปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ ลดลงในทุกภาคเศรษฐกิจ

ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ จากการใช้พลังงานของประเทศ

- ปี พ.ศ. 2559 ปล่อยคาร์บอนฯ อยู่ที่ 258.7 ล้านตัน CO₂
- ปี พ.ศ. 2560 ปล่อยคาร์บอนฯ อยู่ที่ 258.5 ล้านตัน CO₂
- ปี พ.ศ. 2561 ปล่อยคาร์บอนฯ อยู่ที่ 263.4 ล้านตัน CO₂
- ปี พ.ศ. 2562 ปล่อยคาร์บอนฯ อยู่ที่ 257.4 ล้านตัน CO₂
- ปี พ.ศ. 2563 ปล่อยคาร์บอนฯ อยู่ที่ 248.5 ล้านตัน CO₂
- ปี พ.ศ. 2564 ปล่อยคาร์บอนฯ อยู่ที่ 246.9 ล้านตัน CO₂

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อการใช้พลังงานของประเทศไทยกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการปล่อยก๊าซ CO₂ ในปี พ.ศ. 2564 ที่ระดับเฉลี่ย 2.04 พันตัน CO₂ ต่อการใช้พลังงาน 1 KTOE นับเป็นอัตราที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศในภูมิภาคเอเชีย (ไม่รวมประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน) ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งค่าเฉลี่ยของโลก การที่ประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อการใช้พลังงานค่อนข้างต่ำ เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายของกระทรวงพลังงาน อาทิ แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP) และแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP) ซึ่งแผนดังกล่าวมีการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกมากขึ้น (กระทรวงพลังงาน, 2564) อย่างไรก็ตาม ได้มีการคาดการณ์ถึงแนวโน้มการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทยในอนาคตที่อาจเพิ่มสูงขึ้นถึง 555 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ ในปี พ.ศ. 2573 โดยภาคเศรษฐกิจที่มีสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด คือ ภาคพลังงาน รองลงมาคือ ภาคเกษตร กระบวนการทางอุตสาหกรรม และของเสีย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559)

นอกจากปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหาหมอกควันทางภาคเหนือถือเป็นอีกหนึ่งในประเด็นสำคัญของปัญหามลพิษในประเทศ โดยหมอกควันดังกล่าวเกิดจากการเผาในที่โล่งแจ้ง ทั้งพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตร ประกอบกับพื้นที่ของบางจังหวัด เช่น เชียงใหม่ และลำพูน มีสภาพภูมิประเทศที่มีลักษณะคล้ายแอ่งกระทะ ทำให้ในช่วงปลายฤดูหนาวที่มีการเผาในที่โล่งมาก จะส่งผลให้ค่าหมอกควันที่เข้าปกคลุมในพื้นที่ที่มีปริมาณสูง รวมไปถึงการที่ภาคเหนือมีอัตราการขยายพื้นที่เชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้นในช่วง 10 ปี (2549 – 2558) สวนทางกับพื้นที่ป่าที่ลดลงจำนวนมาก จึงส่งผลให้ปัญหาหมอกควันทวีความรุนแรงมากขึ้น

จากภาพรวมการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่กล่าวมาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเลและอุทกภัย การเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้และดิน รวมไปถึงมลพิษ ทางอากาศ ล้วนมีแนวโน้มที่จะส่งผลโดยตรงต่อการเกษตรทั้งในเชิงกายภาพของพืชและสัตว์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่ใช้เพื่อการเกษตร ทั้งนี้ Attavanich (2017) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อภาคเกษตร พบว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจสร้างความเสียหายสะสมระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2554 – 2588 คิดเป็นมูลค่าสูงถึง 0.61 – 2.85 ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย 17,912 – 83,826 ล้านบาทต่อปี ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทาน จะได้รับความเสียหายมากที่สุดคิดเป็นมูลค่า 0.38 – 2.16 ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย 11,245 – 63,420 ล้านบาทต่อปี ขณะที่พื้นที่ในเขตชลประทานจะได้รับความเสียหายคิดเป็นมูลค่า 0.23 – 0.69 ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย 6,667 – 20,405 ล้านบาทต่อปี และเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่า 10 จังหวัดแรกคาดว่าจะมีมูลค่าความเสียหายมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ชุมพร สงขลา นครราชสีมา ตรัง จันทบุรี ระยอง กระบี่ และประจวบคีรีขันธ์ ตามลำดับ (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจ นายปวย อึ้งภากรณ์, 2564)

5.5 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมถือเป็นกลไกสำคัญในการนำพาประเทศก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอนาคต โดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) มหาวิทยาลัยคอร์แนลของสหรัฐอเมริกา

และ European Institute of Business Administration (INSEAD) ได้ร่วมกันจัดทำรายงานผลการประเมินดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index: GII 2020) ภายใต้แนวคิดหลัก “ใครคือผู้ลงทุนนวัตกรรม” เพื่อจัดอันดับการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมของประเทศต่างๆ ทั้งการลงทุนแบบดั้งเดิมและการลงทุนแนวใหม่ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยประเทศไทยถูกจัดให้มีความสามารถด้านนวัตกรรมในอันดับที่ 44 จาก 131 ประเทศทั่วโลก เนื่องจากมีปัจจัยทางตลาดที่ดีและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้การสร้างนวัตกรรมและกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างชาติมายังธุรกิจไทยยังมีอย่างจำกัด โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอิเล็กทรอนิกส์และรถยนต์ที่ธุรกิจไทยมักจะเป็นผู้รับจ้างผลิตและไม่ได้เป็นเจ้าของเทคโนโลยีโดยตรง เปรียบเทียบได้จากสัดส่วนมูลค่าเพิ่มที่ไทยสร้างได้ (Domestic Value Added) ในอุตสาหกรรมการส่งออกของไทย 5 อุตสาหกรรมหลัก ซึ่งอยู่ในระดับกลางๆ เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต (สุพริศร์ สุวรรณิก และคณะ, 2564)

สำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมภาคเกษตรของไทยในปัจจุบันอยู่ภายใต้แนวคิดการขับเคลื่อนการเกษตรสมัยใหม่ ตามนโยบาย Thailand 4.0 คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมและภูมิปัญญาในการพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้าเกษตรให้ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีภาคเกษตรมาช่วยลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคและแมลงศัตรูพืชระบาดซึ่งทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง พันธุ์พืชที่มีอยู่ไม่สามารถปรับตัวต่อสภาวะอากาศที่เปลี่ยนไป ความผันผวนของราคาพืชผล รวมถึงการแก้ไขปัญหาจำนวนแรงงานภาคเกษตรที่ลดลงและสูงอายุ เป็นต้น ซึ่งถือว่านวัตกรรมด้านการเกษตรเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะและภาครัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงกระบวนการผลิตภาคเกษตร พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรอย่างยั่งยืน สามารถรับมือกับวิกฤตการณ์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรในอนาคตได้อย่างไรก็ดี เทคโนโลยีการเกษตรได้ถูกแบ่งออกเป็นหลายรูปแบบ โดยมีลักษณะการใช้งานและเป้าหมายในการส่งเสริมกระบวนการผลิตภาคเกษตรที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) คือ การบริหารจัดการภายในฟาร์ม โดยการสังเกตการตรวจวัด และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกฟาร์มที่อาจส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์ในฟาร์ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้ผลสูงสุด โดยไม่ต้องเพิ่มปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิต (ดิน น้ำ ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช) ซึ่งการเชื่อมโยงเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรกับคอมพิวเตอร์ผ่านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากจาก GPS และเครื่องมือตรวจวัดต่างๆ (Sensors)

2. Farming 4.0 เป็นระบบช่วยเกษตรกรตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ เทคโนโลยีเก็บข้อมูลทั้งในฟาร์มและนอกฟาร์ม เทคโนโลยีสื่อสารและบริหารข้อมูล และเทคโนโลยีประมวลผลด้านสถิติและซอฟต์แวร์ ช่วยการตัดสินใจ โดยมีเทคโนโลยีการเก็บข้อมูลที่สำคัญที่สุดในด้าน Hardware ได้แก่ Sensors และเทคโนโลยีดิจิทัล/สารสนเทศ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบช่วยตัดสินใจ (Decision Support System) ที่อาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

ภาพที่ 5.13 องค์ประกอบสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารใน Farming 4.0
ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2563)

3. ระบบจัดการฟาร์มอัจฉริยะ (AI farm) การนำระบบ AI มาช่วยวิเคราะห์การเติบโตและตรวจจับโรคพืช (Image Processing) โดยการใช้วิดีโอแบบเรียลไทม์ ควบคุมได้ทั้งในระยะใกล้และระยะไกล ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ และประมวลผลความคุ้มค่าก่อนตัดสินใจลงทุนปลูกพืช โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสินค้าของตลาดในประเทศและตลาดโลก

4. Internet of Things (IoT) ทำหน้าที่เชื่อมโยงการทำงานของเครื่องวัดและอุปกรณ์ทำการเกษตรต่างๆ เข้าด้วยกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟน ทำให้สามารถสั่งงานการทำการเกษตร เช่น รดน้ำและใส่ปุ๋ยตามเวลาและปริมาณที่กำหนดอย่างแม่นยำ ลดการใช้แรงงานคน และสามารถติดตามสถานะและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในแปลงเพาะปลูกได้อย่างรวดเร็ว

5. เทคโนโลยี Agri-Map เป็นเครื่องมือการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ และเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ (Productivity) โดยอาศัยเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลการเกษตรอัจฉริยะควบคุมกระบวนการในการผลิตทุกขั้นตอน เช่น การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การใช้ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) เพื่อตรวจสอบคุณภาพดิน เป็นต้น

6. แพลตฟอร์มภาคเกษตร การเชื่อมต่อข้อมูลจากผู้ให้บริการไปยังเกษตรกรผู้ใช้งาน และเชื่อมต่อผู้ใช้งานแต่ละประเภทเข้าด้วยกัน เช่น เกษตรกรกับผู้ซื้อผลผลิต ผู้ขายหรือให้เช่าปัจจัยการผลิตภาครัฐ ผู้เชี่ยวชาญทางการเกษตร หรือกับเกษตรกรด้วยกัน ซึ่งสามารถส่งเสริม Sharing Economy ในรูปแบบต่างๆ ผ่านทั้ง Internet และ Mobile Technology

บทที่ 6

นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์

แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570 เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ และเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนปศุสัตว์ไทยไปสู่การพัฒนา ตลอดจนแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันในระดับสากลและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทั้งนี้ จึงต้องทบทวนยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ด้านปศุสัตว์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วย

- 6.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)
- 6.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- 6.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
- 6.4 แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่
- 6.5 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562, นโยบายหลัก 12 ด้าน, นโยบาย
เร่งด่วน 12 เรื่อง
- 6.6 ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)
- 6.7 แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)
- 6.8 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 6.9 แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงระยะ 5 ปี
(พ.ศ. 2566 - 2570)
- 6.10 แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
พ.ศ. 2566 - 2570
- 6.11 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 -2570
- 6.12 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

6.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

บริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูงและซับซ้อนหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อมและปัจจัยการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการ

บนพื้นฐานของภาคประชาชาติเพื่อยกระดับจุดแข็งของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนต่างๆ อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ จึงได้กำหนดให้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยจัดตั้งคณะกรรมการฯ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบไปด้วย 6 ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มุ่งเน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศ ให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกराชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชุมชน ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่

2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน อยู่บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ คือ ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบัน และสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรที่ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้เช่นกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาภาคเกษตรให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการยกระดับผลผลิตภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวจะประกอบไปด้วย 6 แผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

- สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น
- สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น
- สินค้าเกษตรแปรรูป และผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น
- ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
- สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง มีคุณภาพ สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง

4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป็นการดึงเอาพลังและความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อนตลอดจนการเตรียมความพร้อมของคนไทยในทุกมิติให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ

5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ รวมถึงการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เน้นเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรกรรม เศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการเกษตร โดยมุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่าทางการเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาเป็นผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มและมูลค่าสูง สร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วโลกในเรื่องความสำคัญของมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร สนับสนุนการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่มีความหลากหลาย ตลอดจนการพัฒนาฟาร์มอัจฉริยะ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต รวมถึงวิทยาการด้านพันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพต่างๆ

6.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งสิ้น 23 แผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

ตารางที่ 6.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 แผนแม่บท

แผนแม่บท	เป้าหมายสำคัญ
1. ความมั่นคง	1) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข 2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ 3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคง 4) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ 5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 6.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 แผนแม่บท (ต่อ)

แผนแม่บท	เป้าหมายสำคัญ
2. การต่างประเทศ	1) การต่างประเทศไทยมีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก
3. การเกษตร	1) ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น 2) ผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
4. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	1) การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ 2) ผลผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น
5. การท่องเที่ยว	1) ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น 2) รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น 3) ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น
6. พื้นที่และเมืองน่าอยู่ อัจฉริยะ	1) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม 2) ประเทศไทยมีพื้นที่ที่มีแผนผังภูมิโนเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี 3) ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง
7. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล	1) ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น
8. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	1) ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น
9. เขตเศรษฐกิจพิเศษ	1) การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น 2) การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ
10. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	1) คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทย คนไทยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตสังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติมากขึ้น

ตารางที่ 6.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 แผนแม่บท (ต่อ)

แผนแม่บท	เป้าหมายสำคัญ
11. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	1) คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
12. การพัฒนาการเรียนรู้	1) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัย ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 2) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญา
13. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	1) คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น และมีความเป็นอยู่ดี
14. ศักยภาพการกีฬา	1) คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกามากขึ้นด้วยกีฬา
15. พลังทางสังคม	1) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น
16. เศรษฐกิจฐานราก	1) รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายอย่างต่อเนื่อง
17. ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	1) คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
18. การเติบโตอย่างยั่งยืน	1) สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน
19. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	1) ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น 2) ผลผลิตของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ 3) แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี
20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	1) บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ
21. การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	1) ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
22. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	1) กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม 2) การอำนวยความสะดวกเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรมทั่วถึงและปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ตารางที่ 6.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 แผนแม่บท (ต่อ)

แผนแม่บท	เป้าหมายสำคัญ
23. การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม	1) ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น 2) มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ของประเทศเพิ่มขึ้น

6.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

วัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ **พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”** ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไกเพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนา จำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย

- 1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม
- 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่
- 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม
- 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน
- 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง
ภายใต้บริบทโลกใหม่

ทั้งนี้ ในรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาเป้าหมายหลักที่สำคัญไว้ 4 เป้าหมายหลัก เพื่อให้เอื้อต่อการทำงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 6.2 หมายเหตุการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

เป้าหมายหลัก	หมายเหตุ
1) ภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย	1. ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง 2. ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน 3. ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก 4. ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

ตารางที่ 6.2 หมายเหตุการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) (ต่อ)

เป้าหมายหลัก	หมายเหตุ
	5. ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค 6. ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน
2) โอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม	7. ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ 8. ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิมน้อย ได้อย่างยั่งยืน 9. ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม
3) ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	10. ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ 11. ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
4) ปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ	12. ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต 13. ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

อย่างไรก็ดี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา 12 กลยุทธ์ ที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรและปศุสัตว์ไว้ในหมายเหตุที่ 1 โดยระบุว่า ไทยจะเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง ซึ่งมีรายละเอียดของกลยุทธ์ ดังนี้

- 1) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดการยกระดับกระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม
- 2) การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง
- 3) การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ
- 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ
- 5) การส่งเสริมให้เอกชนลงทุนพัฒนาตลาดกลางและตลาดออนไลน์สินค้าเกษตร รวมถึงสินค้ากลุ่มปศุสัตว์และประมง

- 6) การสนับสนุนระบบประกันภัยและรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่เกษตรกรเข้าถึงได้
- 7) การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์มและกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าผลผลิตของเกษตรกร
- 8) การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมไว้เป็นฐานการผลิตการเกษตร
- 9) การพัฒนาฐานข้อมูลและคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมทั้งผลักดันให้มีการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ
- 10) การพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร
- 11) การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- 12) การพัฒนากลไกเพื่อเชื่อมโยงภาคีต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ส่วนราชการ กลุ่มเกษตรกร และนักวิชาการในพื้นที่ ในการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

6.4 แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 มาตรา 6 ได้ระบุให้มีการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศ ซึ่งแต่ละด้านต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามแนวทางและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศ โดยแผนปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้านมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.3 แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่

แผนการปฏิรูปประเทศ	เป้าประสงค์	กิจกรรมที่สำคัญ
1. ด้านการเมือง	- เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข - สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน	- การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยฯ - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางนโยบายสาธารณะ - การสร้างความสามัคคีของคนในชาติ
2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	- เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทในทุกมิติ	- ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารภาครัฐสู่ระบบดิจิทัล - จัดรูปแบบโครงสร้างองค์กร ระบบการทำงานของภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว พัฒนาระบบทรัพยากรบุคคล
3. ด้านกฎหมาย	- มุ่งให้เกิดกฎหมายที่ดีตามรัฐธรรมนูญ	- ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน - นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย
4. ด้านกระบวนการยุติธรรม	- เพื่ออำนวยความสะดวกใน แต่ละขั้นตอนให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค	- พัฒนาระบบติดตามความคืบหน้าของกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนติดตามและเข้าถึงได้ง่าย
5. ด้านเศรษฐกิจ	- ยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจของไทย ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำในการดำรงชีวิตของประชาชน	- การสร้างเกษตรมูลค่าสูง - พัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง - ส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดเล็ก
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- เพื่อดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติให้คงอยู่ และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- พัฒนาพื้นที่ป่าไม้ - บริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่ง - พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนอกเขตชลประทาน

ตารางที่ 6.3 แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แผนการปฏิรูปประเทศ	เป้าประสงค์	กิจกรรมที่สำคัญ
7. ด้านสาธารณสุข	- เพื่อลดจำนวนผู้ป่วย และสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน	- วางแผนเพื่อรองรับภาวะฉุกเฉินและการเกิดโรคอุบัติใหม่ - เพิ่มประสิทธิภาพระบบสาธารณสุข - ปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุ
8. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ	- เพื่อสร้างเสรีภาพ ความชอบธรรม และจรรยาบรรณในการทำหน้าที่สื่อ	- ยกย่องระบบข้อมูลข่าวสารให้มีความชัดเจน ทันสมัย - ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการหน้าที่ของสื่อ
9. ด้านสังคม	- ลดปัญหาความยากจน เหลื่อมล้ำ ตลอดจนสร้างความชอบธรรมในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรอย่างเท่าเทียม	- สร้างระบบการออมเพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ
10. ด้านพลังงาน	- มุ่งเน้นการปรับปรุงการบริหารจัดการพลังงาน สร้างแผนจัดหาที่ได้รับการยอมรับ ส่งเสริมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน และกำหนดทิศทางการพัฒนา และการลงทุนเทคโนโลยีใหม่ของประเทศ	- ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้าที่แท้จริง - การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ - การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ - การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ 4 เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve) - ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติ เพื่อเพิ่มการแข่งขัน

ตารางที่ 6.3 แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แผนการปฏิรูปประเทศ	เป้าประสงค์	กิจกรรมที่สำคัญ
11. ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	- แก้ไขปัญหาทุจริต และกำหนดมาตรการควบคุม ติดตามอย่างเข้มงวด ประชาชนสามารถตรวจสอบได้	- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อต่อต้าน การทุจริต - พัฒนาระบบการยุติธรรมให้มีความโปร่งใส รวดเร็ว เป็นธรรม
12. ด้านการศึกษา	- ยกระดับและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	- สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับต้น - ยกระดับศักยภาพการจัดการเรียนการสอน
13. ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	- เพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการส่งเสริมเรื่อง คุณธรรมในการดำเนินชีวิต ตลอดจนการสนับสนุนให้ประชาชนเล่นกีฬา ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ	- เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมทุกช่วงวัยผ่านสื่อหรือ แนวทางการสอนต่างๆ - บูรณาการวัฒนธรรมกับการเรียนรู้ - สร้างวิถีการออกกำลังกายอย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน (ฉบับปรับปรุง) ได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาด้านเกษตรและปศุสัตว์ ไว้ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added) ซึ่งแนวทางดังกล่าวต้องอาศัย องค์ความรู้ด้านการวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับเปลี่ยนเกษตรสมัยใหม่ อาทิ เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) เกษตรแม่นยำ (Precision Farming) นอกจากนี้ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง ยังต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ที่เชื่อมโยงกันตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ภายใต้การรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ตลอดจน การสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันกันได้อย่างเต็มศักยภาพ ควบคู่ไปกับการกระจายรายได้สู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการสร้าง เกษตรมูลค่าสูงได้กำหนดประเด็นสำคัญในการพัฒนาไว้ ดังนี้

1) ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไปสู่การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงที่มีมูลค่าสูง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งขยายผล พื้นที่การทำเกษตรมูลค่าสูงที่ประสบความสำเร็จให้มีการขยายเติบโตออกไปมากขึ้น

2) สนับสนุนการทำเกษตรแบบรวมผลิตรวมจำหน่าย (เกษตรแปลงใหญ่ หรือสหกรณ์) ตามความเหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร กล่าวคือ พัฒนาเกษตรกรรายเล็กให้สามารถพึ่งตนเองได้ พัฒนาเกษตรกรระดับกลางให้เข้มแข็ง ก้าวไปเป็นผู้ประกอบการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรรายใหญ่ให้มี ประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

- การตลาดนำการผลิต โดยการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูงจะเป็นไปตามความต้องการของ ตลาดหรือนำด้วยการตลาด รวมถึงการสร้างอุปสงค์ใหม่ๆ
- การทำเกษตรสมัยใหม่ ทั้งเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ (Precision Farming)
- การทำเกษตรยึดหลัก 3 ข้อ คือ คุณภาพสูง ประสิทธิภาพสูง และต้นทุนต่ำ
- การทำเกษตรที่มีมาตรฐานความปลอดภัย (Sanitary and Phytosanitary Measures: SPS)
- การพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
- การปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมงเสริมรายได้

3) ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสม เพียงพอ ทั่วถึง และเป็นธรรม รวมทั้งพัฒนาเกษตรกรให้ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

4) พัฒนาคลัสเตอร์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ การเกษตร (Agricultural Biodiversity) โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ เกษตรกรมีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์คุณภาพดี มีความหลากหลาย และเพียงพอกับความต้องการใช้ในการทำ การเกษตรมูลค่าสูง

5) พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดแนวทางผู้ให้บริการด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่ (Service Provider) อย่างครบวงจร เพื่อให้มีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกรในการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

6) สร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer) โดยพัฒนาเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีองค์ความรู้ มีการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสามารถทำการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย รวมถึงดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย สามารถเชื่อมโยงการผลิตกับตลาด และสร้างตราสินค้าที่เชื่อถือได้ให้กับสินค้าเกษตร

7) ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร และใช้ประโยชน์จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อให้เกษตรกรมีองค์ความรู้และข้อมูล สำหรับประกอบการตัดสินใจทำการเกษตร การเชื่อมโยงตลาดให้กับผู้ผลิตทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการนำ Digital Content มาใช้ในการสื่อสาร สร้างการรับรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติในการพัฒนาสู่เกษตรสมัยใหม่

8) เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหารและเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCG โดยใช้วัตถุดิบต้นทางจากทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสนับสนุน Value chain ภายในประเทศ รวมถึงนำนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก อาทิ เกษตรพลังงาน เพื่อสร้างทางเลือก อาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนประกอบของอาหาร (Food Ingredients) อาหารที่มีประโยชน์เฉพาะ (Functional Food) อาหารเสริมและอาหารที่มีผลในเชิงการรักษา เป็นต้น

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศจะสิ้นสุดลงในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยแนวทางในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการภายหลังการสิ้นสุดของแผนปฏิรูปประเทศจะต้องนำประเด็นการปฏิรูปประเทศที่ยังต่อเนื่องไปดำเนินการผ่านกลไกของแผนระดับที่ ๒ แผนระดับที่ ๓ และการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศเกิดผลอย่างยั่งยืนต่อไป

6.5 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562, นโยบายหลัก 12 ด้าน, นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง

ตารางที่ 6.4 นโยบายหลัก 12 ด้าน

นโยบายหลัก 12 ด้าน	นโยบายดำเนินการที่สำคัญ
1. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์	1. สืบสาน รักษา ต่อยอดศาสตร์พระราชาและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2. สร้างความตระหนักรู้และปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นจริงเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

ตารางที่ 6.4 นโยบายหลัก 12 ด้าน (ต่อ)

นโยบายหลัก 12 ด้าน	นโยบายดำเนินการที่สำคัญ
2. การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ	1. ปลุกจิตสำนึก และศักดิ์ศรีความเป็นชาติไทย การมีจิตสาธารณะ และการมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้ประเทศ 2. เสริมสร้างการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีธรรมาภิบาล 3. สร้างความสงบและความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของประชาชน
3. การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	1. ส่งเสริมวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ 2. ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีในทุกด้าน
4. การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก	1. สร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในภูมิภาคและเวทีโลก
5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย	1. ดำเนินนโยบายการเงินการคลังเพื่อให้เศรษฐกิจไทยสามารถตอบสนองต่อความผันผวนของเศรษฐกิจโลก 2. กำกับดูแลวินัยการเงินการคลัง ปฏิรูปโครงสร้างรายได้ภาครัฐ <u>ภาคอุตสาหกรรม</u> 1. พัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพเศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว 2. พัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่การค้าโลก ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการรายใหม่ <u>ภาคเกษตรกรรม</u> 1. รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกรในสินค้าเกษตรสำคัญ 2. ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 3. พัฒนาองค์กรเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ 4. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5. ดูแลเกษตรกรผู้รายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิตต่างๆ 6. ส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเป็นพืชเศรษฐกิจ 7. ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 6.4 นโยบายหลัก 12 ด้าน (ต่อ)

นโยบายหลัก 12 ด้าน	นโยบายดำเนินการที่สำคัญ
	8. <u>ฟื้นฟูและสนับสนุนอาชีพการทำประมงให้เกิดความยั่งยืนบนพื้นฐานของการรักษาทรัพยากรทางการประมงและทรัพยากรทางทะเลให้มีความสมบูรณ์</u> <u>ภาคพัฒนาภาคการท่องเที่ยว</u> - พัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว - พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว <u>พัฒนาการค้าการลงทุนเพื่อมุ่งสู่การเป็นชาติการค้า การบริการและการลงทุนในภูมิภาค</u> - ส่งเสริมการค้าชายแดนและแก้ไขปัญหาสินค้าชายแดน - ปรับปรุงระบบบริหารจัดการการนำเข้าส่งออกสินค้าบริเวณด่านชายแดน <u>พัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน</u> - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศและสามารถรองรับการขนส่งและการเดินทางต่อเนื่องหลายรูปแบบได้อย่างไร้รอยต่อ - แก้ไขปัญหาจราจรติดขัดในพื้นที่เขตเมือง เสริมสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงาน <u>พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและการมุ่งสู่การเป็นประเทศอัจฉริยะ</u> - รักษาคลื่นความถี่และการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียม เทคโนโลยีสื่อสารไร้สายในระบบ 5G <u>พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ นวัตกรรม เทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนา</u> - สร้างระบบจัดการข้อมูลเพื่อรองรับการบริหารจัดการงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ <u>ขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่</u> - พัฒนาระบบนิเวศเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ - เร่งรัดพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้

ตารางที่ 6.4 นโยบายหลัก 12 ด้าน (ต่อ)

นโยบายหลัก 12 ด้าน	นโยบายดำเนินการที่สำคัญ
6. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค	1. ส่งเสริมพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเพื่อเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเอเชีย 2. ส่งเสริมและเร่งรัดการพัฒนาเมืองอัจฉริยะนำอยู่ทั่วประเทศ
7. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก	1. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. สร้างความเข้มแข็งของชุมชน
8. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย	1. ส่งเสริมการพัฒนาและเรียนรู้ทุกช่วงวัย ตลอดจนการพัฒนาบัณฑิตพันธุ์ใหม่ 2. พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพวิชาชีพ และพัฒนาแรงงานรองรับอุตสาหกรรม 4.0
9. การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม	1. พัฒนาระบบบริการสาธารณสุข แพทย์สมัยใหม่และแพทย์แผนไทย 2. สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมด้านการศึกษา สุขภาพ การมีงานทำที่เหมาะสมกับประชากรทุกกลุ่ม
10. การฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติ และการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน	1. ปกป้อง รักษา ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า 2. ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล 3. แก้ไขปัญหาก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
11. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ	1. พัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ 2. พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ในการบริหารราชการแผ่นดิน 3. ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ
12. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม	1. แก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ 2. ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

นโยบายหลักทั้ง 12 ด้านของรัฐบาลที่กล่าวมาข้างต้น จะเป็นทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในช่วง 4 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ดี จากสถานการณ์และปัญหาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน สถานการณ์เศรษฐกิจโลกและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ รัฐบาลจึงได้กำหนดเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรเทาปัญหาและลดผลกระทบกับประชาชน รวมถึงระบบเศรษฐกิจ ดังนี้ นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง

1. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
2. การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

3. มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
5. การยกระดับศักยภาพของแรงงาน
6. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต
7. การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21
8. การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ
9. การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
10. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
11. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย
12. การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับภาคเกษตรและปศุสัตว์ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สำคัญไว้หลากหลายประเด็น อาทิ การลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การยกระดับและสร้างมูลค่าเพิ่มราคาสินค้าเกษตร สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรภาคเกษตรและเกษตรกรรุ่นใหม่ สิทธิการเข้าถึงที่ดินทำกิน ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นตลอดจนการส่งเสริมอาชีพภาคประมงควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์

6.6 ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

ภาคเกษตรของไทยในปัจจุบันประสบปัญหาและความท้าทายทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก อาทิ ปัญหาประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในระดับต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความสามารถในการแข่งขันที่ยังเป็นรองประเทศคู่แข่ง ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก หรือแม้แต่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจต่างๆ ล้วนส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรไทยทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร แก้ไขจุดอ่อน และเสริมจุดแข็งให้กับภาคเกษตรไทยในระยะยาว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า **“เกษตรกรมั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน”** โดยมีเป้าประสงค์ คือ เกษตรกรหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (รายได้ประชากรต่อหัวมากกว่า 13,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ 390,000 บาท/คน ในปี 2579) โดย

- 1) เกษตรกรมีความสามารถในการอาชีพของตนเอง (Smart Farmer)
- 2) สถาบันเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (Smart Agricultural Group)
- 3) สินค้าเกษตรมีคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด (Smart Agricultural Product)
- 4) พื้นที่เกษตรและภาคการเกษตรมีศักยภาพ (Smart Area / Agriculture)

อย่างไรก็ดี ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยต้องการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เป็น Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise มีการนำเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำการเกษตร และให้เกษตรกรมีการพัฒนาปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความผันผวนและการแข่งขันที่สูงขึ้นในอนาคต รวมถึงสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า เป็นพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านเกษตรให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 รวมถึงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเกษตรและพัฒนางานวิจัยด้านการเกษตรเพื่อนำไปสู่การผลิตนวัตกรรมเชิงพาณิชย์ที่สามารถใช้ได้จริง ทำกำไรให้กับภาคการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็น Smart Officer และ Smart Researcher เชื่อมโยงระบบการทำงานของทุกหน่วยงาน รวมถึงปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตร

6.7 แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี” ประกอบด้วย 5 เป้าหมาย ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น (2) ผลิตรายการผลผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น (3) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น (4) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น (5) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความสมดุล สำหรับประเด็นการพัฒนาในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ดังกล่าว ประกอบด้วย 5 ประเด็นการพัฒนา

- 1) เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร
- 2) ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร
- 3) สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร
- 4) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร

6.8 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มุ่งเน้นขับเคลื่อนการทำงานด้วย 5 ยุทธศาสตร์และ 15 แนวทางนโยบายหลัก ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ตลาดนำการผลิต เป็นยุทธศาสตร์หลักเพื่อปฏิรูปภาคเกษตรทั้งในรูปแบบตลาดออนไลน์ (แพลตฟอร์มรายสินค้าเพื่อรองรับ New Normal) ตลาดออฟไลน์ Modern Trade ระเบียงตลาดสด คาราวานสินค้า เกษตรพันธสัญญา และเคาน์เตอร์เทรด จัดกิจกรรมจับคู่ธุรกิจผู้ซื้อกับผู้ขายเพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจ

2) ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีเกษตร 4.0 เพื่อการบริหารราชการแผ่นดินการบริการประชาชน และการพัฒนาภาคเกษตรกรรมโดยการใช้เทคโนโลยีตลอดห่วงโซ่อุปทานและมูลค่า (Supply-Value Chain) ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด

3) ยุทธศาสตร์ “3’s” (Safety-Security-Sustainability) เกษตรปลอดภัย เกษตรมั่นคง และเกษตรยั่งยืน

4) ยุทธศาสตร์การบริหารเชิงรุกแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะโมเดล “เกษตร - พาณิชย์ทันสมัย”

5) ยุทธศาสตร์เกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวทางศาสตร์พระราชา ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการทำงานของ 5 ยุทธศาสตร์ข้างต้น จะดำเนินการตามแนวทางนโยบาย 15 ด้าน ได้แก่

(1) นโยบาย “ตลาดนำการผลิต” เป็นนโยบายหลักโดยเพิ่มช่องทางตลาดให้หลากหลายทั้งในรูปแบบ Online Market และ Offline Market จัดกิจกรรมจับคู่ธุรกิจผู้ซื้อกับผู้ขาย เพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจ โดยร่วมมืออย่างเข้มข้นกับกระทรวงพาณิชย์ภายใต้โมเดล “เกษตร - พาณิชย์ทันสมัย”

(2) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันเกษตรกรและเศรษฐกิจฐานรากโดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) การส่งเสริมสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และ Start up เป็นหน่วยธุรกิจให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Providers: ASP) เพื่อยกระดับสู่การให้บริการทางการเกษตร เช่น เทคโนโลยีในการดูแลรักษารถจักรกลในการเตรียมดินและการเก็บเกี่ยว สำหรับให้บริการแก่พี่น้องเกษตรกรแบบครบวงจร

(4) การส่งเสริมเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพการผลิตอย่างยั่งยืนระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ และร่วมกันยกระดับคุณภาพผลผลิต รวมถึงแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด

(5) การพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตร รวมทั้งเครื่องจักรกลเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ของแต่ละจังหวัด โดยเชื่อมโยงการทำงานกับ ศพก. เพื่อยกระดับสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ และเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture)

- (6) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร เพื่อตอบสนองต่อโซ่อุปทานที่เปลี่ยนแปลงไป
- (7) การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบมีการกระจายน้ำอย่างเหมาะสมและทั่วถึง รวมทั้งพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นาของเกษตรกรและชุมชนเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำเพียงพอ สำหรับใช้ในการอุปโภค บริโภคและทำการเกษตร ตลอดจนป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย
- (8) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดิน ได้ตรงตามศักยภาพของที่ดิน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากที่สุด โดยกำหนดเขตความ เหมาะสมในการทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพด้วย Agri – Map
- (9) การส่งเสริมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อบ่มเพาะ เกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด แก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางวิชาการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรต้นแบบเป็น ผู้ถ่ายทอดความรู้
- (10) การประกันภัยพืชผลให้ความคุ้มครองความเสียหายหรือความสูญเสียต่อพืชผลที่ เอาประกันภัยซึ่งเกิดจากภัยต่างๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ลมพายุ ลูกเห็บตก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสร้างเสถียรภาพ ทางรายได้และความมั่นคงในอาชีพให้แก่เกษตรกร
- (11) การส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน และสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกร รวมไปถึงการพัฒนาอาหารของไทยให้เป็นรูปแบบอาหารที่ปลอดภัยและมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม
- (12) การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น สร้างแบรนด์ให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น สมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ ส่งเสริมสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต ทั้งสินค้าอาหาร อนาคต (Future Food) และสินค้าเกษตรที่ตอบสนองผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม (Functional Food) รวมทั้งสินค้า เกษตรเพื่อพลังงานและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต
- (13) การวิจัยและพัฒนา เพื่อตอบสนองการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศไทย บนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อเกษตรกรและผู้บริโภค
- (14) การพัฒนาฐานข้อมูล Big Data ในการใช้ประโยชน์และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับ หน่วยงานต่างๆ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีข้อมูลที่ดีและเพียงพอต่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อการผลิต และการจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์
- (15) การประกันรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

6.9 แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

1) (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566 – 2570 กำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นผู้นำของภูมิภาคอาเซียนในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์สร้างมูลค่าบนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2570” โดยมีเป้าหมายสำคัญ 2 ประเด็น คือ

(1) เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเข้าสู่ระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ ที่มีการผลิตสอดคล้องกับวิถีธรรมชาติเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรักษาความสมดุลให้กับระบบนิเวศ นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีและยั่งยืน รวมถึงสร้างความปลอดภัยต่อสุขภาพของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

(2) ยกระดับและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้เป็นที่ยอมรับทั้งด้านคุณภาพ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล รวมถึงความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการ

2) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคการเกษตร พ.ศ. 2566 – 2570 มีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์ภาคการเกษตร โดยแบ่งประเด็นการพัฒนออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้

(1) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ ในการบริหารจัดการโลจิสติกส์เกษตร

(2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์เกษตร

(3) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนโลจิสติกส์ภาคการเกษตร

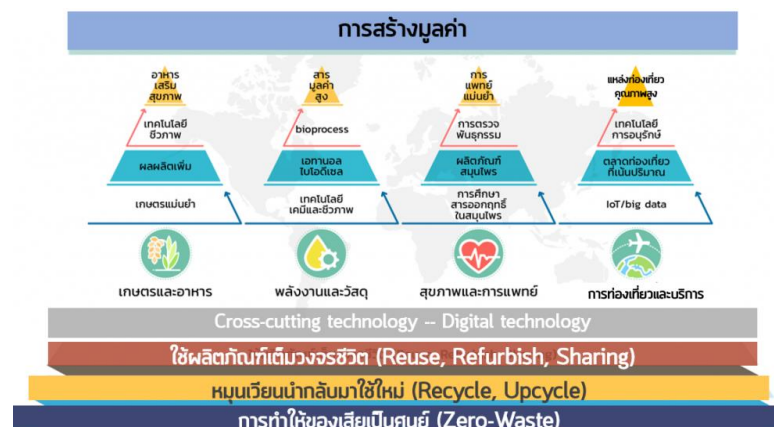
6.10 แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 - 2570

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566-2570 มีเป้าหมายที่จะพัฒนาภาคการเกษตรให้มีรายได้เทียบเท่าภาคอุตสาหกรรมและบริการ ซึ่งจะเป็นต้นแบบ การพัฒนาด้านการเกษตรสมัยใหม่ของประเทศ ตามกรอบแนวคิดตลาดนำการผลิต (Demand pull) และการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี (Technology Push) เพื่อแก้ปัญหารากเหง้าการเกษตร โดยสนับสนุน การพัฒนาคลัสเตอร์สินค้าสำคัญ ได้แก่ คลัสเตอร์ผลไม้ คลัสเตอร์ประมง และคลัสเตอร์พืช สำหรับ อุตสาหกรรมชีวภาพ คลัสเตอร์พืชสมุนไพร และคลัสเตอร์สินค้าเกษตรมูลค่าสูง เพื่อเชื่อมโยงอุตสาหกรรม S-Curve และ New S-Curve รวมถึงสร้างกระบวนการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ การเกษตรพัฒนาระบบเกษตรสมัยใหม่โดยใช้ Agricultural Intelligence (AI) เพื่อตอบโจทย์ด้านการตลาด และยกระดับการผลิตภาคการเกษตรโดยแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 - 2570 ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับผลผลิตภาพการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีการเกษตร
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับผลิตภัณท์ให้มีมูลค่าเพิ่ม ด้วยนวัตกรรม และการตลาด
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาคเกษตร และสร้างบรรยากาศเข้าสู่ธุรกิจ การเกษตรสมัยใหม่

6.11 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2570

คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศไทย อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสอดคล้องกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยโมเดลเศรษฐกิจนี้จะบูรณาการแนวทางการพัฒนาภายใต้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันให้กับ 4 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย 1) เกษตรและอาหาร 2) สุขภาพและการแพทย์ 3) พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ และ 4) การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ภายใต้ความหลากหลายของทรัพยากรทางธรรมชาติ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจรวมถึงการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ (GDP) จาก 3.4 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 21 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในปี พ.ศ. 2561 เป็น 4.4 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 24 ของ GDP ในอีก 6 ปีข้างหน้า นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์และ กระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุด (Eco-design & Zero-Waste) ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse, Refurbish, Sharing) และมุ่งเน้นการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภค ด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการ ผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อกลับมาใช้ใหม่ (Recycle, Up cycle) ซึ่งต่างจากระบบ เศรษฐกิจแบบดั้งเดิม ที่เน้นการใช้ทรัพยากร การผลิต และการสร้างของเสีย (Linear Economy)

ภาพที่ 6.1 The New Sustainable Growth Engine (Bio-Circular-Green Economy)

โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา : สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2570 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม” ประกอบไปด้วย 4 ยุทธศาสตร์

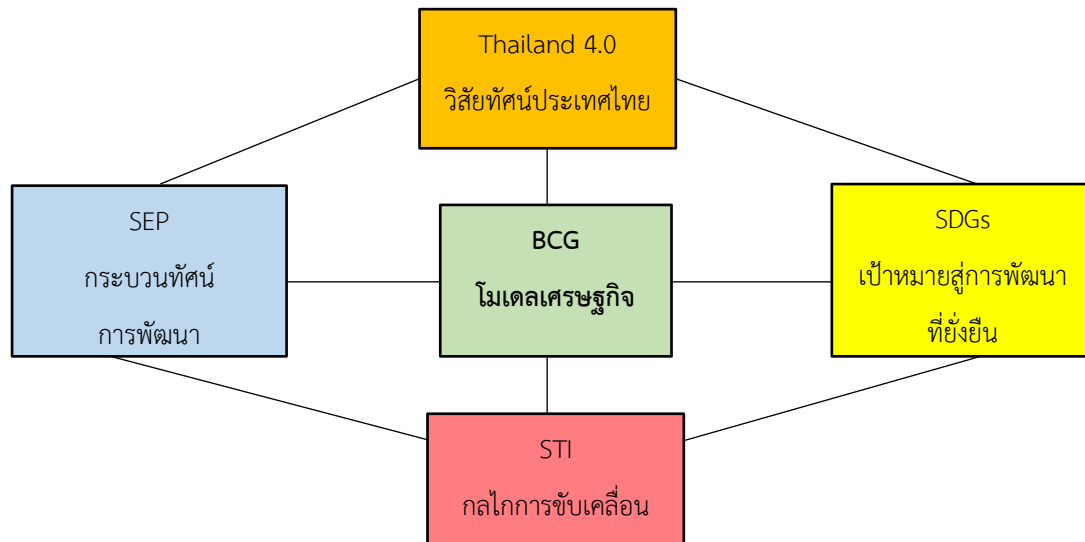
ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ภายใต้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อจัดการให้เกิดความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยอาศัยต้นทุนทางทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้มีความสำคัญกับความมั่นคงด้านอาหารและสุขภาพเพิ่มโอกาสการเข้าถึงความรู้ในระดับชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ โดยนำความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาปรับใช้ตลอดกระบวนการผลิต ตลอดจนการพัฒนากำลังคน ปรับแก้กฎระเบียบให้เหมาะสม และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยพัฒนาเทคโนโลยี และองค์ความรู้ขั้นแนวหน้า ยกความสามารถของกำลังคน ยกระดับเครือข่ายพันธมิตรต่างประเทศหลักการทำงานของโมเดลเศรษฐกิจ BCG

โมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้นำมโนทัศน์หลักการของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) มาเป็นหลักในการพัฒนาสู่ “เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG จะดำเนินการโดยการผนึกพลังภาครัฐ-เอกชน/ชุมชน/สังคม-มหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัย-เครือข่ายต่างประเทศ ในลักษณะ “จตุภาคี” (Quadruple Helix) เพื่อ “เปลี่ยนข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เป็นความสามารถในการแข่งขันหรือปรับระบบการผลิตและบริการไปสู่การทำน้อยได้มาก ด้วยแนวทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อทำให้เศรษฐกิจ BCG ที่เติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยจะมุ่งเน้นการเติบโตอย่างมีคุณภาพ สร้างความสมดุลของเศรษฐกิจด้วยการสร้างมูลค่า การเติบโตอย่างมีส่วนร่วม และใช้ทรัพยากรหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

BCG: Bio-Circular-Green Economy , SEP: Sufficiency Economy Philosophy

SDGs: Sustainable Development Goals , STI: Science, Technology & Innovation

ภาพที่ 6.2 โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ที่มา : ข้อเสนอ BCG in Action: The New Sustainable Growth Engine

ตารางที่ 6.5 สถานการณ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG

อุตสาหกรรมเป้าหมาย	สภาพทั่วไป	เป้าหมาย	ความท้าทาย
เกษตรและอาหาร	- ประชากร 12 ล้านคน ทำงานในภาคการเกษตร - มากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่เพาะปลูกในประเทศปลูกพืชเพียง 6 ชนิด คือ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด และปาล์มน้ำมัน	- เปลี่ยนรูปแบบจากการ “ผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย” ไปสู่การผลิตสินค้า พรีเมียมที่ “ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก” โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยี Internet of Things (IoT)	- ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ - การใช้แรงงาน 32% แต่สร้าง GDP แค่ 13%
สุขภาพและการแพทย์	- ปี 2560 ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพประมาณ 4 แสนล้านบาท - นำเข้าผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรมรวมกันกว่า 1 แสนล้านบาท ซึ่ง 3 ใน 4 ส่วนเป็นการนำเข้ายารักษาโรค	- การพัฒนาศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการให้บริการทางการแพทย์และสุขภาพ - เป็นศูนย์กลางการวิจัยทางคลินิกที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน	- คาดการณ์ว่าค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจะเพิ่มเป็น 1.4 ล้านล้านบาท เมื่อประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์
พลังงานวัสดุและเคมีชีวภาพ	- ประเทศไทยนำเข้าพลังงานในสัดส่วนร้อยละ 60 ของความต้องการใช้พลังงานภายในประเทศ ซึ่งสัดส่วนการนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	- สร้างโอกาสในการผลิตพลังงานทดแทนให้หลากหลายรูปแบบมากขึ้น - การปรับเปลี่ยนจากระบบ “เศรษฐกิจเชิงเส้นตรง” คือ ใช้ทรัพยากรผลิตสินค้าใช้งานและกำจัดสู่ “เศรษฐกิจหมุนเวียน”	- พัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยี ทั้งส่วนของการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบและเทคโนโลยีขยายขนาดการผลิตซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศไทยยังขาดความชำนาญ

ตารางที่ 6.5 สถานการณ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG (ต่อ)

อุตสาหกรรมเป้าหมาย	สภาพทั่วไป	เป้าหมาย	ความท้าทาย
การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์	- ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวม 3 ล้านล้านบาทต่อปี - รายได้จากการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับ 4 ของโลก	- บริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) โดยการมุ่งเน้นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่เชื่อมโยงกับจุดแข็งของประเทศ	- จำนวนนักท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถในการรองรับส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับความเสียหาย

สำหรับแนวทางภาคการเกษตรและปศุสัตว์ในแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG นั้นจะมุ่งเน้น “การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดปัจจัยการผลิต ด้วยเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ” เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากลพร้อมกับการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ทั้งนี้ ผู้ผลิตกว่าร้อยละ 70 เป็นเกษตรกรรายย่อยและเป็นเกษตรกรแปลงเล็ก รัฐบาลจึงต้องสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีผ่านกลไกการรวมกลุ่มต่างๆ และให้บริการหรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรรายย่อยในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม ในส่วนของอุตสาหกรรมอาหารที่สร้างรายได้หลักให้กับอุตสาหกรรมอาหารของไทย อันได้แก่ ไข่และกุ้งแช่แข็ง สับปะรดกระป๋อง ทุ่นกระป๋อง ซึ่งเป็นอาหารแปรรูปขั้นต้นและเป็นการส่งออก โดยผู้ประกอบการรายใหญ่จำนวนมากที่มีศักยภาพในระดับโลก ประกอบกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป โดยมีแนวโน้มดูแลสุขภาพและนิยมรับประทานอาหารที่คงความสดใหม่ คุณภาพสูง และมีคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มมากขึ้น ทั้งอาจมองหา Clean Label ซึ่งใช้วัตถุดิบและเครื่องปรุงจากธรรมชาติ ผ่านการแปรรูปน้อยที่สุดกระบวนการผลิตต้องเป็นมิตรต่อแรงงาน สัตว์และสิ่งแวดล้อม ปลอดภัยปราศจากสารปนเปื้อน ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาได้ส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอาหารของโมเดลเศรษฐกิจ BCG ให้มุ่งเน้น “การยกระดับผู้ประกอบการสู่ผู้ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มสูงด้วยแพลตฟอร์มสนับสนุนการทำนวัตกรรม” สนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กให้สามารถเข้าถึงเครื่องมือ อุปกรณ์ หน่วยงานทดสอบมาตรฐานหรือผู้เชี่ยวชาญ ควบคู่ไปกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนานวัตกรรมอาหาร ตลอดจนการสนับสนุนผู้ประกอบการรายใหญ่ทำนวัตกรรมแบบเปิด เช่น การจัดประกวดนวัตกรรม การสร้างความร่วมมือกับสถาบันวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สนับสนุนการสร้างโปรแกรมบ่มเพาะนวัตกรรม ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการใช้กลไกทางธุรกิจเพื่อเข้าถึงช่องทางการตลาดและเทคโนโลยีในต่างประเทศ

6.12 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

ในปี พ.ศ. 2543 ณ ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากลที่ทุกประเทศจะดำเนินการร่วมกันที่เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวกำลังจะสิ้นสุดลงและเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาองค์การสหประชาชาติจึงได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2558 ถึง ปี พ.ศ. 2573 ทั้งนี้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบในทุกที่

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ส่งเสริมเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตรายย่อยให้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า รวมถึงการเข้าถึงที่ดิน และทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยนำเข้าในการผลิต ความรู้ บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่า ตลอดจนการจ้างงานนอกฟาร์มอย่างปลอดภัยและเท่าเทียมภายในปี พ.ศ. 2573

สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต รวมถึงความสมดุลของระบบนิเวศ ดูแลรักษาและคงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์ พันธุ์สัตว์

เป้าหมายที่ 3 รับรองการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ

เป้าหมายที่ 4 รับรองการศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมทางเพศ พัฒนาบทบาทสตรีและเด็กผู้หญิง

เป้าหมายที่ 6 รับรองการมีน้ำใช้ การจัดการน้ำและสุขาภิบาลที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 7 รับรองการมีพลังงานที่ทุกคนเข้าถึงได้ เชื่อถือได้ ยั่งยืนทันสมัย

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานที่มีคุณค่า

เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึง พร้อมรับกาเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 รับรองแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินมาตรการเร่งด่วนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยกส่งเสริมสังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพที่ 6.3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย

ที่มา : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) (2015)

ตารางที่ 6.6 สรุปนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตรและปศุสัตว์

นโยบายที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญ
1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)	1. เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการเกษตร 2. มุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 3. ส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีมูลค่าสูง 4. ให้ความสำคัญกับมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร 5. สนับสนุนการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด 6. ส่งเสริมการพัฒนาฟาร์มอัจฉริยะ 7. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต รวมถึงวิทยาการด้านพันธุวิศวกรรม
2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	ยุทธศาสตร์ชาติมีทั้งสิ้น 23 แผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	1. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดการยกระดับกระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง 3. การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ

ตารางที่ 6.6 สรุปนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตรและปศุสัตว์ (ต่อ)

นโยบายที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญ
	4. การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานรวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ 5. การส่งเสริมให้เอกชนลงทุนพัฒนาตลาดกลางและตลาดออนไลน์สินค้าเกษตร รวมถึงสินค้ากลุ่มปศุสัตว์และประมง 6. การสนับสนุนระบบประกันภัยและรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร และสินค้าเกษตรแปรรูปที่เกษตรกรเข้าถึงได้ 7. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์มและกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มมูลค่าผลผลิตของเกษตรกร 8. การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมไว้เป็นฐานการผลิตการเกษตร 9. การพัฒนาฐานข้อมูลและคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมทั้งผลักดันให้มีการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ 10. การพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร 11. การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร 12. การพัฒนากลไกเพื่อเชื่อมโยงภาคีต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ส่วนราชการ กลุ่มเกษตรกร และนักวิชาการในพื้นที่ในการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน
4. แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน (ฉบับปรับปรุง)	1. การสร้างเกษตรมูลค่าสูง โดยอาศัยองค์ความรู้ด้านการวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม 2. การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงที่เชื่อมโยงกันตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) 3. สนับสนุนการทำเกษตรแบบรวมผลผลิตและรวมจำหน่าย (เกษตรแปลงใหญ่หรือสหกรณ์) 4. ส่งเสริมแนวคิตรูปแบบการตลาดนำการผลิตและมีมาตรฐานความปลอดภัย

ตารางที่ 6.6 สรุปนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตรและปศุสัตว์ (ต่อ)

นโยบายที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญ
	5. เน้นการทำเกษตรสมัยใหม่ ทั้งเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) ตลอดจนการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ 6. ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร 7. พัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร 8. ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร 9. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCG
5. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562, นโยบายหลัก 12 ด้าน, นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง	1. รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกรในสินค้าเกษตรสำคัญ 2. ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 3. พัฒนางองค์กรเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ 4. สร้างโอกาสการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน 5. ส่งเสริมอาชีพภาคประมงควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์
6. ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)	1. สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยปรับเปลี่ยนสู่การเป็น Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise และนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคเกษตร 2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด 3. บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 4. พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ และพัฒนากุลากรเป็น Smart Officer และ Smart Researcher

ตารางที่ 6.6 สรุปนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตรและปศุสัตว์ (ต่อ)

นโยบายที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญ
7. แผนปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2566 - 2570 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1 เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร 2 ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร 3 สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร
8. นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์	1. ส่งเสริมนโยบายตลาดนำการผลิต และแนวทางเกษตรพันธสัญญา 2. Safety-Security-Sustainability เกษตรปลอดภัย เกษตรมั่นคง และเกษตรยั่งยืน 3. ส่งเสริมสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และ Start up เป็นหน่วยธุรกิจที่ให้บริการทางการเกษตร 4. พัฒนาศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร 5. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร 6. การบริหารจัดการน้ำและพื้นที่เกษตรอย่างเป็นระบบ 7. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และส่งเสริมการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ 8. การวิจัยและพัฒนาเพื่อตอบสนองการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศไทย 9. พัฒนาศูนย์ข้อมูล Big Data ในการใช้ประโยชน์และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานต่างๆ 10. การประกันรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
9. แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ในช่วงระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)	1. (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566 – 2570 - เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเข้าสู่ระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ - ยกระดับและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์

ตารางที่ 6.6 สรุปนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตรและปศุสัตว์ (ต่อ)

นโยบายที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญ
	2. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคการเกษตร พ.ศ. 2566 – 2570 - สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการในการบริหารจัดการโลจิสติกส์เกษตร - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์เกษตร - ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนโลจิสติกส์ภาคการเกษตร
10. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตร ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 - 2570	1 ยกระดับผลิตภาพการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีการเกษตร 2 ยกระดับผลิตภณที่มีมูลค่าเพิ่ม ด้วยนวัตกรรมและการตลาด 3 พัฒนาศูนย์รวมเกษตรกร และสร้างบรรยากาศเข้าสู่ธุรกิจการเกษตรสมัยใหม่
11. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วย โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2570	1. การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดปัจจัยการผลิต ด้วยเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ 2. สนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีผ่านการรวมกลุ่มต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรรายย่อย 3. smart farmer เทคโนโลยีจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน 4. ยกระดับผู้ประกอบการสู่ผู้ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มสูง ด้วยแพลตฟอร์มและนวัตกรรม 5. สนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กให้สามารถเข้าถึงเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ
12. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	1. ส่งเสริมเกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิต 2. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงที่ดินและทรัพยากร รวมถึงปัจจัยนำเข้าในการผลิต 3. สร้างหลักประกันที่มีต่อระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน 4. ดูแลรักษาและคงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์

ภาพที่ 6.4 ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ในทุกมิติ

บทที่ 7

SWOT Analysis การปศุสัตว์ของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายในและภายนอกของกรมปศุสัตว์ ทั้งจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 นโยบายหลัก 12 ด้าน นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 - 2570 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (พ.ศ. 2564 - 2570) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ร่วมกับการวิเคราะห์จากผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการตามโครงการจัดทำยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570 เมื่อวันที่ 24 - 26 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ ภูผาผึ้งรีสอร์ท อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี สามารถสรุปจุดแข็ง (Strengths : S) จุดอ่อน (Weaknesses : W) โอกาส (Opportunities : O) และภัยคุกคาม (Threats : T) ของกรมปศุสัตว์และการปศุสัตว์ได้ ดังนี้

7.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment)

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายในองค์กรโดยใช้กรอบแนวคิดของแมคคินซี (McKinsey 7S Framework) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์องค์การ (กรมปศุสัตว์) ใน 7 มิติ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร (Structure) กลยุทธ์ (Strategy) การบริหาร (Style) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skill) ระบบการทำงาน (System) และค่านิยมร่วม (Shared Values) ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 7.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของ “กรมปศุสัตว์”

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
S1 : มีโครงสร้างองค์กรที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค ทำให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว	W1 : ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ยังไม่สามารถตอบโจทย์ต่อความคาดหวังของเกษตรกรและสังคมได้

ตารางที่ 7.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของ “กรมปศุสัตว์”(ต่อ)

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
S2 : กรมปศุสัตว์มีการดำเนินงานที่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่การผลิต	W2 : การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลมาใช้ขาดความเป็นเอกภาพ มีความหลากหลายและใช้ประโยชน์ได้น้อย ไม่เชื่อมโยงและไม่เกิดการบูรณาการ
S3 : มีกฎหมาย พ.ร.บ ระเบียบ ที่กำหนดหน้าที่ ขั้นตอน และมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ซึ่งครอบคลุมทั้งงานด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ด้านการส่งเสริมปศุสัตว์ รวมทั้งด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	W3 : บุคลากรไม่เพียงพอทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานลดลง
S4 : มีนักวิจัย เจ้าหน้าที่ และผู้เชี่ยวชาญ มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง แผนการพัฒนาบุคลากรมีความเหมาะสม รวมทั้งมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางไกลมาใช้เพื่อพัฒนาบุคลากร ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง มีนักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขานิตส์ตัว	W4 : บุคลากรขาดทักษะทางด้านสังคม (Soft skill) ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21
S5 : บุคลากรมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านปศุสัตว์ มีการสั่งสมความรู้เป็นเวลานาน เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศสามารถทำงานได้ภายใต้ภาวะกดดันต่างๆ	W5 : โครงสร้างองค์กรที่ไม่เท่าทันสถานการณ์โลก มีความซ้ำซ้อนของงานและขาดการ บูรณาการระหว่างหน่วยงาน
S6 : บุคลากรสามารถเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี	W6 : ช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากความคิดและมุมมองที่แตกต่าง
S7 : มีแผนแม่บทรองรับ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนงานตามภารกิจ	W7 : กลยุทธ์องค์กรไม่สามารถปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ในระยะเวลาที่กำหนด

ตารางที่ 7.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของ “กรมปศุสัตว์”(ต่อ)

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
S8 : ผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานตามนโยบายของรัฐบาล ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนนโยบายของกรมปศุสัตว์ และให้ความสำคัญในการกำกับ ดูแล และติดตามภารกิจงานอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจติดตามการปฏิบัติงานของส่วนภูมิภาค และผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน	W8 : การบริหารงานมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่ามุ่งเน้นผลการดำเนินงาน และผลลัพธ์ การบริหารไม่สอดคล้องกับการทำงานจริง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสับสน
S9: ความร่วมมือที่เข้มแข็งของเครือข่ายที่ช่วยสนับสนุนด้านการปศุสัตว์	W9 : หน่วยงานในส่วนภูมิภาคต้องรับนโยบายที่หลากหลาย ทำให้หน่วยงานที่นำไปปฏิบัติเกิดความซ้ำซ้อน ภาระงานค่อนข้างมากไม่มีการกระจายอำนาจ
	W10 : บุคลากรยังไม่กระตือรือร้นและขาดความเข้าใจที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร

7.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายนอกทั้งโอกาสและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร โดยพิจารณาใน 4 มิติหลัก ได้แก่ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 7.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของ “กรมปศุสัตว์”

โอกาส (Opportunities : O)	ภัยคุกคาม (Threats : T)
O1 : นโยบายภาครัฐ ภายในและระหว่างประเทศ รัฐบาลให้ความสำคัญในการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ รองรับการพัฒนาในทุกด้าน	T1 : ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้แรงงานภาคเกษตรลดลง และทัศนคติคนรุ่นใหม่ไม่นิยมประกอบอาชีพด้านเกษตร
O2 : จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้มีความต้องการในการบริโภคอาหารเพิ่มขึ้น	T2 : รัฐบาลมีเสถียรภาพลดลง การเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแผนงาน ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องหรือเป็นไปในคนละทิศทาง

ตารางที่ 7.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของ “กรมปศุสัตว์”(ต่อ)

โอกาส (Opportunities : O)	ภัยคุกคาม (Threats : T)
O3 : วิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น	T3 : เศรษฐกิจมีความผันผวน มีการแข่งขันรุนแรง รวมทั้งมีการกีดกันทางการค้ามากขึ้น
O4 : สินค้าปศุสัตว์ของไทยมีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับสากล	T4 : การแบ่งขั้วทางการเมืองระหว่างประเทศกับการแบ่งขั้วทางการค้า ส่งผลต่อการส่งออกของไทย
O5 : โครงสร้างพื้นฐาน และโลจิสติกส์เอื้อตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ประเทศไทยมีระบบโลจิสติกส์รองรับหลายรูปแบบ ทำให้มีทางเลือกที่หลากหลายในการบริหารจัดการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ ตลาดสินค้าเกษตรภายในและต่างประเทศขยายตัวต่อเนื่อง	T5 : การเกิดสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน และราคาน้ำมันที่มีความผันผวนสูงส่งผลให้ราคาอาหารสัตว์ในประเทศราคาสูงขึ้นหรือเกิดการขาดแคลนได้ เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นแหล่งส่งออกวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สำคัญของโลก ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารสัตว์
O6 : ความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิสังคม และภูมิประเทศส่งผลให้เกิดการผลิตและการบริการที่แตกต่าง และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	T6 : การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น รวมถึงเกิดโรคระบาดสัตว์โรคอุบัติใหม่ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการผลิตการปศุสัตว์
O7 : ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าและศักยภาพการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)	T7 : พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป มีการรับประทานอาหารสุขภาพมากขึ้น เช่น เนื้อจากพืช (Plant-based Food) เป็นต้น

7.3 การวิเคราะห์ TOWS Matrix

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของกรมปศุสัตว์และการปศุสัตว์ และนำเทคนิคการสังเคราะห์ด้วยตาราง TOWS Matrix โดยใช้จุดแข็ง (Strengths) ผสมกับโอกาส (Opportunities) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก เอาชนะจุดอ่อน (Weaknesses) โดยอาศัยโอกาส (Opportunities) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไข ใช้จุดแข็ง (Strengths) หลีกเลี่ยงอุปสรรค (Threats) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน และลดจุดอ่อน (Weaknesses) หลีกเลี่ยงอุปสรรค (Threats) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงรับ ซึ่งผลการสังเคราะห์ด้วยตาราง TOWS Matrix ในแต่ละประเด็น สามารถสรุปกลยุทธ์ที่ได้ ดังแสดงในตารางที่ 7.3

ตารางที่ 7.3 การกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน (Internal Factors)	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
ปัจจัยภายนอก (External Factors)	S1 : มีโครงสร้างองค์กรที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค ทำให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว S2 : กรมปศุสัตว์มีการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่การผลิต S3 : มีกฎหมาย พ.ร.บ ระเบียบที่กำหนดหน้าที่ ขั้นตอน และมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ซึ่งครอบคลุมทั้งงานด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ด้านการส่งเสริมปศุสัตว์ รวมทั้งด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง S4 : มีนักวิจัย เจ้าหน้าที่ และผู้เชี่ยวชาญ มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง แผนการพัฒนาบุคลากรมีความเหมาะสม รวมทั้งมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางไกลมาใช้เพื่อพัฒนาบุคลากร ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง มีนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขาชนิดสัตว์ S5 : บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านปศุสัตว์ มีการสั่งสมความรู้เป็นเวลานาน เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ สามารถทำงานได้ภายใต้ภาวะกดดันต่างๆ	W1 : ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ยังไม่สามารถตอบโจทย์ต่อความคาดหวังของเกษตรกรและสังคมได้ W2 : การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลมาใช้ขาดความเป็นเอกภาพ มีความหลากหลายและใช้ประโยชน์ได้น้อย ไม่เชื่อมโยงและไม่เกิดการบูรณาการ W3 : บุคลากรไม่เพียงพอทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานลดลง W4 : บุคลากรขาดทักษะทางด้านสังคม (Soft skill) ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 W5 : โครงสร้างองค์กรที่ไม่เท่าทันสถานการณ์โลก มีความซ้ำซ้อนของงานและขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน W6 : ช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากความคิดและมุมมองที่แตกต่าง W7 : กลยุทธ์องค์กรไม่สามารถปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ในระยะเวลาที่กำหนด

ตารางที่ 7.3 การกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix (ต่อ)

ปัจจัยภายใน (Internal Factors)	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
ปัจจัยภายนอก (External Factors)	S6 : บุคลากรสามารถเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี S7 : มีแผนแม่บทรองรับ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจน สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนงานตามภารกิจ S8 : ผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานตามนโยบายของรัฐบาล ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนนโยบายของกรมปศุสัตว์ และให้ความสำคัญในการกำกับดูแล และติดตามภารกิจงานอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจติดตามการปฏิบัติงานของส่วนภูมิภาคและผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน S9: ความร่วมมือที่เข้มแข็งของเครือข่ายที่ช่วยสนับสนุนด้านการปศุสัตว์	W8 : การบริหารงานมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่ามุ่งเน้นผล การดำเนินงาน และผลลัพธ์ การบริหารไม่สอดคล้องกับการทำงานจริง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสับสน W9 : หน่วยงานในส่วนภูมิภาค ต้องรับนโยบายที่หลากหลาย ทำให้หน่วยงานที่นำไปปฏิบัติเกิดความซ้ำซ้อน ภาระงานค่อนข้างมาก ไม่มีการกระจายอำนาจ W10 : บุคลากรยังไม่กระตือรือร้น และขาดความเข้าใจที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ตามค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร

ตารางที่ 7.3 การกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix (ต่อ)

โอกาส (Opportunities : O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
O1 : นโยบายภาครัฐภายในและระหว่างประเทศ รัฐบาลให้ความสำคัญในการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์รองรับการพัฒนาในทุกด้าน O2 : จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้มีความต้องการในการบริโภคอาหารเพิ่มขึ้น O3 : วิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น O4 : สินค้าปศุสัตว์ของไทยมีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับสากล O5 : โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์เอื้อตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ประเทศไทยมีระบบโลจิสติกส์ รองรับหลายรูปแบบ ทำให้มีทางเลือกที่หลากหลายในการบริหารจัดการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ ตลาดสินค้าเกษตรภายในและต่างประเทศขยายตัวต่อเนื่อง O6 : ความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิสังคม และภูมิประเทศส่งผลให้เกิดการผลิตและการบริการที่แตกต่าง และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	● ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ (S4, S5, S6, S9, O1) ● เสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์ (S4, S5, S6, O2, O3, O4, O6, O7) ● สร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดสินค้าปศุสัตว์ (S4, S5, S6, O4, O6, O7) ● บูรณาการองค์ความรู้และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล (S5, S8, S9, O1) ● ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรให้มีความเป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์ (S1, S2, S3, S4, S5, O1)	● บริหารอัตรากำลังให้สอดคล้องกับโครงสร้างองค์กรและภารกิจของกรมปศุสัตว์ (W3, W9, O1)

โอกาส (Opportunities : O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
O7 : ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าและศักยภาพการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)		
ภัยคุกคาม (Threats : T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
T1 : ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้แรงงานภาคเกษตรลดลง และทัศนคติคนรุ่นใหม่ไม่นิยมประกอบอาชีพด้านเกษตร T2 : รัฐบาลมีเสถียรภาพลดลง การเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแผนงาน ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องหรือเป็นไปในคนละทิศทาง T3 : เศรษฐกิจมีความผันผวน มีการแข่งขันรุนแรง รวมทั้งมีการกีดกันทางการค้ามากขึ้น T4 : การแบ่งขั้วทางการเมืองระหว่างประเทศกับการแบ่งขั้วทางการค้า ส่งผลต่อการส่งออกของไทย T5 : การเกิดสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนและราคาน้ำมันที่มีความผันผวนสูง ส่งผลให้ราคาอาหารสัตว์ในประเทศราคาสูงขึ้น หรือเกิดการขาดแคลนได้ เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นแหล่งส่งออกวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สำคัญของไทย ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารสัตว์	เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (S4, S5, S6, T3, T6)	ปรับโครงสร้างองค์กรและพัฒนาบุคลากรกรมปศุสัตว์ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (W5, T2, T3, T4, T5, T6)

ตารางที่ 7.3 การกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix (ต่อ)

ภัยคุกคาม (Threats : T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
T6 : การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น รวมถึงเกิดโรคระบาดสัตว์ โรคอุบัติใหม่ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการผลิตการปศุสัตว์ T7 : พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป มีการรับประทานอาหารสุขภาพมากขึ้น เช่น เนื้อจากพืช (Plant-based Food) เป็นต้น		

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของกรมปศุสัตว์และการปศุสัตว์ และใช้เทคนิคการสังเคราะห์ด้วยตาราง TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ที่เหมาะสมกับระยะเวลาในการดำเนินงานและงบประมาณที่ได้รับ รวมทั้งสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2566-2570 จึงเลือกใช้กลยุทธ์เชิงรุก (SO) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) ดังนี้ กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ได้แก่ 1) การยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ 2) การเสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์ 3) การสร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดสินค้าปศุสัตว์ 4) การบูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล และ 5) การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรให้มีความเป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์ ส่วนกลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐานเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 8

ความต้องการ/ความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

8.1 กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก

ปัญหาของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีกพบว่า ส่วนใหญ่เป็นประเด็นด้านกฎหมายหรือกฎระเบียบที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ เช่น การนำระบบการเคลื่อนย้ายสัตว์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนต่างๆ โดยควรมีการรวบรวมข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลส่วนกลางและควรมีความสะดวกในการเรียกใช้งาน แต่ในทางปฏิบัติยังต้องให้มีการรายงานข้อมูลเข้าสู่ส่วนกลาง หรือต้องทำเรื่องเพื่อขอข้อมูลจากส่วนกลาง และในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายนั้นบางครั้งมีการบังคับอย่างรวดเร็วเกินไป บางฟาร์มมีความพร้อมในการปฏิบัติไม่เท่ากัน จึงควรมีการบังคับใช้แบบค่อยเป็นค่อยไป รวมถึงนโยบายเกี่ยวกับภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ ยา อาหารเสริม วิตามิน ซึ่งต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงทั้งที่วัตถุดิบในไทยไม่เพียงพอ

“การบังคับใช้กฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา หลังจากที่กรมปศุสัตว์ใช้ระบบการเคลื่อนย้ายสัตว์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนต่างๆ ซึ่งส่วนนี้ควรจะมีข้อมูลที่รวบรวมไว้อยู่แล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังคงต้องให้มีการรายงานข้อมูลเข้าสู่ส่วนกลาง หรือต้องการทำเรื่อง เพื่อขอข้อมูลจากส่วนกลาง กรมปศุสัตว์ต้องบูรณาการให้เชื่อมโยงและใช้ได้จริง” (สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ลุ่มแม่น้ำน้อย)

“ระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา ทางกรมปศุสัตว์ได้ออกกฎหมายการควบคุม ทำให้เกษตรกรมีมุมมองว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่การบังคับใช้กฎหมายที่รวดเร็วเกินไป ทำให้การบังคับใช้กฎหมายควรเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากฟาร์มปศุสัตว์มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ ซึ่งมีความพร้อมที่ไม่เหมือนกัน ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละฟาร์ม”

“ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ กรณีไก่ไข่ใช้วัตถุดิบนำเข้า ยา อาหารเสริม วิตามิน ซึ่งต้องเสียภาษีการนำเข้า โดยเฉพาะนอกฤดูกาล อาทิ ในฤดูกาลของข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วเขียว จะเสียภาษีอัตราสูง ทั้งที่วัตถุดิบในไทยไม่เพียงพอต่อความต้องการ”

และยังมีปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตที่มีราคาสูง เนื่องจากต้นทุนอาหารสัตว์ซึ่งมีราคาสูง ปัญหาการกักตุนวัตถุดิบการผลิตจากผู้ผลิตรายใหญ่ รวมถึงการลดปริมาณการผลิตของเกษตรกรในช่วงวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

“ต้นทุนอาหารสัตว์ที่มีราคาสูง ปัญหาการกักตุนต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตรายใหญ่ รวมถึงการลดปริมาณการผลิตของเกษตรกรในช่วงวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั้งนี้ ประเทศคู่แข่งอย่างมาเลเซียนำเข้าต้นทุนการผลิต แต่ไทยมีต้นทุนการผลิตของตนเองแต่การขายสินค้ายังมีความไม่แน่นอน เป็นผลมาจากการบริหารจัดการราคาอาหารสัตว์ที่ไม่ชัดเจน”

“ต้นทุนการผลิตที่มาจากวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีราคาสูง ทำให้การกำหนดการใช้วัตถุดิบทดแทนแต่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งการเปลี่ยนไปใช้วัตถุดิบทดแทนก็เกิดจากการเรียกร้องของเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบนั้นๆ รวมถึงภาษีที่เพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต ซึ่งขัดแย้งกับนโยบายภาครัฐที่มุ่งสู่การเป็นครัวโลก”

“ปัญหาวัตถุดิบที่ไม่เพียงพอ ควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวโพดมากขึ้น การมีนโยบายประกันราคาข้าวโพด ทำให้ข้าวโพดในประเทศมีราคาแพงกว่าภายนอก”

ความคาดหวังที่มีต่อกรมปศุสัตว์

ความคาดหวังที่มีต่อกรมปศุสัตว์ในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก ส่วนใหญ่มีความต้องการไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายที่ควรมีความเหมาะสม การปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยเท่าทันกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และการสร้างระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความทันสมัยและน่าเชื่อถือ รวมถึงการปรับปรุงระบบการต่ออายุมาตรฐานฟาร์ม รวมทั้งการปฏิบัติงานของกรมปศุสัตว์ ควรเน้นการทำงานเชิงรุกมากขึ้น และควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ

“การบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสม เช่น ป้องกันและตรวจสอบเพื่อปกป้องเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในประเทศ ตลอดจนการระบบการต่ออายุมาตรฐานฟาร์มที่ต้องมีการตรวจสอบก่อนจึงใช้ระยะเวลานาน ควรปรับปรุงให้เหมาะสม”

“การร่างกฎหมายควรมีความทันสมัยตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อสร้างความมั่นคงในการทำการปศุสัตว์ รวมถึงการสร้างระบบฐานข้อมูลที่เข้าถึงง่ายเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส ทันสมัย มีทิศทาง เชื่อถือได้และเป็นจริง”

“การปรับปรุงรูปแบบการทำงานของกรมปศุสัตว์ควรเน้นการทำงานเชิงรุก เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ กรมปศุสัตว์ควรเป็นสื่อกลาง หรือร่วมกันบูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ ที่จะสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เติบโตมากขึ้น”

8.2 กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือ

ปัญหาของกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือพบว่า มีความหลากหลายทั้งเรื่องระเบียบนโยบาย การดำเนินงาน กำลังพล การจัดการข้อมูล วัคซีน งบประมาณ การตลาด ราคาสินค้า และความสามารถในการแข่งขันและปัญหาอื่นๆ

ด้านระเบียบและนโยบายของกรมปศุสัตว์

แผนยุทธศาสตร์ของกรมปศุสัตว์แม้จะถูกกำหนดไว้อย่างดี แต่ยังคงติดปัญหาในเรื่องทรัพยากรที่ไม่ได้มาจากกรมปศุสัตว์ต้องรอการสนับสนุนจากหน่วยงานกลาง เช่น การของบประมาณ ทำให้ไม่สามารถควบคุมในส่วนนี้ได้ อีกทั้งหน่วยงานในกรมปศุสัตว์มีการดำเนินงานที่มุ่งไปคนละทิศทาง ไม่มองไปในทิศทางเดียวกันประกอบกับความไม่ต่อเนื่องในการทำยุทธศาสตร์จึงทำให้เกิดภาพรวมความสำเร็จที่ชัดเจน

“ยุทธศาสตร์ที่กรมวางไว้ในอดีต ไม่ค่อยจะสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากยุทธศาสตร์วางไว้ดี แต่แผนปฏิบัติของกรมปศุสัตว์ ที่มีอยู่จริง เช่น กำลังคน หรืองบประมาณ จึงทำให้ดำเนินการไม่ได้ ประกอบกับมีเรื่องที่ยากทำมากเกินไป ทุกหน่วยงานอยากมียุทธศาสตร์ของตัวเอง ทำให้ไม่เห็นภาพเดียวกัน และไม่เห็นผลงานในภาพรวม การวัดผลความสำเร็จของกรมปศุสัตว์ ไม่ได้มีการวิเคราะห์คู่แข่ง (Competitive analysis) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ ยังไม่มีความชัดเจน เพราะไม่มีข้อมูลที่แท้จริง และกรมปศุสัตว์ไม่ได้ทำตามแผนยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง”

ด้านการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์

ในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ยังคงมีเรื่องของการเมืองเข้ามาแทรกแซง ทำให้การดำเนินงานของแผนงานไม่เป็นไปตามที่วางไว้ อีกทั้งยัง พบว่า การดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ยังขาดการบูรณาการร่วมกันทั้งภายในหน่วยงานและหน่วยงานภายนอก การดำเนินงานของกรมปศุสัตว์มีหลายขั้นตอนที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

“การดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ไม่ได้ดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ แต่มีการดำเนินงานตามเกมส์การเมืองค่อนข้างมาก”

“การทำงานของกรมปศุสัตว์เป็นการทำงานแบบต่างคนต่างทำ ไม่ค่อยมีการบูรณาการร่วมกัน”

“กรณีการนำเข้าวัคซีนจากต่างประเทศของภาคเอกชน ติดด่านศุลกากร กว่าจะผ่านสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังใช้เวลานาน ดังนั้นกรมปศุสัตว์ต้องมีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อลดขั้นตอนลง และลดระยะเวลาลง กรมปศุสัตว์ควรทำให้ได้เหมือน

กระทรวงสาธารณสุข อีกทั้งแผนการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง”

“ทุนทางความรู้ ทุนทางโครงสร้าง และทุนทางความสัมพันธ์ที่ดี แต่กรมปศุสัตว์ไม่ทำงานบูรณาการกัน ไม่เคยคุยกัน ทำให้ไปต่อได้ยากลำบาก”

“การกักกันโรคบางส่วนมีความซ้ำซ้อน การขอใบอนุญาต ใบจดทะเบียน มีหลายขั้นตอน สุดท้ายไม่ได้ประโยชน์”

ด้านกำลังพลของกรมปศุสัตว์

กำลังพลของกรมปศุสัตว์ไม่เพียงพอ กรมปศุสัตว์ต้องดูแลสัตว์หลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดโรคระบาดทำให้ไม่สามารถส่งกำลังพลเข้าไปได้ทันที

“กำลังพลของกรมปศุสัตว์มีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์เฉพาะกิจ ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาไม่ทันทั่วถึง เช่น การเกิดโรคคอตีบ สกีน ที่ไม่สามารถคุมการระบาดของโรคได้”

ด้านการจัดการข้อมูลของกรมปศุสัตว์

การเก็บข้อมูลของกรมปศุสัตว์ยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีการอัปเดตที่ถูกต้อง ซึ่งการเก็บข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ต่อยอดใช้ในส่วนอื่นๆ ได้ การอัปเดตข้อมูลให้ถูกต้องทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

“ข้อมูลของกรมปศุสัตว์มีความล้มเหลวของตัวเลข เช่น เรื่องของจำนวนของโคเนื้อและโคนมที่ปรากฏว่าเพิ่มขึ้น 15 - 16% ทั้งที่มีการระบาดของโรค ซึ่งต้องตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง เพราะจำนวนของโคเนื้อและโคนมไม่น่าที่จะเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งการเก็บข้อมูลที่ถูกต้องเป็นเรื่องสำคัญ เพราะสามารถนำมาใช้คำนวณ ปริมาณโคเนื้อ และโคนม รวมถึงปริมาณน้ำนม ฯลฯ”

ด้านการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคระบาด

ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพวัคซีนที่นำมาใช้กับกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ โดยประเด็นที่น่าสนใจคือวัคซีนที่ใช้สามารถป้องกันโรคได้จริงหรือไม่

“วัคซีนไม่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างโรคคอตีบ สกีน ต้องฉีด 3 - 4 เดือนครั้ง ถึงทำการฉีดวัคซีนแล้วก็ยังติดโรคอยู่ ต้องพิจารณาแล้วว่าวัคซีนมีประสิทธิภาพป้องกันโรคได้จริงหรือไม่”

ด้านการจัดการงบประมาณของกรมปศุสัตว์

ปัญหาหลักที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นไว้เป็นปัญหาในเรื่องของการใช้งบประมาณ โดยตั้งข้อสังเกตว่า การบริหารงบประมาณ การใช้งบประมาณของกรมปศุสัตว์คุ้มค่ากับผลงานที่ได้หรือไม่

“งบประมาณที่ผ่านมาเกือบ 50 ปี ใช้งบไปกว่า 20,000 ล้านบาท ผลงานไม่ได้ทำ ทำก็ทำแบบผักชีโรยหน้า”

ด้านการตลาด ราคาสินค้า และการแข่งขัน

ปัญหาในด้านการทำการตลาดของกรมปศุสัตว์ เป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากปัญหาระเบียบขั้นตอนต่างๆ ที่ค่อนข้างซับซ้อนไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ทำให้ส่งผลต่อความล่าช้า และกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งปัจจุบันราคาต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อันเป็นส่วนหนึ่งที่เสริมให้เสียเปรียบในการแข่งขันเป็นอย่างมาก

“ระบบราชการไทย นโยบาย กฎ ระเบียบต่างๆ ไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งออก ประกอบกับราคาต้นทุนอาหารสัตว์ที่มีราคาสูงขึ้น ทำให้เราเสียเปรียบในการแข่งขัน”

ด้านอื่นๆ

นอกเหนือจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็น ในเรื่องของการกระจายการใช้สารเร่งเนื้อแดงที่มีในท้องตลาดที่แพร่ขยายเป็นวงกว้าง

“มีการใช้สารเร่งเนื้อแดง ระบาดมาก ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง”

ความคาดหวังที่มีต่อกรมปศุสัตว์

ในส่วนของความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ ได้แสดงความคาดหวังต่อกรมปศุสัตว์ในหลายประเด็นด้วยกัน เช่น ด้านกฎระเบียบที่อยากให้กรมปศุสัตว์ลดขั้นตอนต่างๆ ลง การทำงานอยากให้มีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน ทั้งในด้านการพัฒนากำลังพล ด้านการให้การสนับสนุนของกรมปศุสัตว์ในการประกอบอาชีพการปศุสัตว์ ด้านการจัดเก็บข้อมูลที่ควรเก็บข้อมูลที่ถูกต้องและอัปเดตให้ทันเวลา ด้านการพัฒนาวัวควั่นที่มีประสิทธิภาพ ด้านการตลาด ด้านการคงสายพันธุ์แท้ และด้านการเอาจริงเอาจังกับการใช้สารเร่งเนื้อแดง ดังแสดงรายละเอียดความคาดหวังในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านระเบียบและนโยบายของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ มีความคาดหวังในด้านกฎระเบียบและนโยบายของกรมปศุสัตว์ โดยคาดหวังให้กรมปศุสัตว์ลดระเบียบขั้นตอน เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดำเนินการในเรื่องต่างๆ ของการปศุสัตว์ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการลดขั้นตอนในเรื่องของการขออนุญาตฐานฟาร์ม กรมปศุสัตว์ควรปรับระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ซึ่งจะส่งผลต่อการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ไปยังต่างประเทศ อีกทั้งการทำโครงการต่างๆ ของกรมปศุสัตว์ควรมีความต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

“ควรเร่งปรับปรุงระเบียบของกรมปศุสัตว์ที่มีมาก และลดขั้นตอนลงเพื่อช่วยจูงใจให้เกษตรกรยังคงทำปศุสัตว์ เพราะหากต้นทุนสูง รวมถึงการขอมาตรฐานฟาร์มที่ยาก รวมถึงการทำนโยบาย FTA จะทำให้เราจะเสียเปรียบทันที และเกษตรกรก็ถอดใจกับขั้นตอนต่างๆ ทั้งระเบียบและการปฏิบัติควรมีความสอดคล้องกัน ไม่ใช่ระเบียบดีแต่ในทางปฏิบัติใช้ไม่ได้จริง”

“กรมปศุสัตว์ควรปรับลดกฎระเบียบลง เพราะหากกฎระเบียบมากเกินไป จะทำให้การขึ้นเป็นประเทศชั้นนำในการขายโคเนื้อนั้นยากมาก และรัฐต้องเอื้ออำนวยต่อการขาย การส่งออก รวมถึงการขอมาตรฐานต่างๆ”

“ขั้นตอนการขอ Good Agricultural Practice (GAP) มีความยุ่งยาก และใช้เวลานาน ทำให้เกษตรกรผู้จะขอ GAP ต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก”

“เมื่อมีการระบาดของโรคเป็นวงกว้าง กรมปศุสัตว์ผลกระทบให้เกษตรกรมากเกินไป ดังนั้น กรมปศุสัตว์ต้องลดระเบียบลง เพื่อให้เข้าถึงการรักษา หรือเข้าถึงวัคซีนได้ง่ายยิ่งขึ้น ไม่ใช่ให้เกษตรกรเสียค่าใช้จ่ายเองทำให้เสียเงินเป็นจำนวนมาก เพื่อเข้าถึงวัคซีน”

ด้านการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องของการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ โดยมีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์แบ่งแยกกองสำหรับดูแลสัตว์แต่ละประเภท เพื่อให้สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง รวมไปถึงความคาดหวังที่อยากให้กรมปศุสัตว์ทำงานแบบบูรณาการทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก

“กรมปศุสัตว์ควรแยกกองในกรมปศุสัตว์เป็นประเภทสัตว์เลย จะทำให้การทำงานคล่องตัวมากขึ้น และสามารถดูแลได้ทั่วถึง”

“หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ ต้องทำงานบูรณาการกัน รวมถึงกับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย เอกชน สหกรณ์ สมาคมต่างๆ เป็นต้น”

“สัตวแพทย์และสัตวบาลควรทำงานบูรณาการร่วมกัน”

ด้านกำลังพลของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ มีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์พัฒนาบุคลากรให้เพียงพอ และให้ความรู้กับอาสาสมัครให้มีความรู้ที่ลึกและรู้จริง รวมถึงมีสามารถในการคำแนะนำกับ

เกษตรกรได้อย่างถูกต้อง ซึ่งหากกรมปศุสัตว์มีกำลังพลไม่เพียงพอ ทางกรมปศุสัตว์ต้องกระจายให้ภาคเอกชนได้มาร่วมด้วย

“กรมปศุสัตว์ควรเร่งพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอ ซึ่งทุกวันนี้ในหนึ่งอำเภอมีเพียงเจ้าหน้าที่ 1 - 2 คน นอกนั้นเป็นอาสาสมัครที่ไม่ได้มีความรู้จริง ทำให้สร้างความเสียหายให้เกษตรกรมาเป็นอย่างมาก”

“การรับรองมาตรฐานหากกรมปศุสัตว์มีกำลังพลที่ไม่เพียงพอ ควรจะต้องให้เอกชนมาช่วยทำ และกระจายออกไปให้ทั่วถึง”

ด้านการสนับสนุนของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ แสดงความคาดหวังในเรื่องการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์ในเรื่องของการทำมาตรฐานฟาร์ม โดยกรมปศุสัตว์ควรให้ความรู้ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการได้เห็นถึงความสำคัญของการทำมาตรฐาน นอกจากนั้นเมื่อกรมปศุสัตว์ต้องการที่จะส่งเสริมเรื่องใดแล้ว ควรทำให้สำเร็จลุล่วงตลอดทั้งกระบวนการ ดังเช่น การทำเขตปลอดโรคควรทำให้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับมา การส่งเสริมของกรมปศุสัตว์ ควรส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเป็นแรงจูงใจกับเกษตรกรหันมาสนใจการเลี้ยงโคให้มากขึ้น

“การทำมาตรฐานฟาร์ม ต้องสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรให้เห็นว่าทำแล้วได้อะไร เป็นประโยชน์อย่างไร กับตัวเกษตรกร”

“ควรทำเรื่อง supply chain ให้ดี อย่าเน้นเพียงแค่ต้นน้ำกับกลางน้ำ ปลายน้ำไม่ดีก็ไม่รอด ควรดูแลให้ตลอด เช่น การให้แม่พันธุ์โค 30,000 ตัว แต่กลับให้ลูกโคได้เพียง 40 ตัวต่อเดือน หากดูแลตลอดทั้ง chain เกษตรกรก็อยากเข้ามาเลี้ยงโคมากขึ้น และกรมปศุสัตว์ต้องกำหนดพื้นที่ด้วยว่าตรงไหนควรมี supply chain เช่น เชิงของด้านการค้าที่สำคัญในอนาคต และโคยังต้องถูกส่งจากภาคกลาง ภาคใต้ เป็นต้น”

“การทำเขตปลอดโรค ควรทำให้ได้ดีกว่านี้ เนื่องจากมีการใช้งบประมาณไปมหาศาล รวมถึงอยากให้กรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้สุดซอย และหันหน้าเข้าหากันให้มากขึ้น”

ด้านการจัดการข้อมูลของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ มีความคาดหวังในการจัดเก็บข้อมูลของกรมปศุสัตว์ ควรเน้นในเรื่องการทำ ID สัตว์ เพื่อให้ทราบจำนวนที่แท้จริงของสัตว์แต่ละประเภท ซึ่งการมีข้อมูลที่ดี ถูกต้อง ช่วยทำให้คำนวณปริมาณสำรอง หรือสามารถติดตามในกรณีการเกิดโรคระบาด และช่วยในการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการผลิตได้ ดังนั้นการจัดการข้อมูลที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างมาก

“ควรมีการปรับปรุงเรื่องการทำ ID ของสัตว์ เพื่อให้รู้จำนวนที่แน่นอนแยกตามประเภทไป เมื่อมีข้อมูลที่พร้อมจะสามารถช่วยให้เตรียมการได้ถูกต้อง เช่น ช่วยคาดการณ์ปริมาณน้ำนม อีกทั้งสามารถใช้วางแผนการผลิตได้ ไม่ใช่เพียงแค่ติด ID เพื่อการเคลื่อนย้ายเท่านั้น”

ด้านการจัดการวัคซีนโรคระบาด

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ มีความคาดหวังในการผลิตวัคซีนให้ทันเวลา กรมปศุสัตว์ควรมีแหล่งผลิตวัคซีนในประเทศ ทั้งนี้วัคซีนที่ผลิตได้ต้องสามารถป้องกันโรคได้จริง หากกรมปศุสัตว์ทำได้ ประเทศไทยก็จะก้าวเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางในการกระจายวัคซีนไปยังประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพราะประเทศไทยจะปลอดโรคอย่างถาวร เมื่อประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ ไม่มีการระบาดของโรคเช่นเดียวกัน

“โรคสัตว์ระบาด การได้วัคซีนไม่ทันการ ต้องมีที่ผลิตวัคซีน และของยาสัตว์ใช้เองในประเทศ รวมถึงต้องกระจายการขายไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ในรัศมีโดยรอบประเทศต้องปลอดโรค ไม่เช่นนั้นโรคก็วนเวียนไปมา และต้องเตรียมการและปฏิบัติให้ดีกว่านี้”

ด้านการตลาด ราคาสินค้าและการแข่งขัน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ มีความคาดหวังในด้านการตลาดโดยต่อเนื่อง มาจากความคาดหวังในเรื่องของการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์ที่คาดหวังให้กรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้ตลอดห่วงโซ่ รวมไปถึงในเรื่องของการทำการตลาด โดยทางกรมปศุสัตว์ควรทำการตลาดให้ดีกว่านี้ เพื่อช่วยระบายสินค้า ให้สินค้ามีแหล่งขาย อีกทั้งควรดูแนวโน้มทิศทางตลาดว่าเป็นไปในทิศทางใด เพื่อให้ภาคการผลิตต้นน้ำได้ปรับตัวให้เข้ากับปลายน้ำ หรือตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ตลาดต้องการสินค้าที่มีคุณภาพ ดังนั้นในการผลิตสินค้าปศุสัตว์ต้องได้รับมาตรฐานที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้ กรมปศุสัตว์ต้องสนับสนุนโดยการให้ความรู้ แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจเรื่องกลไกตลาด

“การตลาดของปศุสัตว์ ควรมีความคืบหน้ามากกว่านี้ ไม่งั้นอาจเกิดฟองสบู่แตก สินค้าปศุสัตว์ ล้นตลาดไม่มีที่ขาย จะทำให้เกษตรกรถอนตัว จากการทำการปศุสัตว์”

“ปัจจุบันการปศุสัตว์อยู่ในมือสัตวแพทย์มากเกินไป คือนั่นควบคุม รักษาโรค การเคลื่อนย้ายสัตว์ ไม่ได้เน้นการส่งเสริมด้านการตลาด ทำให้เกษตรกรไม่รู้เรื่องการตลาดว่าต้องทำอะไร”

ด้านสายพันธุ์โค

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และกระบือ มีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์ ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการผสมพันธุ์โคเนื้อและโคนม การผสมข้ามพันธุ์ควรให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อกองสายพันธุ์แท้ให้คงอยู่ หากไม่มีการให้ความรู้ที่ถูกต้อง เกษตรกรจะผสมข้ามพันธุ์โดยขาดความรู้ ก็จะทำให้ไม่เหลือสายพันธุ์แท้ที่แข็งแรงไว้สืบทอดต่อในอนาคตได้

“หากจะมีการผสมข้ามพันธุ์แม่อุ้มบุญ โดยใส่น้ำเชื้อโคเนื้อในโคนมระยะใกล้ปลดระวาง ที่ไม่สามารถให้นมได้อีก กรมปศุสัตว์ควรให้ความรู้แก่เกษตรกร ไม่จั้นเกษตรกรจะผสมวัวไปหมด”

ด้านอื่นๆ

นอกเหนือจากความคาดหวังข้างต้นที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มโคเนื้อ โคนม และ กระบือ ยังเสนอความคาดหวังว่า ภาครัฐควรเอาใจจริงเอาใจกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องการใช้สารเร่งเนื้อแดง โดยเฉพาะผู้ขายเนื้อสัตว์ที่ใช้สารเร่งเนื้อแดง โดยมักพบว่า ผู้ขายเนื้อสัตว์บังคับรับซื้อเนื้อสัตว์เฉพาะจากฟาร์มที่ใช้สารเร่งเนื้อแดงเท่านั้น

“ควรเน้นย้ำเรื่องการเอาใจจริงเอาใจ กับคนขายเนื้อสัตว์ที่ขายเนื้อสัตว์ที่ใช้สารเร่งเนื้อแดง เพราะคนขายเนื้อสัตว์จะบีบบังคับให้ฟาร์มที่ใช้สารเร่งเนื้อแดงหากไม่ใส่ จะไม่ทำการไม่รับซื้อ”

8.3 กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาว่า โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกฎระเบียบ คำสั่งของกรมปศุสัตว์ ที่กรมปศุสัตว์ออกมาแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในความเป็นจริง เพราะขั้นตอนค่อนข้างมาก ซับซ้อน และในด้านการดำเนินงานก็พบปัญหาการดูแลที่ไม่ทั่วถึง อันเป็นปัญหาที่สืบเนื่องจากการขาดแคลนกำลังพล การใช้เทคโนโลยี และการจัดการข้อมูลของกรมปศุสัตว์ ที่ยังทำไม่ได้ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงการสนับสนุนให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ยังไม่เต็มประสิทธิภาพ และปัญหาการจัดการความเสี่ยงของโรคที่ยังไม่มีแผนเผชิญเหตุ และปัญหาด้านราคาที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาด

ด้านระเบียบและนโยบายของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรได้กล่าวถึง เรื่องของกฎระเบียบที่กรมปศุสัตว์บังคับใช้ แต่ไม่สามารถที่จะนำมาปฏิบัติได้จริง เพราะมีขั้นตอนที่ค่อนข้างมาก ส่งผลให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า รวมไปถึงในบางขั้นตอน ต้องอาศัยดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ทำให้ในบางครั้งเจ้าหน้าที่เองก็ไม่สามารถที่จะตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาด ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานต่อได้ อีกทั้งยังมีในเรื่องของขั้นตอนในการขออนุญาตที่มีขั้นตอนที่ซับซ้อน ต้องนำมาเทียบกับการปฏิบัติงานว่าสามารถทำได้จริงหรือไม่

“ช่วงหลัง 2 ปีที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องโรคระบาดและคำสั่งของกรมปศุสัตว์ ทำให้เกิดความลำบาก เช่น เรื่องการเคลื่อนย้าย การออกไปขาย เป็นต้น โดยกรมปศุสัตว์ได้ออกระเบียบการเคลื่อนย้ายเพิ่มเติม ซึ่งไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง และไม่ได้สามารถป้องกันโรคได้ โดยปกติฟาร์มจะซื้อขายสุกรทุกวัน แต่ปศุสัตว์ออกกฎใหม่ที่ต้องมีผลเลือดก่อนการเคลื่อนย้าย ซึ่งทำให้การขนส่งเกิดความล่าช้า”

“กรมปศุสัตว์มีระเบียบชัดเจน แต่ใช้ไม่ได้จริง เมื่อมีการกำหนดพื้นที่ระบาด สีแดง สีเหลือง สีเขียว การเคลื่อนย้ายมีกฎ 1 - 5 แต่เมื่อทำตามทุกขั้นตอนครบแล้ว ก็ยังมีขั้นตอนที่ขึ้นอยู่กับ

ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ปลายทาง ซึ่งเจ้าหน้าที่ปลายทางบางที่ไม่รับในช่วงปัญหาโรคระบาด ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น”

“นโยบายการเลี้ยง การออกมาตรฐานต่างๆ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การบังคับออกกฎ ที่ต้องการให้ฟาร์มมีมาตรฐาน ต้องดูความเป็นจริงว่าทำได้หรือไม่ เพราะความล่าช้าและ มาตรการที่เยอะ”

ด้านการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรแสดงความคิดเห็นถึงการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ว่า กรมปศุสัตว์ ต้องดูแลสัตว์หลายประเภทให้อาจดูแลได้ไม่ทั่วถึง อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาการแพร่กระจายของโรคระบาด ในสัตว์ประเภทใกล้เคียงกัน รวมไปถึงควรมีการบูรณาการกันมากยิ่งขึ้น

“กรมปศุสัตว์ ดูแลสัตว์หลายประเภท ไม่มีการศึกษาการเพดโรคในกลุ่มสัตว์ที่ใกล้เคียงกัน โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมากนัก เมื่อเทียบกับช่วงนี้ที่เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)”

“การบูรณาการแคในจังหวัด ในอำเภอ ระหว่างอำเภอ ยังทำไม่ดี ยังค่อนข้างล่าช้า”

ด้านกำลังพลของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการขาดแคลนกำลังพลว่า กรมปศุสัตว์ มีกำลังพลไม่เพียงพอที่จะสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงจึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วถึง

“ในจังหวัดสระบุรีเน้นเรื่องของโคนม พอเกิดปัญหากับสุกร ทำให้คิดว่าอาจมีกำลังพล ไม่เพียงพอมาช่วยในการสนับสนุน ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที”

“กำลังพลของกรมปศุสัตว์ต้องดูแลสัตว์ทุกประเภท สัตว์ชนิดใดเกิดโรคก็ต้องแบ่งมาดูแล ทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง”

“กำลังพลกรมปศุสัตว์มีไม่มาก หนึ่งอำเภอมียกสองคน บางที่มีโรคโค ก็โดนดึงไป เกษตรกร ปรึกษาผู้ประกอบการขายยาไปแทนที่จะปรึกษาปศุสัตว์”

ด้านการให้การสนับสนุนที่ผ่านมาของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรแสดงความคิดเห็นต่อการให้การสนับสนุนของกรมปศุสัตว์ว่า กรมปศุสัตว์เน้นการสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยมากกว่ารายกลางที่มีประสิทธิภาพ การให้การสนับสนุน ในกลุ่มสุกรมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มโคและกลุ่มสัตว์ปีก ในอีกมุมมองหนึ่งมีความเห็นว่า กรมปศุสัตว์ ไม่ได้สนับสนุนการพัฒนา รายย่อยอย่างจริงจัง ทั้งเรื่องเงินทุน และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงเมื่อเกิดการ ระบาดของโรค

“กรมปศุสัตว์สนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยมากกว่ารายกลางที่มีประสิทธิภาพ”

“ภาครัฐให้ความสนใจสุกรน้อยมากเมื่อเทียบกับไก่และโค อยากให้รัฐเข้ามาดูแลสุกรให้เท่าเทียมกับสัตว์อื่น อยากให้พัฒนาเกษตรกรรายย่อยอย่างจริงจัง ไม่ใช่แค่ลုပ်หน้าปะจมูก เพราะคิดว่ามีสัดส่วนสูงอยู่ ทั้งเรื่องเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงการเกิดปัญหาโรคระบาด ไม่เหมือนรายกลาง และรายใหญ่ที่ดูและตัวเองได้บางส่วน และรายกลางบางส่วนก็อยากเข้าถึงแหล่งเงินทุน อยากให้กรมปศุสัตว์ช่วยเกษตรกรอย่างเต็มที่ รวมถึงเกษตรกรที่ไม่ได้ลงทะเบียนล้มเลิกกิจการไปค่อนข้างเยอะ”

ด้านการจัดการข้อมูลของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรกล่าวถึงปัญหาเรื่องการใช้เทคโนโลยีและการจัดเก็บข้อมูลของกรมปศุสัตว์ รวมไปถึงการอัปเดตข้อมูลของกรมปศุสัตว์ ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร และไม่มีการเชื่อมโยงบูรณาการกับหน่วยงานอื่น เพื่อต่อยอดข้อมูลดังกล่าว ระบบที่กรมปศุสัตว์นำมาใช้ยังไม่เสถียร และบุคลากรยังใช้เทคโนโลยีได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ทำให้การจัดเก็บข้อมูล และการบูรณาการข้อมูลได้ไม่ดีเท่าที่ควร

“กรมปศุสัตว์ มีใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น แต่ข้อมูลไม่อัปเดต และไม่เชื่อมโยงกับด้านพาณิชย์ ทำให้ไปต่อยอดไม่ได้ อีกทั้งยังมีปัญหาที่มีการเข้าสู่ระบบดิจิทัล แต่คนทำงานยังใช้ระบบอนาล็อกมาก ที่ต้องเป็นกระดาษ ”

“การเคลื่อนย้ายสัตว์ มีการนำเทคโนโลยี 4.0 มาใช้สุดท้ายระบบล่ม ก็กลับมาใช้ระบบแมนนวลเหมือนเดิม คือมีแต่สั่งแต่ไม่ได้ตามมาดูว่าผลเป็นอย่างไร เช่น การส่งผลเลือดต้องลงทะเบียนก่อน แต่ระบบยังล่มอยู่”

ด้านการตลาด ราคาสินค้าและการแข่งขัน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรให้ความคิดเกี่ยวกับราคาสินค้าสุกรที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาด ราคาถูกแทรกแซงโดยรัฐ ต้องปรับเปลี่ยนราคาตามรัฐ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนกับรายได้ที่ได้รับ

“ต้นทุนการผลิตและราคาขาย ไม่เป็นไปตามกลไกตลาด มีการแทรกแซงจากภาครัฐ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถยึดอาชีพเป็นหลักได้”

ด้านการจัดการความเสี่ยงโรคระบาด

นอกเหนือจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรยังมีความกังวลกับการจัดการปัญหาโรคระบาดที่มักจะมีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยไม่ได้มีการเตรียมแผนไว้ล่วงหน้า

“เราไม่มีแผนในการป้องกันการเกิดโรคระบาด กรมปศุสัตว์สร้างมาตรการ กฎ มาใช้เฉพาะหน้า ไม่มีแผนเผชิญเหตุที่เหมาะสมกับสถานการณ์”

ความคาดหวังที่มีต่อการปศุสัตว์

ในส่วนของความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรได้แสดงความคาดหวังต่อกรมปศุสัตว์ในหลายประเด็นด้วยกันดังนี้ ด้านกฎระเบียบที่คาดหวังให้กรมปศุสัตว์มีระเบียบนโยบายที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ลดขั้นตอนลง และมีงบประมาณที่ต่อเนื่อง ด้านการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ควรมีการบูรณาการมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน กรมปศุสัตว์ควรเตรียมกำลังพลให้เพียงพอ และการจัดการข้อมูลของกรมปศุสัตว์ควรนำระบบดิจิทัลมาใช้ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นอย่างมาก ควรเตรียมแผนรับมือกับการเกิดโรคระบาด พัฒนาวัคซีนให้สามารถป้องกันโรคได้ พัฒนาแหล่งพันธุ์สุกร และราคาที่เหมาะสมเป็นไปตามกลไกตลาด

ด้านระเบียบและนโยบายของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังด้านกฎ ระเบียบ และนโยบายของกรมปศุสัตว์ควรมีความชัดเจนก่อนที่จะสั่งให้ดำเนินการใดๆ รวมไปถึงเรื่องของงบประมาณ อีกทั้งกรมปศุสัตว์ควรลดขั้นตอนให้สอดคล้องกับปริมาณกำลังพลของกรมปศุสัตว์ที่มีไม่มากให้สามารถทำงานแข่งกับเวลาได้ กรมปศุสัตว์ควรลดค่าการใช้ดุลยพินิจลงจะทำให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ตัดสินใจได้ง่ายขึ้น และการออกระเบียบของกรมปศุสัตว์ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงเข้าร่วมกำหนดด้วย เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ในส่วนการทำมาตรฐานฟาร์มควรมีการเปรียบเทียบการทำมาตรฐานสำหรับสัตว์ประเภทใกล้เคียงกัน เพื่อให้ได้มาตรฐานที่ใกล้เคียงกันป้องกันการเพิกเฉย และควรทำขั้นตอนให้ง่ายกับการปฏิบัติจริง นอกจากนั้นเรื่องของงบประมาณของกรมปศุสัตว์ต้องเพียงพอในการให้การสนับสนุนกับเกษตรกรและต้องมีความต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

“ปศุสัตว์ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการทำลายสัตว์ที่เกิดจากโรคระบาด”

“กรมปศุสัตว์ควรลดขั้นตอนลง เพื่อแข่งกับเวลา ยิ่งกรมปศุสัตว์มีคนน้อย และยึดติดระเบียบ จะยังทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า”

“กรมปศุสัตว์ต้องชัดเจนว่าจะรวมศูนย์หรือกระจาย ทุกคนจะได้ทำตามถูก การใช้คำว่าขึ้นกับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เป็นช่องโหว่ให้การทำงานค่อนข้างลำบาก ลองลดการใช้ดุลยพินิจลง เอกชนและเกษตรกรรายย่อยจะได้ทำงานถูก เช่น เกิดโรคระบาด ปลายทางไม่รับ ต้นทางก็ไม่มีรู้จะทำอย่างไร โยนไปโยนมาเพราะเกี่ยวกับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่”

“การออกระเบียบมาตรการของกรมปศุสัตว์ อาจจะเป็นส่วนของกองนโยบาย กรมปศุสัตว์ควรเชิญคนหน้างาน เข้าไปร่วมด้วย เพื่อคุยกันและเป็นในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่มีโรคระบาด การประสานงานน้อยกว่าที่ควรจะเป็น”

“ควรนำมาตรฐานของแต่ละประเภทสัตว์มาเทียบกันให้ใกล้เคียงกัน เช่น สุกรพัฒนาการป้องกันโรคระดับหนึ่ง แพะ และโคเนื้อ ระยะห่างฟาร์มจากฟาร์มเท่าใด เนื่องจากที่อาจมีการเพดเชื้อโรคกันได้”

“การกำหนดมาตรฐานฟาร์ม ต่อทำให้ดูว่าทำได้จริงหรือไม่ เกษตรกรควรทำได้จริง และลดขั้นตอนการปฏิบัติลง”

“กรมปศุสัตว์ต้องลงทุนกับอุปกรณ์ ต้องมีงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานมีความต่อเนื่อง เช่น รถเผาซาก ซื้อมาไม่ครบ มีรถเผาแต่ไม่มีรถตัก งบประมาณในการเผา เกษตรกรรายใหญ่ต้องออกเอง รายย่อยไม่ต้องออก การตรวจโรคเกษตรกรก็ต้องออกเอง อีกทั้งกรมปศุสัตว์ควรลดบทเรียน การจ่ายเงินชดเชย เพราะเกษตรกรไม่มั่นใจว่ารัฐเข้ามาชดเชยจริงหรือไม่ อันนำไปสู่การไม่กล้าแจ้งการเกิดโรคระบาด”

ด้านการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ โดยมีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์มีการทำงานแบบบูรณาการทั้งภายในหน่วยงานให้สอดคล้องกับปริมาณกำลังพล และบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถต่อยอดการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้น

“คนของกรมปศุสัตว์มีค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับภาระหน้าที่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์บางท่านดู 3 พื้นที่ เอกชนต้องมาปรับตัวตัวให้เข้ากับท่าน จึงต้องทำงานแบบบูรณาการ อีกทั้งควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปทิศทางเดียวกัน และกรมปศุสัตว์ต้องทำงานร่วมกับจังหวัดและอำเภอ”

“ควรเจรจาต่อรองกับต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประเทศเราได้ประโยชน์ทางการค้า กรมปศุสัตว์รับเงื่อนไขต่างประเทศมา บางทีเป็นการลงทุนที่ไม่เป็นประโยชน์กับเรามากที่ควรควรต้องมีการต่อรองให้เราได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น”

ด้านกำลังพลของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์เพิ่มกำลังพลให้เพียงพอกับการดูแลสัตว์ทุกประเภท และพัฒนาบุคลากรในทุกพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของกรมปศุสัตว์ในการตอบคำถามกับเกษตรกรได้

“กำลังพลของกรมปศุสัตว์อาจยังไม่เพียงพอที่จะดูแลสัตว์ทุกประเภท กรมปศุสัตว์ต้องประสานงานบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ทั่วถึง เช่น การให้ข้อมูล

เกี่ยวกับโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ควรเป็นตัวแทนในการตอบคำถามเรื่องโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ควรบูรณาการกับเซลล์ยา หากกรมปศุสัตว์รู้ช้า โรคก็แพร่กระจายไปไกลแล้ว”

“ควรมีการอบรมคนของกรมปศุสัตว์ให้สอดคล้องกันไปในทุกที่ ทั้งส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ mindset ของกรมปศุสัตว์ต้องสนับสนุนเกษตรกรมากขึ้น และต้องเป็นตัวกลางในการสะท้อนความจริงให้ผู้ประกอบการไปยังพาณิชย์”

ด้านการสนับสนุนของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์ช่วยให้การสนับสนุนเกษตรกรรายย่อย ซึ่งมีสัดส่วนเกษตรกรเป็นจำนวนมากให้มีจำนวนเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยไม่ควรมองว่าเกษตรกรรายย่อยเป็นเอกชนที่ไม่ต้องการการสนับสนุน และกรมปศุสัตว์ต้องให้การสนับสนุนเกษตรกรรายย่อย ทั้งเรื่องการป้องกันโรค การเลี้ยงใหม่ ในกรณีเกิดโรคระบาด เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถอยู่ได้ อีกทั้งต้องสนับสนุนให้ความรู้กับเกษตรกรในการทำ GFM และ GAP รวมไปถึงยังความเข้าใจในเรื่องของนโยบาย BCG

“GOOD FARMING MANAGEMENT (GFM) เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรมีการป้องกันการจัดการดูแลฟาร์มที่ดีขึ้น อยากให้มีส่วนตรงนี้ก่อนที่มี GAP ในส่วนรายย่อยเขาไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร ไปเผื่ออะไร ดังนั้นกรมปศุสัตว์ต้องเข้ามาช่วย”

“กรมปศุสัตว์ก็ต้องเข้าใจ BCG ต้องผลักดันผู้ประกอบการให้เข้าใจ BCG ด้วย กรมปศุสัตว์ต้องปรับเข้ากับพาณิชย์ด้วยนอกเหนือจากการดูแลฟาร์ม เพราะยังมีโรงเชือด โรงตัดแต่ง ที่ต้องยกมาตรฐานไปพร้อมๆ กัน”

“กรมปศุสัตว์ต้องมองรายย่อยให้มากขึ้น คือกรมปศุสัตว์คิดว่าเอกชนทำดีแล้วไม่ต้องสนับสนุนหรือส่งเสริม คนที่ทำได้ดีคือรายใหญ่ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 20 มีสุกรคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80 แต่มีรายย่อยถึงร้อยละ 80 มีสุกรคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20”

“กรมปศุสัตว์ต้องช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยทั้งเรื่องป้องกันโรค การเลี้ยงใหม่ ให้กับรายกลาง รายย่อย สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดโรค”

ด้านการจัดการข้อมูลของกรมปศุสัตว์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังในเรื่องการจัดเก็บข้อมูลของกรมปศุสัตว์ว่า ควรนำระบบส่วนกลางมาใช้ให้เต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์ควรมีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ให้มากยิ่งขึ้น

“คาดหวังให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์นำระบบส่วนกลางที่พัฒนาแล้วมาใช้ เพื่อให้ทันข้อมูลปัจจุบันเอกชนได้ข้อมูลก่อนกรมปศุสัตว์เป็นส่วนมาก”

“คาดหวังให้กรมปศุสัตว์ปรับเป็นระบบดิจิทัลไม่ต้องมีรายงาน กรมปศุสัตว์ทำ e-smart plus ต้องทำให้เต็มที่ ปัจจุบันภาคอีสานยังต้องจ้างเอกชนไปสำรวจเอง ควรให้มีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ให้มากขึ้น”

ด้านการจัดการความเสี่ยงโรคระบาด

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์มีการเตรียมการป้องกัน มีแผนเผชิญเหตุ เพื่อเตรียมรับมือกับการเกิดการระบาดของโรคระบาดในอนาคต

“กรมปศุสัตว์ต้องส่งเสริมจริงจัง ต้องมีการติดตามผล อีกทั้งยังต้องเตรียมการป้องกันการเกิดโรคมีการเตรียมแผนเผชิญเหตุที่ดี เพื่อเป็นแนวทางในอนาคตอีกด้วย”

ด้านการจัดการวัคซีนโรคระบาด

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังในการผลิตวัคซีนว่า วัคซีนของกรมปศุสัตว์ควรมีประสิทธิภาพ ป้องกันโรคได้จริง และต้องให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงวัคซีนได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เช่นเดียวกับสัตว์ประเภทอื่นๆ รวมถึงต้องมีการพัฒนาแลปให้มีแหล่งตรวจวิเคราะห์แลปที่มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันต่อการตรวจโรคสำหรับเกษตรกรรายย่อย และรายกลางที่ไม่มีแลปเป็นของตนเอง

“กรมปศุสัตว์ควรจะรู้วัคซีน FMD ทุกครั้งที่มีการระบาด วัคซีนของกรมปศุสัตว์ควรเอาโรคให้อยู่ เพราะถ้าเรามีที่ผลิตวัคซีน ต้องป้องกันโรคได้ด้วย”

“กรมปศุสัตว์ต้องมีห้องแลปที่เพิ่มขึ้น เช่น ภาคใต้มีที่ทุ่งสงที่เดียว ทำให้การตรวจโรคเจอโรคช้ามาก กรมปศุสัตว์ต้องร่วมกับมหาวิทยาลัยทำแลป เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยเข้าใจเท่าทัน รายกลาง รายใหญ่ เพราะเขามีแลปเอง”

“ให้กรมปศุสัตว์มองกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรใหม่ มุมมองแนวคิดของกรมปศุสัตว์มองคนเลี้ยงสุกรเป็นคนรวย ทั้งที่มีรายย่อยร่วมอยู่ด้วย เช่น ถ้ารายย่อยไม่เข้าถึงการรับวัคซีนโรคระบาดก็จะไม่หายไป ทั้งๆ ที่วัคซีนโคไม่เสียเงิน แต่วัคซีนสุกรเสียเงิน เพราะคิดว่าคนเลี้ยงโคคือคนจน”

ด้านสายพันธุ์สุกร

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์เป็นแหล่งพัฒนาพันธุ์สุกร ให้มีแหล่งน้ำเชื้อที่มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันแหล่งพันธุ์สุกรลดลงไปอย่างมาก

“แหล่งพันธุ์สุกรถูกตัดไปค่อนข้างมาก ทำให้ไม่มีแหล่งน้ำเชื้อที่มีมาตรฐานที่เพียงพอ เพราะทั้งประเทศมีแค่ 3 แหล่ง ซึ่งถือว่าน้อยมากต่อการพัฒนาพันธุ์สุกร จึงอยากให้มีแหล่งผลิตน้ำเชื้อพันธุ์สุกรที่มีมาตรฐานให้มากยิ่งขึ้น”

ด้านการตลาด ราคาสินค้า และการแข่งขัน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรมีความคาดหวังด้านการตลาดต่อเนื่องมาจากความคาดหวังในเรื่องของการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์ที่มีความคาดหวังให้กรมปศุสัตว์เป็นตัวแทนเกษตรกรในการแจ้งปัญหาที่เกษตรกรพบทั้งในเรื่องของการแทรกแซงราคาจากรัฐบาล ทำให้ราคาไม่เป็นไปตามกลไกตลาด รวมถึงการจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกร

“กรมปศุสัตว์ต้องเป็นปากเป็นเสียงให้เกษตรกร ถ้าต้นทุนสุกรแพงราคาสุกรขายต้องแพงได้ ไม่ใช่เอากฎหมายมาครอบคนเลี้ยงสุกรก็จะอยู่ไม่ได้ ควรเป็นไปตามกลไกตลาด รวมไปถึงต้นทุนและดอกเบี้ย จากผลกระทบของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever, ASF) อยากให้กรมปศุสัตว์ตั้งบิให้เกษตรกรรายย่อย รายกลาง และรายใหญ่กู้เงินดอกเบี้ยต่ำ”

8.4 กลุ่มผู้เลี้ยงแพะและแกะ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มผู้เลี้ยงแพะและแกะกำลังประสบปัญหาความไม่ได้มาตรฐานของฟาร์ม โดยเฉพาะฟาร์มรายย่อยที่ขาดงบประมาณ และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานฟาร์ม และในช่วงวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลต่อการขนส่งแพะและแกะ เนื่องจากการกักโรคเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

“ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลต่อการขนส่งแพะและแกะ เนื่องจากการกักโรค เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สู่ประเทศปลายทาง เช่น สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม รวมทั้งงบประมาณที่สนับสนุนการให้ความรู้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะมีน้อยมาก”

สถานการณ์การแพะและแกะย้อนหลัง 5 ปีเป็นอย่างไร

ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กลุ่มเกษตรกรและเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะและแกะในเขตต่างๆ ทั่วประเทศต่างประสบปัญหาในหลากหลายประเด็น ทั้งการเคลื่อนย้ายสัตว์ที่ขาดความเป็นระบบ สถานที่กักโรคไม่เพียงพอ เกษตรกรยังขาดความรู้ และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะและแกะ ฟาร์มไม่มีมาตรฐาน จำนวนนายสัตวแพทย์ที่ไม่เพียงพอ รวมถึงปัญหาด้านทุนเพิ่มสูงขึ้นจากการขนส่ง เนื่องจากระบบโลจิสติกส์ของประเทศที่ไม่เอื้ออำนวย ตลอดจนการเกิดโรคในแพะและแกะที่อาจแพร่กระจายสู่คน

“ปัญหาการเคลื่อนย้ายแพะไปยังอีกสถานที่หนึ่ง บางครั้งสถานที่กักโรคไม่เพียงพอ รวมถึงนายสัตวแพทย์ที่ควบคุมมาตรฐานฟาร์มที่ยังไม่สามารถดูแลเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง”

“การเคลื่อนย้าย ของภาครัฐที่ไม่สอดคล้องกับตลาด โดยเฉพาะระยะเวลาในการกักโรคที่ใช้เวลานานซึ่งไม่ทันต่อตลาด”

“การรวมกลุ่มของผู้เลี้ยง ผู้ประกอบการแพะยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ”

ด้านความรู้ความเข้าใจต่อการเลี้ยงและการบริโภคแพะแกะ

หนึ่งในปัญหาสำคัญที่ถูกกล่าวถึงคือ เกษตรกรยังขาดความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะแกะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเกิดโรคสัตว์ในอนาคต รวมถึงแนวคิดการบริโภคแพะแกะของคนไทยที่ยังคงบริโภคเฉพาะกลุ่ม

“เกษตรกรขาดความรู้ และความเข้าใจในการดูแลสัตว์ ตลอดจนขาดเงินสนับสนุน การเจาะเลือดตรวจโรค ส่งผลกระทบต่อการขอมาตรฐานฟาร์มปลอดโรค”

“ความเข้าใจการบริโภคของไทยยังยึดติดว่าเนื้อแพะแกะเป็นเมนูเฉพาะกลุ่ม โดยที่ผ่านมาเครือข่ายแพะแกะ มีความพยายามให้ข้อมูลและความเข้าใจต่อผู้บริโภคว่า เนื้อแพะแกะ ผู้บริโภคสามารถนำไปประกอบเมนูอาหารได้ตามปกติ แต่ด้วยราคาเนื้อแพะแกะค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับเนื้อสุกร ไก่ และโคเนื้อ อาจทำให้ผู้บริโภคเลือกบริโภคเนื้อสัตว์ที่มีราคาถูกกว่า ตลอดจนแหล่งจำหน่ายเนื้อแพะแกะยังไม่แพร่หลาย”

ด้านมาตรฐานฟาร์มปลอดโรค

ปัจจุบันถือว่ามาตรฐานฟาร์มปลอดโรคในประเทศไทยยังคงมีจำนวนน้อย เกษตรกรยังขาดความใส่ใจกับการต่ออายุมาตรฐานฟาร์ม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตแพะแกะ และราคาขายที่ถูกลง เนื่องจากไม่ได้รับมาตรฐานตามที่ตลาดกำหนด

“ต้องสร้างมาตรฐานฟาร์มปลอดโรคและพัฒนาสายพันธุ์แพะให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ลูกแพะพันธุ์ดี น้ำหนักเยอะ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นเช่นกัน แต่ปัจจุบันการเลี้ยงแพะในไทยยังขาดมาตรฐาน จำนวนสัตว์แพทย์คุมฟาร์มที่เพียงพอต่อการให้ความรู้เกษตรกร”

“ปัญหาการต่ออายุมาตรฐานฟาร์มที่ขาดความต่อเนื่อง และขาดความใส่ใจจากเกษตรกร ทำให้ปริมาณฟาร์มปลอดโรคลดลง จึงควรกระตุ้นเกษตรกรเรื่องมาตรฐานอยู่เสมอ โดยการออกมาตรการแจ้งเตือนให้เกษตรกรรับทราบถึงการต่ออายุมาตรฐานฟาร์ม การจัดทำระบบแจ้งเตือนจากกรมปศุสัตว์เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการตลาดต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ การเป็นมาตรฐานฟาร์ม อาทิ ระดับ A การเคลื่อนย้ายสัตว์สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาไปกับการตรวจโรค หรือการกักโรคที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่มขึ้น

“การขาดมาตรฐานฟาร์มปลอดโรคก่อให้เกิดโรคบลูทัง (Bluetongue) แพร่กระจายผ่านรืนหรือไร การนำเข้าควรตรวจสอบให้เคร่งครัด เพื่อลดความเสียหายที่จะส่งผลต่อแพะแกะ”

ด้านระบบการขนส่ง

การเคลื่อนย้ายแพะและแกะไปยังตลาดที่สำคัญ อาทิ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามหรือมาเลเซีย ซึ่งอยู่ห่างไกลจากแหล่งเลี้ยง ทำให้เกษตรกรต้องรับภาระต้นทุนการขนส่ง ประกอบกับระบบการขนส่งในประเทศไทยที่ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางรถ น้ำมันเชื้อเพลิงจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ต้นทุนการขนส่งภาคปศุสัตว์เพิ่มสูงขึ้น

“ระบบโลจิสติกส์ที่ไม่เอื้อต่อการขนส่งแพะ การลดค่าขนส่งเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร ทั้งนี้ ได้มีการหารือระหว่างกรมปศุสัตว์และประธานเครือข่าย โดยการกำหนดโซนเลี้ยงแพะและตลาดที่ชัดเจน เช่น เขต 5 เขต 3 และเขต 4 ที่มีพื้นที่ติดกับประเทศลาวซึ่งเป็นทางผ่านสำคัญในการส่งออกแพะสู่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามจึงควรพิจารณาและส่งเสริมทุกปัจจัยให้มีความเหมาะสม หรือในพื้นที่ภาคใต้ที่ติดต่อกับมาเลเซียควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมในเรื่องต้นทุนอาหารสัตว์ที่มีต้นทุนการขนส่งสูงกว่าภูมิภาคอื่น”

ด้านการเติบโตของตลาดต่างประเทศ

การบริโภคแพะและแกะของตลาดในประเทศและประเทศในอาเซียนเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะ 2 – 3 ปีที่ผ่านมา และปัจจุบันการผลิตแพะและแกะในประเทศไทยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยเฉพาะการบริโภคในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่

“การเติบโตของตลาดสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในการรับประทานแพะส่งผลให้ตลาดการเลี้ยงแพะในไทยเติบโตมากขึ้น และส่วนหนึ่งส่งต่อไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนประกอบกับการบริโภคที่มากขึ้นในประเทศ”

“ปริมาณการผลิตแพะและแกะของสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่าที่ผลิตได้ในปริมาณมาก แต่คุณภาพยังด้อยกว่าไทย”

“กลุ่มผู้เลี้ยงแพะและแกะในจังหวัดสุรินทร์มีความพยายามรวมกลุ่ม เพื่อจัดตั้งสหกรณ์ และปัจจุบันได้ทำการติดต่อซื้อขายกับพ่อค้าชาวเวียดนามโดยตรง ซึ่งปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วนคือ การจัดการฟาร์มและการให้ความรู้ในการเลี้ยง ช่วงเวลาที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ภายใต้งานจังหวัดสุรินทร์อีก 3 ปีข้างหน้าจะผลักดันให้มีการผลิตแพะไม่ต่ำกว่า 100,000 ตัว และในเขต 3 ไม่ต่ำกว่า 400,000 ตัว”

“ปัจจุบันจำนวนแพะและเกษตรกรผู้เลี้ยงมีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้ ตลาดที่สำคัญคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาเลเซีย มีการซื้อแพะจากไทยราวปีละ 300,000 ตัว ซึ่งมีปริมาณใกล้เคียงกับการบริโภคแพะภายในประเทศ

อย่างไรก็ดี ในสภาวะปกติการผลิต การส่งออกและการบริโภคแพะของไทยยังคงเติบโต แต่ในช่วงที่ผ่านมาของการเกิดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการเติบโตของตลาดแพะในการส่งออก”

ความคาดหวังที่มีต่อกรมปศุสัตว์

ความคาดหวังต่อการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ต่อการเลี้ยงแพะแกะ มีความเห็นว่า ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะให้ยั่งยืน ผ่านการอบรมให้ความรู้อย่างครบวงจร ปรับปรุงกระบวนการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มและการออกใบอนุญาตต่างๆ ให้มีความทันสมัยและรวดเร็ว มีผลผลิตที่มีคุณภาพเพียงพอต่อการบริโภค การตลาด รวมถึงส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะแกะ

ด้านการจัดการระบบมาตรฐานฟาร์ม

การจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเพิ่มมูลค่าและความปลอดภัยให้กับผู้เลี้ยงและผู้บริโภค ซึ่งที่ผ่านมาภาคปศุสัตว์ของไทยยังขาดการพัฒนามาตรฐานฟาร์ม ส่งผลให้การส่งออกแพะแกะไปยังต่างประเทศได้ไม่เต็มศักยภาพ ทั้งนี้ การยกระดับมาตรฐานฟาร์มให้สอดคล้องกับข้อกำหนดต่างๆ ของประเทศส่งออกและการบริโภคภายในประเทศ ทางกรมปศุสัตว์จึงต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เริ่มจากการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกับเกษตรกรผู้เลี้ยงถึงประโยชน์ของการมีมาตรฐานฟาร์ม ตลอดจนการปรับปรุงระบบการรับรองมาตรฐานให้เข้าถึงง่าย และสะดวกสบายต่อการใช้บริการของเกษตรกร

“ควรอบรมให้ความรู้เกษตรกรที่มีศักยภาพให้สามารถเจาะเลือดแพะแกะก่อนการเคลื่อนย้าย เพื่อส่งให้กับหน่วยงานต้นเรื่อง หรือการรับรองมาตรฐานฟาร์มที่ไม่ต้องรอเพียงการตรวจจากสัตวแพทย์ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอ จะช่วยลดต้นทุนและระยะเวลาให้กับเกษตรกรได้”

“การจัดทำใบพันธุ์ประวัติให้มีความชัดเจน เพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายและการเกิดโรค”

“ให้ความรู้เรื่องการใช้ยา ฉีดยาแพะแกะ เพื่อลดอัตราการตายและการแพร่กระจายของโรค”

“การออกใบรับรองพันธุ์ลูกแพะแกะ เพื่อให้ทราบถึงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์และลดอัตราการผสมแบบเลือดชิด”

การดำเนินงานของกรมปศุสัตว์

การดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาภาคปศุสัตว์ของไทย ทั้งการให้ความรู้ การพัฒนาระบบต่างๆ ให้เอื้อต่อการเติบโตตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต สนับสนุนและผลักดันแนวปฏิบัติของเกษตรกรให้บรรลุผลอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงการปรับบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้เป็น

ผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกต่อเกษตรกรมากกว่าการลงมือทำในทุกๆ ขั้นตอน เนื่องจากความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าและไม่ทันต่อการแข่งขัน

“ปรับบทบาทเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในแต่ละกระบวนการต่างๆ ของการผลิตแพะ แกะ อาทิ การเจาะเลือดเกษตรกรสามารถทำได้ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้และอำนวยความสะดวกไปยังศูนย์การตรวจเลือด เพื่อให้เกิดความถูกต้องและชัดเจน”

“ปรับลดขั้นตอนการนำส่งข้อมูลด้านการปศุสัตว์ อาทิ การส่งผลเลือดแพะ แกะ ความห่างไกลจากศูนย์ส่งผลต่อการดำเนินการของเกษตรกร การออกใบรับรองฟาร์มปลอดโรคอำเภอจะต้องนำส่งจังหวัดซึ่งใช้ระยะเวลานาน ทั้งนี้ ควรขอความร่วมมือกับเอกชนเพื่อให้เกษตรกรสามารถส่งผลเลือดไปตรวจยัง รพ.สัตว์ใกล้บ้าน ที่กรมปศุสัตว์ให้การรับรอง อำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกร”

“ภาครัฐควรผลักดันให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงแพะ แกะ ตลอดจนมาตรฐานฟาร์ม อย่างไรก็ตาม ทางกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ แกะก็ได้มีการเปิดจัดอบรม อาทิ เรื่องการผสมเทียมหรือการจัดการฟาร์มให้กับเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรจะได้รับใบประกาศเพื่อการันตีการผ่านอบรมเพื่อนำไปเป็นเครื่องยืนยันกับสถาบันการเงินต่างๆ”

ด้านการตลาด

ตลาดผู้บริโภครายย่อยและตลาดสำหรับการส่งออก สำหรับการผลิตแพะ แกะในประเทศ ยังคงขาดความชัดเจน โดยเฉพาะผู้บริโภครายย่อยที่ไม่ทราบแหล่งการซื้อขาย และการที่ภาครัฐขาดการส่งเสริมและพัฒนาตลาดอย่างเป็นรูปธรรม

“สนับสนุนให้เกิดตลาดค้าแพะ แกะที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกร”

ด้านอื่นๆ

อาสาสมัครภาคปศุสัตว์ในพื้นที่ต่างๆ นับเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความรู้ในภาคปศุสัตว์ ประกอบกับความเชี่ยวชาญและความเข้าใจถึงปัญหาของพื้นที่ตนเองได้เป็นอย่างดี จึงควรกำหนดแนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีอาสาเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระงานของภาครัฐและสามารถเข้าถึงปัญหาที่เกษตรกรพบเจอได้อย่างรวดเร็ว ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นต่อภาคปศุสัตว์ได้มากขึ้น

“ควรกำหนดเงื่อนไขค่าตอบแทนให้กับอาสาปศุสัตว์ และให้ข้อมูลที่ถูกต้อง”

บทที่ 9

แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570

กรอบทิศทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570 ฉบับนี้ ได้กำหนดทิศทางโดยยึดตามแนวนโยบายและหลักการของกรอบนโยบายพื้นฐานของรัฐ ยุทธศาสตร์ระดับชาติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน (ฉบับปรับปรุง) ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 - 2570 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2570 และจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และข้อจำกัดของโครงสร้างภายในประเทศไทยที่ยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในหลายมิติ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน และมีการเชื่อมโยงบูรณาการในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ตลอดจนการพัฒนาเชิงพื้นที่ บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) (พ.ศ. 2558 - 2573) รวมถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในทศวรรษหน้า สถานการณ์บริบทประเทศไทยใหม่ในทศวรรษหน้า เป็นแนวคิดพื้นฐานเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570 สามารถดำเนินการได้อย่างมีแบบแผนและมีการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งมีขั้นตอนโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

(1) วิเคราะห์ทิศทางบริบทโลกและประเทศไทยในทศวรรษหน้า เศรษฐกิจการปศุสัตว์ของโลกและการคาดการณ์อนาคตของปศุสัตว์ในทศวรรษหน้า นโยบายของประเทศและแผนพัฒนาระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์

(2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับกรมปศุสัตว์และการปศุสัตว์ไทยของการปศุสัตว์ไทย เพื่อประเมินหาจุดแข็ง/จุดควรปรับปรุง โอกาส/ภัยคุกคาม

(3) การสอบถามความเห็นกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกับการปศุสัตว์ไทยและกระบวนการปศุสัตว์ไทย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก กลุ่มผู้เลี้ยงแพะแกะ และกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร

(4) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์หลัก ตัวชี้วัด ค่านิยมองค์กรและยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570 ซึ่งเกิดจากการวิเคราะห์ SWOT พร้อมทั้งกลยุทธ์ มาตรการ/แนวทาง และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(5) ยกร่างแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570

(6) การขอความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570 จากคณะกรรมการแผนพัฒนาการปศุสัตว์

(7) แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570 ฉบับสมบูรณ์ที่ปรับปรุงตามความเห็นชอบ

(8) การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผลการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 - 2570 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบทิศทางการปฏิบัติงานและแนวทางการกำหนดงบประมาณของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการปศุสัตว์ของประเทศไทย

9.1 วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรพัฒนาการปศุสัตว์ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพิ่มมูลค่าสินค้าสู่ตลาดโลกและเติบโตอย่างยั่งยืน”

9.2 พันธกิจ

ตารางที่ 9.1 ความสอดคล้องระหว่างประเด็นหลักและพันธกิจ

ประเด็นหลัก	พันธกิจ
1. ทรัพยากรมนุษย์ด้านการปศุสัตว์	พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาคการปศุสัตว์ (บุคลากรกรมปศุสัตว์ เกษตรกร อาสาปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ) ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้ที่ทันสมัย และมีศักยภาพพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง
2. การผลิตสินค้าปศุสัตว์	พัฒนาและยกระดับระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ อุปทานให้มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานระดับสากล มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าปศุสัตว์ และสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
3. วิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์	พัฒนางานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการปศุสัตว์ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สามารถตอบโจทย์ความต้องการของทุกภาคส่วนและผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตและสามารถต่อยอดนำไปใช้เชิงพาณิชย์
4. การตลาดสินค้าปศุสัตว์	รักษาตลาดเก่า แสวงหาตลาดใหม่ ขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยการศึกษาและวิจัยด้านการตลาดตามความต้องการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค รวมทั้งเจรจาการค้ากับคู่ค้า เพื่อเพิ่มโอกาสในการส่งออก

ตารางที่ 9.1 ความสอดคล้องระหว่างประเด็นหลักและพันธกิจ (ต่อ)

ประเด็นหลัก	พันธกิจ
5. ความร่วมมือระหว่างองค์กร ทั้งในและต่างประเทศ	บูรณาการและยกระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ด้านการปศุสัตว์ให้เป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้าและในระดับสากล
6. บริหารจัดการองค์กร สู่ความเป็นเลิศ	ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรและบุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรชั้นนำในการขับเคลื่อนการปศุสัตว์

9.3 ค่านิยมองค์กร

“VI²-SMART”

V: Value	สร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับสินค้าและบริการด้านปศุสัตว์
I: Innovation	สร้างนวัตกรรมการปศุสัตว์และการบริการ
I: Integration	บริหารงานแบบบูรณาการ
S: Standard	สร้างมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์
M: Mastery	การทำงานอย่างมืออาชีพ
A: Agility	ความคล่องตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
R: Responsibility	มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และประเทศชาติ
T: Teamwork	มุ่งมั่นในการทำงานร่วมกัน

9.4 ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐานเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดสินค้าปศุสัตว์
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรให้มีความเป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์

ตารางที่ 9.2 ความสอดคล้องระหว่างพันธกิจและยุทธศาสตร์

พันธกิจ	ยุทธศาสตร์
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาคการปศุสัตว์ (บุคลากรกรมปศุสัตว์ เกษตรกร อาสาปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ) ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้ที่ทันสมัย และมีศักยภาพพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง	ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ
พัฒนาและยกระดับระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานระดับสากล ความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าปศุสัตว์ และสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
พัฒนางานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการปศุสัตว์ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สามารถตอบโจทย์ความต้องการของทุกภาคส่วน และผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิต และสามารถต่อยอดนำไปใช้เชิงพาณิชย์	เสริมสร้างการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริการเกษตรกร และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์
รักษาตลาดเก่า แสวงหาตลาดใหม่ ขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยการศึกษาและวิจัยด้านการตลาดตามความต้องการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค รวมทั้งเจรจาการค้ากับคู่ค้าเพื่อเพิ่มโอกาสในการส่งออก	สร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดสินค้าปศุสัตว์
บูรณาการและยกระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ด้านการปศุสัตว์ให้เป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้าและในระดับสากล	บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล
ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรและบุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรชั้นนำในการขับเคลื่อนการปศุสัตว์	ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กร ให้มีความเป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
1. บุคลากรด้านการปศุสัตว์เป็น Smart Officers, Smart Researchers, Smart Farmer	1. ร้อยละของบุคลากรกรมปศุสัตว์ที่ได้รับการพัฒนาและที่เป็น Smart Officers ไม่น้อยกว่า	60	70	80	90	100	พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรกรมปศุสัตว์ให้เป็นมืออาชีพ (Smart Officers, Smart Researchers)	1. พัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะการเป็น Smart Officer ประกอบด้วย 1) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสายงาน 2) ภาวะผู้นำ/ คุณธรรม,จริยธรรม/ระเบียบกฎหมาย 3) จิตอาสา/บริการ 4) มีความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต 5) เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ 6) ทำงานเป็นทีม 7) ประยุกต์สู่การปฏิบัติได้ 2. ปลุกฝังกรอบแนวคิด (Mindset) ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง 3. สร้าง Ecosystem ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4. พัฒนาชุดทักษะแห่งอนาคต (Future Skillset) ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น Digital literacy เป็นต้น 5. พัฒนาแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกมิติ	กกจ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
								6. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย 7. ส่งเสริมบุคลากรกรมปศุสัตว์ให้เป็นผู้มี อิทธิพลบนสื่อออนไลน์ (Influencer) เพื่อสร้างอำนาจอ่อน (Soft power) ให้เกิดขึ้นในองค์กร	
	2. ร้อยละของเกษตรกรที่ ได้รับการพัฒนาให้เป็น Smart Farmer ไม่น้อยกว่า	70	75	80	85	90	สร้างความเข้มแข็ง ให้เกษตรกร/สถาบัน เกษตรกร Smart Farmers	1. ยกระดับความสามารถของเกษตรกร (Smart Farmers) ด้วยการฝึกอบรม/ การฝึกปฏิบัติจริง 2. บริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนา เกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพให้เป็น ระบบ สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว 3. เสริมสร้างแรงจูงใจ/แรงบันดาลใจ/ ขวัญกำลังใจให้แก่เกษตรกรเพื่อพัฒนา สู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร 4. สร้างเครือข่ายและเชื่อมโยง ความร่วมมือผ่าน ศพก. 5. สนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ 6. สร้างกลไกในการดูแลเกษตรกรให้ได้รับ ประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่ม มูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง	กสส.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	3. ร้อยละของอาสาปศุสัตว์ที่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพไม่น้อยกว่า	80	85	90	95	100	พัฒนาศักยภาพอาสาปศุสัตว์ให้เป็น Smart Volunteer	1. ให้ความรู้พื้นฐานและความรู้ด้านการปศุสัตว์สมัยใหม่ที่สอดคล้องกับสินค้าเกษตรในแต่ละพื้นที่ 2. สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่อาสาปศุสัตว์ 3. สร้างแรงจูงใจ/ขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานให้แก่อาสาปศุสัตว์และให้ผลตอบแทนในรูปแบบเบี้ยเลี้ยง หรือ ค่าใช้จ่ายอื่นและสวัสดิการที่มีความเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน 4. สร้างอาสาปศุสัตว์ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนา Smart Farmer	กสส.
2. เกษตรกรเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการ หรือ Start-up เพิ่มขึ้น (Smart Enterprise)	1. จำนวนของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการ (ราย)	200	250	300	350	400	พัฒนาศักยภาพให้เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร เป็นผู้ประกอบการ	1. เสริมสร้างความรู้ทักษะทุกมิติสู่การเป็นผู้ประกอบการ เช่น ด้านเทคโนโลยี การตลาด การเจรจาต่อรอง การแข่งขัน เป็นต้น 2. ประสานจัดหาแหล่งทุน/สนับสนุนให้เข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรน	กสส. กผส.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
								3. สร้างเครือข่าย/เชื่อมโยงสู่ผู้ประกอบการภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง	
	2. ร้อยละของจำนวนของผู้ประกอบการที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นมืออาชีพ	80	85	90	95	100	พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการให้มีพร้อมเข้าสู่การแข่งขันในระดับสากล	1. เพิ่มความรู้แก่ผู้ประกอบการในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสู่สากล 2. สร้างช่องทางและโอกาสให้ผู้ประกอบการได้แสดงความสามารถ และพบปะแหล่งทุน	สพส. สดส.กรป.
	3. จำนวนของผู้ประกอบการที่ได้รับการฝึกอบรมยกระดับเข้าสู่มาตรฐาน (ราย) (ดูฐานข้อมูลตัวชี้วัดข้อ 1.) (*ผู้ประกอบการรายใหม่มาจากการอบรมเกษตรกร)	50	60	70	80	90	ยกระดับผู้ประกอบการให้เข้าสู่มาตรฐานสากล	1. ส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งมาตรฐาน GAP และมาตรฐานขั้นสูง 2. สร้างระบบพี่เลี้ยงให้ผู้ประกอบการรายเก่าพบผู้ประกอบการรายใหม่ 3. สร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น	กผส. สพส. สดส. อยส.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
1. ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าปศุสัตว์เพิ่มขึ้น	1. มูลค่าผลผลิตสินค้าปศุสัตว์ต่อหน่วยเพิ่มขึ้น (เฉลี่ยร้อยละ)	15	15	15	15	15	พัฒนาศักยภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์สู่มาตรฐานระดับสากล	1. ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์สัตว์ พันธุ์พืช อาหารสัตว์ เชื้อจุลินทรีย์ ปัจจัยการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร หน่วยงาน เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการผลิต 2. พัฒนาปัจจัยการผลิตให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับรูปแบบการผลิต 3. ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค 4. เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการตรวจรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ 5. เพิ่มศักยภาพระบบการตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค	กสส. สฟส. สตส. อยส. กสก. สคบ. สฟพ. สอส. สทป.
2. ผลิตภัณฑ์สินค้าปศุสัตว์ได้รับการยอมรับในระดับสากล	1. ร้อยละของจำนวนฟาร์ม/โรงงาน/โรงฆ่าสัตว์/สถานประกอบการ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น	2	2	2	2	2			สฟส.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	2. ร้อยละของปริมาณ สินค้าปศุสัตว์ที่ผลิต ภายใต้ระบบมาตรฐานที่ เพิ่มขึ้น (ร้อยละต่อปี)	5	5	5	5	5			สพส.
	3. อัตราการขยายตัว ของมูลค่าการส่งออก สินค้าปศุสัตว์ (ร้อยละ)	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5			สพส. กสส.
	4. GDP ภาคปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า (ร้อยละต่อปี)	1.5	2	2.3	2.5	3			กสส.
3. การผลิตสินค้าปศุสัตว์ มีความเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	1. ร้อยละของสถาน ประกอบการที่ผ่านการ รับรองมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	2	2	2	2	2	ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	1. จัดทำระบบการจัดการของเสียจากฟาร์ม ปศุสัตว์ ระบบการผลิต การแปรรูปสินค้า โดยสนับสนุนการนำวัตถุดิบเหลือทิ้ง ทางการเกษตร มาแปรรูปเป็นพลังงาน ทดแทนหรือพลังงานชีวภาพ เพื่อใช้ในระดับ ครัวเรือนและชุมชน 2. สร้างการมีส่วนร่วมในการลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจก โดยการปรับเปลี่ยน เทคโนโลยีทางการเกษตรที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	สพส. อยส. สอส. กสส. สพพ. สสช. กพก.
	2. ร้อยละการใช้ ประโยชน์จากการผลิต ก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ เพิ่มขึ้น	5	5	5	5	5			สพส. สอส. สพพ. กสส.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	3. จำนวนขอข่ายการ รับรองกระบวนการผลิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น (ขอข่าย)	-	-	1	1	1		3. ลด ละ เลิกการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย ในการผลิต 4. ส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	สพส.
	4. ร้อยละของจำนวนการ รับรองการผลิตปศุสัตว์ อินทรีย์และสามารถ รักษาสถานภาพได้	70	70	70	70	70	ส่งเสริมและสนับสนุนการ ทำปศุสัตว์อินทรีย์	1. ฝึกอบรมการให้ความรู้ ความเข้าใจใน การทำมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ให้แก่ เกษตรกรผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ กรมปศุสัตว์ 2. ประชาสัมพันธ์สินค้าปศุสัตว์อินทรีย์	สพส. กสส.
4. สินค้าปศุสัตว์มีเพียงพอ ต่อการบริโภค ภายในประเทศ	1. อัตราการพึ่งพาตนเอง ด้านอาหาร หรือ Self- sufficiency ratio (SSR = ปริมาณผลผลิต ได้ในประเทศทั้งปี/ ปริมาณผลผลิตที่ต้องใช้ บริโภคในประเทศทั้งปี* 100 ; หน่วยเป็นร้อยละ)	100	100	100	100	100	วางแผนระบบการผลิต อาหารให้มีความสมดุลทั้ง มิติเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม	1. พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ตลอดจน เทคโนโลยีการผลิตพืชอาหารสัตว์ให้สามารถ มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มสูงขึ้น 2. ส่งเสริมการปลูกและใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Deal) 3. สร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ ให้แก่เกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 4. สร้างระบบการเตือนภัยล่วงหน้า กลไก การติดตามและเฝ้าระวัง ระบบการสำรอง อาหาร การประเมินความมั่นคงอาหาร	กสส. สพส. สทป สคบ. สตส. สพพ. อยส. กสก. สอส. กพส. กพก. .

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
								5. พัฒนาแพลตฟอร์ม (Platform) ทางด้านเกษตรดิจิทัลภายใต้ระบบเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) เพื่อช่วยเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิต ลดต้นทุน ลดความสูญเสียของผลผลิต 6. สร้างความมั่นคงด้านจำนวนสัตว์และอาหารสัตว์ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ 7. ส่งเสริมการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ (เนื้อ นม ไข่) ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น 8. ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์เพื่อผลิตสินค้าปศุสัตว์แต่ละชนิดให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม 9. เร่งพัฒนาการจัดตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เขตร้อนในเขตปศุสัตว์เป้าหมาย	

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
5. อัตราการเกิดโรคที่สำคัญ/ โรคอุบัติใหม่ลดลง	1. ร้อยละของอุบัติการณ์ที่ลดลงของสัตว์ที่เกิดโรคที่สำคัญหรือโรคอุบัติใหม่	5	5	5	5	5	การเฝ้าระวังเชิงรุก พัฒนาและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ	1. เพิ่มประสิทธิภาพ การเฝ้าระวังควบคุม การป้องกันโรคระบาดสัตว์ โรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน โรคติดต่ออุบัติใหม่ อุตสาหกรรม โรคติดต่อข้ามแดน การต่อต้าน จุลชีพ ให้เป็นไปตามหลักสากล หรือประเทศคู่ค้า รวมทั้งการสร้างเครือข่ายด้านสุขภาพหนึ่งเดียว (one health) เชื่อมโยงกับกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น 2. เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจทดสอบ การชันสูตร การวินิจฉัยโรค และเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์ ให้เป็นไปตามหลักสากล 3. ส่งเสริมเครือข่ายเกษตรกรที่มีสัตว์พันธุ์ดี ยกระดับการจัดการฟาร์มที่ดี ขยายการจัดทำพื้นที่ปลอดโรค ขยายเขตพื้นที่ควบคุมพิเศษ เพื่อส่งเสริม-ฟื้นฟูการผลิต และควบคุมป้องกันโรค เช่น การทำ Zoning หรือคอมพาร์ทเมนต์	สคบ. สทช. อยส. กสก. สสช.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
								4. เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการตรวจสอบ ควบคุม กำกับ กระบวนการผลิต การตรวจสอบและรับรอง 5. เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตวัคซีนที่มี คุณภาพ ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล 6. ยกระดับห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัยโรค ระบาดสัตว์ ให้สามารถเป็นศูนย์อ้างอิง (Reference lab) ที่ได้รับการยอมรับจาก องค์การสุขภาพสัตว์โลก 7. เพิ่มมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพใน การเฝ้าระวัง ป้องกันโรคระบาดสัตว์นำเข้า จากชายแดน	
6. อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ จากความหลากหลายทาง ชีวภาพด้านการปศุสัตว์	1.จำนวนสายพันธุ์สัตว์ พื้นเมืองประจำถิ่น พืชอาหารสัตว์ เชื้อจุลินทรีย์ ที่ได้รับการอนุรักษ์ /ขึ้นทะเบียน (สายพันธุ์)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	สร้างระบบฐานข้อมูล และธนาคารพันธุกรรมสัตว์ พืชอาหารสัตว์เชื้อจุลินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ ในการผลิตและขยายผล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม	1. รับขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ สัตว์พื้นเมือง ประจำถิ่น ตรวจสอบข้อมูล รับฟังความคิดเห็น บันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบบัญชี ข้อมูลประกาศ การขึ้นทะเบียน ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ขึ้นทะเบียนสัตว์รายตัว	สทป. สอส. สพพ. สทช. สสช. กวก.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	2. จำนวนชนิดสินค้าปศุสัตว์ที่ผลิตจากความหลากหลายทางชีวภาพนำไปใช้ประโยชน์ (ชนิด)	10	10	10	10	10	สร้างระบบฐานข้อมูลและธนาคารพันธุกรรมสัตว์ปศุอาหารสัตว์ เชื้อจุลินทรีย์เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม	2. ผลิต ตรวจสอบ DNA และเก็บรักษา น้ำเชื้อสัตว์ เซลล์สัตว์ เซลล์ไข่ และตัวอ่อนสัตว์พื้นเมือง สัตว์เลี้ยงไทย พันธุ์พืชอาหารสัตว์พื้นเมือง 3. กำหนดชนิดและพื้นที่การผลิตที่เหมาะสม 4. สำรวจนุรักษ์ รวบรวมพันธุกรรมพันธุ์สัตว์พันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์ 5. สนับสนุนและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรทางชีวภาพพันธุ์สัตว์ และน้ำเชื้อ 6. ผลักดันและส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่เป็นอัตลักษณ์และจากความหลากหลายทางชีวภาพ 7. สนับสนุนการใช้ฐานจากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อย่อยดไปสู่การผลิตในเชิงอุตสาหกรรม	สทป. สอศ. สพพ. สทช. กสส. กวป. กผส. กพก.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
1.งานวิจัยด้านปศุสัตว์ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มมูลค่าและลดต้นทุนการผลิต	1. ร้อยละงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีการพัฒนาต่อยอดเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์	20	30	40	50	60	การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดการยกระดับกระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม	1. สนับสนุนการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตและแปรรูปแบบมุ่งเป้า โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ตอบโจทย์ปัญหาในระดับพื้นที่ และตอบสนองความต้องการตลาด 2. สนับสนุนการนำงานวิจัยและเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ด้านกระบวนการผลิตและการพัฒนาพันธุ์สัตว์ พืชอาหารสัตว์ ปัจจัยการผลิต 3. ผลักดัน ประชาสัมพันธ์ และขับเคลื่อนงานวิจัยนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์	กวป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. สินค้าและบริการด้านการปศุสัตว์มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและมูลค่าใหม่	1. ร้อยละมูลค่าสินค้าปศุสัตว์ที่เพิ่มขึ้นจากการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (เฉลี่ยร้อยละ)	4	4	4	4	4	พัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้กับสินค้าและบริการด้านปศุสัตว์	1. สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคปศุสัตว์ เพื่อรองรับการพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ต่างๆ 2. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ	กวป. กสส. สทช. สทป. กผส. อยส. สพส. กสก. สดส. สคบ. สฟพ. สอส. กพก. สสช.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
								3. ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาพื้นสมัย เพื่อสร้างความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าปศุสัตว์ 4. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน 5. สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตและแปรรูปสินค้าปศุสัตว์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด 6. สร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรด้วยแนวคิดเกษตรสร้างสรรค์ หรือเกษตรปราณีตตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าปศุสัตว์	

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
3. ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านปศุสัตว์มีมาตรฐานและครบวงจรสามารถนำมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. ร้อยละของการเข้าใช้งานของเกษตรกรและผู้รับบริการที่นำข้อมูลสารสนเทศด้านปศุสัตว์ไปใช้ประโยชน์ (เทียบเคียงกับปีก่อนหน้า)	10	10	10	10	10	พัฒนฐานข้อมูลและคลังข้อมูลเกี่ยวกับด้านการปศุสัตว์ให้เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานข้อมูลของกรมปศุสัตว์	1. จัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการข้อมูล และมาตรฐานข้อมูลให้ครอบคลุมถึงชุดข้อมูลด้าน ปศุสัตว์ที่สำคัญ 2. พัฒนาระบบคลังข้อมูลด้านการปศุสัตว์ให้เชื่อมโยงกัน ตามมาตรฐานข้อมูลของกรมปศุสัตว์และใช้งานได้ง่าย เพื่อนำไปประยุกต์ต่อยอดในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการปศุสัตว์และการสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลในระบบคลังข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน 3. พัฒนาแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันสำหรับการเข้าถึงคลังข้อมูลต่างๆ เพื่อให้มีการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรในการจำแนกรูปแบบการผลิตและสมรรถนะของเกษตรกร 4. ส่งเสริมและผลักดันการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและคลังข้อมูลด้านการปศุสัตว์ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน เพื่อวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพื่อเพิ่มผลิิตภาพการผลิต	ศทส. และ ทุกหน่วยงาน

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)
 ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	2. ร้อยละความพึงพอใจ ในการใช้บริการ ฐานข้อมูลสารสนเทศ ด้านปศุสัตว์	60	65	70	75	80		5. ประชาสัมพันธ์การใช้งานฐานข้อมูลและ คลังข้อมูลด้านการปศุสัตว์ให้เกษตรกรและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ 6.ประเมินผลการใช้ประโยชน์ และวัดผล คุณภาพของข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงระบบการให้บริการ	ศทส. และ ทุกหน่วยงาน
4. สินค้าปศุสัตว์มี เอกลักษณ์และอัตลักษณ์	1. อัตราการขยายตัว ของมูลค่าสินค้าเกษตร อัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)	4	4	4	4	4	ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปศุสัตว์ที่เป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่น	1. กำหนดชนิดสินค้าปศุสัตว์อัตลักษณ์ พื้นถิ่นและพื้นที่การผลิต จัดทำแผนการ ผลิตสินค้า การบริหารจัดการพื้นที่ 2. ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรมและ เทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิต ที่มีประสิทธิภาพ 3. ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับ ความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการ พัฒนาสินค้าปศุสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่น 4. ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทาง ภูมิศาสตร์ (GI) และขึ้นทะเบียนสินค้า เกษตรอัตลักษณ์ 5. สร้างความแตกต่างและโดดเด่นในแต่ละ ท้องถิ่น ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์ ของแต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงไปสู่ภาคการ ผลิตอื่น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ	กสส. กวป. กผส. สทป. สทช. สพพ. สกม. สสช. กพก.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดสินค้าปศุสัตว์

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
1. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าปศุสัตว์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค	1. จำนวนเกษตรกรและผู้ประกอบการได้รับองค์ความรู้ด้านการเพิ่มมูลค่าและการตลาดสินค้าปศุสัตว์ (ราย)	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1. เพิ่มองค์ความรู้เรื่องการเพิ่มมูลค่าและการตลาดสินค้าปศุสัตว์ เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าปศุสัตว์ 2. เพิ่มมูลค่าสินค้าปศุสัตว์	1. อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการเพิ่มมูลค่าและการตลาดสินค้าปศุสัตว์ เพื่อส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าปศุสัตว์ 2. ส่งเสริมพัฒนาการใช้วัตถุดิบผลิตปศุสัตว์สร้างมูลค่าเพิ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค 3. จัดทำฐานข้อมูลตลาดผู้บริโภคสินค้าปศุสัตว์	กพส. กสส.
	2. จำนวนชนิดผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ที่เกษตรกรและผู้ประกอบการผลิต (ชนิด)	300	300	300	300	300			
2. ส่งเสริมการตลาดของสินค้าปศุสัตว์ทั้งในและต่างประเทศ	1. จำนวนเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ใช้บริการช่องทางตลาดออนไลน์ (ราย)	300	300	300	300	300	1. เพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าปศุสัตว์ 2. การรวมกลุ่มจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์ 3. ส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้าปศุสัตว์ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ	1. ส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ใช้ช่องทางตลาดออนไลน์ 2. จัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าปศุสัตว์ประจำจังหวัด 77 จังหวัดภายใน 5 ปี 3. สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ใช้บริการช่องทางตลาดออนไลน์/ออฟไลน์ 4. ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างแบรนด์สินค้าปศุสัตว์ไทย	กพส. สพส. กสส. กรป.
	2. ร้อยละความพึงพอใจและการรับรู้ ของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ใช้บริการช่องทางตลาดออนไลน์	84.1 - 100.0	84.1 - 100.0	84.1 - 100.0	84.1 - 100.0	84.1 - 100.0			

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดสินค้าปศุสัตว์ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	3. จำนวนศูนย์จำหน่าย สินค้าปศุสัตว์ระดับ จังหวัดได้รับการจัดตั้ง (ศูนย์)	-	20	40	60	77		5. สร้างการรับรู้ผลิตภัณฑ์ที่ เป็นอัตลักษณ์ให้กับผู้บริโภคทั้ง ในและต่างประเทศ	กพส. กสส.
	4. จำนวนงานแสดง สินค้าปศุสัตว์ทั้งในและ ต่างประเทศไม่น้อยกว่า (ครั้ง)	-	5	5	5	5		6. จัดกลุ่มสินค้าให้เหมาะสมกับ ตลาดทั้งใน และต่างประเทศ	กพส. กรป. สพส. กสส.
	5. จำนวนผลิตภัณฑ์ที่มี เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ภูมิสังคม ได้รับส่งเสริม การตลาดทั้งในและ ต่างประเทศ (ผลิตภัณฑ์)	-	20	40	40	77		7. ส่งเสริมให้เกษตรกรและ ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้า ปศุสัตว์ผ่านรถเคลื่อนที่ ตาม แหล่งท่องเที่ยว	กพส. กรป. กสส.
3. ส่งเสริมการบริโภค สินค้าปศุสัตว์ไทย	1. จำนวนการรณรงค์การ บริโภคสินค้าปศุสัตว์ไทย ไม่น้อยกว่า (ครั้ง)	-	5	5	5	5	ส่งเสริมรณรงค์การบริโภค สินค้าปศุสัตว์	1. สนับสนุน รณรงค์ ประชาสัมพันธ์การบริโภคสินค้า ปศุสัตว์ไทยทั้งในและต่างประเทศ 2. บูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในการสร้างการ รับรู้ด้านการตลาดและการ บริโภคสินค้าปศุสัตว์ไทย	กพส. สลก. กสส. กรป. และ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงานรับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
1. สร้างความร่วมมือด้านปศุสัตว์ ความรู้ทางวิชาการ และการค้าสินค้าปศุสัตว์กับต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ	1. ร้อยละของโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ที่ได้รับการวิเคราะห์ ทบทวน และกำหนดแนวทางการดำเนินการ	100	100	100	100	100	สร้างแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนและได้รับประโยชน์สูงสุด ในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ	1. วิเคราะห์ ประเมินผลข้อดีข้อเสียและประโยชน์ที่ได้รับของแต่ละกรอบความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ 2. ทบทวน บทบาท หน้าที่ และกำหนดท่าทีหรือจุดยืนที่ชัดเจนของไทย ในแต่ละกรอบความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ 3. กำหนดกรอบหรือแนวทางการดำเนินการที่ช่วยสนับสนุนให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุด	กรป. สกม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	2. จำนวนโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ (โครงการ)	1	2	3	4	5	1. สร้างโอกาส ช่องทาง หรือวิธีการในการสร้างความร่วมมือใหม่ๆ ด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ	1. สำรวจข้อมูลความต้องการในการสร้างความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ กับต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศในอนาคต 2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านต่างประเทศทั้งภายในและต่างประเทศ	กรป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
								3. แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ด้านการ ปศุสัตว์ระหว่างประเทศ 4. จัดประชุมระหว่างประเทศ ด้านการ ปศุสัตว์ ระดับ-ทวิภาคี พหุภาคี และองค์การระหว่าง ประเทศ	
							2. แสดงศักยภาพความเป็น ผู้นำด้านการปศุสัตว์ ภายใต้ กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ ในเวทีระหว่างประเทศ	1. พัฒนาศักยภาพและเสริมสร้าง เทคนิคการเจรจาของบุคลากร 2. สร้างโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ ไทย แสดงศักยภาพในการเป็น ผู้นำด้านการปศุสัตว์ในเวที ระหว่างประเทศ 3. นำเสนอบทบาทของไทยในเวที ระหว่างประเทศ ตามกรอบหรือ แนวทางดำเนินการที่กำหนดไว้	กรป. และ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง
	3. จำนวนการเข้าร่วมการ นำเสนอผลงานหรือประชุม วิชาการด้านปศุสัตว์ ณ ต่างประเทศ (ครั้ง)	5	5	5	5	5	ประสานความร่วมมือด้าน วิชาการระหว่างประเทศ	1. พัฒนานักวิชาการด้านปศุสัตว์ และผลักดันการนำเสนอผลงานสู่ เวทีนานาชาติ 2. ประสานงานและสร้าง เครือข่าย เข้าร่วมแลกเปลี่ยน วิชาการเวทีระหว่างประเทศ	กรป. กวป. และ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
2. สร้างความร่วมมือด้านปศุสัตว์ ความรู้ทางวิชาการ กับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ภายในประเทศ	1. จำนวนโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ ความรู้ทางวิชาการ กับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆภายในประเทศ (โครงการ)	10	10	10	10	10	1. สร้างความร่วมมือด้านการปศุสัตว์กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	1. แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมมือด้านปศุสัตว์ กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในทุกระดับ 2. จัดประชุม ดำเนินการติดตามและประเมินผลความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในทุกระดับ	สคบ. สพส. กสส. กวป. กผส.และทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด
		5	5	5	5	5	2. สร้างความร่วมมือด้านวิชาการปศุสัตว์กับสถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชน	1. ความร่วมมือทางวิชาการ สถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชน (MOU)	กวป. สกม.
3. ผลักดันบทบาทของไทย และสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ไทยในเวทีโลก	1. จำนวนประเทศคู่ค้า หรือที่มีการเจรจาทางการค้าและมีข้อตกลงในการรับซื้อสินค้าปศุสัตว์จากไทยที่เพิ่มขึ้น (ประเทศ/ครั้ง)	1	2	3	4	5	เสริมสร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ของไทย	1. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการเจรจา การรองรับ การตรวจประเมินโดยประเทศคู่ค้า	กรป. กกจ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
								2. ผลักดันการมีบทบาทของไทยในการกำหนด หรือปรับปรุงมาตรฐานสินค้า และการตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ในเวทีระดับสากล	กรป. สพส. สตส.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
								3. สร้างความเชื่อมั่นในการเป็น ฐานการผลิต การแปรรูปสินค้า ปศุสัตว์ที่หลากหลาย คุณภาพสูง และมีระบบการตรวจสอบคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล 4. เพิ่มศักยภาพในการจัดการ ปัญหาสินค้าปศุสัตว์ใน ต่างประเทศอย่างยั่งยืน	กรป. สพส. สตส.
	2. จำนวนครั้งที่เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทางด้าน มาตรฐานคุณภาพสินค้า ปศุสัตว์ หรือเข้าร่วมจัด นิทรรศการ หรืองานมหกรรม แสดงสินค้าอาหารในระดับ นานาชาติ (ครั้ง)	1	2	2	3	3	นำเสนอสินค้าปศุสัตว์ของไทย ในเวทีระหว่างประเทศ	1. สนับสนุนการเข้าร่วมของไทยใน งานนิทรรศการหรืองานมหกรรม แสดงสินค้าอาหารในเวทีระหว่าง ประเทศ	กรป. สพส. กผส. กสส.
								2. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาครัฐหรือภาคเอกชน ในการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้า ปศุสัตว์ไทย	กรป. สพส. สลก. กสส.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
4. บริหารจัดการความเสี่ยง และเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านปศุสัตว์ระหว่างประเทศ	1. จำนวนสินค้าสะสมที่มีบริหารจัดการความเสี่ยงด้านปศุสัตว์ระหว่างประเทศ (สินค้า)	6	6	6	6	6	บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์ระหว่างประเทศ	1. จัดประชุมคณะกรรมการประเมินความเสี่ยง 2. วิเคราะห์ความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์ ทั้งการนำเข้าและส่งออก	กรป.
	2. จำนวนประเทศคู่ค้าที่ได้รับการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านปศุสัตว์ระหว่างประเทศ (ประเทศ)	1	1	1	1	1	เจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านปศุสัตว์ระหว่างประเทศ	1. ประสานงานและจัดประชุมระหว่างประเทศ เพื่อเจรจาแก้ไขปัญหาด้านปศุสัตว์ระหว่างประเทศทั้งในระดับ-ทวิภาคี พหุภาคี และองค์การระหว่างประเทศ	กรป.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์การให้มีความเป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
1. กรอบปศุสัตว์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการองค์การ และเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดี (good Governance)	1. คะแนนผลการประเมินรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0)	460 คะแนน	470 คะแนน	480 คะแนน	490 คะแนน	500 คะแนน	พัฒนาองค์การตามแนวทางเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0)	1. ให้บุคลากรและหน่วยงานยึดค่านิยมหลักตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเป็นแนวทางการบริหารจัดการ 2. ประเมินและพัฒนาองค์การตามเกณฑ์คุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ	กพร.
	2. คะแนนผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ระดับ A (คะแนน)	85.00 — 94.99	85.00 — 94.99	85.00 — 94.99	85.00 — 94.99	85.00 — 94.99	พัฒนาองค์การให้ตอบสนองต่อแนวทางการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)	1. ให้บุคลากรและหน่วยงานยึดธรรมาภิบาล ในการดำเนินงานของหน่วยงาน 2. ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)	

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์การให้เป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงานรับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
2. บทบาท/ภารกิจ/โครงสร้างสอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต	1. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนการ ทบทวน ปรับปรุง บทบาท ภารกิจระบบงานและโครงสร้างของกรมปศุสัตว์	100	100	100	100	100	ทบทวน ปรับปรุง บทบาท ภารกิจ ระบบงานและโครงสร้างของกรมปศุสัตว์ ให้สอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	1. วิเคราะห์และทบทวน บทบาท ภารกิจ ระบบงานและโครงสร้างของกรมปศุสัตว์ 2. ปรับปรุงให้เหมาะสม และสามารถตอบสนองต่อบริบทหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	กพร. กกจ.
3. ยกระดับคุณภาพการให้บริการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง	1. ร้อยละความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการตามแผนที่กำหนด	100	100	100	100	100	ให้ทุกหน่วยงานมุ่งพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ	1. สร้างทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการที่ดี 2. เสนอแนะแนวทาง เทคนิค วิธีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการ 3. จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4. สร้างบรรยากาศให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน 5. เสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรของกรมปศุสัตว์	กพร. และทุกหน่วยงาน

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์การให้มีความเป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	2.จำนวนนวัตกรรมที่ได้จากการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ (นวัตกรรม)	5	10	15	20	25	ให้ทุกหน่วยงานมุ่งพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ	1. สร้างทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการที่ดี 2. เสนอแนะแนวทาง เทคนิค	กพร.
	3. ร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในระดับมากที่สุด	80 – 84.99	80 – 84.99	85 – 89.99	85 – 89.99	90 ขึ้นไป	ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในระดับกระบวนการทำงาน	วิธีการพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการ 3. จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ศทส.
	4.ร้อยละของผู้รับบริการที่ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์ ในระดับมากที่สุด	84.1 – 100.0	84.1 – 100.0	84.1 – 100.0	84.1 – 100.0	84.1 – 100.0		4. สร้างบรรยากาศให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน 5. เสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรของกรมปศุสัตว์	ศทส.
4. การบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นระบบมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข และมีความผูกพันต่อองค์กร	1. ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต	50	55	60	65	70	พัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในการทำงาน	1. วิเคราะห์และจัดทำแผนให้บุคลากร ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในการทำงาน 2. ดำเนินการตามแผนที่กำหนด	กกจ.
	2. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนการสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อกรมปศุสัตว์ ในระดับมากที่สุด	100	100	100	100	100	พัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความผูกพันต่อกรมปศุสัตว์	1. วิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนาเพื่อยกระดับความผูกพันของบุคลากรต่อกรมปศุสัตว์ 2. ดำเนินการตามแผนที่กำหนด	กกจ.

ตารางที่ 9.3 รายละเอียดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ แนวทาง และหน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามยุทธศาสตร์ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์การให้เป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์ (ต่อ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					กลยุทธ์	มาตรการ/แนวทาง	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		2566	2567	2568	2569	2570			
	3. ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเพื่อ ความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path)	50	55	60	65	70	พัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับ ความก้าวหน้าในสายอาชีพ	1. วิเคราะห์และจัดทำเส้นทาง ความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) 2. พัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับ ความก้าวหน้าในสายอาชีพ	กกจ.
	4. ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความ พร้อมเข้าสู่ตำแหน่งทางการ บริหารและวิชาการที่สำคัญ (Succession Plan)	50	55	60	65	70	พัฒนาบุคลากรเพื่อสืบทอด ตำแหน่งทางการบริหารและ วิชาการที่สำคัญ	1. วิเคราะห์และจัดทำระบบการ พัฒนาบุคลากรที่มีศักยภาพสูงให้มี ความพร้อมเข้าสู่ตำแหน่งทางการ บริหารและวิชาการที่สำคัญ 2. ส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรมี ความพร้อมเข้าสู่ตำแหน่งทางการ บริหารและวิชาการที่สำคัญ	กกจ.
5. การปรับแก้กฎหมาย หรือกฎระเบียบให้ ทันสมัยเพื่อตอบสนอง ความต้องการของ ผู้รับบริการ	ร้อยละความสำเร็จในการ ปรับปรุงกฎหมายตามที่ กำหนด	100	100	100	100	100	พัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้อง	1. ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ด้านการปศุสัตว์ให้เกิดความ เหมาะสม ทันสมัย และ สอดคล้องกันเพื่อมุ่งสู่ มาตรฐานสากล	สกม. สคบ. กสก. กสบ. สพส. อยส. และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

Work Flow กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 -2570 เป็นแผนงานสำคัญที่มีความสอดคล้องกับแผนสำคัญของประเทศ โดยกรมปศุสัตว์ในฐานะเป็นหนึ่งในองค์กรที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์กรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ เพื่อให้มีปริมาณสัตว์เพียงพอ สินค้าปศุสัตว์มีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัย ปราศจากโรค สารตกค้างและสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติงานด้านการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งในด้านการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก รวมถึงในด้านการเป็นอาชีพหลักและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และยังเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค ทั้งนี้ องค์ประกอบที่สำคัญในการทำให้ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 -2570 เกิดผลสำเร็จและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่มุ่งหวัง คือ กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล (Workflow) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการบริหารแบบเดมมิง (Deming Cycle) 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan or Planning) (2) ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ (Do or Implementation) (3) ขั้นตอนการติดตามประเมินผล (Check or Evaluation) และ (4) ขั้นตอนปรับมาตรฐาน (Act or Standardization)

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวางแผน (Plan or Planning) ซึ่งเป็นขั้นตอนการกำหนดนโยบายให้เป็นรูปธรรมและมีความพร้อมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ โดยกระบวนการจัดทำแผนได้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการ เพื่อทราบถึงสถานการณ์และความต้องการด้านการปศุสัตว์ทั้งในปัจจุบันและความคาดหวังในอนาคตจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง นำไปสู่การใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบาย เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมด้านการปศุสัตว์ในอนาคต และการกระจายนโยบาย (Policy Deployment) หรือ ขั้นตอนการกระจายยุทธศาสตร์ (Strategy Deployment) เพื่อมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกรมปศุสัตว์ โดยส่งเสริมและเชื่อมโยง ศักยภาพ ความสามารถของกรมปศุสัตว์ให้เกิดสมรรถนะที่สูงขึ้น ด้วยการกระจายนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีเอกภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570 ให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งในกระบวนการจัดทำแผนจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการ เพื่อทราบถึงสถานการณ์และความต้องการด้านการปศุสัตว์ทั้งในปัจจุบันและความคาดหวังในอนาคตจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง นำไปสู่การใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบาย เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและ

ส่งเสริมด้านการปศุสัตว์ในอนาคตต่อไปซึ่งกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล มีแนวทางดังต่อไปนี้

10.1 กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

1) ดำเนินการสื่อสาร ชี้แจง สร้างกระบวนการรับรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาสาระสำคัญ ความมุ่งหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ ให้ครอบคลุมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในทุกระดับ ทุกเครือข่าย และครอบคลุมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ไทย ผลักดันให้เกิดความรับผิดชอบและตระหนักรู้ร่วมกันถึงสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ และร่วมกันสนับสนุน ส่งเสริม และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

2) บูรณาการยุทธศาสตร์ฉบับนี้ไปสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อสร้างแผนงาน กิจกรรม และโครงการ ให้สอดคล้องเหมาะสม และบูรณาการยุทธศาสตร์ฉบับนี้ เข้ากับแผนเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนในมิติอื่นๆ เพื่อมุ่งบรรลุเป้าประสงค์การพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นระบบ

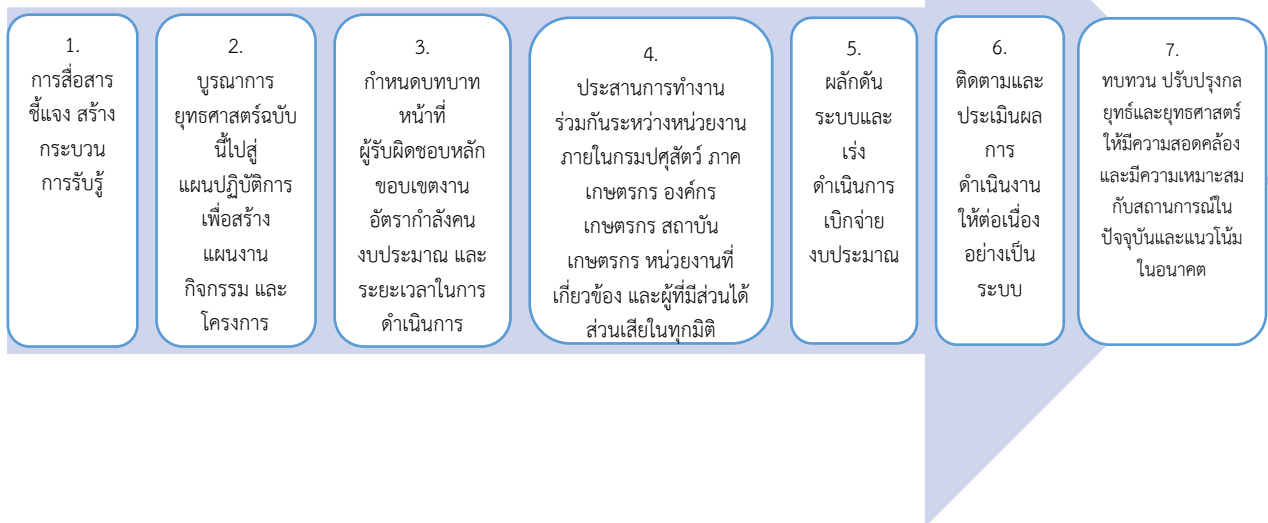
3) กำหนดบทบาท หน้าที่ ผู้รับผิดชอบหลัก ขอบเขตงาน อัตรากำลังคน งบประมาณ และระยะเวลา ในการดำเนินการ เพื่อให้สามารถผลักดันการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถบรรลุได้ตามค่าเป้าหมายที่กำหนด

4) ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในกรมปศุสัตว์ ภาคเกษตรกร องค์กรเกษตรกร สถาบันเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกมิติ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมระหว่างกัน และร่วมกันผลักดันให้เกิดความมั่นคงขึ้นในภาคปศุสัตว์ เกษตรกรมีความมั่นคงอย่างเป็นรูปธรรม เกษตรกรและสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน มุ่งบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด

5) ผลักดันระบบและเร่งดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้ได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

6) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ เพื่อสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและประสิทธิผลของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาที่ได้ลงสู่การปฏิบัติ

7) วิเคราะห์และประเมินปัจจัยแวดล้อม ร่วมกับการพิจารณาผลการดำเนินงาน ปัญหาในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในช่วงที่ผ่านมา เพื่อทบทวน ปรับปรุงกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ให้มีความสอดคล้อง และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 10.1 กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

ภาพที่ 10.1 กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

10.2 การติดตามและประเมินผล

1) กำหนดกรอบการติดตามและประเมินผล รวมทั้งสร้างความเข้าใจในประเด็นยุทธศาสตร์และความหมายของตัวชี้วัดชัดเจน

2) ประสานการติดตามประเมินผลและการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างเป็นระบบและเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงประสานกัน ทั้งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็น และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากหน่วยงานภายในและภายนอก เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน และทบทวน ปรับปรุงกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ รวมทั้งเพื่อการวางแผนการปฏิบัติงานใหม่ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3) สร้างทีมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินผลการดำเนินงาน ติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ และติดตามข้อมูลการประเมินผล รายงานการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบ ด้วยการสร้างระบบประเมินผลที่แสดงถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ เพื่อใช้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ ปี พ.ศ. 2566 – 2570 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

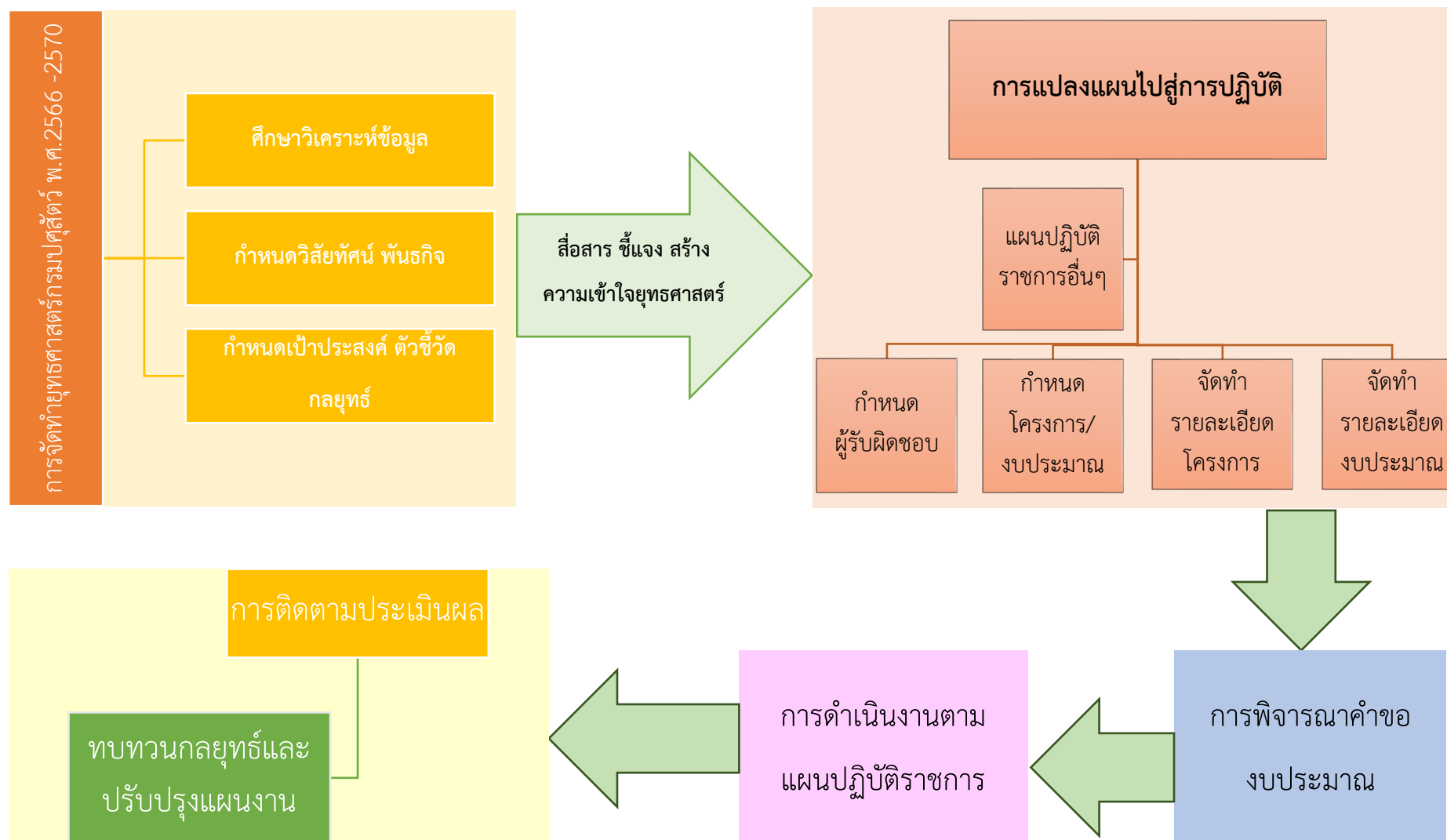
4) ดำเนินการวิเคราะห์ ประเมินผลและจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในแต่ละช่วงเวลา โดยคณะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเรื่องการติดตามและประเมินผลจากคณะกรรมการแผนพัฒนาการกรมปศุสัตว์

5) เสนอรายงานผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570 ให้กับคณะกรรมการแผนพัฒนาการกรมปศุสัตว์/ผู้บริหาร ตลอดจนเผยแพร่ผลการติดตามประเมินผลให้กับผู้ที่

เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และปรับปรุงการวางแผนปฏิบัติงานรวมทั้งกำหนดกลยุทธ์ใหม่ให้เหมาะสม ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 10.2 การติดตามและประเมินผล

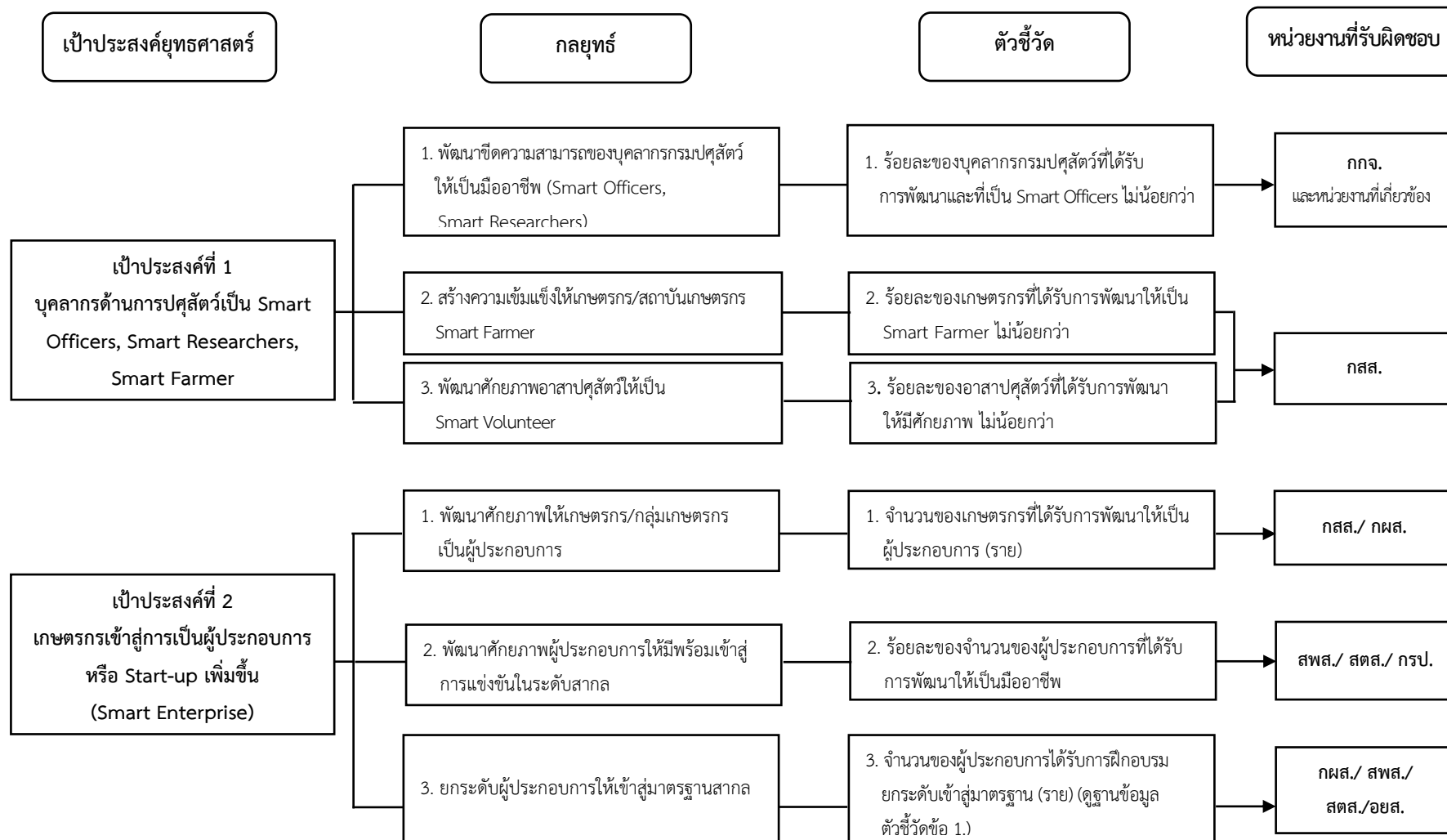

ภาพที่ 10.2 การติดตามและประเมินผล

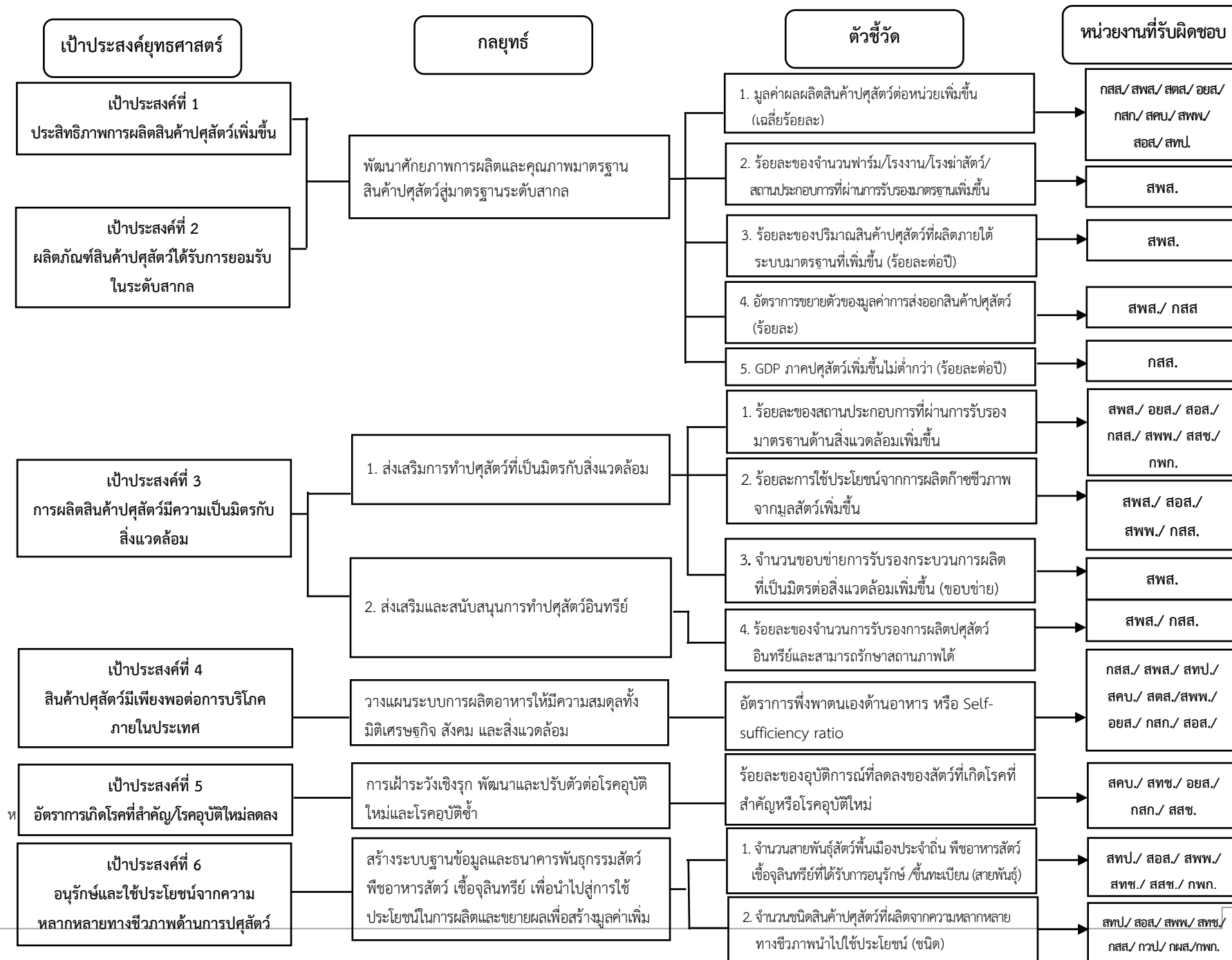

ภาพที่ 10.3 Work Flow กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

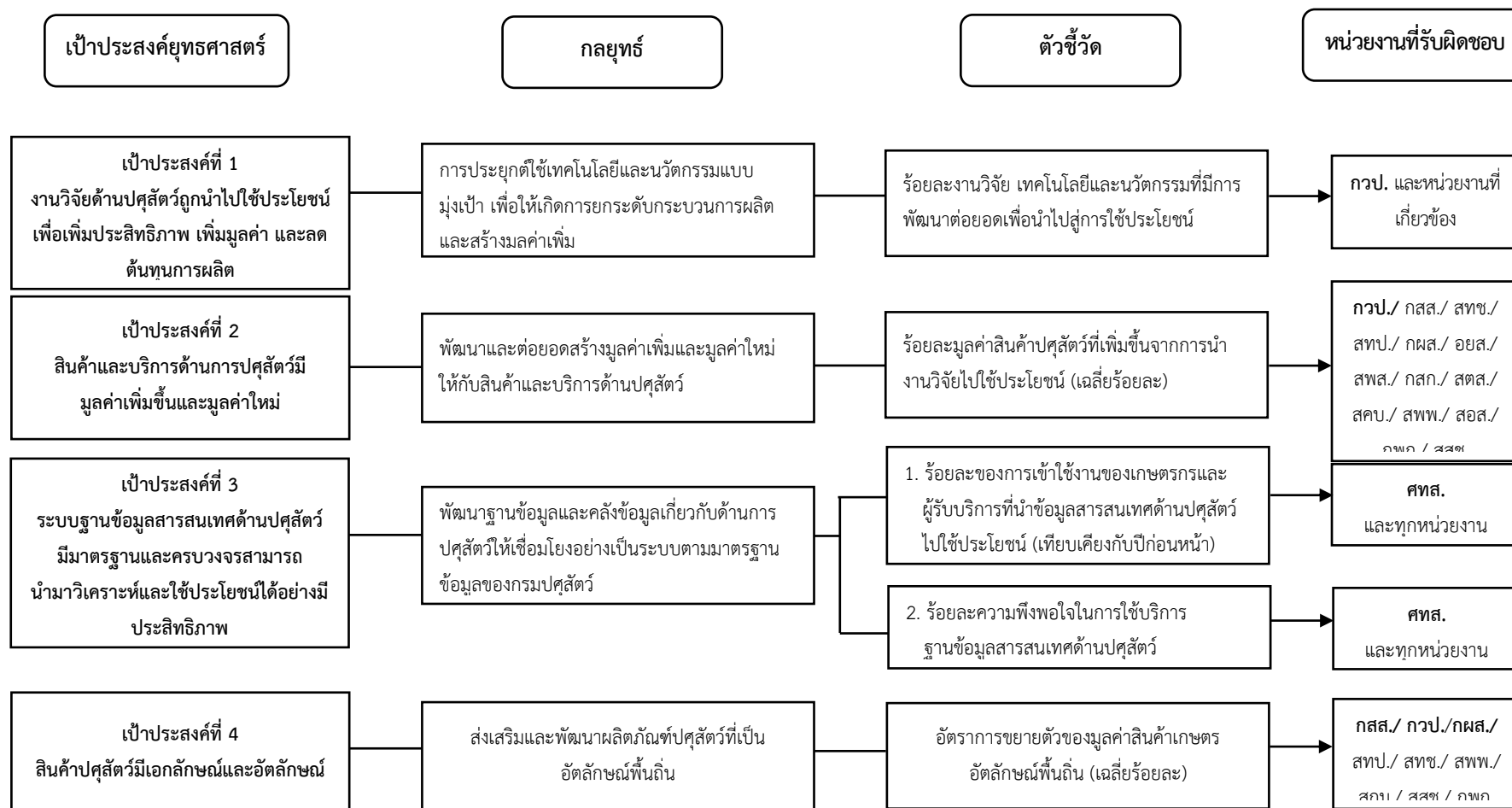
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ

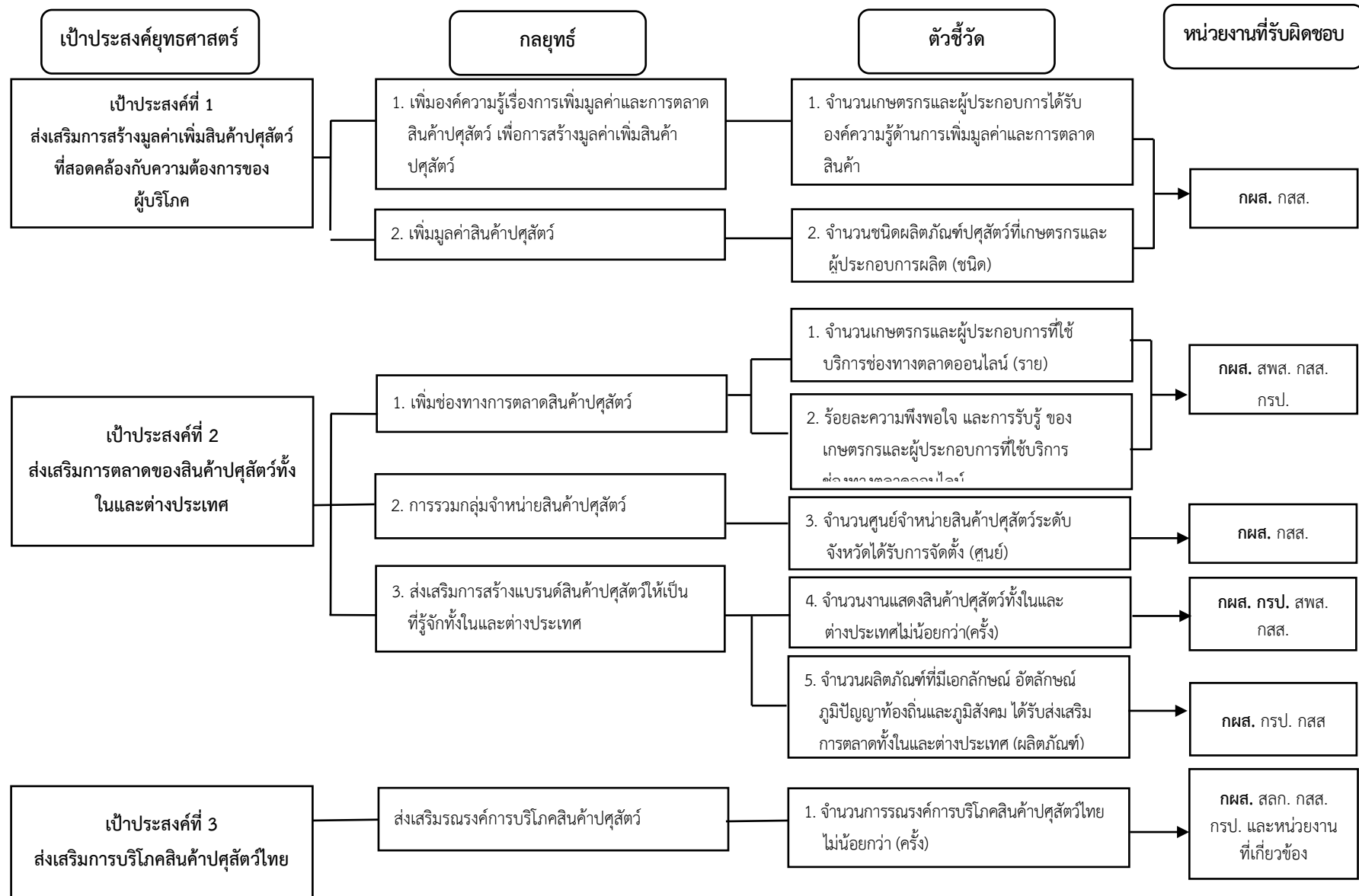
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่ให้ได้มาตรฐาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

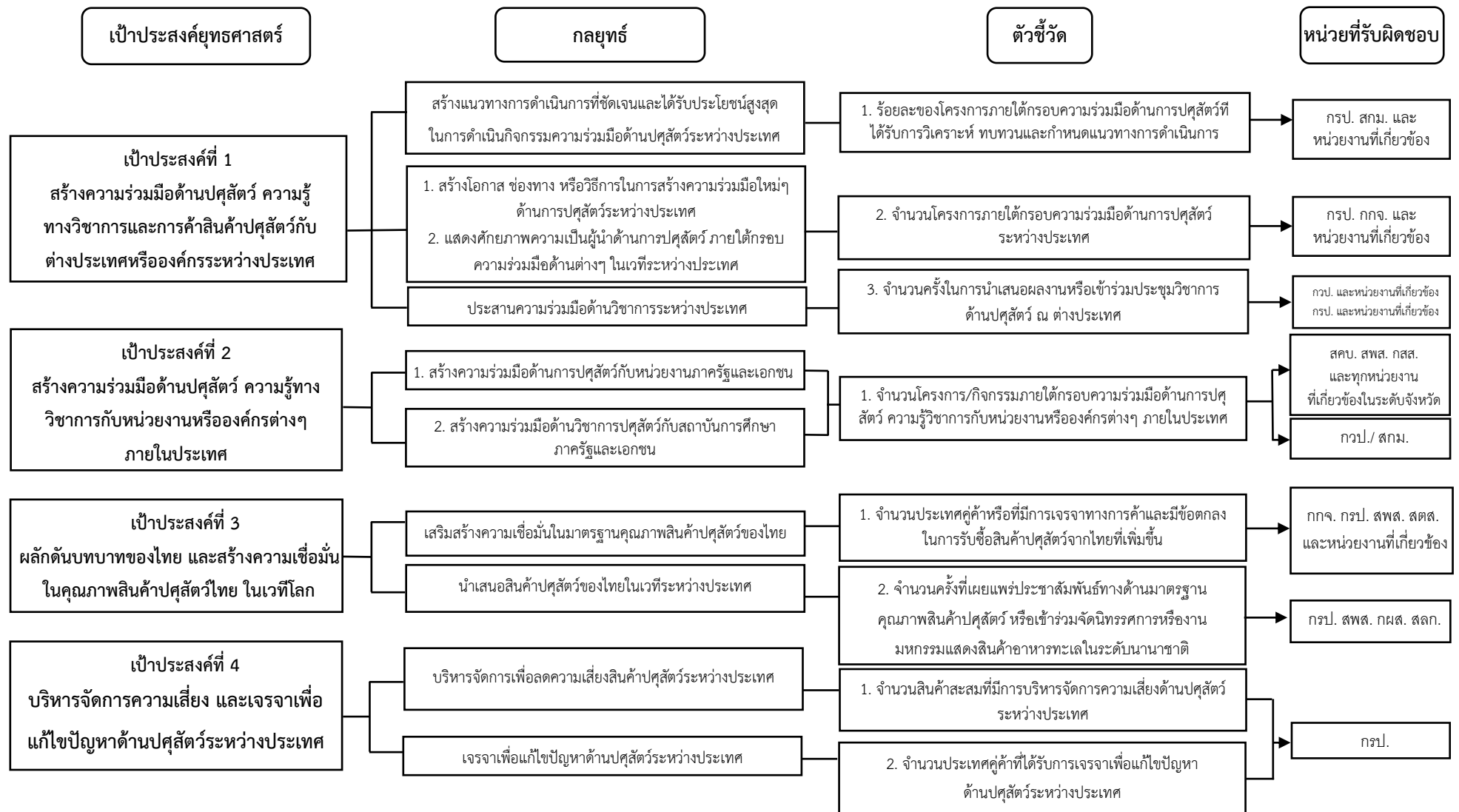
**ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริการเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
และมูลค่าใหม่ให้สินค้าและบริการด้านปศุสัตว์**

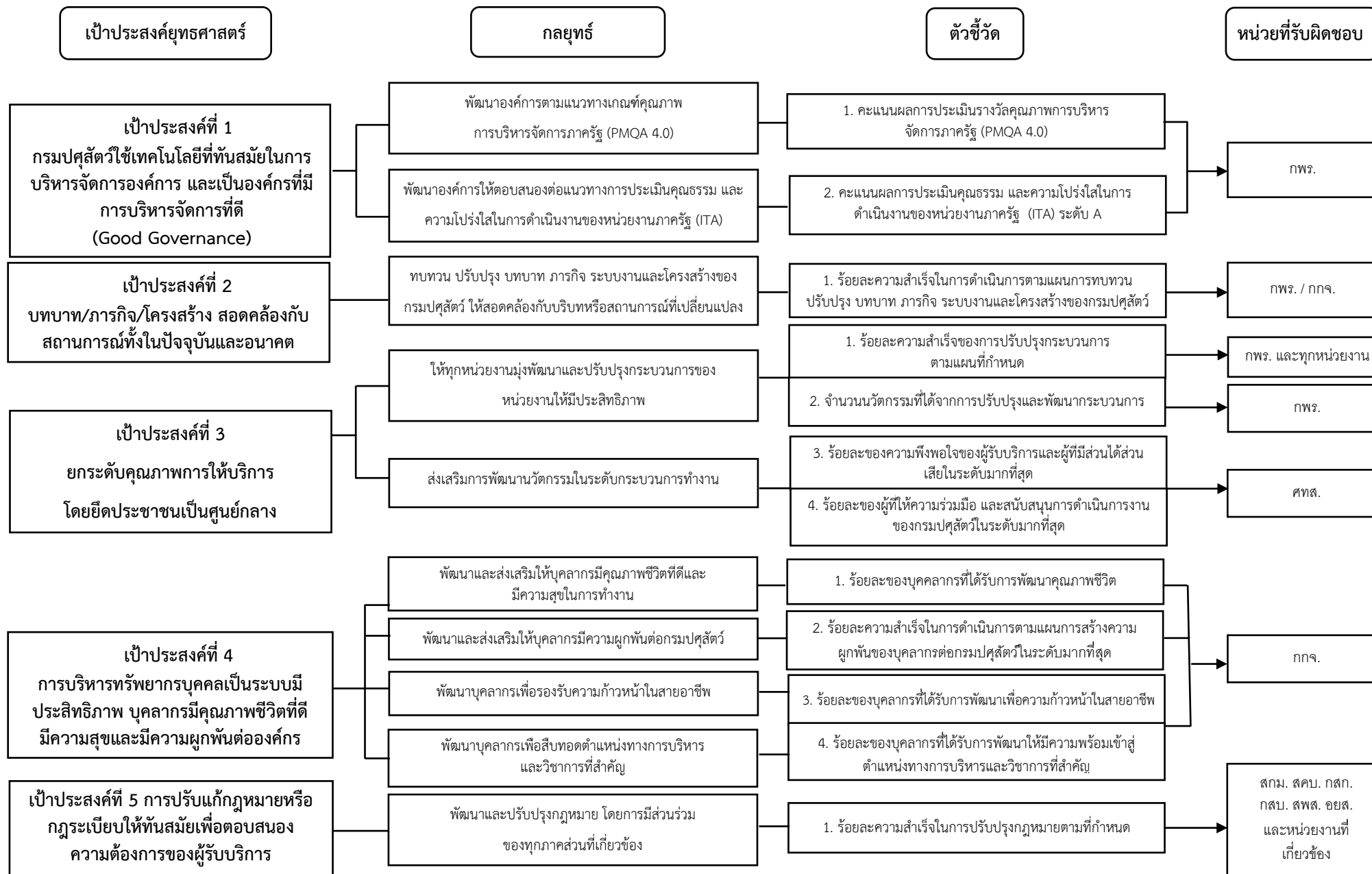
ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการตลาดสินค้าปศุสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้ และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์การให้มีความเป็นเลิศทุกมิติ สู่ความทันสมัยและสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมควบคุมโรค. (2560). แผนยุทธศาสตร์ เตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่
แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564. สืบค้นจาก

https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2/eidnationplan60_64.pdf.

กรมปศุสัตว์. (2564). การส่งออกปศุสัตว์ย้อนหลัง 5 ปี. สืบค้นจาก

<https://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/service-ict/report>.

กรมศุลกากร. (2565). รายงานสถิติสินค้า. สืบค้นจาก http://www.customs.go.th/statistic_report.php?ini_content=statistics_report&ini_menu=nmenu_eservice&left_menu=nmenu_eservice_007&lang=th&left_menu=nmenu_eservice_007.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2564). สินค้าโคเนื้อมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์. สืบค้นจาก

<https://api.dtn.go.th/files/v3/613b2770ef41401f0822c2dc/download>.

กระทรวงการคลัง. (มปป). ทิศทางการบริหารเศรษฐกิจไทยปี 2565. สืบค้นจาก

https://www.thaigov.go.th/news/contents/ministry_details/49768.

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนา
ประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569. สืบค้นจาก

https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/bcg-strategy-2564-2570/.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). สืบค้นจาก

https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/moac-thailand-4-0

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2564). นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2564. สืบค้นจาก

https://www.moac.go.th/about-important_policy.

กลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร. (2564). จุดเปลี่ยนการส่งออก เมื่อโลกเริ่มไม่สนใจไทยอีกต่อไป.

สืบค้นจาก <https://www.kkpfg.com/th/news/2021072064916>.

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2564. สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2563.

สืบค้นจาก https://mots.go.th/more_news_new.php?cid=592.

กฤษฎา เสกตระกูล. (มปป). วิถีใหม่ไทยแลนด์ (ตอนที่ 5) สรุปข้อมูลสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศ
ไทยกำลังประสบปัญหา ทั้ง 6 ด้าน. สืบค้นจาก

<https://www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile1596609561749.pdf>.

ฉันทานนท์ วรรณเขจร. (2565). จัปตาวิกฤตสงคราม รัสเซีย – ยูเครน เกษตรฯ ระดมทีมพาณิชย์วางแผน

แก้ปัญหาการค้าปุ๋ยเคมี-อาหารสัตว์ หลังรัสเซียประกาศหยุดส่งออก. สืบค้นจาก

<https://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดข่าว/ข่าว%20สศก./38557/TH-TH>

ชินวุฒ์ เตชานุวัตร. (2565). *วิกฤตพลังงาน 5 ทิศทาง หน่วยงานเศรษฐกิจจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน*. สืบค้นจาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/8201>.

ฐนิตพงศ์ ชื่นภิบาล. (2565). *ผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน*. สืบค้นจาก https://www.krungsriasset.com/TH/Plan-your-investment/Learn-about-Investment/impact_Russia-Ukraine_war.aspx.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). *STAKEHOLDER ENGAGEMENT & MATERIALITY ANALYSIS*. สืบค้นจาก <https://www.setsustainability.com/page/stakeholder-engagement>.

ธนาคารยูโอบี. (2564). *Plant-based meat นวัตกรรมอาหารแห่งอนาคตอีกทางเลือกบริโภคเนื้อสัตว์ที่ยั่งยืน*. สืบค้นจาก <https://www.uobam.co.th/srcm/publication/mlqur625h/r6/25/o0x0/UOBAM-ESG-Plant-based-meat-TH-Final.pdf>.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564ก). *รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2563*. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AnnualReport/AnnualReport/AannualReport2563.pdf>.

เนตรธิดา บุนนาค. (2565). ‘ดิน’ แหล่งผลิต 95% ของอาหารโลก ถูกปนเปื้อนอย่างหนักด้วยมลพิษจากกิจกรรมของมนุษย์. สืบค้นจาก <https://www.sdgmovement.com/2021/07/02/global-assessment-of-soil-pollution/>.

ประชาคมวิจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว. (2561). *สมุดปกขาว BCG in Action การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทยเพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว Bio-Circular-Green Economy*. สืบค้นจาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/bcg-in-action/.

ปรีชา คามาดี. (2560). การจัดการแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย: ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยลดผลกระทบในพระบรมราชูปถัมภ์*, 24 (12). สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/view/97689>.

ปรีดี บุญซื่อ. (2565). รายงาน WTO สงครามรัสเซีย – ยูเครน กับความมั่นคงอาหาร-ผลกระทบการค้าโลก. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2022/04/pridi301/>.

พาลินท์ วุฒิชิตวานิช. (2558). *ปัญหาดินเสื่อมโทรม กับอนาคตโลก*. สืบค้นจาก <https://www.ftpi.or.th/2015/2779>.

พุดิส บัญตระกูล. (2563). *การคาดการณ์อนาคตของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย*. สืบค้นจาก <https://archive.cm.mahidol.ac.th/bitstream/123456789/3643/1/TP%20MS.013%202563>.

มธุรา ศรีมิ่งเมืองนิเวช. (2563). *วิเคราะห์ระเบียบโลกและบทบาทของรัสเซียภายใต้สถานการณ์โควิด-19*. สืบค้นจาก <https://russ.arts.tu.ac.th/wp-content/uploads/2020/10/วิเคราะห์ระเบียบโลกและบทบาทของรัสเซียภายใต้สถานการณ์โควิด-19-.pdf>.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2563). *สภาพัฒน์ฯ คาดอีก20ปี ไทยจะมีผู้สูงอายุพุ่งถึง 3 เปอร์เซนต์*. สืบค้นจาก <https://thaitgri.org/?p=39327>.

มูลนิธิสืบนาเคเสถียร. (2563). รายงานสถานการณ์ป่าไม้ไทย ประจำปี 2562 – 2563. สืบค้นจาก <https://www.seub.or.th/document/สถานการณ์ป่าไม้ไทย/รายงานสถานการณ์ป่าไม้-6/>

รชฏ เลียงจันทร์. (2565). ผลกระทบของวิกฤตรัสเซีย-ยูเครนต่อเศรษฐกิจไทย. สืบค้นจาก <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/Russia-Ukraine-Impacts>.

ศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร. (2564). รายงานสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5). สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/Bangkok/2270767>.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). ยานยนต์ไฟฟ้ามาแรง หนุน SME ไทยรุ่ง. สืบค้นจาก https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/Electric-Vehicle_Full.pdf.

ศูนย์วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2565). แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยปี 2565-2567. สืบค้นจาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/summary-outlook/outlook-2022-2024>.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2563. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/e-book/รายงานสุขภาพคนไทย-ปี-2563/>

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2564). สุขภาพคนไทย 2564: COVID-19 มหันตภัยร้ายเขย่าโลก. สืบค้นจาก <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/590821>.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2563). นโยบายเทคโนโลยีการเกษตร 4.0 (Farming 4.0 Policy). สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2021/01/นโยบายเทคโนโลยีการเกษตร-Nov20.pdf>

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2564). การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในบริบทของไทย. สืบค้นจาก <https://www.pier.or.th/abridged/2021/15/>.

สุพริศร์ สุวรรณิก และคณะ. (2564). โครงสร้างเศรษฐกิจสังคมไทย: ความเปราะบางท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง. สืบค้นจาก <https://www.pier.or.th/abridged/2021/16/>.

โสมรศม์ จันทรัตน์. (2562). สถานการณ์สูงวัยกับผลิตภาพและการทำเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรไทย มีนัยต่อการพัฒนาภาคเกษตรอย่างไร?. สืบค้นจาก <https://www.pier.or.th/abridged/2019/13/>

สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย. (2563). รายงานสภาวะอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย พ.ศ. 2563. สืบค้นจาก <https://www.caat.or.th/wp-content/uploads/2021/05/รายงานสภาวะอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย-พ.ศ.-2563.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.). (2564). แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 - 2570. สืบค้นจาก <https://www.eeco.or.th/web-upload/filecenter/eec-development-plan/actionplan1.pdf>.

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป ฉบับที่11/2564. (2564). *ฟาร์มคาร์บอนช่วยบรรเทาผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ*. สืบค้นจาก https://appdb.tisi.go.th/tis_devs/regulate/eu/pdf/Carbon_Farm.pdf.

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป ฉบับที่18/2564. (2564). *สหภาพยุโรปสนับสนุนเศรษฐกิจชีวภาพหมุนเวียนที่ยั่งยืน*. สืบค้นจาก https://appdb.tisi.go.th/tis_devs/regulate/eu/Pdf/Circular_Bioeconomy_300764.pdf.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). *การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย*. สืบค้นจาก https://data.go.th/dataset?sort=score+desc%2C+metadata_Modified+desc&groups=doi&q=text%3A+%2A%E0%B8%81%E0%B9%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8B%2A.

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2564). *การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์แยกรายชนิดเชื้อเพลิงและรายสาขาเศรษฐกิจ*. สืบค้นจาก <http://www.eppo.go.th/index.php/th/energy-information/static-energy/static-co2>.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). *รายงานสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศไตรมาสที่ 2/2564*. สืบค้นจาก <http://warning.mol.go.th/uploadFile/pdf/pdf-2021-07-02-1625204414.pdf>.

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ. (2564). *ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์รายจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สืบค้นจาก https://ict.dld.go.th/webnew/images/stories/stat_web/yearly/2564/country/1-farmer.pdf.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2561). *Food for Future*. สืบค้นจาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2018/20180718-Food-for-Future.pdf>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร*. สืบค้นจาก <https://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจด้านสังคม/แรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร.aspx>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2563*. สืบค้นจาก https://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/social/domographic/migration/2020/migration_63.pdf

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564*. สืบค้นจาก https://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาประชากร/ประชากรสูงอายุ/2564/full_report_64.pdf

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. (2563). *สถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19*. สืบค้นจาก <http://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/Journal/article-00405.pdf>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580*. สืบค้นจาก <http://plan.bru.ac.th/ยุทธศาสตร์ชาติ-20-ปี-พ-ศ-2561-2580/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (การเกษตร)*. สืบค้นจาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/03-การเกษตร.pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 (ฉบับปรับปรุง)*. สืบค้นจาก [http://social.nesdc.go.th/social/Portals/0/Documents/รายงานการคาดประมาณประชากรของรายงานการ%20พศ%202553%20-%202583%20\(ฉบับ_2315.pdf](http://social.nesdc.go.th/social/Portals/0/Documents/รายงานการคาดประมาณประชากรของรายงานการ%20พศ%202553%20-%202583%20(ฉบับ_2315.pdf)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก. (2562). *รายงานการศึกษาลผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศจากผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9814.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน ฉบับปรับปรุงใหม่*. สืบค้นจาก http://nscr.nesdc.go.th/nescd_uat/แผนการปฏิรูปประเทศ/

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ภาวะสังคมไทย ไตรมาส 3 ปีที่ 19 ฉบับที่ 4 พฤศจิกายน 2564*. สืบค้นจาก <http://rdpl.rdpb.go.th/book-detail/6034#.YsJn2GBByUk>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *NESDC ECONOMIC REPORT รายงานภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สามของปี 2564 และแนวโน้มปี 2564 – 2565*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12027.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564) *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ* สืบค้นจาก <http://nscr.nesdc.go.th/master-plans/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). (ร่าง) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_DraftFinal.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2565*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12570&filename=index.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) (2562). *BCG in Action : The New Sustainable Growth Engine*. สืบค้นจาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/bcg-in-action-new-sustainable/.

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2562). *การคาดการณ์อนาคตเทคโนโลยีดิจิทัลประเทศไทย 2035*. สืบค้นจาก <https://www.depa.or.th/storage/app/media/file/Second%20Deliverable%20RevVer%20TH%20V12%20140819%20FIN.pdf>.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา*. สืบค้นจาก <https://www.soc.go.th/?p=9636>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี 2562. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2563/tradestat62.pdf>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). สถิติการเกษตรของไทย ปี 2562. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2563/yearbook62edit.pdf>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี 2563. สืบค้นจาก http://thaisdi.gistda.or.th/zh_CN/dataset/oae31_02.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้มปี 2563. สืบค้นจาก <http://thaifarmer.lib.ku.ac.th/news/5e0ea8448e29a10f270b4b7c>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้มปี 2564. สืบค้นจาก https://www.baac.or.th/th/content-news.php?content_group_sub=8.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้มปี 2565. สืบค้นจาก https://www.baac.or.th/th/content-news.php?content_group_sub=8.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). สถิติการเกษตรของประเทศไทย 2564. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th/view/1/เอกสารเผยแพร่/TH-TH>.

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน). (2564). ความรู้ด้านก๊าซเรือนกระจก. สืบค้นจาก <http://www.tgo.or.th/2020/index.php/th/page/ปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจก-319>

องค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2558). เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Sustainable Development Goals (SDGs). สืบค้นจาก <https://sdgs.nesdc.go.th/เกี่ยวกับ-sdgs/>

อวิษฐ์ จันทร์ชาญ. (2564). ฝุ่นPM2.5 ทำคนกรุง ตายหมื่นศพ. สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/93480>.

การบริโภคเนื้อสัตว์ลดลงต่ำสุดในรอบ 9 ปี ผลจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารกินช่วงโรคระบาด. (2020). สืบค้นจาก <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/eating-behavior/>.

ภาษาอังกฤษ

Alexandratos, N., and J. Bruinsma (2012). *World agriculture towards 2030/2050: the 2012 revision*. ESA Working Paper No. 12-03. Rome: FAO. Retrieved from www.fao.org/docrep/016/ap106e/ap106e.pdf.

Asian Development Bank. (2022). *Comparative economic forecasts*. Retrieved from <https://www.adb.org/countries/thailand/economy>.

- Barret, C. B., and others (2017). On the Structural Transformation of Rural Africa. Policy Research Working Paper 7938. Washington, D.C.: The World Bank. Retrieved from <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/25947>.
- Climate Central. (2017). *Revised forecast puts Bangkok underwater by 2050*. Retrieved from <https://www.climatecentral.org/search?q=forecast+2050>.
- FAO. (2017). *The future of food and agriculture – Trends and challenges*. Retrieved from <http://www.fao.org/3/a-i6583e.pdf>.
- FAO. (2018). *Transforming the livestock sector through the Sustainable Development Goals*. Retrieved from <https://www.fao.org/3/CA1201EN/ca1201en.pdf>.
- FAO. (2020). *STATISTICAL YEARBOOK. WORLD FOOD AND AGRICULTURE 2020*. Retrieved from <http://www.fao.org/3/cb1329en/CB1329EN.pdf>.
- FAO. (2021). *Livestock and the environment*. Retrieved from <http://www.fao.org/livestock-environment/en/>.
- FAO. (2021). *Animal production*. Retrieved from <http://www.fao.org/animal-production/en/>.
- FAO. (n.d.). *The Global Livestock Sector – a Growth Engine*. Retrieved from https://www.un.org/esa/sustdev/csd/csd16/documents/fao_factsheet/livestock.pdf.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Boston: Pitman. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/228320877_A_Stakeholder_Approach_to_Strategic_Management.
- Gollin, D., R. Jedwab and D. Vollrath (2016). Urbanization with and without industrialization, *Journal of Economic Growth*, vol. 21, No. 2, pp. 35-70. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007/s10887-015-9121-4>.
- Greenpeace. (2018). *Less is More: Reducing Meat and Dairy for a Healthier Life and Planet. The Greenpeace vision of the meat and dairy system towards 2050*. Retrieved from https://www.greenpeace.org/static/planet4-international-stateless/2018/03/698c4c4a-summary_greenpeace-livestock-vision-towards-2050.pdf.
- Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (2007). *Climate Change 2007: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [Core Writing Team, Pachauri, R.K and Reisinger, A. (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland, 104 pp. Retrieved from <https://www.ipcc.ch/report/ar4/syr/>.

- Le Quéré, C., et al. (2020). Temporary reduction in daily global CO₂ emissions during the COVID-19 forced confinement. *Nature Climate Change*, 10: 647–653.
- Ministry of Energy. (2017). *Renewable Energy Outlook Thailand*. Retrieved from https://www.irena.org//media/Files/IRENA/Agency/Publication/2017/Nov/IRENA_Outlook_Thailand_2017.pdf.
- Oberhaus, D. (2019). A Solar ‘Breakthrough’ Won’t Solve Cement’s Carbon Problem. *Wired.com* (22 November). Retrieved from www.wired.com/story/a-solar-breakthrough-wont-solve-cements-carbon-problem/.
- OECD-FAO. (2021). *OECD-FAO Agricultural Outlook 2021-2030*. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/19428846en.pdf?expires=1634890719&id=id&accname=guest&checksum=021C03837E4BCBDAD079BEAC0C44CD2A>.
- Ponnarong Prasertsri. (2022). *The Impact of Russian Invasion of Ukraine on Thai Agricultural Sector*. Retrieved from <https://www.fas.usda.gov/data/thailand-impact-russian-invasion-ukraine-thai-agricultural-sector>.
- Statista. (2022). *Thailand: Gross domestic product (GDP) per capita in current prices from 1986 to 2026*. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/332235/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-thailand/>.
- United Nations. (2019). *Growing at a slower pace, world population is expected to reach 9.7 billion in 2050 and could peak at nearly 11 billion around 2100*. 17 June 2019. Retrieved from <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2019.html>.
- United Nations Environment Programme (UNEP) (2019). Time to Seize Opportunity, Tackle Challenge of E-waste. Press release, 24 January. Nairobi. Retrieved from www.unenvironment.org/news-and-stories/press-release/un-report-time-seize-opportunity-tackle-challenge-e-waste.
- United Nations. (2020). Report of the UN Economist Network for the UN 75th Anniversary Shaping the Trends of Our Time. Retrieved from <https://www.un.org/development/desa/publications/report-of-the-un-economist-network-for-the-un-75th-anniversary-shaping-the-trends-of-our-time.html>.
- USDA. (2021). *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*. Retrieved from https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/livestock_poultry.pdf.

- USDA. (2022 A). Livestock and Poultry: World Markets and Trade. April 8, 2022. Retrieved from https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/73666448x/n5840036r/v979w6960/livestock_poultry.pdf.
- USDA. (2022 B). Livestock and Poultry: World Markets and Trade. October 12, 2022. Retrieved From https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/73666448x/f1882v52q/765389829/livestock_poultry.pdf
- World Bank. (2019). *Thailand Economic Monitor Inequality, Opportunity, and Human Capital*. Retrieved from <https://www.econ.cmu.ac.th/files/2562/TEM-March2019-CMUBOTWB.pdf>.
- World Economic Forum. (2019). 10 cities are predicted to gain megacity status by 2030. Available from [www.weforum.org/agenda/2019/02/10-cities-are-predicted-to-gain-megacity-status-by 2030/#:~:text=Delhi%20is%20due%20to%20overtake,joined%20by%20Hyderabad%20and%20Ahmedabad](http://www.weforum.org/agenda/2019/02/10-cities-are-predicted-to-gain-megacity-status-by-2030/#:~:text=Delhi%20is%20due%20to%20overtake,joined%20by%20Hyderabad%20and%20Ahmedabad).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

อภิธานศัพท์

อภิธานศัพท์

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
1. เกษตรสร้างสรรค์ (Creative Agriculture)	วงการสร้างสรรค์ การผลิต และการจำหน่ายสินค้าและบริการที่ใช้ทุนทางปัญญาเป็นปัจจัยการผลิตพื้นฐาน ซึ่งก็คือกิจกรรมต่างๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้อันประกอบด้วยศิลปะการสร้างรายได้จากการค้าและทรัพย์สินทางปัญญา
2. เกษตรปรานิต หรือ เกษตรประณีต	การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ที่ดินอันจำกัดอย่างคุ้มค่า สามารถพึ่งตนเอง นำองค์ความรู้ต่างๆ มาจัดการพืช ดิน น้ำ และสัตว์ เพื่อให้มีกินมีใช้ และช่วยลดหนี้สินในครัวเรือนได้อย่างยั่งยืน เป็นการทำเกษตรทางเลือกบนฐานของการพึ่งตนเอง ปลูกทุกอย่างที่กินและกินทุกอย่างที่ปลูกเพื่อกลับสู่วิถีชีวิตแบบพอเพียง โดยหลักสำคัญของเกษตรประณีต คือ 1. เอาความสุขเป็นตัวตั้ง ไม่ใช่เป็นตัวเงินตั้ง แต่อาศัยเงินเป็นเครื่องมือในการทำงานให้บรรลุความสุข พอใจในตนเองและสิ่งที่มี 2. พึ่งตนเอง รู้จักพอเพียง อดรู้ร่ว ลดรายจ่าย ออมน้ำให้พอเพียงในการทำเกษตร ออมดินด้วยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก รวมทั้งเทคนิคทางชีวภาพต่างๆ ที่จะทำให้นดินดี ออมพืช และออมสัตว์ให้มีพันธุกรรมที่หลากหลาย ขยายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ตลอดจนอนุรักษ์พืชและสัตว์ที่ดี แข็งแรง ทนแล้งและทนโรคให้อยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูลกันตามธรรมชาติ 3. พึ่งพากันเอง ส่งเสริมกลยุธมิตรและภูมิปัญญาในการแก้ปัญหา
3. เกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture)	ระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตรกร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของเกษตรกรรายย่อย โดยรูปแบบและวิธีการทำการเกษตรอย่างยั่งยืนจะขึ้นอยู่กับศักยภาพและความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่และการตัดสินใจเลือกของเกษตรกร ซึ่งพิจารณาจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในภูมินิเวศ ฐานความรู้ ภูมิปัญญาและประสบการณ์การทำการเกษตรที่สั่งสมของเกษตรกร และฐานทางสังคม ที่สนับสนุนเกษตรกร มีการช่วยเหลือเกื้อกูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยรูปแบบการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ประกอบด้วย 5 รูปแบบหลักที่มีจุดเด่นแตกต่างกัน

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
	ดังนี้ (1) เกษตรทฤษฎีใหม่ (New Theory Agriculture) (2) วนเกษตร (Agroforestry) (3) เกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) (4) เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) และ (5) เกษตรธรรมชาติ (Natural Farming)
4. เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming / Smart Agriculture)	เป็นแนวคิดการบริหารจัดการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ “เน้นการจัดการทางการเกษตรที่ดีถูกที่ ถูกเวลา” โดยอาศัยการบริหารจัดการข้อมูลอย่างครบวงจร “ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่” อาทิ การใช้เทคโนโลยีเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture) เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geo-informatics) การเก็บข้อมูลระยะไกล (Remote Sensing) รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ (Internet of Things หรือ IoTs) ซึ่งข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาประมวลผลและจัดทำเป็น Data platform เพื่อสร้างระบบช่วยการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงที่สุด รวมถึงใช้วิเคราะห์แนวทางแก้ไข/พัฒนาที่ดีที่สุดต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการผลิตขณะนั้น อีกทั้งยังใช้ในการประมวลเป็นชุดข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ให้อยู่ในรูปแบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) และจัดเก็บข้อมูลในระบบ Clouds ที่สามารถนำข้อมูลมาใช้งานได้สะดวก รวดเร็ว สำหรับประกอบการตัดสินใจกิจกรรมทางการเกษตร รวมทั้งพยากรณ์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น
5. เกษตรอัตลักษณ์	การนำจุดเด่นของอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่มีมูลค่าสูงให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งครอบคลุมสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย สินค้าศิลปาชีพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พืชผลเกษตรและผลไม้เขตร้อน รวมถึงสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ สินค้าที่ได้รับการรับรองและขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า GI หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) ซึ่งมีความโดดเด่นจากทำเลที่ตั้งในเขตโซนร้อนและความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตรของไทยในแต่ละพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ และนำมาผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ	เป็นการประยุกต์แนวคิดของการประเมินคุณธรรมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity Assessment) ขององค์การต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จคือ องค์การต่อต้านการทุจริตและสิทธิพลเมือง (Anti-Corruption and Civil

อภิศานคัพท์	คำอธิบาย
(Integrity & Transparency Assessment : ITA)	Rights Commission: ACRC) จากสาธารณรัฐเกาหลี บูรณาการเข้ากับดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และสังเคราะห์เป็นดัชนีหลักที่สำคัญและจำเป็นในการประเมินโดยจำแนกดัชนีเป็นตัวชี้วัด ตัวชี้วัดย่อย ประเด็นในการสำรวจ และแปลงไปสู่คำถามที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นหรือรวบรวมจากข้อมูลเอกสาร/หลักฐานของหน่วยงาน การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment : ITA) แบ่งเป็น 5 ดัชนี ดังนี้ 1. ความโปร่งใส (Transparency) ประเมินจากความคิดเห็นของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามประสบการณ์ในการรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐและจากข้อมูลเอกสาร/หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence - Based) บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงในการดำเนินงานของหน่วยงาน 2. ความพร้อมรับผิด (Accountability) ประเมินจากความคิดเห็นของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามประสบการณ์ในการรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ 3. คุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน (Integrity in Service Delivery) ประเมินจากการรับรู้ของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ 4. วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร (Integrity Culture) ประเมินจากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานภาครัฐและจากข้อมูลเอกสาร/หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence - Based) บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงในการดำเนินงานของหน่วยงาน 5. คุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน (Work Integrity) ประเมินจากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
7. การพัฒนาคุณภาพการ-บริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA)	เป็นกรอบการบริหารจัดการองค์การ ที่สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการนำไปใช้ในการประเมินองค์การด้วยตนเอง ที่ครอบคลุมภาพรวมในทุกมิติ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานราชการปรับปรุงองค์การอย่างรอบด้านและอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน (หมวด) คือ (1) การนำองค์การ (2) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (6) การจัดการกระบวนการ และ (7) ผลลัพธ์การดำเนินการ
8. การสร้างแบรนด์สินค้า	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแบรนด์กับผู้บริโภค ซึ่งประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่ายและการสื่อสารการตลาด ซึ่งเป็นการรับรู้ต่อลักษณะภายนอกของแบรนด์ (Tangible Attribute) และขณะเดียวกันผู้บริโภคก็เกิดการพัฒนาความรู้สึกต่อภาพลักษณ์แบรนด์ขึ้นเองจากความรู้สึก (Intangible Attribute) ผ่านการรับรู้จากการสื่อสาร การทดลองใช้ การได้เห็นจากประสบการณ์ผู้อื่นและเกิดจากความเชื่อ ทศนคติ โดยกระบวนการสร้างแบรนด์หรือตราสินค้านั้นมี 4 ขั้นตอน คือ (1) กระบวนการการสร้างเอกลักษณ์ (Brand Identity) ในการสร้างเอกลักษณ์หรือ กำหนดเอกลักษณ์ของตราสินค้าให้มีจุดเด่น มีความแตกต่าง (2) การสร้างความหมายตราสินค้า (Brand Meaning) คือ การทำให้เกิดกระบวนการสร้างความหมายของตราสินค้าในใจของผู้บริโภคโดยการสร้างโอกาสให้ผู้บริโภคนั้นได้สัมผัสกับสินค้าทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม (3) การตอบสนองต่อตราสินค้า (Brand Response) ด้วยการทำให้ผู้บริโภคตอบสนองต่อตราสินค้าโดยการกระตุ้นผู้บริโภคที่สนองตอบต่อตราสินค้าด้วยวิธีการต่างๆ และ (4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับตราสินค้า (Brand Relationship) คือ การทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงคุณค่าของตราสินค้าและสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้บริโภคกับตราสินค้า จนนำไปสู่ความภักดีต่อตราสินค้าในที่สุด
9. ความมั่นคงทางอาหาร (วิธีการวัด)	ในการประชุมสุดยอดว่าด้วยอาหารโลก (World Food Summit) ในปี ค.ศ. 1996 โดยองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations หรือ FAO) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความมั่นคงทางอาหารใน 4 มิติ คือ

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
	1. การมีอาหารเพียงพอทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยจากระบบการผลิตหรือการนำเข้า 2. การที่คนทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ รวมถึงสิทธิของทุกคนในการเข้าถึงอาหารขั้นพื้นฐานและสามารถเรียกร้องได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่อาศัยอยู่ 3. การใช้ประโยชน์จากอาหาร โดยเน้นการบริโภคอาหารเพื่อความสุขภาพดี ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่เรื่องของอาหารโดยตรง เช่น การค้าอาหาร วัฒนธรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร เป็นต้น 4. ความยั่งยืนของอาหาร หมายถึง การที่ประชาชน คริวเรือน และบุคคลสามารถเข้าถึงอาหารได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องเสี่ยงต่อการขาดแคลนอาหารหรือความอดอยาก ทั้งในยามปกติและในยามวิกฤต
10. ความยั่งยืน (วิธีการวัด)	ตลาดหลักทรัพย์หลายแห่งทั่วโลกได้ริเริ่มพัฒนาดัชนีชี้วัดด้านความยั่งยืน หรือที่เรียกกันไม่ว่าจะเป็น Sustainability Index, ESG Index หรือ SRI Index ซึ่งเป็นดัชนีที่แสดงความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่ผ่านการคัดกรองตามเกณฑ์ที่ประเมินด้านการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมควบคู่ไปกับการบริหารงานอย่างมีหลักบรรษัทภิบาล พร้อมกับการสร้างผลประกอบการที่ดีในทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาอย่างยั่งยืน ดัชนีความยั่งยืน (Sustainability Index) ถูกใช้เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดว่าบริษัทต่างๆ มีการดำเนินการธุรกิจที่สอดคล้องกับแนวคิด ESG มากน้อยอย่างไร เช่น ดัชนี Dow Jones Sustainability Indices (DJSI), FTSE4Good Index, MSCI ESG Index เป็นต้น โดย ESG เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งมาจาก มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environment: E) มิติด้านสังคม (Social: S) และมิติด้านการกำกับดูแลกิจการ (Governance: G) ด้านการรายงานความก้าวหน้าและผลสำเร็จจากการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กรสามารถทำได้โดยการระบุตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicator: KPI) ด้านความยั่งยืน โดยตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนที่ดีจะต้องเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นความยั่งยืนที่เป็นสาระสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรและผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งประเด็นความยั่งยืนเหล่านี้ถูกบูรณา

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
	การไว้เป็นเนื้อเดียวกันกับกลยุทธ์และแผนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กรที่ได้ประกาศไว้ ซึ่งตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนเป็นได้ทั้งตัวชี้วัดทั่วไปและตัวชี้วัดเฉพาะอุตสาหกรรมที่ถูกกำหนดไว้ภายใต้เกณฑ์บังคับขององค์กร ภาครัฐ หรือองค์กรสากลที่องค์การสังกัดขึ้นทะเบียนหรือเป็นสมาชิกอยู่
11. ชุดทักษะแห่งอนาคต (Future Skill Set)	ทักษะที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการเกษตรและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย Hard Skills และ Soft Skills ดังนี้ 1. Hard Skills หมายถึง ทักษะหลักที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่บุคลากรกรมปศุสัตว์จำเป็นต้องมีและตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน มี 2 กลุ่ม คือ Hard Skills_F (Functional) หมายถึง ทักษะเฉพาะสายงาน เป็นทักษะที่บุคลากรแต่ละสำนัก/กอง/ศูนย์จำเป็นต้องมีตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน กับ Hard Skills_B (Basic) หมายถึง ทักษะหลักพื้นฐาน เป็นทักษะที่บุคลากรกรมปศุสัตว์จำเป็นต้องมี ซึ่งมี 3 ทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการคิด ประกอบด้วย 7 การคิด คือ การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์คิดอย่างมีเหตุผล การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงบวก การคิดเชิงนวัตกรรมและการคิดเชิงระบบ (2) ทักษะการประเมินผล และ (3) ทักษะการสื่อสาร 2. Soft Skills หมายถึง ทักษะที่ยกระดับการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มี 4 ทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะด้านดิจิทัล (2) ทักษะด้านภาษา (3) ทักษะการจัดการความรู้ และ (4) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์
12. เทคโนโลยีการเกษตร	การใช้เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและผลกำไรในภาคเกษตรกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการทำการเกษตรผ่านการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศ ศัตรูพืช อุณหภูมิดินและอากาศ รวมทั้งการใช้ระบบเซ็นเซอร์ในอุปกรณ์เครื่องจักร เครื่องใช้ รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ด้วย เกษตรกรรมในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อน เช่น หุ่นยนต์เซ็นเซอร์อุณหภูมิและความชื้น การถ่ายภาพทางอากาศและเทคโนโลยี GPS และเทคโนโลยีการเกษตรยังหมายถึงการใช้ระบบอัตโนมัติต่างๆ เช่น การควบคุมเครื่องทำความร้อนและการชลประทาน และใช้การควบคุมศัตรูพืชผ่านการแพร่กระจายทางอากาศ เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้และการทำเกษตร

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
	แม่นยำช่วยให้เกษตรกรสามารถทำกำไรได้มากขึ้น กระบวนการทำการเกษตรมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
13. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ด้านปศุสัตว์)	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วนทั้งจากภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัย รวมทั้งผู้แทนเกษตรกรทั้งจากต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้ 1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร (Internal stakeholders) คือ ผู้บริหารของกรมปศุสัตว์ ข้าราชการ และพนักงานราชการสังกัดกรมปศุสัตว์ 2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกองค์กร (External stakeholders) คือ เกษตรกร และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ สมาคมผู้เลี้ยงแต่ละชนิด กลุ่มเกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์ มหาวิทยาลัย รัฐบาล และหน่วยงานของภาครัฐต่างๆ 3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Primary Stakeholders) คือ ผู้บริหารของกรมปศุสัตว์ ข้าราชการ และพนักงานราชการสังกัดกรมปศุสัตว์ เกษตรกร และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์ สมาคมที่เกี่ยวกับการปศุสัตว์ กลุ่มผู้เกษตรกรที่ทำการปศุสัตว์ 4. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง (Secondary Stakeholders) คือ รัฐบาล หน่วยงานของภาครัฐ มหาวิทยาลัย
14. ประสิทธิภาพการผลิต (วิธีการวัด)	การวัดประสิทธิภาพการผลิต (Production Efficiency measurement) ของผู้ผลิตในภาคการเกษตร ในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วนิยมนำระดับประสิทธิภาพการผลิต (Production Efficiency Score) มาใช้เป็นมาตรวัดความสามารถของผู้ผลิตในด้านการลดต้นทุนและการเพิ่มขึ้นของผลผลิตว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยนิยมใช้ระดับประสิทธิภาพทางเทคนิคเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้การวัดประสิทธิภาพการผลิตประกอบด้วย 3 ประสิทธิภาพ คือ

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
	1. ประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency : TE) หมายถึง ประสิทธิภาพที่แสดงความสามารถของผู้ผลิตในการใช้ปัจจัยการผลิตหรือเทคโนโลยีการผลิตที่มีอยู่ให้น้อยที่สุดเพื่อผลิตผลผลิตให้ได้สูงสุดที่เป็นไปได้ กล่าวคือสามารถใช้ปัจจัยการผลิตน้อยแต่ได้ผลผลิตมาก 2. ประสิทธิภาพทางจัดสรรปัจจัยการผลิตหรือประสิทธิภาพด้านราคาปัจจัยการผลิต (Allocative Efficiency : AE) หมายถึง ประสิทธิภาพที่แสดงความสามารถของผู้ผลิตในการใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดในสัดส่วนที่เหมาะสมที่สุดภายใต้ราคาของปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่ผู้ผลิตกำลังเผชิญ 3. ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency : EE) หมายถึง ประสิทธิภาพที่แสดงความสามารถของผู้ผลิตในการเลือกใช้ปัจจัยการผลิตจำนวนน้อยที่สุดและทำให้เกิดต้นทุนการผลิตต่ำสุดจากผลผลิตที่กำหนดให้จำนวนคงที่ค่าหนึ่ง
15. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ภาคการเกษตร (วิธีการวัด)	GDP หมายถึง ผลรวมของมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตได้ภายในประเทศในรอบระยะเวลาหนึ่ง โดยทั่วไปจะวัดในรอบ 1 ปี หรือ 1 ไตรมาสที่เรียกว่า QGDP (Quarterly Gross Domestic Product) หรือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรายไตรมาส ส่วน GDP ภาคการเกษตรเป็นการคำนวณ GDP ทางด้านการผลิตของภาคเกษตร ซึ่งมาจากกิจกรรมการผลิตทางการเกษตร อันประกอบไปด้วย สาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ โดยเป็นการหาผลรวมของมูลค่าสินค้าเกษตรและบริการทางการเกษตรทั้งหมด หักด้วยค่าใช้จ่ายในการผลิต ได้แก่ ค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย สารเคมี อาหารสัตว์ น้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น แต่ยกเว้นค่าจ้างแรงงาน ทั้งนี้มูลค่าที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของผลผลิตสินค้าเกษตร เช่น รายไตรมาส รายปี อาจเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านราคาและปริมาณ ดังนั้นจึงต้องจัดผลการเปลี่ยนแปลงด้านราคาหรือผลทางด้านเงินเฟ้อออกไป เพื่อสะท้อนถึงปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรและบริการทางการเกษตรที่เกิดขึ้นจริงในปีนั้น หรือเพื่อสะท้อนศักยภาพการเติบโตของภาคเกษตรที่แท้จริง โดยอัตราการขยายตัวของ GDP ภาคการเกษตรในแต่ละไตรมาส จะต้องพิจารณาถึงสินค้าเกษตรสำคัญที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงในแต่ละไตรมาส เช่น สินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูงในไตรมาส 1 ได้แก่ อ้อยโรงงาน

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
	ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวนาปรัง ดังนั้น หากสินค้าเหล่านี้มีผลผลิตและราคาสูงขึ้น หรือมีปริมาณผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นมากกว่าราคาที่ลดลงในขณะที่ต้นทุนการผลิตไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ย่อมทำให้ GDP ภาคการเกษตรมีแนวโน้มไปในทางบวก ส่วนอัตราการขยายตัวของ GDP ภาคการเกษตรรายปี จะพิจารณาจากแนวโน้มผลผลิต ราคา ต้นทุนการผลิต สินค้าเกษตรสำคัญมูลค่าสูงในแต่ละปี
16. นวัตกรรมเกษตร	เป็นการบูรณาการวิถีกษตรให้เข้ากับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น สร้างดุลยภาพระหว่างการเพิ่มปริมาณผลผลิตกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโดยเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (Megatrend)
17. ระบบนิเวศ (Ecosystem)	ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม
18. ลดต้นทุนการผลิต (วิธีการวัด)	เป็นการลดค่าใช้จ่าย เพิ่มกำไรโดยขจัดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นหรือต้นทุนแฝงที่อยู่ในกระบวนการทำงาน (ผลิต/บริการ) ซึ่งวัดได้จากกำไรที่เพิ่มขึ้นและค่าใช้จ่ายในกระบวนการทำงานลดลง
19. มาตรฐานสินค้า	เป็นคุณภาพ ชั้น ประเภท หรือชนิดของสินค้ามาตรฐานที่กำหนดขึ้น โดยใช้ปริมาณ หน่วย น้ำหนัก ปริมาตร ขนาด ส่วนผสม ส่วนประกอบ ส่วนสัด สี ตัวอย่าง และอื่นๆ ทั้งนี้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเป็นเกณฑ์ รวมตลอดถึงวิธีการบรรจุ หุ้มห่อ หรือผูกมัด และวัตถุที่ใช้ในการนั้นด้วย
20. มูลค่าเพิ่ม (วิธีการวัด)	เป็นมูลค่าหรือราคาของผลผลิตที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิต หรือเป็นผลลัพธ์ที่ได้รับเกินจากสิ่งที่คาดหวังไว้ในตอนต้น ซึ่งวัดได้จากผลประโยชน์หรือมูลค่าของผลผลิตเทียบกับต้นทุน
21. มูลค่าใหม่	มูลค่าของสิ่งต่างๆ อาทิ เงิน สินค้า บริการ รวมถึงสินทรัพย์อื่น ๆ ที่ได้เกิดขึ้นมาใหม่

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
22. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	เป็นสิ่งที่คนในท้องถิ่นคิดขึ้นเองและนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันหรือใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเทคนิควิธีและองค์ความรู้ของชาวบ้านจากศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งได้มีการสืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
23. ภูมิสังคม	สภาพทางกายภาพ ลักษณะของพื้นที่ วิถีชีวิต ค่านิยม ความหลากหลายของวัฒนธรรมประเพณีที่อยู่รอบท้องถิ่นที่อยู่อาศัยนั้นๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งตามภูมิประเทศ โดยการพัฒนาหนึ่งๆ ในท้องถิ่นจะต้องคำนึงเสมอ
24. สิ่งที่ยึดโยงทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI)	เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเชื่อมโยง (Links) ระหว่างปัจจัยสำคัญสองประการ คือ ธรรมชาติและมนุษย์ กล่าวคือ ชุมชนได้อาศัยลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ตามธรรมชาติ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ หรือวัตถุดิบเฉพาะในพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าในท้องถิ่นของตนขึ้นมา ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะพิเศษที่มาจากพื้นที่ดังกล่าว คุณลักษณะพิเศษนี้ อาจหมายถึง คุณภาพ ชื่อเสียงหรือคุณลักษณะเฉพาะอื่นๆ ที่มาจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นๆ
25. องค์กรแห่งความเป็นเลิศ	เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง และมีการพัฒนาความคิดและแนวปฏิบัติที่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป มีการสื่อสารกับพนักงานอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานตามกลยุทธ์ เพื่อให้ได้คุณภาพ โดยผู้นำองค์กรต้องมีการบริหารงานโดยมีความยืดหยุ่นและมีความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำพาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งคุณภาพได้
26. เอกลักษณ์	ความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่สะท้อนให้เห็นเป็นลักษณะโดดเด่นเป็นหนึ่ง
27. อัตลักษณ์	ลักษณะความเป็นตัวตน หรือลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือเป็นที่จดจำ อันจะระบุความเป็นมา ความหมาย และสถานภาพแห่งความเป็นตนเองท่ามกลางชุดความสัมพันธ์ทางสังคมต่างๆ
28. GAP (Good Agriculture Practices: GAP)	แนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุนและขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

อภิธานศัพท์	คำอธิบาย
29. Smart Farmer	บุคคลที่มีความภูมิใจในการเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยงและบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและสิ่งแวดล้อม
30. Smart Group	กลุ่มเกษตรกร องค์กรเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง
31. Smart Officers	บุคลากรของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป้าหมายในการพัฒนาให้เป็น Smart Officer ที่มีความรักเกษตรกรเหมือนญาติ มีความรอบรู้ทางวิชาการและนโยบาย ใช้เทคโนโลยีมาช่วยเหลือเกษตรกร สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร มุ่งนาเกษตรกรสู่ Green Economy และ Zero waste agriculture มีความภาคภูมิใจในองค์กรและความเป็นข้าราชการ
32. Smart Researcher	นักวิจัยที่มีลักษณะเป็นนักคิด นักสร้างสรรค์ รอบรู้ มุ่งสร้างผลงานวิจัยและขับเคลื่อนผลงานโดยมุ่งเน้นมูลค่าสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ทั้งคุณภาพ ราคา และจำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูปโดยใช้วิทยาการการผลิตสมัยใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรายได้เพิ่ม เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมหรือชุมชนให้นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน
33. Smart Enterprise	วิสาหกิจอัจฉริยะ ซึ่งเป็นการร่วมมือ (Collaboration) การเปิดกว้าง (Open) ให้ผู้อื่นเข้ามาร่วมพัฒนา และรวมถึงการแบ่งปัน (Sharing) กับลูกค้าและผู้อื่น โดยคำนึงถึงความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม เป็นการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการธุรกิจ โดยใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล นวัตกรรม และมีศักยภาพในด้านผลิตภาพและมาตรฐานในระดับสากล
34. Start-up	เป็นกิจการที่เริ่มต้นจากธุรกิจเล็กๆ และสามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด โดยมีการออกแบบให้ธุรกิจมีการทำซ้ำได้โดยง่าย (Repeatable) และขยายกิจการได้ง่าย (Scalable) มีการนำเทคโนโลยี และ/หรือ นวัตกรรมมาใช้เป็นหัวใจหลักในการสร้างธุรกิจ เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นจากแนวคิดในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือเห็นโอกาสทางธุรกิจที่ยังไม่มีคู่แข่งในตลาด

แหล่งอ้างอิง

1. เกษตรสร้างสรรค์

- <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/27292/23257>
(วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน 2557 หน้า 104)

2. เกษตรปราณีต

- หมายถึง พบทั้งการใช้คำว่า “เกษตรปราณีต” และ “เกษตรประณีต” บนฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ต และพบเพียงคำศัพท์ “ประณีต” ในเว็บไซต์ของราชบัณฑิตยสถาน โดยแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้อ้างอิงต่างลืกกตั้งต่อไปนี้ใช้คำว่า เกษตรประณีต
- <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/199084>
(วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2562) หน้า 212)

3. เกษตรยั่งยืน

- https://www.opsmoac.go.th/sustainable_agri-sustainable_agri-preview-382891791792
(เว็บไซต์ของ กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
- https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=2700#:~:text=ระบบการเกษตรที่เน้นความ,ผลผลิต%20และพัฒนการด้านทานโรค
(เอกสารเผยแพร่บนเว็บไซต์ของ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

4. เกษตรอัจฉริยะ

- <http://rdi.npu.ac.th/news/view?id=48&type=2>
(แผนปฏิบัติการเกษตรอัจฉริยะ ปี พ.ศ.2565-2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน้า 15)

5. เกษตรอัตลักษณ์

- หมายถึง พบการใช้คำว่า “เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น” ด้วยเช่นกัน
- <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/03-การเกษตร.pdf>
(แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๓) ประเด็น การเกษตร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐))
- <https://www.naewna.com/local/420732>
(ผู้เขียนบทความคือ สมชาย ชาญณรงค์กุล - ส.ว. อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)

8. การสร้างแบรนด์สินค้า

- <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/thaiagriculturalresearch/article/download/176811/153142/724902>

(วารสารวิชาการเกษตร ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2562 หน้า 178 – 179)

9. ความมั่นคงทางอาหาร (วิธีการวัด)

- <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NDJ/article/view/72869/65411>

(วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 57 ฉบับที่ 1/2560 หน้า 204)

10. ความยั่งยืน (วิธีการวัด)

- <https://www.tris.co.th/esg/>
- <https://www.setsustainability.com/download/yz31wdmt64gq7jf>

11. ชุดทักษะแห่งอนาคต (Future Skill Set)

- <https://www.opsmoac.go.th/yala-dwl-files-431491791149>

(ทักษะที่จำเป็น (Future Skills) ของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (FUTURE SKILLS OPSMOAC) ใน บทสรุปผู้บริหาร)

12. เทคโนโลยีการเกษตร

- https://www.arda.or.th/knowledge_detail.php?id=21

(สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) หรือ ARDA)

13. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ด้านปศุสัตว์)

- ร่างยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2566-2570 23062565

(ไฟล์ล่าสุดที่พีบีเอสส่งไว้ในไลน์กรุป วันที่ 23 มิ.ย. 65 เวลา 16:44 น. ค่ะ)

14. ประสิทธิภาพการผลิต (วิธีการวัด)

- <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMJE/article/view/69099>

(วิธีวัดประสิทธิภาพทางเทคนิคของผู้ผลิตผลิตผลทางการเกษตร ด้วยตัวแบบวิเคราะห์ขอบเขตผลผลิตเชิงสุ่ม ใน JOURNAL OF ECONOMICS CHIANG MAI UNIVERSITY Vol. 20 No. 2 (2016): กรกฎาคม - ธันวาคม 2559 หน้า 93-96)

15. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ภาคการเกษตร (วิธีการวัด)

- <https://www.prachachat.net/columns/news-202670>
(นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้ให้ข้อมูล)

16. นวัตกรรมทางการเกษตร

- <https://www.eeci.or.th/focused-industries/นวัตกรรมทางการเกษตร/>
https://www.arda.or.th/knowledge_detail.php?id=22

17. ระบบนิเวศ (Ecosystem)

- <https://www.scimath.org/lesson-biology/item/7028-2017-05-21-14-25-17>

18. ลดต้นทุนการผลิต

- <https://www.pantavanij.com/th-develop-a-cost-reduction-strategy-for-your-brand/>

19. มาตรฐานสินค้า

- http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_079.htm
- <https://www.acfs.go.th/#/attachfile-multi2/standard-act>

20. มูลค่าเพิ่ม

- https://sme.go.th/upload/mod_download/download-20181005083414.pdf.
- [supachai887,+Journal+manager,+32.4.1.pdf](#)

21. มูลค่าใหม่

- <https://www.merriam-webster.com/legal/new%20value>

22. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- <http://walai.msu.ac.th/walai/local%20wisdom.php>

23. ภูมิสังคม

- <http://61.19.50.68/dsdw/buzzfile/20160615174950-517.pdf>

- <http://www.ej.eric.chula.ac.th/content/6107/41>

24. ลิขสิทธิ์ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI)

- <https://shorturl.asia/JqkGP>
- <http://tuipi.tu.ac.th/tuip06.php>

25. องค์การแห่งความเป็นเลิศ

- https://researchsystem.siam.edu/images/thesisphd/5519202002_%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%A0%E0%B8%B2/08_ch2.pdf

26. เอกลักษณ์

- <https://bsc.dip.go.th/th/category/marketing2/sm-buildingegosteals1>
- <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B9%8C-%E0%B9%91%E0%B9%97%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%96%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%99-%E0%B9%92%E0%B9%95>

27. อัตลักษณ์

- <https://bsc.dip.go.th/th/category/marketing2/sm-buildingegosteals1>

28. GAP

- https://www.doa.go.th/ac/chanthaburi/?page_id=182

29. Smart Farmer

- https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20190617141818_1_file.pdf
- <http://office.cpd.go.th/dacfg/images/Karn2561/Smart-Farmer-2018.pdf>

30. Smart Group

- <https://shorturl.asia/1jiNE>
- <http://www.ftawatch.org/node/41079>

31. Smart Officers

- <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER049/GENERAL/DATA0000/0000040.PDF>

32. Smart Researcher

- <https://www.kasetvoice.com/post/2651>

33. Smart Enterprise

- https://www.dip.go.th/en/events_detail/57378
- https://www.dlt.go.th/minisite/m_upload/m_files/prachuab/file_0a5877276a79a527764f2907cf4558dc.docx

34. Start-up

- <https://classic.set.or.th/set/enterprise/article/detail.do?contentId=5464>
- https://research.kpru.ac.th/startupkpru/form/startup_business.pdf

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกรมปศุสัตว์ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

(Focus Group)

กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือ

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก กลุ่มผู้เลี้ยงแพะและแกะ และกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร

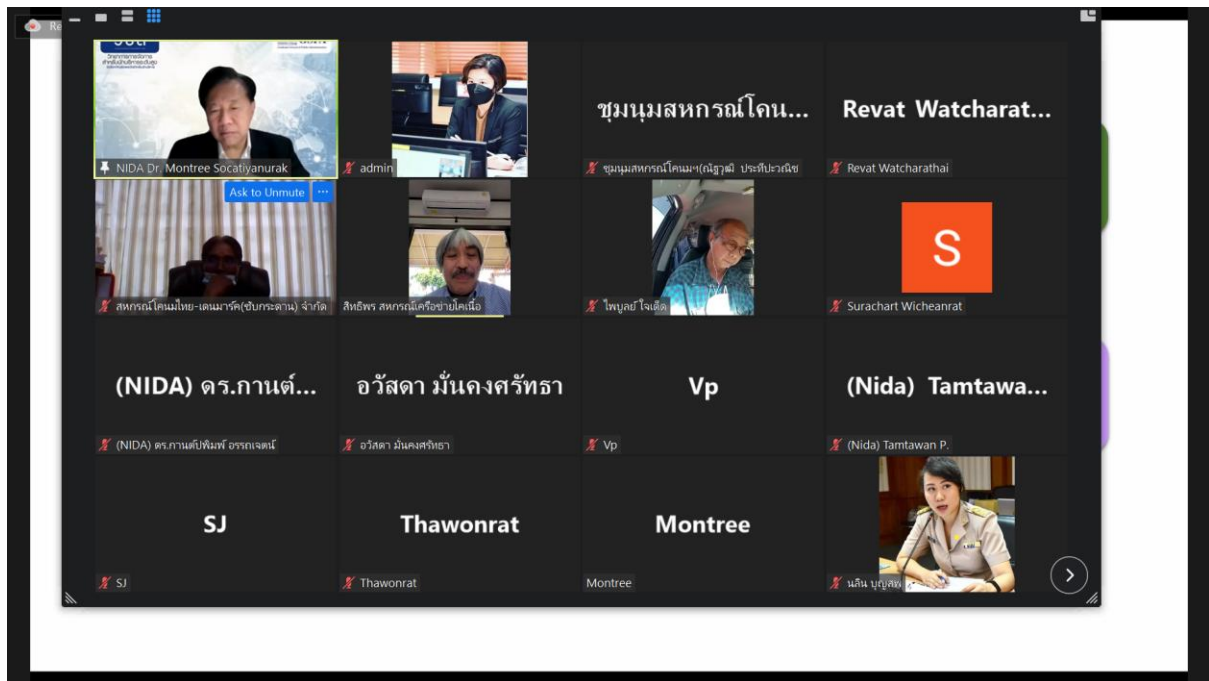
รายชื่อผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นที่มีต่อทิศทางการปศุสัตว์ของประเทศไทยและต่อกรมปศุสัตว์

(กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม และกระบือ)

วันจันทร์ที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2564 เวลา 9.30 - 12.00 น.

ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (แอปพลิเคชัน ZOOM)

ลำดับ	คำนำหน้า	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
1	นาย	เรวัต วัชรไทย	บจ.ลุงเชาว์ฟาร์ม
2	นาง	เคียงเดือน สงวนชื่อ	วิสาหกิจชุมชนโคขุนสุรินทร์โกเบครบวงจรตำบลสลักได
3	นาย	ธีระพันธ์ รัญเวศ	I RANCH SICHON
4	นาย	สุรัชย์ เปี่ยมคล้า	สหกรณ์โคเนื้อกำแพงแสน จำกัด
5	นาย	สุรภัช นามตะ	สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก(ชัยกระดาน)จำกัด
6	นาย	กัณตภณ ทาระเวท	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7	นาย	วิวัฒน์ พัฒนาวงค์	คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
8	นาย	พีระ ไชยรัตน์	อ.ส.ค.
9	นางสาว	พินิตา กรทอง	ฟริสแลนด์ คัมพิน่า (ประเทศไทย) จำกัด มหาชน
10	นาย	สุระชาติ วิเชียรรัตน์	เกษตรกร
11	ผศ.	ไพบูลย์ ใจเด็ด	สมาคมสัตว์บาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ฯ
12	นาย	อนุศักดิ์ ศิริรัตน์	MaxBeef
13	นาย	นเรศ รัตมีจันทร์	เครือข่ายโคเนื้อล้านนา
14	นาย	ศุภรัช ศรีวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
15	นาง	สุภาภรณ์ พวงชมพู	คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
16	นางสาว	วิภาพร ภัทรจินดา	เอกชน
17	นาย	อนุวัตร ศรียาเทพ	วิสาหกิจชุมชนคนเลี้ยงโคสุราษฎร์ธานี
18	นาย	สุรภัช นามตะ	สหกรณ์โคนมไทย - เดนมาร์ก (ชัยกระดาน) จำกัด
19	นาย	สุรัชย์ เปี่ยมคล้า	สหกรณ์โคเนื้อกำแพงแสน จำกัด
20	นาง	รันดร สังข์มงคล	องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
21	นาย	สมหมาย ทุมไธล์	องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
22	นาย	สุระชาติ วิเชียรรัตน์	เกษตรกร
23	นาย	บรรจง เลิศวิทยานุรักษ์	บริษัท รามิคาล สยามอุตสาหกรรม จำกัด
24	นางสาว	ชลธิชา ฐานะ	อบต.หัวขวาง
25	นาย	สมหวัง เสริฐสูงเนิน	สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์กสูงเนิน จำกัด

รายชื่อผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นที่มีต่อทิศทางการปศุสัตว์ของประเทศไทยและต่อกรมปศุสัตว์
(กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก)

วันจันทร์ที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2564 เวลา 13.30 - 16.00 น.

ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (แอปพลิเคชัน ZOOM)

ลำดับ	คำนำหน้า	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
1	นาย	สุเทพ สุวรรณรัตน์	สมาคมผู้เลี้ยงไก่ไข่ภาคใต้
2	นาย	ชำนาญวิทย์ ศรีโชติ	บริษัท ฟาร์มกรูไทย จำกัด
3	นาย	กิตติศักดิ์ มั่นอาจ	บริษัท รวมพรมิตรฟาร์ม จำกัด
4	นายสัตวแพทย์	สมบุญ ฉัตรไชยเดช	บริษัท เว็ท-เวย์ จำกัด
5	นาย	บุญขวัญ วงษ์อยู่น้อย	บริษัท ฟาร์มกรูไทย จำกัด
6	นาง	วชิราภรณ์ ภาคะ	บริษัท บางกอกแรนซ์ จำกัด มหาชน
7	นาง	จุฑามาส บุญแสง	สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ลุ่มแม่น้ำน้อย จำกัด
8	นาย	พรชัย เอี่ยมสงวนจิตต์	สมาคมผู้เลี้ยงไก่พันธุ์
9	นาย	กำพล แสงขาว	กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง
10	นาย	สมบูรณ์ วัชรพงษ์พันธ์	สมาคมผู้เลี้ยงไก่เนื้อ
11	นาย	จอมพงษ์ ชูทับทิม	สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่แปดริ้ว จำกัด
12	นาง	หน่อเงินใส พวงศรี	กลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองบ้านโนนบก

กรอบแนวคิดใน

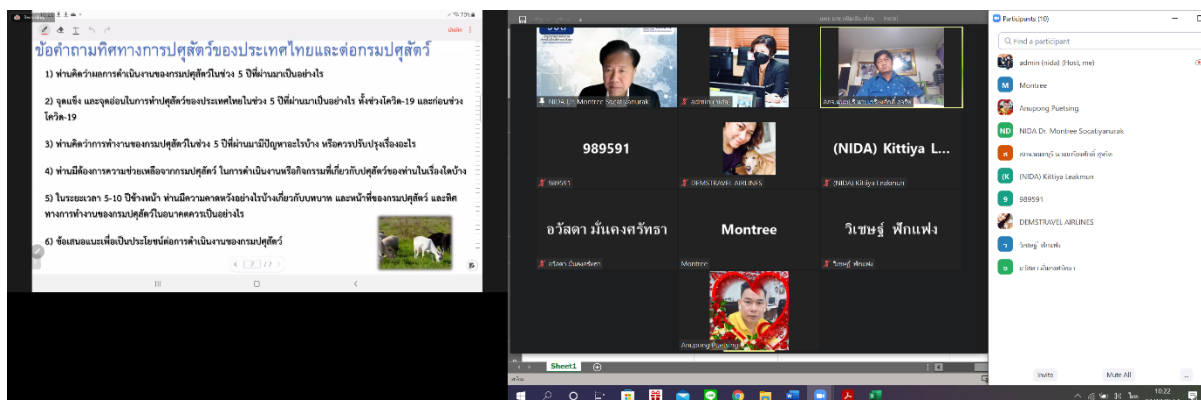
ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

รายชื่อผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นที่มีต่อทิศทางการปศุสัตว์ของประเทศไทยและต่อกรมปศุสัตว์
(กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ และแกะ)

วันอังคารที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2564 เวลา 9.30 - 12.00 น.

ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (แอปพลิเคชัน ZOOM)

ลำดับ	คำนำหน้า	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
1	นาย	เกรียงศักดิ์ สุจริต	ประธานชมรมเกษตรกรเลี้ยงแพะจ.นนทบุรี
2	นาย	วิเชษฐ์ พักแพ่ง	ประธานเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะแกะเขต 6
3	นาย	โสภณ คำสวน	ตัวแทนเกษตรกร
4	นาย	อนุพงษ์ พุทสิงห์	เครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะ-แกะ จังหวัดร้อยเอ็ด
5	นางสาว	ณิชา วิทยถาวรชัย	สมาคมผู้เลี้ยงแพะ-แกะแห่งประเทศไทย

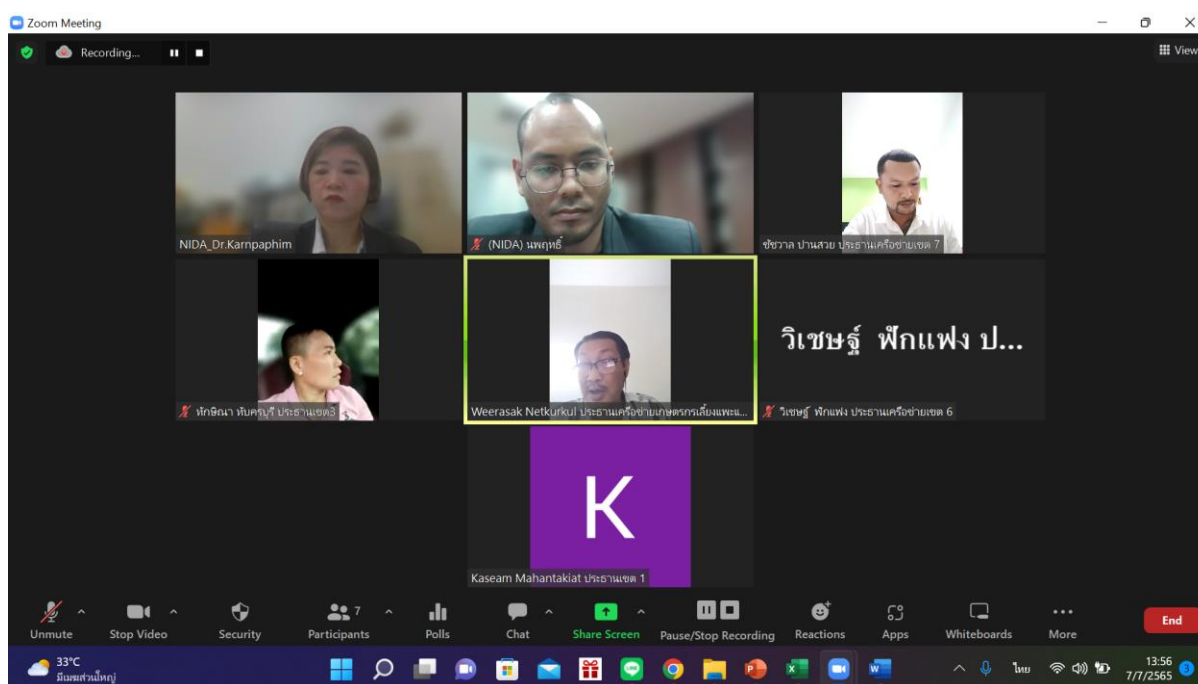

รายชื่อผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นที่มีต่อทิศทางการปศุสัตว์ของประเทศไทยและต่อกรมปศุสัตว์
(กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ และแกะ)

วันพฤหัสบดี ที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 เวลา 13.30 - 15.00 น.

ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (แอปพลิเคชัน ZOOM)

ลำดับ	คำนำหน้า	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
1	นาย	วีระศักดิ์ เนตรเกื้อกุล	ประธานเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะแกะแห่งประเทศไทย
2	นาย	วิเชษฐ์ พักแพง	ประธานเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะแกะเขต 6
3	นาย	เกษม มหันตเกียรติ	ประธานเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะแกะเขต 1
4	นาย	ชัชวาล ปานสวย	ประธานเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะแกะเขต 7
5	นางสาว	ทักษิณา ทับครบุรี	ประธานเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงแพะแกะเขต 3

รายชื่อผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นที่มีต่อทิศทางการปศุสัตว์ของประเทศไทยและต่อกรมปศุสัตว์
(กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร)

วันจันทร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 เวลา 13.30 - 16.00 น.

ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (แอปพลิเคชัน ZOOM)

ลำดับ	คำนำหน้า	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
1	นางสาว	อรรรรณ พักขำ	เบทาโกร
2	นาย	เกียรติภูมิ พฤกษ์วัน	สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ
3	นาย	อนันต์วัฒน์ ปานดำ	V C Meat Processing Co.,Ltd
4	นาย	ปรีชา กิจถาวร	สมาคมผู้เลี้ยงสุกรภาคใต้
5	นางสาว	เบญญาภา วัฒนเดชธาดากุล	บริษัท พี.เอส.ฟู้ด โปรดักส์ จำกัด
6	นาย	ดิลก สฤกพฤกษ์	สมาคมผู้เลี้ยงสุกรภาคใต้
7	นาย	สำรอง รักชุม	สมาคมผู้เลี้ยงสุกรภาคใต้

วิสัยทัศน์ประเทศไทยและต่อกรมปศุสัตว์

วิสัยทัศน์ 5 ปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

ประเทศไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ทั้งช่วงโควิด-19 และก่อนช่วง

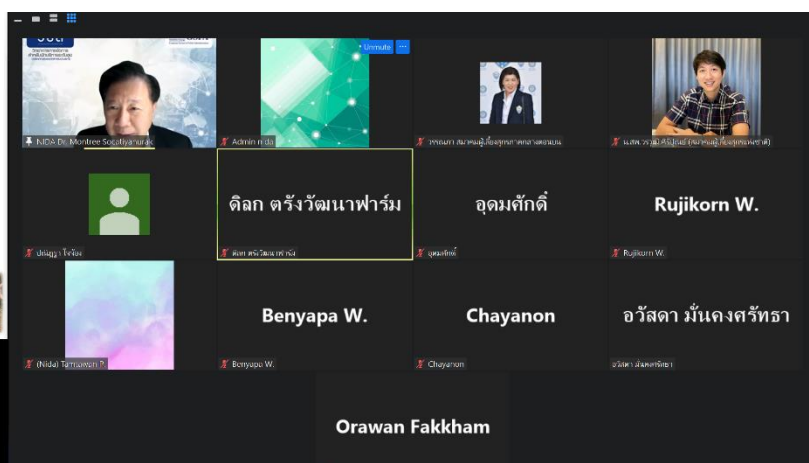
ง 5 ปีที่ผ่านมามีปัญหาอะไรบ้าง หรือควรปรับปรุงเรื่องอะไร

คว ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ของท่านในเรื่องใดบ้าง

คาดหวังอย่างไรบ้างเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ และทิศ

เป็นอย่างไร

งานของกรมปศุสัตว์

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1
ระหว่างวันที่ 24-26 มีนาคม พ.ศ.2565
ณ ภูผาผึ้งรีสอร์ท อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ ๑ เพื่อระดมความคิดเห็น

(ร่าง) กรอบยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570

ระหว่างวันที่ 24 – 26 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ ภูผาผึ้งรีสอร์ท อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
1	นายเชาวฤทธิ์ บุญมาทิต	กองแผนงาน
2	นายวรฉัตร วิรัชลาภ	สำนักกฎหมาย
3	นายอรรถพล แสนพันทา	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
4	นายกฤติพิพัฒน์ รัตนนาวิกุล	กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
5	นายอนันต์ ท้าวเพชร	สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์
6	นายสมชาย วงศ์สมุทร	สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
7	นางบุญทริกา กระจำวงศ์	กองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ
8	นางสาวอุบลวรรณ จตุรพาหุ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
9	นายไพโรจน์ จันทร์ตั้ง	สำนักงานปศุสัตว์เขต 2
10	นายสายชล วิริยะอดิตตสมบัติ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดฉะเชิงเทรา
11	นายวุฒิชัย คำดี	สำนักงานปศุสัตว์เขต 5
12	นายสาโรจน์ เดชะพันธ์	สำนักงานปศุสัตว์เขต 9
13	นายสิทธิชัย หัตถสาร (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสกลนคร
14	นายกฤษกร มาเวียง (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น
15	นายสมพงศ์ แซ่จ้อหอ (แทน)	สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์
16	นายเรีงโรจน์ ปานภักดี	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง
17	นายจิรายุ นิรันดร์วิโรจน์	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดภูเก็ต
18	นายสุนทร นาคี	กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
19	นายชานนท์ ขำตา	สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
20	นายสุขุม สนธิพันธ์ (แทน)	สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์
21	นายกุลภัทร์ โพธิ์นิษฐ	สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์
22	นายถนอม น้อยหมอ	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
23	นายปิยวิทย์ ธรรมบุตร	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
24	นายคฑาวุธ ทะหล้า	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์
25	นายณรงค์ชัย ศรีดาวเรือง	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุดรธานี
26	นายคมสิทธิ์ กิตติพิเชฐสรรค์	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี
27	นายวัชร เสือบัว	สำนักงานปศุสัตว์เขต 3
28	นายสุบรรณ บุตรศรีภูมิ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา
29	นายอานันท์ เทพทอง	สำนักงานปศุสัตว์เขต 6
30	นายชาตรี เจริญพร	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก
31	นายเบญจรงค์ แก้วกัน (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์พื้นที่กรุงเทพมหานคร
32	นายวิสุทธิ์ เมธศาสตร์	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
33	นายชนะ เปลื้องกลาง	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี
34	นายชัชชาย เต็งหงษ์เจริญ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี
35	นายธนยศ นงบาง	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยนาท
36	นายศักดิ์ชัย จูติพงษ์พานิช	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
37	นายสมาร์ท บุญจันทร์	กองแผนงาน
38	นายภูมิพัฒน์ จูติศรีนพงษ์	กองแผนงาน
39	นายพิพัฒนะ เครือชาลี	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี
40	นายชนะ ทองเย็น	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชลบุรี
41	นายปราโมช พวงชมพู	สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์
42	นายธิตี อันตรเสน	สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ (เลขานุการรายสินค้าสัตว์ปีก)
43	นางสุกัญญา วิเชียรกร	สำนักงานปศุสัตว์เขต 1
44	นางสาวกนกพิชญ์ ทองรุ่ง (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์เขต 4
45	นางวรรณ ไททอง (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์เขต 8
46	นางสาวสุจิรา ภู่งหิน	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครพนม
47	นางสาวกาญจนา ธรรมรัตน์	กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ
48	นางสาวอัสดา มั่นคงศรีธา	กองแผนงาน
49	นางสาวนพเก้า กะตากุล	กองแผนงาน

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
50	นางมณีนีรัตน์ งานพิพัฒน์มงคล	กองแผนงาน
51	นางสาวภัทรปภา บุญรอด	กองแผนงาน
52	นางสาวชญาณ์นันท์ อีระปัญญา	กองแผนงาน
53	นางสาววาสนี ประสาทพงศ์พิชิต	กองแผนงาน
54	นางสาวอภิษฎา สกุลเชื้อ	กองแผนงาน
55	นางสาวมุกดาร์ตน์ จันทรอินทร์	กองแผนงาน
56	นางสาวพรีนันท์ อุดมกิจธนกุล	กองแผนงาน
57	นางสาวพรพรรณ ไกรฤกษ์	สำนักงานเลขานุการกรม
58	นางสาววิสุทธีวรรณ ปันฉาย	สำนักงานปศุสัตว์เขต 7
59	นางสาวกัญชพร มังกรแก้ว	กองแผนงาน
60	นางสาวภัทธีรา มิตรน้อย	กองแผนงาน
61	นางสาวรวงคณา ไตรส	กลุ่มเศรษฐกิจฯ กองส่งเสริมและพัฒนากิจการปศุสัตว์
62	นางน่องนุช สาสะกุล	สำนักงานเลขานุการกรม (ช่วยราชการ)
63	นางสาวนลิน บุญสพ	สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ (เลขานุการ รายสินค้าโคนม)
64	นางสาวปาริษ ขุนพรม	สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
65	นางสาวธิดิยา บุญเสนา	กองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์
66	นางสาวอัญญมณี พูลสุขกล้า	กองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์
67	นายฉัตรฐาพงศ์ คงทุง	สำนักงานปศุสัตว์เขต 8
68	นายเจษฎา รัตโนภาส	สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
69	นายเลอสรร์ ศิริपालกะ	กองการเจ้าหน้าที่
70	นายณรินทร์ อินทรา	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี
71	นายฉะฤทัย จันทรธิบัติ (แทน)	สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
72	นายราชบัณฑิต บัณฑิตโกวิท	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี
73	นายสุคนธ์ หงษ์ร้อน	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย
74	นายพอเจตน์ พรหมสิน	กองแผนงาน
75	นางสาวพัชรา โพธิพัฒน์	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
76	นางสาวสุนันทา ทิพย์สัน	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี
77	นางสาวเสาวนีย์ วีระชัย	กองควบคุมอาหารและยาสัตว์
78	นางสาวรัชณี ศรีฐาน (แทน)	กองสวัสดิภาพสัตว์และสัตวแพทย์บริการ

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2
ระหว่างวันที่ 9 – 10 มิถุนายน พ.ศ. 2565
ณ โรงแรม สยาม เบย์ชอร์ รีสอร์ท พัทยา จ.ชลบุรี

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 เพื่อระดมความคิดเห็น

(ร่าง) กรอบยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566 – 2570

ระหว่างวันที่ 9 – 10 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ณ โรงแรม สยาม เบย์ซอร์ รีสอร์ท พัทยา จ.ชลบุรี

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
1	นายโสภัช ขวาลกุล	รองอธิบดีกรมปศุสัตว์
2	นายเชาวฤทธิ์ บุญมาทิต	กองแผนงาน
3	นายวิวัฒน์ ไชยชะอุ่ม	กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
4	นายอรรถพล แสนพันทา	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
5	นายแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ	กลุ่มพัฒนาวิชาการปศุสัตว์
6	นายเกียรติศักดิ์ กล้าเอม	กลุ่มพัฒนาวิชาการปศุสัตว์
7	นายอนันต์ ท้าวเพชร	สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์
8	นายสมชาย วงศ์สมุทร	สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
9	นายภาณุพันธ์ พงษ์เพ็ง	สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์
10	นางนพวรรณ บัวมีรูป	กลุ่มพัฒนาวิชาการปศุสัตว์
11	นายไพโรจน์ จันทร์ตั้ง	สำนักงานปศุสัตว์เขต 2
12	นายสายชล วิริยะอดตสมบัติ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดฉะเชิงเทรา
13	นายวุฒิชัย คำดี	สำนักงานปศุสัตว์เขต 5
14	นายสาโรจน์ เดชะพันธ์	สำนักงานปศุสัตว์เขต 9
15	นายสุนทร นาคี	กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
16	นายชานนท์ ขำตา	สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
17	นายกิตติภทท์ สุจิต	สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์
18	นายกุลภัทร์ โพธิกนิษฐ	สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์
19	นายวชิระ เสือบัว	สำนักงานปศุสัตว์เขต 3
20	นายสุบรรณ บุตรศรีภูมิ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา
21	นายเบญจรงค์ แก้วกัน (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์พื้นที่กรุงเทพมหานคร
22	นายวิสุทธิ เมธศาสตร์	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
23	นายปราโมช พวงชมภู	สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
24	นายธิตี อันตรเสน	สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ (เลขานุการรายสินค้าสัตว์ปีก)
25	นายพัศกร ไชยสาร	กองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ
26	นายเลอสรร ศิริपालกะ	กองการเจ้าหน้าที่
27	นายวัลลภ ตัณห์พันธุ์กุล	กองสารวัตรและกักกัน
28	นายคฑาวุธ ทะหล้า	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์
29	นายปิยวิทย์ ธรรมบุตร	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
30	นายเจษฎา รัตโนภาส	สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
31	นายธนยศ นงบาง	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยนาท
32	นายสุคนธ์ หงษ์ร้อน	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย
33	นายพิพัฒน์ เครือชาลี	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี
34	นายชวนะ ทองเย็น	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชลบุรี
35	นายราชบัณฑิต บัณฑิตโกวิท	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี
36	นายปราโมทย์ นวลวิจิตร	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุราษฎร์ธานี
37	นายสมาร์ท บุญพันธ์	กองแผนงาน
38	นายภูมิพัฒน์ ฐิติศรีนพงษ์	กองแผนงาน
39	นายกฤษกร มาเวียง (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น
40	นายวรวิช แซ่หลี่	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชลบุรี
41	นายเริงโรจน์ ปานภักดี	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง
42	นายจิรายุ นิรันดร์วิโรจน์	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดภูเก็ต
43	นายอานันท์ เทพทอง	สำนักงานปศุสัตว์เขต 6
44	นายชาตรี เจริญพร	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก
45	นายชัชชาย เต็งหงษ์เจริญ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี
46	นายชนะ เปลื้องกลาง	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
47	นายคมสิทธิ์ กิตติพิเชฐสรณ์	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี
48	นายฉัตรฐาพงศ์ คงทุง	สำนักงานปศุสัตว์เขต 8
49	นายพงศธร อยู่จำรัส	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่
50	นายขวัญชัย เนตรน้อย (แทน)	กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
51	นางสาวจตุพร ปัตถา	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
52	นางสาวกัลยาศิริ กลิ่นอวล (แทน)	สำนักกฎหมาย
53	นางสาวกิริณกาญจน์ ธารเสนา (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสกลนคร
54	นางสาววรางคณา ไตรส	กลุ่มเศรษฐกิจฯ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
55	นางสาวกาญจนา ธรรมรัตน์	กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ
56	นางศศิพร ช่อลำไย (แทน)	สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
57	นางสุกัญญา วิเชียรกร	สำนักงานปศุสัตว์เขต 4
58	นางวรรณมา ไทยทอง (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์เขต 8
59	นางสาวพรพรรณ ไกรฤกษ์	สำนักงานเลขานุการกรม
60	นางน้อยนุช สาสะกุล	สำนักงานเลขานุการกรม (ช่วยราชการ)
61	นางเพ็ญแข สายเชื้อ	สำนักงานปศุสัตว์เขต 1
62	นางสาววิสุทธิวรรณ ปันฉาย	สำนักงานปศุสัตว์เขต 7
63	นางสาวนลิน บุญสพ	สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ (เลขานุการรายสินค้าโคนม)
64	นางสาวปาริซ ชุนพรม	สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
65	นางสาวสุจิรา ภู่งหิน	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครพนม
66	นางสาวรัชณี ศรีฐาน (แทน)	กองสวัสดิภาพสัตว์และสัตวแพทย์บริการ
67	นางสาวอัญมณี พูลสุขกล้า	กองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์
68	นางสาวธิดิยา บุญเสนา	กองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์
69	นางสาวนพเก้า กะตากุล	กองแผนงาน

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
70	นางมณีรัตน์ งานพัฒน์มงคล	กองแผนงาน
71	นางสาวภัทรปภา บุญรอด	กองแผนงาน
72	นางสาวชญานันท์ อีระปัญญา	กองแผนงาน
73	นางสาวนิรมล อ้นพุ่ม	กองแผนงาน
74	นางสาวอภิษฎา สกุลเชื้อ	กองแผนงาน
75	นางสาวมุกดาร์ตน์ จันทรอินทร์	กองแผนงาน
76	นางสาวพีรนนท์ อุดมกิจธนกุล	กองแผนงาน
77	นางสาวกัญชพร มังกรแก้ว	กองแผนงาน
78	นางสาวภัทธีรา มิตรน้อย	กองแผนงาน
79	นางสาวอัสดา มั่นคงศรีธธา	กองแผนงาน
80	นางสาวเสาวนีย์ วีระชัย (แทน)	กองควบคุมอาหารและยาสัตว์
81	นางบุณฑริกา กระจำวงศ์	กองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ
82	นางสาวพัชรพร อัสวพัฒน์กุล (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุดรธานี
83	นายถนอม น้อยหมอ	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
84	ว่าที่ร้อยตรีภัทร บุญมั่น (แทน)	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
85	นายพอเจตน์ พรหมสิน	กองแผนงาน

